

ingediend op **13** (2022-2023) – Nr. 1
21 oktober 2022 (2022-2023)

Algemene toelichting

bij de middelenbegroting
en de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2023

INHOUDSTAFEL

1	INLEIDING	13
2	CREATIE EN AANWENDING VAN DE NETTO-BELEIDSRUIMTE	15
3	DE MIDDELENBEGROTING	18
3.1	Totale middelen	18
3.2	Opcentiemen en dotaties Gewest	20
3.2.1	<i>Bruto opcentiemen</i>	20
3.2.2	<i>Toegewezen gedeelte van de PB</i>	24
3.3	Dotaties Gemeenschap	25
3.3.1	<i>Toegewezen gedeelte van de BTW.....</i>	25
3.3.2	<i>Toegewezen gedeelte van de PB</i>	25
3.3.3	<i>Andere federale dotaties</i>	25
3.4	Samenvattend overzicht: gewestelijke opcentiemen en gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW.....	26
3.5	Specifieke dotaties vanwege de federale overheid	29
3.6	Gewestelijke belastingen.....	30
3.7	Toegewezen ontvangsten.....	32
3.8	Andere ontvangsten	33
3.9	Lotto-middelen	33
3.10	Te consolideren instellingen.....	34
4	DE UITGAVENBEGROTING.....	39
4.1	Inleiding	39
4.2	De beleids- en vereffeningskredieten	39
4.2.1	<i>Beleidskredieten</i>	40
4.2.2	<i>Vereffeningskredieten.....</i>	41
4.2.3	<i>De globale evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten</i>	42
4.3	De beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein.....	44
4.4	Bespreking per beleidsdomein	45
4.4.1	<i>Algemeen</i>	45
	Index en sensitiviteit voor inflatie	46
	<i>Index</i>	46
	<i>Sensitiviteit van de uitgaven voor inflatie.....</i>	47
4.4.2	<i>Financiën en Begroting</i>	49
4.4.3	<i>Economie, Wetenschap en Innovatie.....</i>	52
4.4.4	<i>Onderwijs en Vorming</i>	54
4.4.5	<i>Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.....</i>	61
4.4.6	<i>Cultuur, Jeugd, Sport en Media</i>	66
4.4.7	<i>Werk en Sociale Economie</i>	68
4.4.8	<i>Landbouw en Visserij.....</i>	72

4.4.9	<i>Mobiliteit en Openbare Werken</i>	73
4.4.10	<i>Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie</i>	76
4.4.11	<i>Omgeving</i>	82
5	HET VORDERINGENSALDO	87
5.1	Vorderingensaldo	87
5.2	ESR-ontvangsten	87
5.3	ESR-uitgaven	88
5.4	Onderbenutting	89
5.5	ESR-correcties	90
5.6	Tabel Vorderingensaldo	91
6	EUROPEES KADER EN NORMERING	93
6.1	Situering	93
6.2	Stabiliteitsprogramma	93
6.3	Landenspecifieke aanbevelingen	95
6.4	Faciliteit voor herstel en veerkracht	96
6.5	Ontwerpbegrotingsplan	97
7	HET FINANCIËEL BEHEER	98
7.1	De geconsolideerde schuld: inleiding	98
7.2	Verwachte evolutie van de geconsolideerde bruto-schuld in 2023	100
7.2.1	<i>Het begrotingssaldo in ESR-termen</i>	100
7.2.2	<i>Kredietverleningen en participaties in 2023</i>	101
7.2.3	<i>ESR-9 van de niet-CFO-leden</i>	102
7.2.4	<i>Samenvatting</i>	103
7.3	Herfinancieringsbehoeften en nieuwe financieringsbehoeften in 2023 van de Vlaamse ministeries	104
7.4	Gewaarborgde schulden	107
7.5	Schuldnorm	108
7.5.1	<i>Behoud van een gunstige rating</i>	108
7.5.2	<i>Netto-actief positie</i>	109
7.6	Renteontwikkelingen en sensitiviteit van de rente	110
7.6.1	<i>Renteontwikkelingen</i>	110
7.6.2	<i>Sensitiviteitsanalyse van de rente</i>	110
8	BIJLAGEN	112
8.1	Bijlage 1: Tabel netto-beleidsruimte	112
8.2	Bijlage 2: Parameteroverzicht	119
8.3	Bijlage 3: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen	122
8.4	Bijlage 4: De voorschottenmethode voor de aanrekening van de gewestelijke opcentiemen en de fiscale uitgaven	123

8.5	Bijlage 5: overzichten verdeling index per beleidsdomein en begrotingsprogramma	133
8.6	Bijlage 6: Relanceprovisie VEK-spreiding per project.....	141
8.7	Bijlage 7: Provisie noodfonds Oekraïne	145
8.8	Bijlage 8: Geconsolideerde schuld	150
8.9	Bijlage 9: 2BA 2022	153

LIJST MET TABELLEN

Tabel 2-1: Samenvattende tabel netto-beleidsruimte (in duizend euro).....	15
Tabel 2-2: Uitbreiding netto-beleidsruimte (in duizend euro)	16
Tabel 2-3: Uitbreiding netto-beleidsruimte (in duizend euro)	17
Tabel 3-1: Verwachte inflatie en economische groei in 2023	18
Tabel 3-2: Sensitiviteit (in duizend euro)	19
Tabel 3-3: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten (in duizend euro)	19
Tabel 3-4: Gecumuleerde impact Tax Shift en andere federale maatregelen op Vlaamse opcentiemen in lopende prijzen (in miljoen euro)	21
Tabel 3-5: Raming van de voorschotten (in duizend euro).....	22
Tabel 3-6: Bruto-opcentiemen volgens voorschottenmethode (in duizend euro)	23
Tabel 3-7: Bruto-opcentiemen 2023 volgens voorschottenmethode (in duizend euro)	23
Tabel 3-8: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro): BO 2023	27
Tabel 3-9: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BO 2023.....	29
Tabel 3-10: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)	32
Tabel 3-11: Te consolideren instellingen (in duizend euro)	34
Tabel 4-1: Geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten (in duizend euro).....	39
Tabel 4-2: Saldi-berekening - Beleidskredieten Vlaamse Gemeenschap (in duizend euro)	40
Tabel 4-3: Saldi-berekening - Beleidskredieten Vlaamse rechtspersonen (in duizend euro)	41
Tabel 4-4: Saldi-berekening – Totaal beleidskredieten (in duizend euro)	41
Tabel 4-5: Saldi-berekening – Vereffeningskredieten Vlaamse Gemeenschap (in duizend euro)	41
Tabel 4-6: Saldi-berekening – Vereffeningskredieten Vlaamse rechtspersonen (in duizend euro)	42
Tabel 4-7: Saldi-berekening – Totaal vereffeningskredieten (in duizend euro).....	42
Tabel 4-8: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)	44
Tabel 4-9: Vereffeningskredieten per beleidsdomein (in duizend euro).....	44
Tabel 4-10: inflatieparameters	46
Tabel 4-11: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 123,14 (in duizend euro)	47
Tabel 4-12: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 125,60 (in duizend euro)	47
Tabel 4-13: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 128,11 (in duizend euro)	48
Tabel 4-14: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 123,14, 125,60 en 128,11 (in duizend euro).....	48
Tabel 4-15: Effect wijziging GZI met 10 basispunten (in duizend euro)	49
Tabel 5-1: Samenvattende tabel vorderingensaldo (in duizend euro)	87

Tabel 5-2: Van ontvangstenkredieten naar geconsolideerde ESR-ontvangsten (in duizend euro)	87
Tabel 5-3: Van uitgavenkredieten naar geconsolideerde primaire ESR-uitgaven (in duizend euro)	88
Tabel 5-4: Onderbenutting (in duizend euro).....	90
Tabel 5-5: Overzicht ESR-correcties BO 2023 (in duizend euro)	90
Tabel 5-6: Vorderingsaldo (in duizend euro)	91
Tabel 7-1: Geconsolideerde brutoschuld in 2020 en 2021 (in miljoen euro)	98
Tabel 7-2: Bijdrage tot Maastrichtschuld volgens INR-notificatie van oktober 2022 (in miljoen euro)	99
Tabel 7-3: ESR-resultaat (in duizend euro)	100
Tabel 7-4: Geraamde evolutie van de geconsolideerde schuld in 2023 (in duizend euro)	103
Tabel 7-5: Overzicht correcties (in duizend euro)	104
Tabel 7-6: Netto bijdrage van VMSW, VWF en School Invest tot de bruto-geconsolideerde schuld (in duizend euro).....	105
Tabel 7-7: Financieringsbehoefte ministerie (in duizend euro).....	106
Tabel 7-8: Evolutie van de gewaarborgde schuld (in miljoen euro)	107
Tabel 7-9: Ratio schuld versus inkomsten (met schuld cijfers in miljoen euro) .	108
Tabel 7-10: Netto-actief positie eind 2021	109
Tabel 7-11: Wijziging rentecurve met 100 basispunten (in duizend euro)	111
Tabel 8-1: Detailtabel netto-beleidsruimte (in duizend euro)	112
Tabel 8-2: Volledig parameteroverzicht	120
Tabel 8-3: Bruto-opcentiemen volgens voorschottenmethode (in duizend euro)	125
Tabel 8-4: Raming van de voorschotten (in duizend euro).....	125
Tabel 8-5: Raming van de afrekeningen (in duizend euro).....	126
Tabel 8-6: indexatie bij de BO 2023 per beleidsdomein voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021 t.e.m. oktober 2022	133
Tabel 8-7: indexatie bij de BO 2023 per begrotingsprogramma voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021 t.e.m. oktober 2022.....	133
Tabel 8-8: indexatie bij de BA 2022 per beleidsdomein van de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen.....	135
Tabel 8-9: indexatie bij de BA 2022 per begrotingsprogramma van de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen	136
Tabel 8-10: indicatieve verdeling indexprovisie per beleidsdomein	138
Tabel 8-11: indicatieve verdeling indexprovisie per begrotingsprogramma.....	138
Tabel 8-12: Relanceprovisie VEK-spreiding per project	141
Tabel 8-13: Detailtabel geconsolideerde schuld (in duizend euro).....	150
Tabel 8-14: Samenvattende tabel vorderingensaldo 2BA 2022 (in duizend euro)	153

Tabel 8-15: detailoverzicht wijzigingen 2BA 2022 (in duizend euro).....	153
---	-----

LIJST MET FIGUREN

Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten	20
Figuur 4-1: De globale evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten (in duizend euro)	43
Figuur 4-2: Beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein BO 2023 (in duizend euro)	45
Figuur 7-1: Renteontwikkelingen	110
Figuur 8-1: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen (REA 2014 en BO 2023)	122

AFKORTINGENLIJST

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
ABEX	Association Belge des Experts
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AgO	Agentschap Overheidspersoneel
AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AJ	Aanslagjaar
APM	Agentschap Plantentuin Meise
AWV	Afdeling Wegen en Verkeer
BA	Begrotingsaanpassing
BAF	Bunker Adjustment Factor
BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
BAR	Brexit Adjustment Reserve
bbp	Bruto binnenlands product
BBT	Beleids- en begrotingstoelichting
BC	Begrotingscontrole
BCP	Belgian Commercial Paper
BD	Beleidsdomein
BFM	Budget Financiële Middelen
BFW	Bijzondere Financieringswet
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
bj	Begrotingsjaar
BNI	Belasting van niet-inwoners
BO	Begrotingsopmaak
BOB	Basisondersteuningsbudget
BSL	Bijzondere sociale leningen
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
BVR	Besluit Vlaamse Regering
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAW	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
CFO	Centraal financieringsorgaan
CKG	Centrum kinderzorg en gezinsondersteuning
CLB	Centrum voor leerlingenbegeleiding
CMW	Collectief maatwerk
CPI	Consumer Price Index/ Consumptieprijsindex
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DAC	Derde Arbeidscircuit
DBFM	Design Build Finance Maintenance
DCJM	Departement Cultuur, Jeugd en Media
DENAT	Denataliteitscoëfficiënt
DG	Duitstalige Gemeenschap
DKO	Deeltijds Kunstonderwijs
DVW	De Vlaamse Waterweg
DWSE	Departement Werk en Sociale Economie
DWV	De Werkvennootschap

EB	Economische begroting
ECB	Europese Centrale Bank
EDP	Excessive Deficit Procedure
EFB	European Fiscal Board
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EMTN	Euro Medium Term Note
ESCO	Energy Service Company
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
ETS	Emission trading scheme
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVA	Extern verzelfstandigd agentschap
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FARO	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
FB	Financiën en Begroting
FC	Fiscale capaciteit
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven
FFTF	Flanders Future TechFund
FG	Franstalige Gemeenschap
FGC	Franse Gemeenschapscommissie
FIO	Fonds voor Innoveren en Ondernemen
FIT	Flanders Investment and Trade
FOD	Federale Overheidsdienst
FS3	Financieringsstelsel 3
FU	Fiscale uitgaven
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek
GEC	General Escape Clause
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
GGMMI	Gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GO!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GZI	Gezondheidsindex
HFB	Het Facilitair Bedrijf
HRF	Hoge Raad van Financiën
IBO	Individuele Beroepsopleiding
ICL	Indirecte Carbon Leakage
ILBV	Inspectie levensbeschouwelijke vakken
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij en Voedingsonderzoek
IMEC	Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum
IMW	Individueel Maatwerk
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ITP	Integrale Toegangspoort
IVA	Intern verzelfstandigd agentschap
IVT	Inkomensvervangende tegemoetkoming
KBBJ	Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie
KI	Kadastraal inkomen
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

KT	Korte termijn
LDE	Lokale Diensteneconomie
LLN	Leerlingenaantallen
LOM	Luchthavenontwikkelingsmaatschappij
LRM	Limburgse Reconversiemaatschappij
LT	Lange termijn
MAGDA	Maximale gegevensdeling tussen administraties
MDK	Maritieme Dienstverlening en Kust
MFF	Multiannual Financial Framework
Minafonds	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MTO	Medium-Term Budgetary Objective
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
MWA	Maatwerkafdeling
NPI	Niet-productieve investeringen
O.V.	Onroerende voorheffing
OBU	On Board Unit
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
P&R	Park and Ride
PAB	Persoonlijke-assistentiebudget
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PB	Personenbelasting
PBD	Pedagogische begeleidingsdiensten
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PPS	Publieke private samenwerking
PR	Programma
PV	Photo voltaic
PVT	Psychiatrische Verzorgingstehuizen
PWA	Plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
RAI	Retroactieve Investeringspremies
REA	Realisaties
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RON	Rechteroever Nieuwpoort
RRF	Recovery and Resilience Facility
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SB	Structural Balance
SINE	Sociale Inschakelingseconomie
TS	Tax Shift
TVL	Toerisme Vlaanderen
U&HS	Universiteiten & Hogescholen
VAC	Vlaams administratief centrum
VAK	Vastleggingskrediet
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

VEB	Vlaams Energiebedrijf
VEK	Vereffeningskrediet
VFLD	Vlaams Fonds voor de Lastendelging
VG	Vlaamse Gemeenschap
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIF	Vlaams Infrastructuurfonds
VILT	Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
Vlabel	Vlaamse Belastingdienst
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VOP	Vlaamse Ondersteuningspremie
VR	Vlaamse Regering
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VS%	Voorschottenpercentage
VS	Vlaamse Sociale Bescherming
VSC	Vlaams Supercomputer Centrum
VUTG	Het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid
VV	Vlaamse Veerkracht
VVM	Vlaamse Vervoersmaatschappij
VWF	Vlaams Woningfonds
VWO	Volwassenenonderwijs
WG	Waals Gewest

1 INLEIDING

De Algemene toelichting is een toelichtend document bij het ontwerp van middelen- en uitgavendecreet. Deze toelichting bevat een verantwoording van de middelen en uitgaven aan de hand van financiële en niet-financiële informatie.

De toelichting synthetiseert en analyseert de bredere context waarbinnen het Vlaamse begrotingsbeleid tot stand is gekomen en zoomt in op de verschillende deelaspecten:

- Hoofdstuk 2: creatie en aanwending van de netto-beleidsruimte
- Hoofdstuk 3: duiding bij de middelenbegroting en middelenevolutie
- Hoofdstuk 4: duiding bij de uitgavenbegroting en uitgavenevolucie
- Hoofdstuk 5: het geconsolideerd vorderingensaldo en het saldo na correcties voor aftoetsen van de begrotingsdoelstelling
- Hoofdstuk 6: toelichting bij het Europees kader en de normering
- Hoofdstuk 7: de geconsolideerde schuld en het financieel beheer

De jaarlijkse begroting bevat een raming van de vermoedelijke ontvangsten (middelenbegroting) en uitgaven (uitgavenbegroting) voor het kalenderjaar 2023. Een begrotingsopmaak wordt ook in meerjarig perspectief gekaderd. Daarvoor wordt verwezen naar de meerjarenraming 2022-2027.

Doorheen het document zal u regelmatig een verwijzing vinden naar ESR of het Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen. Dat stelsel bevat de registratieregels die moeten worden toegepast om een onderling samenhangende, betrouwbare en vergelijkbare kwantitatieve beschrijving van de economieën van de lidstaten te verkrijgen. Het ESR is dus een belangrijk beleids- en beheersinstrument van en voor de Europese Unie.

Hoofdstuk 2 gaat in op de netto-beleidsruimte en de evolutie ervan bij ongewijzigd beleid en de extra maatregelen en extra aanwending die de Vlaamse Regering voorziet naar aanleiding van deze begrotingsronde.

In het volgende hoofdstuk leest u op basis van welke parameters de middelen worden toegewezen vanuit de Bijzondere Financieringswet (BFW), alsook vindt u er een sensitiviteitsanalyse. Naast de middelen die voortvloeien uit de BFW, komen ook de andere categorieën van ESR-ontvangsten aan bod: bruto aanvullende belasting op de PB, gewestelijke belastingen, eigen niet-fiscale, (niet) toegewezen ontvangsten en de eigen ESR-ontvangsten van Vlaamse instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren.

Hoofdstuk 4 gaat in op de uitgavenbegroting en de geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein, alsook de evolutie per beleidsdomein. U vindt er meer duiding bij de indexatie van de uitgavenkredieten en de sensitiviteit van de uitgaven voor inflatie. Daarnaast is er een technische toelichting om de overstap van de uitgavenkredieten zoals opgenomen in de administratieve tabel en de begrotingen van de instellingen, naar de geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten te kunnen maken.

De beleidskredieten zijn relevant om na te gaan welke beleidsaccenten de Vlaamse Regering legt, maar het zijn de vereffeningskredieten die een onmiddellijke impact hebben op het vorderingensaldo. De beleidskredieten geven weer in welke mate er verbintenissen kunnen worden aangegaan en de vereffeningkredieten geven weer welk bedrag er voorzien is in de begroting om de vastgelegde verbintenissen

te vereffenen. Beide benaderingen zijn dus relevant om een goed zicht te krijgen op de budgettaire situatie van de Vlaamse overheid.

In hoofdstuk 5 vindt u het geconsolideerd ESR-vorderingensaldo voor de Vlaamse overheid. Bij een vorderingenoverschot (als dat saldo positief is) beschikt een sector (bv. overheid) over financieringscapaciteit, met name over de mogelijkheid om andere sectoren te financieren of om bestaande schuld te verminderen. Is dat saldo negatief (vorderingentekort), dan moet een sector lenen bij andere sectoren om zijn werking te verzekeren (financieringsbehoefte). Bij de berekening van het saldo tellen onder meer financiële transacties (zoals kapitaalparticipaties of schuldaflossingen) niet mee.

Daarnaast is het belangrijk om de Vlaamse begroting te kaderen binnen België en het bredere Europees kader en begrotingsnormering. Dat leest u in hoofdstuk 6 van dit document.

Ten slotte wordt er ingezoomd op de totale omvang en de evolutie van de geconsolideerde schuld en het financieel beheer van de Vlaamse overheid. Het gaat hier over de som van de schuld van alle tot de consolidatiekring van de Vlaamse overheid behorende entiteiten, met uitzuivering van de onderlinge schulden.

2 CREATIE EN AANWENDING VAN DE NETTO-BELEIDSRUIMTE

De opzet van de tabel netto-beleidsruimte is om het onderscheid te maken tussen de evolutie bij ongewijzigd beleid en de maatregelen en/of extra aanwending die de Vlaamse Regering voorziet naar aanleiding van een begrotingsronde.

Tabel 2-1: Samenvattende tabel netto-beleidsruimte (in duizend euro)

Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BA 2022 (1)	-2.245.705
Uitgaven buiten begrotingsdoelstelling BA 2022 (2)	1.267.134
<i>Oosterweel (hoofdwerven)</i>	306.434
<i>Relanceplan Vlaamse Veerkracht</i>	960.700
Vorderingensaldo BA 2022 (3=1-2)	-3.512.839
Evolutie ongewijzigd beleid (4=a-b+c+d)	2.083.080
<i>Ontvangsten (a)</i>	4.919.620
<i>Uitgaven (b)</i>	3.878.483
<i>ESR-correcties (c)</i>	880.926
<i>Onderbenutting (d)</i>	161.017
Vorderingensaldo BO 2023 bij ongewijzigd beleid (5=3+4)	-1.429.759
Correcties aftoetsen begrotingsdoelstelling BO 2023 (6)	978.829
<i>Oosterweel (hoofdwerven)</i>	339.283
<i>Relanceplan Vlaamse Veerkracht (ontvangsten)</i>	-501.369
<i>Relanceplan Vlaamse Veerkracht (uitgaven)</i>	1.140.915
Netto-beleidsruimte (7=5+6)	-450.930
Uitbreiding netto-beleidsruimte (8)	458.438
Extra aanwending (9)	-1.950.393
Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2023 (10=7+8+9)	-1.942.885
Vorderingensaldo BO 2023 (11=10-6)	-2.921.714

Tabel 2-1 geeft weer hoe het saldo ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling geëvolueerd is van de begrotingsaanpassing 2022 (-2,2 miljard euro) naar de begrotingsopmaak 2023 (-1,9 miljard euro).

Bij ongewijzigd beleid stijgen de ontvangsten met 4,9 miljard euro en de uitgaven met 3,9 miljard euro. De aanpassing van de ESR-correcties heeft een positieve impact van 880,9 miljoen euro en het doorrekenen van de onderbenuttingshypothese resulteert in een stijging van de onderbenutting met 161,0 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing.

Dat geeft als resultaat een vorderingentekort van 1,4 miljard euro bij ongewijzigd beleid. Dat resultaat wordt echter gecorrigeerd voor de hoofdwerven van de Oosterweelverbinding (339,3 miljoen euro) en voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht (netto 639,5 miljoen euro). De netto-beleidsruimte komt zo uit op -450,9 miljoen euro bij ongewijzigd beleid.

Uitbreiding van de netto-beleidsruimte: +0,5 miljard euro

De netto-beleidsruimte wordt uitgebreid door de genomen maatregelen om de beschikbare beleidsruimte te vergroten. Bij de begrotingsopmaak 2023 worden maatregelen genomen die voortvloeien uit het regeerakkoord. Die maatregelen resulteren in hogere ontvangsten van 2,8 miljoen euro en een daling van het uitgavenniveau met 204,3 miljoen euro. Daarnaast werden bij de begrotingsopmaak 2022 en 2023 maatregelen genomen om de houdbaarheid van de financiën op langere termijn te blijven garanderen.

Tabel 2-2: Uitbreiding netto-beleidsruimte (in duizend euro)

	Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
Uitbreiding netto-beleidsruimte	458.438	458.438
Ontvangsten Regeerakkoord	2.812	2.812
Fiscaliteit - hervormingen	1.008	1.008
Punctuele maatregelen	1.804	1.804
Uitgaven Regeerakkoord	204.340	204.340
Fiscaliteit - hervormingen	92.309	92.309
Mildere groeiopaden	84.807	84.807
Efficiëntie en kerntaken	20.284	20.284
Punctuele maatregelen	6.940	6.940
Extra maatregelen BO 2022 ontvangsten	9.200	9.200
Extra maatregelen BO 2022 uitgaven	201.148	201.148
Extra maatregel BO 2023	40.938	40.938

Extra aanwending (nieuw beleid): -2,2 miljard euro VAK en -2,0 miljard euro VEK

De Vlaamse Regering voorziet ook nieuw beleid in 2023. Dit omvat 524,6 miljoen euro beleidskredieten en 389,6 miljoen euro vereffeningskredieten die volgen uit de uitvoering van het Regeerakkoord en bijkomend voor 2023 1.648,9 miljoen euro vastleggingskredieten en 1.560,9 miljoen euro vereffeningskredieten aan nieuwe beleidsimpulsen.

De nieuwe beleidsimpulsen zijn gericht op crisisondersteuning voor de gezinnen, bedrijven en gesubsidieerde entiteiten. De Vlaamse Regering zet ook verder in op het produceren van meer hernieuwbare energie en minder energieverbruik door o.a. isolatie, renovatie en energiebesparing.

Daarnaast is het belangrijk om het sociaal beleid te versterken, het is een gedeelde inspanning waarbij we iedereen nodig hebben. Deze regering hecht veel belang aan investeringen die de duurzame groei garanderen en kiest ervoor om bijkomend te investeren in het ruimtelijk beleid.

Tabel 2-3: Uitbreiding netto-beleidsruimte (in duizend euro)

	Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
Extra aanwending (nieuw beleid)	-2.173.469	-1.950.393
Uitgaven Regeerakkoord	-524.617	-389.541
Fiscaliteit	-7.000	-7.000
Warm Vlaanderen	-173.970	-164.347
Excelleren	-112.076	-112.076
Extra investeringen	-138.000	-16.500
Lokale besturen	-51.930	-51.930
Mobiliteit en openbare werken	-8.000	-8.000
Omgeving	-5.250	-5.250
Andere	-28.391	-24.438
Nieuwe beleidsimpulsen	-1.648.852	-1.560.852
Crisisondersteuning voor gezinnen	-261.820	-261.820
Crisisondersteuning voor bedrijven	-250.000	-250.000
Crisisondersteuning voor gesubsidieerde entiteiten	-301.000	-301.000
Minder energie verbruiken (isolatie, renovatie en energiebesparing)	-9.200	-9.200
Meer hernieuwbare energie produceren	-50.400	-50.400
Versterking sociaal beleid	-414.832	-414.832
Versterking ruimtelijk beleid (investeringen)	-347.200	-259.200
Andere	-14.400	-14.400

3 DE MIDDELENBEGROTING

3.1 Totale middelen

Tabel 3-1 toont een overzicht van de belangrijkste parameters gebruikt bij de begrotingsaanpassing 2022 en de begrotingsopmaak 2023 om de opcentiemen en het toegewezen gedeelte van de btw en de PB te ramen. Het betreft de parameters van de Economische Begrotingen van respectievelijk 17 februari 2022 (begrotingsaanpassing 2022) en 8 september 2022 (begrotingsopmaak 2023), en van de mededeling door de FOD Financiën van respectievelijk 17 maart 2022 en 23 september 2022.

Voor een volledig overzicht van de gehanteerde parameters verwijzen we naar Bijlage 2: Parameteroverzicht. Behalve de klassieke parameters van inflatie en economische groei, spelen ook de fiscale capaciteit van de gewesten en gemeenschappen en het aantal leerlingen en min 18-jarigen van de gemeenschap, het aantal 0- tot en met 18-jarigen en het aantal 80-plussers een belangrijke rol bij de berekening van de middelen toegewezen vanuit de Bijzondere Financieringswet. Bovendien wordt de fiscale capaciteit vanaf het aanslagjaar 2015 ook geïnterpreteerd als de regionale opdeling van de opbrengst van de federaal gebleven personenbelasting. Voor begrotingsjaar 2023 wordt dus de fiscale capaciteit met betrekking tot aanslagjaar 2022 toegepast.

In vergelijking met de begrotingsaanpassing 2022 worden bij de begrotingsopmaak 2023 de verwachte economische groei over het jaar 2022 naar beneden en de verwachte inflatie over het jaar 2022 naar boven bijgesteld. In 2023 zal de inflatie op een hoog niveau blijven, weliswaar lager dan in 2022, en doet er zich een vertraging van de economische groei voor.

Tabel 3-1: Verwachte inflatie en economische groei in 2023

	BA 2022 (EB 2/2022)		BO 2023 (EB 9/2022)	
	2021 definitief	2022 aangepast	2022 vermoedelijk	2023 initieel
bbp	6,1%	3,0%	2,6%	0,5%
CPI	2,44%	5,5%	9,4%	6,5%
GZI	2,01%	5,4% (7,1% toegekend)	9,1%	7,0%

Bron: Federaal Planbureau

Begin oktober 2022 werden door het Federaal Planbureau geactualiseerde inflatievooruitzichten gepubliceerd, waarbij het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen (CPI) in 2022 op 9,3% geraamd wordt, en in 2023 op 6,7%. Die actualisatie is in de voorliggende begrotingsopmaak 2023 niet verwerkt. Bij de begrotingsaanpassing 2023 zal een herraming van de middelen plaatsvinden op basis van de op dat ogenblik meest actuele groei- en inflatievooruitzichten.

Gelet op de volatiliteit van de economische groei en de inflatie geeft Tabel 3-2 weer in welke mate de opcentiemen, het toegewezen gedeelte van de BTW en de PB, en de specifieke dotaties (zie verder) in begrotingsjaar 2023 reageren op een wijziging van de economische groei en de inflatie. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat een wijziging van het bbp een impact heeft op de inkomensvorming en bijgevolg ook op de opcentiemen. Elke onderzochte wijziging heeft een grootte van 0,1 procentpunt (10 basispunten). De in het vet weergegeven bedragen in Tabel 3-2 (37.652 en 38.070 duizend euro) tonen de meerontvangsten op kruissnelheid van

een stijging met 10 basispunten van respectievelijk het bbp en de CPI ten opzichte van het bbp en de CPI opgenomen in de Economische Begroting van 8 september 2022.

Tabel 3-2: Sensitiviteit (in duizend euro)

Parameter	Middelen 2023		
	Afrekening 2022	Basis 2023	Totaal
Bbp 2022	24.033	37.652	61.685
Bbp 2023	-	21.039	21.039
CPI 2022	27.558	38.070	65.627
CPI 2023	-	30.382	30.382

Tabel 3-3 geeft in grote rubrieken een overzicht van de ESR-gecorrigeerde middelen voor de begrotingsjaren 2022 en 2023. Voor beide begrotingsjaren gaat het om begrote cijfers. De cijfers in deze tabel zijn bedragen afgerond op hoofdcategorie. Ten opzichte van de bedragen in Tabel 2-1 kunnen er daardoor afrondingsverschillen voorkomen.

Voor begrotingsjaar 2023 worden de ESR-gecorrigeerde ontvangsten op 57,0 miljard euro geraamd. Dat is 4,95 miljard euro of 9,5% meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022.

De toename van de ontvangsten wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de bruto-opcentiemen, de dotaties uit de bijzondere financieringswet en – in mindere mate – de gewestbelastingen. De raming van de bruto-opcentiemen voor 2023 weerspiegelt eigenlijk de inkomensvorming in 2022 die omwille van de hoge inflatie in 2022 positief is. De stijging van de dotaties uit de bijzondere financieringswet wordt hoofdzakelijk verklaard door de hoge inflatie die zich in 2022 manifesteert en die in 2023 verwacht wordt (zie Tabel 3-1). De stijging van de gewestbelastingen bedraagt 203,0 miljoen euro en wordt vooral gedragen door het verkooprecht, de erfbelasting, de onroerende voorheffing en de verkeersbelasting. Ook bij die gewestbelastingen heeft de inflatie een opwaarts effect.

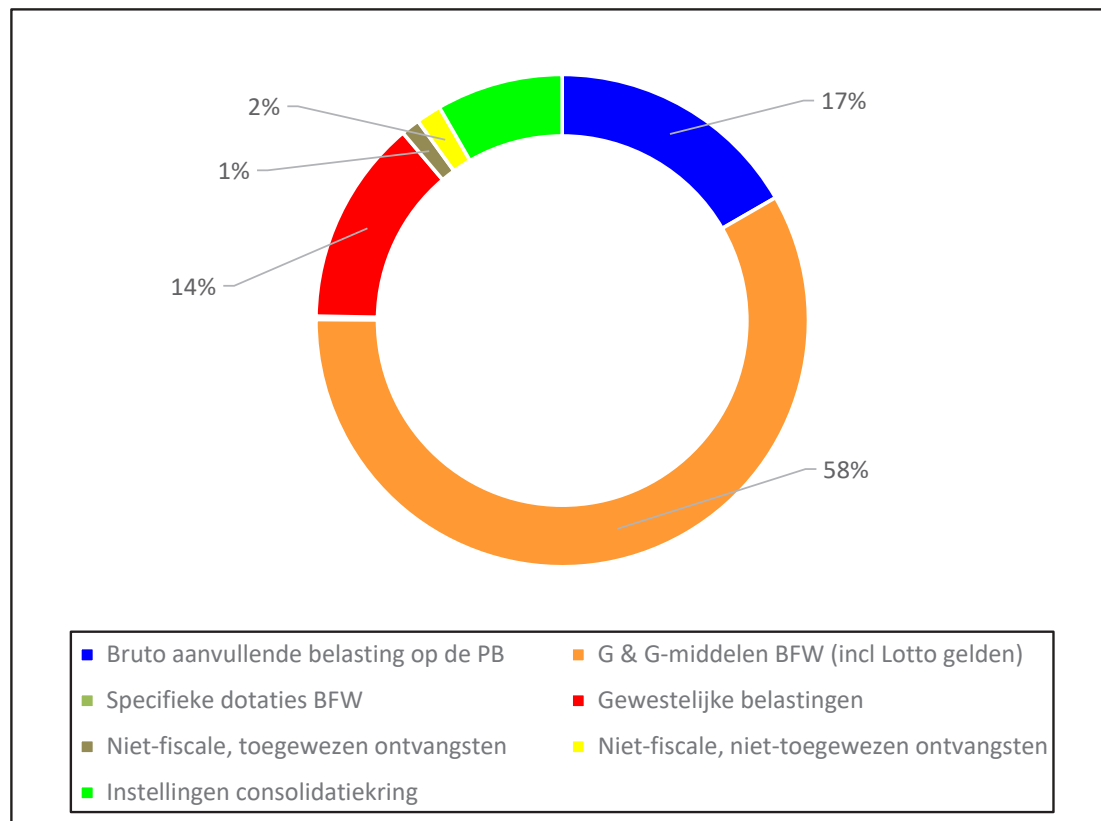
Tabel 3-3: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	BO 2023	BO - BA	BO - BA (%)
Bruto aanvullende belasting op de PB	7.886.600	8.159.601	9.452.698	1.293.097	15,8%
Gewestmiddelen BFW	2.534.109	3.070.340	3.437.513	367.173	12,0%
Gemeenschapsmiddelen BFW	24.034.444	26.562.649	29.628.434	3.065.785	11,5%
Specifieke dotaties BFW	100.486	108.503	122.225	13.722	12,6%
Gewestelijke belastingen	7.461.542	7.455.366	7.658.340	202.974	2,7%
Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten	605.010	707.874	696.517	-11.357	-1,6%
Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten	700.807	957.117	936.640	-20.477	-2,1%
Lotto gelden	34.801	32.897	35.364	2.467	7,5%
Diensten Autonom Beheer	326.956	352.992	336.597	-16.395	-4,6%
Rechtspersonen	4.303.798	4.652.466	4.714.108	61.642	1,3%
TOTAAL	47.988.553	52.059.806	57.018.437	4.958.631	9,5%

Bron: departement FB, Vlabel

Figuur 3-1 toont voor het begrotingsjaar 2023 het relatieve aandeel van de inkomsten ten opzichte van de totale middelen. Uit deze figuur blijkt dat de Vlaamse opcentiemen 17% vertegenwoordigen van de Vlaamse (ESR-gecorrigeerde) ontvangsten. Het belang van de gewestbelastingen bedraagt 14%.

Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten

Bron: departement FB

Door de zesde staatshervorming is er een stijging van de Vlaamse fiscale autonomie, die gevormd wordt door de opbrengsten uit de gewestelijke belastingen enerzijds en de gewestelijke opcentiemen anderzijds. In 2014 bedroeg de fiscale autonomie 19,4%. In 2023 zal de fiscale autonomie 30,0% bedragen.

3.2 Opcentiemen en dotaties Gewest

De gewestmiddelen worden in 2023 op 12.890.212 duizend euro geraamd, inclusief een positieve dotatie-afrekening van 111.148 duizend euro. De raming 2023 houdt ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 een toename in van 1.660.270 duizend euro. In Tabel 3-8 worden de geciteerde bedragen overzichtelijk opgelijst.

3.2.1 Bruto opcentiemen

De raming van de gewestelijke bruto-opcentiemen voor het begrotingsjaar 2023 is net zoals bij de vorige begrotingsrondes gebaseerd op de voorschottenmethode. De voorschottenmethode die in Bijlage 4 gedetailleerd wordt beschreven, houdt rekening met de in het begrotingsjaar t ontvangen voorschotten met betrekking tot het aanslagjaar t (inkomstenjaar $t-1$) en de kasmatige afrekeningen die betrekking hebben op aan het jaar t voorafgaande aanslagjaren.

De raming van de voorschotten van de bruto-opcentiemen vertrekt van de basisgegevens inzake bruto-opcentiemen en fiscale uitgaven voor het aanslagjaar

2023 die door de FOD Financiën op 23 september 2022 ter beschikking werden gesteld van de gewesten en gemeenschappen.

De parameter "belasting Staat" is van belang met het oog op de raming van de opcentiemen voor het aanslagjaar 2023. Voor de raming van de belasting Staat van het aanslagjaar 2023 baseert de FOD Financiën zich op de realisatiecijfers per 30 juni 2022 van de kohieren met betrekking tot het aanslagjaar 2021. De gewone aanslagtermijn met betrekking tot het aanslagjaar 2021 is immers per 30 juni 2022 verstreken waardoor de realisatiecijfers van het laatstbedoelde aanslagjaar beschikbaar zijn. Vertrekkende van de realisatiecijfers van het aanslagjaar 2021 en zich baserende op de evolutie van de inkomens voor de inkomstenjaren 2021 en 2022 wordt een inschatting gemaakt van de belasting Staat voor de aanslagjaren 2022 en 2023.

De raming van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen houdt ook rekening met de effecten van de Tax Shift en de andere federale maatregelen over de betrokken aanslagjaren. Tabel 3-4 toont de gecumuleerde impact van de federale Tax Shift en de andere federale maatregelen op de Vlaamse opcentiemen, berekend per aanslagjaar aan 100% (dus zonder rekening te houden met het voorschotten- of inningspercentage). Vanaf (aanslagjaar) 2021 worden er geen opstappen meer voorzien inzake Tax Shift. Het dient benadrukt te worden dat de Vlaamse begroting de verwachte minderontvangsten als gevolg van de federale maatregelen in de personenbelasting nog steeds absorbeert. De negatieve impact van de federale maatregelen op de Vlaamse begroting wordt ook in 2023 niet tegengedraaid maar komt volledig ten goede aan de belastingbetalers. In de begroting 2023 loopt de belastingverlaging op tot 1 miljard euro.

Tabel 3-4: Gecumuleerde impact Tax Shift en andere federale maatregelen op Vlaamse opcentiemen in lopende prijzen (in miljoen euro)

		AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Impact TS I	(1)	-70,3	-145,4	-151,7	-158,0	-164,2	-166,8	-176,1	-195,3
Impact TS II	(2)	0,0	-178,9	-186,6	-402,6	-648,4	-658,5	-695,4	-771,4
Totaal TS I & II : delta opcentiemen	(3)= (1)+(2)	-70,3	-324,3	-338,3	-560,6	-812,6	-825,2	-871,5	-966,7
Federale maatregelen excl TS	(4)	13,7	14,5	15,1	15,0	-42,3	-48,2	-65,2	-35,7
Totale delta opcentiemen	(5)= (3)+(4)	-56,6	-309,8	-323,2	-545,7	-855,0	-873,4	-936,7	-1.002,5

Bron: basisgegevens FOD Financiën, simulatie departement FB

De voorschotten van de bruto-opcentiemen voor 2023¹ worden, rekening houdend met het van toepassing zijnde voorschottenpercentage (99,07%), geraamd op 9.204.657 duizend euro. Rekening houdend met de voorschotten in fiscale uitgaven, eveneens tegen het voorschottenpercentage (99,07%), krijgen we de voorschotten in netto-opcentiemen. Bemerkt dat de fiscale uitgaven die naar aanleiding van de zesde staatshervorming geregionaliseerd werden, in de Vlaamse begroting niet als een minderontvangst maar als een uitgave worden begroot. Om de verwerking van de ramingen van de fiscale uitgaven te laten aansluiten op de raming van de bruto-opcentiemen, worden voor de fiscale uitgaven enkel de

¹ De raming van de Vlaamse bruto-opcentiemen gebeurt op basis van de herziene autonomiefactor (van 25,990% tot en met aanslagjaar 2017 naar 24,957% vanaf aanslagjaar 2018) en de hiermee gepaard gaande verlaging van het opcentiementarief (van 35,117% naar 33,257%). De Vlaamse Regering heeft met andere woorden de verlaging van de autonomiefactor, wat het regionaal aandeel in de personenbelasting is, niet tegengedraaid (althoewel zij hiervoor de bevoegdheid heeft).

voorschotten geraamd. Iedere afrekening op de fiscale uitgaven wordt immers verwerkt bij de bruto-opcentiemen².

Tabel 3-5: Raming van de voorschotten (in duizend euro)

		AJ 2023
Federaal voorschottenpercentage (VS%)	(1)	99,07%
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BO; aan 100%)	(2)	9.291.064
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BO; aan VS%)	(3)=(2)*(1)	9.204.657
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BO; aan 100%)	(4)	1.363.548
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BO; aan VS%)	(5)=(4)*(1)	1.350.867
Voorschotten netto-opcentiemen (aan VS%)	(6)= (3)-(5)	7.853.790

Bron: FOD Financiën

Vervolgens worden de kasmatige afrekeningen van de netto-opcentiemen geraamd. Ook de raming van de kasmatige afrekeningen is gebaseerd op de door de FOD Financiën ter beschikking gestelde gegevens, maar hier betreft het de bij de federale begrotingsopmaak 2023 geactualiseerde gegevens voor alle betrokken aanslagjaren (uitvoeringscijfers tot en met aanslagjaar 2021, ramingen vanaf aanslagjaar 2022). Aangezien de federale uitvoeringscijfers en ramingen telkens betrekking hebben op de kohieren van de gewone aanslagtermijn (= kohieren tot en met 30 juni van het jaar aanslagjaar t+1), houdt de voorliggende raming van de afrekeningen ook rekening met een beperkt bedrag aan kohieren die buiten de gewone aanslagtermijn ingekohierd worden (de zogenaamde staartkohieren).

De kasmatige afrekening wordt bekomen door per aanslagjaar en per begrotingsjaar het verschil te maken tussen enerzijds de gerealiseerde of geraamde voorfinanciering³ tot en met december van het jaar t en de gerealiseerde of geraamde ontvangen bedragen tot en met februari van begrotingsjaar t+1, en anderzijds de voorschotten (al dan niet verhoogd met de reeds in vorige begrotingsjaren aangerekende afrekeningen). De verschuiving van twee maanden bij de ontvangen bedragen heeft te maken met de betaaltermijn van twee maanden na het ontvangen van het kohier.

Finaal worden de volgens de voorschottenmethode aanrekenbare ontvangsten bekomen door de som te maken van de voorschotten en de kasmatige afrekeningen die zich in hetzelfde begrotingsjaar situeren. De aanrekenbare bruto-opcentiemen van het begrotingsjaar 2023 bedragen 9.452.698 duizend euro en zijn dus samengesteld uit voorschotten (9.204.657 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2023) en afrekeningen (2.973 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2018; 3.748 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2019; 4.874 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2020; 8.029 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2021 en 228.417 duizend euro met betrekking tot

² De verwerking van de afrekeningen m.b.t. het aanslagjaar t gebeurt in de begrotingsjaren volgend op het jaar t.

³ Het luik voorfinanciering heeft betrekking op de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen die in de ingekohierde bedragen begrepen zijn. De voorfinanciering wordt geacht te zijn ontvangen in de maand waarin de aanslag gevestigd werd (= maand van inkohiering). De al dan niet betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige heeft geen impact op de aanrekening van de voorfinanciering. Het luik ontvangen bedragen heeft betrekking op de effectieve betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige. In geval van een negatieve belastingschuld gaat het om een teruggave door de fiscus.

aanslagjaar 2022). Voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2017 worden er geen afrekeningen meer verwacht.

Tabel 3-6: Bruto-opcentiemen volgens voorschottenmethode⁴ (in duizend euro)

	2023
Voorschotten bruto-opcentiemen AJ 2023	9.204.657
Afrekeningen AJ 2015	0
Afrekeningen AJ 2016	0
Afrekeningen AJ 2017	0
Afrekeningen AJ 2018	2.973
Afrekeningen AJ 2019	3.748
Afrekeningen AJ 2020	4.874
Afrekeningen AJ 2021	8.029
Afrekeningen AJ 2022	228.417
Totaal	9.452.698

Bron: FOD Financiën, departement FB

Tabel 3-7 toont aan dat de verwachte voorschotten bij de begrotingsopmaak 2023 1.110.023 duizend euro meer bedragen dan bij de begrotingsaanpassing 2022. De FOD Financiën verwacht dat het nominaal inkomen van de particulieren in het Vlaams Gewest in inkomstenjaar 2022 (= aanslagjaar 2023) met 8,86% zal toenemen (ten opzichte van het herziene inkomstenjaar 2021). Rekening houdende met een elasticiteitscoëfficiënt ten opzichte van de reële groei van 1,322 komt dit neer op een nominale groei van de opcentiemen met 10,73% (bij constante wetgeving).

Ook de verwachte afrekeningen bedragen bij de begrotingsopmaak 2023 183.074 duizend euro meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022. De afrekening in 2023 met betrekking tot het aanslagjaar 2022 bedraagt 228.417 duizend euro en maakt deel uit van dit verschil. De FOD Financiën verwacht immers dat het nominaal inkomen van de particulieren in het Vlaams Gewest in inkomstenjaar 2021 (= aanslagjaar 2022) met 4,42% zal toenemen. Rekening houdende met een elasticiteitscoëfficiënt ten opzichte van de reële groei van 1,322 komt dit neer op een nominale groei van de opcentiemen met 5,57% (bij constante wetgeving). Bij de begrotingsaanpassing 2022 werd er nog uitgegaan van een nominale groei van de opcentiemen van 4,22% (bij constante wetgeving).

Tabel 3-7: Bruto-opcentiemen 2023 volgens voorschottenmethode (in duizend euro)

	BA 2022	BO 2023	BO - BA
Voorschotten	8.094.634	9.204.657	1.110.023
Afrekeningen vorige aanslagjaren	64.967	248.041	183.074
Bruto-opcentiemen (CB0-9CDGADN-OW)	8.159.601	9.452.698	1.293.097

Bron: FOD Financiën, departement FB

⁴ De voorschottenmethode houdt uiteindelijk ook rekening met een verondersteld inningspercentage (hier: 99,68% voor aanslagjaar 2015; 99,85% voor aanslagjaar 2016; 99,72% voor aanslagjaar 2017; 99,72% voor aanslagjaar 2018; 99,63% voor aanslagjaar 2019; 99,66% voor aanslagjaar 2020 en 99,66% voor aanslagjaar 2021 en volgende aanslagjaren).

3.2.2 Toegewezen gedeelte van de PB

Het toegewezen gedeelte van de PB bestaat uit drie componenten: middelen diverse bevoegdheden, middelen arbeidsmarktbevoegdheden en middelen fiscale uitgaven (begrotingsartikel CB0-9CCGACC-OW).

De dotatie middelen diverse bevoegdheden wordt verdeeld op basis van een vaste verdeelsleutel (50,33% voor het Vlaams Gewest). Bij de begrotingsopmaak 2023 bedraagt de dotatie voor het Vlaams Gewest 641.943 duizend euro (inclusief 18.592 duizend euro afrekening 2022).

De gewesten ontvangen twee toelagen voor het financieren van bepaalde aspecten van het tewerkstellingsbeleid en voor het financieren van specifieke fiscale uitgaven⁵. Niet 100%, maar 60% van de overgedragen bevoegdheid inzake fiscale uitgaven wordt gefinancierd via een toelage vanwege de federale overheid. De resterende 40% financieren de gewesten via de opcentiemen. De toelagen voor werk en voor fiscale uitgaven worden bij begrotingsopmaak 2023 respectievelijk op 1.616.973 duizend euro (inclusief 48.012 duizend euro afrekening 2022) en 1.500.154 duizend euro (inclusief 44.544 duizend euro afrekening 2022) geraamd.

Het bedrag van het gewestelijk deel van het overgangsmechanisme is negatief en wordt in 2023 op -321.557 duizend euro geraamd (geen afrekening). Het overgangsbetrag dat bedoeld was om de inwerkingtreding van de herziene Bijzondere Financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar, wordt tot en met 2024 nominaal constant gehouden. Nadien wordt het over een periode van tien jaar lineair afgebouwd.

Ter compensatie van de pendelbewegingen wordt er een transfer ten gunste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorzien. In 2023 zal de totale pendeldotatie 44,0 miljoen euro bedragen. De pendeldotatie wordt gedragen door het Vlaams Gewest en het Waals Gewest a rato van hun aandeel in de netto-stroom van pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aandeel van het Vlaams Gewest in de netto-stroom van pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in (2022 en) 2023 op 61,825% geraamd. Dit komt neer op 27.203 duizend euro. Aangezien de pendelstromen over het jaar 2022 niet worden herzien, bevat de raming voor 2023 geen afrekening. Vanaf de begrotingsopmaak 2018 wordt de pendeldotatie niet meer als een minderontvangst begroot, maar als een uitgave (zie begrotingsartikel CB0-1CCG2CC-WT).

Tot slot wordt het toegewezen gedeelte van de PB nog verminderd met de responsabiliseringsbijdragen (voor het gewest en de gemeenschap samen) die tot en met 2020 nominaal vermeld staan in artikel 65quinquies van de Bijzondere Financieringswet. Vanaf begrotingsjaar 2021 wordt de responsabiliseringsbijdrage per deelgebied bepaald door een bijdragepercentage toe te passen op de weddenmassa die door de betrokken entiteit in het voorgaande kalenderjaar werd betaald. Dat bijdragepercentage zal tegen 2028 gelijk zijn aan het percentage van de sociale bijdrage die iedere werkgever moet betalen voor zijn werknemers die onderworpen zijn aan het pensioenstelsel dat geldt voor werknemers (momenteel 8,86%). In 2021 bedraagt het bijdragepercentage 30% van 8,86%. Vanaf 2022 wordt het percentage van 30% jaarlijks met 10 procentpunten opgetrokken totdat in 2028 100% van 8,86% bereikt wordt.

⁵ De raming van de toelage voor fiscale uitgaven is sinds de begrotingsopmaak 2017 (en definitief vanaf de begrotingsaanpassing 2017) gebaseerd op een geactualiseerd basisbedrag voor de fiscale uitgaven van het aanslagjaar 2015.

Bij de begrotingsopmaak 2023 wordt de responsabiliseringsbijdrage bepaald op basis van de in 2022 te betalen weddenmassa. De bedoelde weddemassa is deze die onderworpen is aan de afhouding bedoeld in artikel 60 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. Dit zijn de wedden en de andere bezoldigingselementen die in aanmerking genomen worden voor de berekening van de rustpensioenen van de vastbenoemde ambtenaren en die onderworpen zijn aan de afhouding van 7,5% ten voordele van het Fonds voor Overlevingspensioenen. In 2023 wordt de responsabiliseringsbijdrage geraamd op 356.061 duizend euro, inclusief een negatieve afrekening over het begrotingsjaar 2022 van 33 duizend euro. Vanaf de begrotingsopmaak 2022 wordt de responsabiliseringsbijdrage niet meer als een minderontvangst begroot, maar als een uitgave (zie begrotingsartikel CB0-1CCG2CA-LO).

3.3 Dotaties Gemeenschap

De gemeenschapsdotaties worden in 2023 op 29.628.434 duizend euro geraamd, inclusief een positieve afrekening van 883.718 duizend euro (begrotingsartikel CB0-9CCGACB-OW). De raming 2023 houdt ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 een toename in van 3.065.785 duizend euro. In Tabel 3-8 worden de geciteerde bedragen overzichtelijk opgelijst.

3.3.1 Toegewezen gedeelte van de BTW

De totale dotatie toegewezen gedeelte van de BTW wordt bepaald uit de basis van het toegewezen gedeelte van de BTW van het vorige jaar aangepast aan de inflatie, het bbp en de denataliteit. De totale dotatie van het lopende jaar wordt verdeeld over de gemeenschappen aan de hand van een verdeelsleutel gebaseerd op het aantal leerlingen.

Als dusdanig wordt voor de Vlaamse Gemeenschap het toegewezen gedeelte van de BTW in 2023 op 12.551.675 duizend euro geraamd, inclusief een positieve afrekening over het begrotingsjaar 2022 van 367.554 duizend euro.

3.3.2 Toegewezen gedeelte van de PB

De totale dotatie toegewezen gedeelte van de PB wordt bepaald uit de basis van het toegewezen gedeelte van de PB van het vorige jaar aangepast aan de inflatie en het bbp. De totale dotatie van het lopende jaar wordt verdeeld aan de hand van het aandeel van de gemeenschap in de totale personenbelasting.

Het toegewezen gedeelte van de PB wordt voor de Vlaamse Gemeenschap in 2023 op 7.109.541 duizend euro geraamd, inclusief een positieve afrekening over het begrotingsjaar 2022 van 210.018 duizend euro.

3.3.3 Andere federale dotaties

De gemeenschappen ontvangen eveneens bijkomende toelagen voor de bijkomende bevoegdheden die hen door de zesde staatshervorming werden toegekend (gezinsbijslag, ouderenzorg, gezondheidszorg, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016), justitiehuisen en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018)). Voor de Vlaamse Gemeenschap worden de bijkomende middelen in 2023 op 9.814.423 duizend euro geraamd, inclusief een positieve afrekening over het begrotingsjaar 2022 van 306.146 duizend euro.

Onder toepassing van artikel 47/10, derde lid van de Bijzondere Financieringswet wordt bij de begrotingsopmaak 2023 de dotatie justitiehuisen vanaf 2022 opgetrokken. Artikel 47/10, derde lid voert immers voor de drie gemeenschappen

een veiligheidsnet in wanneer de gemiddelde jaarlijkse groei van de dotatie over drie jaar lager ligt dan de gemiddelde jaarlijkse groei van het aantal opdrachten in uitvoering van federale wetgeving in dezelfde periode.

De inhoudingen die de FOD Financiën doorvoert inzake ziekenhuisinfrastructuur (inhouding op toelage ziekenhuisinfrastructuur) worden in de Vlaamse begroting als een uitgave begroot, en niet als een minderontvangst.

Ook voor de gemeenschappen voorziet de herziene Bijzondere Financieringswet een overgangsmechanisme. Het bedrag van het overgangsmechanisme is positief en wordt in 2023 op 152.795 duizend euro geraamd (geen afrekening). Het doel van het overgangsmechanisme was de inwerkingtreding van de herziene Bijzondere Financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar werden bijgevolg uitgevlakt via een egalisatiebedrag per gemeenschap. Het egalisatiebedrag wordt tot en met 2024 nominaal constant gehouden. Nadien wordt het over een periode van tien jaar lineair afgebouwd.

3.4 Samenvattend overzicht: gewestelijke opcentiemen en gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW

Tabel 3-8 toont de middelen die op basis van de BFW in 2023 mogen verwacht worden. De cijfers in deze tabel zijn afgeronde bedragen op dotatieniveau. Ten opzichte van de bedragen in Tabellen 2-1 en 3-3 kunnen er daardoor afrondingsverschillen voorkomen.

Globaal gesteld nemen de middelen inzake de bruto aanvullende belasting op de PB en het toegewezen gedeelte van de btw en de PB bij de begrotingsopmaak 2023 toe met 4.726.055 duizend euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De toename is de resultante van enerzijds het aangroeimechanisme dat in de Bijzondere Financieringswet is ingebouwd en van de onderliggende macro-economische parameters voor de jaren 2022 en 2023, en anderzijds van het verschil in afrekeningen bij begrotingsopmaak 2023 versus begrotingsaanpassing 2022. Zoals supra gesteld zijn de ramingen van de opcentiemen en het toegewezen gedeelte van de btw en de PB gebaseerd op macro-economische parameters van de Economische Begroting van 8 september 2022.

Zoals blijkt uit Tabel 8-2, het parameteroverzicht in Bijlage 2, worden bij de begrotingsopmaak en begrotingsaanpassing ook telkens de middelen van de Bijzondere Financieringswet van het voorgaande begrotingsjaar herraamd. In concreto worden bij de begrotingsopmaak 2023 het toegewezen gedeelte van de btw en de PB, en de toelagen voor de nieuwe bevoegdheden, met betrekking tot het begrotingsjaar 2022 herraamd. Die herraaming wordt vergeleken met de raming die ter gelegenheid van de begrotingsaanpassing 2022 werd opgesteld. De vergelijking in kwestie resulteert in een afrekening die in de ramingen voor het begrotingsjaar 2023 wordt geïntegreerd. Tabel 3-8 situeert voor iedere component van de middelenberekening het afrekeningssaldo 2022 in de raming van de middelen 2023 (kolom (d)).

Tabel 3-8: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro)⁶: BO 2023

	BA 2022 incl afrek 2021 geaggregeerd	2022 bij BA 2022 excl afrek 2021	2022 bij BO 2023 excl afrek 2021	2022 Afrekening bij BO 2023	BO 2023 incl afrek 2022 geaggregeerd	BO 2023 incl afrek 2022 geïntegreerd	BO 2023 - BA 2022
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
Bruto aanvullende belasting op de PB	8.159.601	8.159.601	8.159.601	0	9.452.698	9.452.698	1.293.097
Voorafnames op federale PB	3.298.262	3.298.262	3.409.410	111.148	3.647.922	3.759.070	349.660
middelen diverse bevoegdheden	565.109	565.109	583.701	18.592	623.351	641.943	58.242
middelen arbeidsmarktbeleid	1.417.791	1.417.791	1.465.804	48.012	1.568.961	1.616.973	151.170
middelen fiscale uitgaven	1.315.362	1.315.362	1.359.905	44.544	1.455.610	1.500.154	140.248
Mechanisme nationale solidariteit	0	0	0	0	0	0	0
Overgangsmechanisme	-321.557	-321.557	-321.557	0	-321.557	-321.557	0
Correcte financiering Brusselse instellingen							
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen							
Subtotaal middelen Vlaams Gewest	11.136.307	11.136.307	11.247.455	111.148	12.779.064	12.890.212	1.642.757
Afrekening over het jaar t-1	93.635				111.148		17.513
Totale middelen Vlaams Gewest	11.229.941	11.136.307	11.247.455	111.148	12.890.212	12.890.212	1.660.270
Voorafnames op BTW	10.939.130	10.939.130	11.306.684	367.554	12.184.121	12.551.675	1.244.991
Voorafnames op federale PB	6.236.047	6.236.047	6.446.065	210.018	6.899.523	7.109.541	663.476
Dotaties overgehevelde bevoegdheden inzake	8.569.591	8.569.591	8.875.738	306.146	9.508.277	9.814.423	938.686
kinderbijslagen	4.410.788	4.410.788	4.570.118	159.330	4.948.743	5.108.073	537.955
ouderenzorg	3.058.060	3.058.060	3.159.019	100.959	3.333.107	3.434.066	275.047

⁶ Een uitgebreide toelichting aangaande de middelenvoorziening van Gewesten en Gemeenschappen na de zesde staatshervorming kan geraadpleegd worden via volgende weblink: [De financiële middelenvoorziening voor Gemeenschappen en Gewesten na de zesde staatshervorming - Fin \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/de-financiële-middelenvoorziening-voor-gemeenschappen-en-gewesten-na-de-zesde-staatshervorming)

	BA 2022 incl afrek 2021 geaggregeerd	2022 bij BA 2022 excl afrek 2021	2022 bij BO 2023 excl afrek 2021	2022 Afrekening bij BO 2023	BO 2023 incl afrek 2022 geaggregeerd	BO 2023 incl afrek 2022 geïntegreerd	BO 2023 - BA 2022
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
<i>diverse gezondheidszorgen en hulp aan personen</i>	584.906	584.906	604.500	19.594	646.536	666.130	61.630
<i>ziekenhuizen (vanaf bj 2016)</i>	429.639	429.639	444.019	14.380	474.912	489.291	45.272
<i>inhouding voor investeringen ziekenhuisinfrastructuur (vanaf bj 2016)</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>justitiehuizen</i>	65.874	65.874	77.089	11.215	82.510	93.724	16.636
<i>interuniversitaire attractiepolen (vanaf bj 2018)</i>	20.324	20.324	20.993	669	22.470	23.139	2.146
Overgangsmechanisme	152.795	152.795	152.795	0	152.795	152.795	0
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen							
Subtotaal middelen Vlaamse Gemeenschap	25.897.563	25.897.563	26.781.282	883.718	28.744.716	29.628.434	2.847.153
Afrekening over het jaar t-1	665.086				883.718		218.632
Totale middelen Vlaamse Gemeenschap	26.562.649	25.897.563	26.781.282	883.718	29.628.434	29.628.434	3.065.785
Vlaams Gewest + Vlaamse Gemeenschap	37.792.591	37.033.870	38.028.736	994.866	42.518.646	42.518.646	4.726.055

Bron: departement FB

3.5 Specifieke dotaties vanwege de federale overheid

Tabel 3-9 toont de geraamde middelen met betrekking tot de (overige) specifieke dotaties vanwege de federale overheid voor de begrotingsopmaak 2023.

De bijkomende toelagen die de gemeenschappen vanaf 2015 ontvangen voor de bijkomende bevoegdheden die hen door de zesde staatshervorming werden toegekend (gezinsbijslag, ouderenzorg, gezondheidszorg, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016), justitiehuisen en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018)), worden onder paragraaf 3.3 vermeld.

Tabel 3-9: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BO 2023

	BA 2022 incl afrek 2021 geaggregeerd	2022 bij BA 2022 excl afrek 2021	2022 bij BO 2023 excl afrek 2021	2022 Afrekening bij BO 2023 (d) = (c) - (b)	BO 2023 incl afrek 2022 geaggregeerd	BO 2023 incl afrek 2022 geïntegreerd	BO 2023 - BA 2022
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
Buitenlandse studenten	43.315	43.315	44.916	1.601	47.835	49.437	4.521
Overname verkeersbelastingen	17.387	17.387	18.030	643	19.202	19.845	1.815
Dotatie Nationale Plantentuin	8.445	8.445	8.723	278	9.337	9.615	892
Overname registratie- en erfbelastingen	28.262	28.262	29.307	1.045	31.212	32.257	2.950
Compensatie dode hand	1.052	1.052	1.052	0	1.052	1.052	0
Overname spelen en weddenschappen, aut ontspanningstoestellen en openingsbelasting	8.779	8.779	9.103	325	9.695	10.020	916
Subtotaal dotaties vanwege federale overheid	107.240	107.240	111.132	3.891	118.333	122.225	11.093
Afrekening over het jaar t-1	1.262				3.891		2.629
Totaal dotaties vanwege federale overheid	108.503	107.240	111.132	3.891	122.225	122.225	13.722

Bron: departement FB

Op basis van artikel 62 van de Bijzondere Financieringswet wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend ter financiering van het universitair onderwijs aan buitenlandse studenten. De basisbedragen die in de Bijzondere Financieringswet zijn voorzien, worden jaarlijks aan de inflatie aangepast (begrotingsartikel CB0-9CCGACB-OW).

Naar aanleiding van de overname vanaf 2011 van de dienst van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen (verkeersbelasting, belasting op de inverkeerstelling en eurovignet) ontvangt het Vlaamse Gewest van de federale overheid jaarlijks een extra dotatie om de kosten van het overgenomen federaal personeel te compenseren (artikel 68ter van de Bijzondere Financieringswet). De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van de dienst van de betrokken gewestbelastingen voor de jaren 1999, 2000 en 2001, uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt dat bedrag (per gewestbelasting) aangepast aan de evolutie van de consumptieprijsindex. Een gelijkaardige dotatie wordt vanaf 2015 aan het Vlaamse Gewest toegekend voor de overname van de dienst van de registratie- en erfbelastingen, en vanaf 2019 voor de overname van de dienst van de belasting op spelen en weddenschappen en op automatische ontspanningstoestellen (begrotingsartikel CB0-9CCGACC-OW).

Naar aanleiding van de overdracht van de Nationale Plantentuin van België wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend (begrotingsartikel CB0-9CCGACB-OW). Het in artikel 62ter van de Bijzondere Financieringswet vermelde basisbedrag wordt jaarlijks aan de inflatie en aan de economische groei aangepast. De verdeling van het aangepaste bedrag over beide gemeenschappen gebeurt volgens een sleutel die in overeenstemming is met de taalrol van het effectief personeelsbestand van de Nationale Plantentuin op de dag van de overdracht. Deze overdracht vond plaats op 1 januari 2014. De in de middelenbegroting 2023 gehanteerde verdeelsleutel weerspiegelt dus de taalrol op 1 januari 2014.

Tot slot worden de gewesten op basis van artikel 63 van de Bijzondere Financieringswet vanaf 1 januari 2014 ook vergoed voor de derving van de gewestbelasting als gevolg van de niet-inning van de onroerende voorheffing op staatseigendommen die vrijgesteld zijn van onroerende voorheffing (begrotingsartikel CB0-9CCGACC-OW).

3.6 Gewestelijke belastingen

Naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2023 worden de gewestbelastingen op 7,7 miljard euro geraamd, 203,0 miljoen euro meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022. Tabel 3-10 toont een overzicht van de begrotingsposten en de verschillende bedragen. De getoonde bedragen zijn ESR-ontvangsten.

De raming van het verkooprecht (begrotingsartikel CE0-9CDBADL-OW) bedraagt voor 2023 2.879,0 miljoen euro. De raming gaat uit van een groei van de vastgoedprijzen met 6,4% in 2022 en 0% in 2023. Er wordt rekening gehouden met een daling van het aantal transacties met 2,5% in 2023.

Inzake het verkooprecht moet opgemerkt worden dat de prognose voor 2022 139,2 miljoen euro lager ligt dan voorzien in de begrotingsaanpassing. Ingevolge de hervorming van de tarieven zijn er twee eenmalige effecten die hebben geleid tot een daling van het gemiddelde toegepaste tarief. Het tarief valt in de eerste plaats lager uit door de overgangsmaatregel voor de tariefverhoging van 10% naar 12%. Voor de tariefverhoging van 10% naar 12% wordt niet gekeken naar de datum van de akte maar naar de datum van het compromis. In de eerste jaarhelft werden bijgevolg nog veel akten ontvangen die werden getaxeerd aan het tarief van 10%. Voor de tariefverlaging van 6% naar 3% wordt wel gekeken naar de datum van de

akte. Het gevolg is een eenmalig verlies aan inkomsten omdat de daling van het tarief voor de gezinswoning aanvankelijk niet werd gecompenseerd door de verhoging van het normale tarief. Daarnaast waren er in de eerste jaarhelft meer transacties aan het verlaagde tarief, doordat aankopen van een gezinswoning werden uitgesteld van 2021 naar 2022. Relatief meer aankopen aan het verlaagde tarief resulteren ook in een lager gemiddeld tarief.

De ontvangsten uit het verdelrecht (begrotingsartikel CE0-9CDBADL-OW) worden geraamd op 82,7 miljoen euro.

De ontvangsten uit het recht op hypotheekvestiging (begrotingsartikel CE0-9CDBADL-OW) worden geraamd op 170,4 miljoen euro. De raming houdt rekening met een daling van het aantal akten met 2,5% in 2023. Het gemiddelde recht wordt constant gehouden op het niveau 2022.

De ontvangsten uit de schenkbelasting (begrotingsartikel CE0-9CDBADL-OW) worden geraamd op 430,7 miljoen euro. Er wordt rekening gehouden met een toename van het aantal akten met 2%. Het gemiddelde recht wordt constant gehouden op het niveau 2022.

De ontvangsten uit erfbelasting (begrotingsartikel CE0-9CDBADK-OW) worden voor 2023 geraamd op 1.656,1 miljoen euro. Het gemiddelde recht wordt verwacht in 2022 constant te blijven op het niveau van 2021. Voor 2023 wordt uitgegaan van een groei met 6,5%. Er worden in 2023 geen ontvangsten uit de fiscale regularisatie meer voorzien.

De ontvangsten uit de onroerende voorheffing (begrotingsartikel CE0-9CDBADJ-OW) worden geraamd op 316,8 miljoen euro. De raming houdt rekening met de jaarlijkse indexering (9,4%) en een groei van het KI met 0,6%. Daarnaast wordt rekening gehouden met een extra ontvangst van 0,5 miljoen euro als gevolg van de verstrenging van het te behalen E-peil om van de vermindering van de onroerende voorheffing te kunnen genieten (maatregel BO 2022).

De ontvangsten uit de jaarlijkse verkeersbelasting (begrotingsartikel CE0-9CDBADG-OW) worden geraamd op 1.196,4 miljoen euro. De raming houdt rekening met de jaarlijkse indexatie (8,7% op jaarbasis) en een negatief effect van de vergroening van het wagenpark van -2%. De omvang van het wagenpark wordt verondersteld constant te blijven op het niveau 2022. Daarnaast wordt rekening gehouden met een meeropbrengst van 8,7 miljoen euro ingevolge de verhoging van het forfaitaire tarief voor oldtimers naar 100 euro (maatregel BO 2022).

De ontvangsten uit de belasting op inverkeerstelling (begrotingsartikel CE0-9CDBADH-OW) worden geraamd op 240,4 miljoen euro. De raming vertrekt van de prognose 2022 die 226,0 miljoen euro bedraagt. De prognose voor 2022 ligt 28,1 miljoen onder de raming van de begrotingsaanpassing. Dat is het gevolg van het lage aantal inschrijvingen in 2022. In 2023 wordt een gematigd herstel verwacht. Er wordt uitgegaan van een toename van het aantal inschrijvingen met 5%. Het effect van de vergroening wordt ingeschat op 0%. De assumptie is dat de jaarlijkse verhoging van de CO₂-correctiefactor het effect van de vergroening zal neutraliseren. Tot slot wordt rekening gehouden met de inflatie (8,7% op jaarbasis, maar heeft maar effect op 40% van de ontvangsten).

De raming voor de kilometerheffing (begrotingsartikel CE0-9CDBADD-OW) vertrekt van de gerealiseerde ontvangsten tot en met eind augustus. Door de verslechterde economische situatie wordt in 2022 een terugval vastgesteld van het aantal afgelegde kilometers. Hierdoor liggen de ontvangsten 16,8 miljoen euro lager dan voorzien in de begrotingsaanpassing. In de raming van de begrotingsopmaak wordt rekening gehouden met een groei van het volume met

0,5% (=bbp) in 2023. De index bedraagt op jaarbasis 8%. Het vergroeningseffect wordt geraamd op -0,4%. Rekening houdend met die parameters komt de raming voor 2023 uit op 594,3 miljoen euro.

De raming voor 2023 voor de belasting op spelen en weddenschappen (begrotingsartikel CE0-9CDBADO-OW) komt uit op 67,4 miljoen euro. De raming gaat uit van een toename van de ontvangsten met 4,8%.

De ontvangsten uit de belasting op automatische ontspanningstoestellen (begrotingsartikel CE0-9CDBADO-OW) worden voor 2023 geraamd op 24,2 miljoen euro. Er wordt rekening gehouden met een indexatie van de tarieven met 9,9%.

Tabel 3-10: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	Prognose 2022	BO 2023	BO 2023 - BA 2022
Verkooprecht	2.822.381	2.836.264	2.697.069	2.878.980	42.716
Verdeelrecht	84.504	88.091	83.067	82.742	-5.349
Recht op hypotheekvestiging	174.983	174.105	173.849	170.432	-3.673
Schenkbelasting	498.701	433.850	427.630	430.701	-3.149
Erfbelasting excl. Fiscale regularisaties	1.607.965	1.612.223	1.637.542	1.656.113	43.890
Erfbelasting fiscale regularisaties	12.613	1.743	1.743	0	-1.743
Onroerende voorheffing	277.618	288.476	288.269	316.784	28.308
Verkeersbelasting	1.101.797	1.111.450	1.116.220	1.196.369	84.919
Belasting op inverkeerstelling	273.467	254.038	225.960	240.404	-13.634
Eurovignet	17				
Kilometerheffing	540.222	570.219	553.431	594.266	24.047
Spelen en weddenschappen	56.699	62.907	64.297	67.374	4.467
Automatische ontspanningstoestellen	10.555	22.000	22.000	24.175	2.175
Openingsbelasting	21				
Totaal	7.461.542	7.455.366	7.291.077	7.658.340	202.974

Bron: Vlabel

3.7 Toegewezen ontvangsten

Aan een begrotingsfonds toegewezen of geaffecteerde ontvangsten - die niet als opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen kunnen bestempeld worden - zijn ontvangsten die voorbehouden worden voor het dekken van bepaalde, decretaal omschreven uitgaven. De raming van de toegewezen ontvangsten voor het begrotingsjaar 2023 bedraagt 696,5 miljoen euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 houdt deze raming een daling in van 11,4 miljoen euro.

De evolutie van de toegewezen ontvangsten in 2023 wordt in belangrijke mate verklaard door de evolutie van de ontvangsten van het Verkeersveiligheidsfonds (+14,1 miljoen euro; begrotingsartikel MB0-9MHHTNA-OW), het Vernieuwingsfonds (-4,2 miljoen euro; begrotingsartikel QB0-9QCETNE-OW; de ontvangst wordt vanaf 2023 onder het nieuw opgerichte BRV-fonds ondergebracht), het Energiefonds (-20,0 miljoen euro; begrotingsartikel QE0-9QEETKE-OW; inclusief de impact van de eenmalige vermindering van de energieheffing ten bedrage van 30,0 miljoen euro) en het Klimaatfonds (-7,9 miljoen euro; begrotingsartikel QE0-9QHETIB-OW).

De voorliggende raming van de ontvangsten van het Klimaatfonds gaat net zoals in de begroting 2022 uit van een continuering van het huidige intra Belgisch akkoord aangaande de verdeling van de veilingopbrengsten van emissierechten

(burden sharing). De ontvangsten van het Klimaatfonds nemen bij de begrotingsopmaak 2023 met 7,9 miljoen euro af. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde CO₂-prijs op de ETS-markt van 80 euro per ton en een Vlaams veilingvolume van 3,74 miljoen ton. Bij de begrotingsaanpassing 2022 ging het om 66,74 euro per ton en 4,60 miljoen ton. Het veilingvolume ligt lager dan in 2022 omdat de Europese Commissie in (ESR-)jaar 2022 teveel veilingrechten heeft toegekend aan België. Dit wordt gecorrigeerd in (ESR-)jaar 2023. De inschatting houdt nog geen rekening met de eventuele vermindering met 25% van de veilinginkomsten vanaf kalenderjaar 2023 als bijdrage aan het Multiannual Financial Framework (MFF).

3.8 Andere ontvangsten

De andere ontvangsten zijn niet-fiscale, niet-toegewezen ontvangsten die niet kunnen worden bestempeld als enerzijds opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen, of anderzijds dotaties van instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren.

De raming van de andere ontvangsten (exclusief Lotto-middelen) voor het begrotingsjaar 2023 bedraagt 936,6 miljoen euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 houdt deze raming een daling in van 20,5 miljoen euro.

De evolutie van de andere algemene ontvangsten wordt in belangrijke mate verklaard door de verwachte Europese ontvangsten in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht (501,4 miljoen euro in 2023). Dit is een daling van 137,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 (begrotingsartikel CB0-9CBGAAF-OW).

Bij de begrotingsaanpassing 2022 waren bovendien nog geen ontvangsten uit de Brexit Adjustment Reserve (BAR) begroot. Bij de begrotingsopmaak 2023 wordt die ontvangst op 29,4 miljoen euro geraamd (begrotingsartikel CB0-9CBGAAF-OW).

Verder worden de ontvangsten in het kader van het kas- en schuldbeheer van de Vlaamse Gemeenschap op 76,8 miljoen euro geraamd (begrotingsartikel CB0-9CEGABA-OW); dit is een toename met 33,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit zijn voornamelijk intresten en dividenden, waaronder het Ethias-dividend ten belope van 33,3 miljoen euro.

Vanaf 2023 vallen de ontvangsten in het kader van het bouwdoos Sluis Terneuzen weg (begrotingsartikel MB0-9MIHAVB-OW). Dit betekent een daling met 14,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

Tot slot wordt er in 2023 een eenmalige ontvangst voorzien uit de opheffing van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme: 60,0 miljoen euro op begrotingsartikel QE0-9QHEAIZ-OW.

3.9 Lotto-middelen

Volgens artikel 62bis van de Bijzondere Financieringswet krijgt elke gemeenschap een bepaald percentage van de te verdelen winst van de Nationale Loterij toegewezen. De federale ministerraad dient hiertoe de uitkeerbare winst te bepalen. De raming van de Lotto-middelen voor 2023 bedraagt 35,4 miljoen euro, een stijging met 2,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Deze raming is gebaseerd op het definitief verdelingsplan van het dienstjaar 2021.

3.10 Te consolideren instellingen

Tabel 3-11 geeft een overzicht van de ESR-ontvangsten van de Vlaamse instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren. De ESR-ontvangsten 2023 van de te consolideren instellingen nemen in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2022 met 45,2 miljoen euro toe. Instellingen met aanzienlijke bedragen aan eigen ontvangsten worden hier apart vermeld.

Tabel 3-11: Te consolideren instellingen (in duizend euro)

	BD	REA 2021	BA 2022	BO 2023	BO - BA
VIF	M	60.008	81.257	61.123	-20.134
Loodswezen	M	90.178	94.927	101.427	6.500
MINA	Q	158.839	153.783	144.032	-9.751
Andere DAB's	X	17.931	23.025	30.015	6.990
VIB	E	63.216	55.032	63.405	8.373
VITO	E	74.455	82.703	101.869	19.166
FIO	E	74.524	26.205	10.883	-15.322
PMV Groep	E	86.748	58.431	47.994	-10.437
Scholen van Morgen	F	115.666	124.462	138.808	14.346
Hogescholen en Universiteiten	F	1.334.301	1.288.476	1.320.121	31.645
Opgroeien Regie	G	249.210	216.383	258.222	41.839
VUTG	G	16.249	2.001	8.450	6.449
VAPH	G	21.714	15.716	17.475	1.759
VSB	G	293.236	272.936	293.798	20.862
VRT	H	189.727	195.818	199.039	3.221
VDAB	J	101.701	155.733	149.790	-5.943
VVM - De Lijn	M	162.307	181.434	208.884	27.450
BAM / Lantis	M	65.806	45.765	46.876	1.111
Tunnel Liefkenshoek	M	69.640	73.215	75.127	1.912
Vlaamse Waterweg	M	108.191	73.815	63.833	-9.982
De Werkvennootschap	M	29.081	86.448	85.788	-660
VEB	Q	483.964	904.882	804.540	-100.342
VWF	Q	68.497	77.192	79.657	2.465
VMSW	Q	251.611	257.674	251.504	-6.170
Andere Rechtspersonen	X	443.954	458.145	488.045	29.900
Totaal		4.630.754	5.005.458	5.050.705	45.247

Bron: departement FB

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van het **Vlaams Infrastructuurfonds (VIF)** worden geraamd op 61,1 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2023, een daling met 20,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is voornamelijk het gevolg van het wegvallen van een eenmalige ontvangst met betrekking tot het Verbond Ommeland - Haven Antwerpen (-9,0 miljoen euro) en de ontvangsten uit het RON-project (-11,1 miljoen euro). Tot slot zijn er quasi evenveel eenmalige ontvangsten (Europese subsidies, historisch saldo EV Flanders Hydraulics) in 2022 en 2023 die respectievelijk wegvallen en worden ingeschreven.

De ESR-ontvangsten bij de **DAB Loodswezen** worden geraamd op 101,4 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2023, een stijging met 6,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is het gevolg van een toename van de loodsgelden (+5,0 miljoen euro), de onderlinge kostenverdeling met het Nederlands loodswezen in haar voordeel (-0,1 miljoen euro) en een toename van de ontvangsten uit de bunker adjustment factor of BAF (+1,6 miljoen euro).

Bij begrotingsopmaak 2023 bedragen de ESR-ontvangsten van het **Minafonds** in totaal 144,0 miljoen euro en dalen met 9,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De voornaamste wijzigingen zijn als volgt:

- De ramingen voor de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater worden geactualiseerd en dalen met 2,2 miljoen euro (QBX-2QCEADA-OW);
- De inkomsten uit afvalheffingen nemen toe met 4,2 miljoen euro (QBX-2QCEAJA-OW);
- Het wegvallen van de eenmalige ontvangst 3M t.b.v. 9,0 miljoen euro in 2022 (QBX-2QCEAOA-OW);
- De daling van het dividend vanuit NV Aquafin met 3,8 miljoen euro (QBX-2QCEAOA-OW);
- Een toename van 1,0 miljoen euro van de boeteontvangsten milieu omwille van de aanwerving van tijdelijke beboeters (QBX-2QCEAOA-OW).

De ESR-ontvangsten van het **Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB)** nemen toe tot 63,4 miljoen euro. Dat is een stijging met 8,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Die toename is het gevolg van:

- een stijging met 4,0 miljoen euro van verkopen van niet-duurzame goederen en diensten aan bedrijven, kredietinstellingen en verzekeringsmaatschappijen;
- een stijging met 3,4 miljoen euro van verkopen van niet-duurzame goederen en diensten aan het buitenland;
- een stijging met 0,9 miljoen euro van de inkomensoverdrachten van de federale overheid.

De ESR-ontvangsten van de **Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)** nemen toe met 19,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Die toename kan in grote lijnen als volgt opgebouwd worden:

- een sterke stijging van de lopende ontvangsten van de bedrijven: +22,5 miljoen euro;
- een lichte daling van de lopende ontvangsten uit het buitenland: -4,5 miljoen euro;
- een lichte daling van de lopende ontvangsten vanuit de overheidssector: -1,1 miljoen euro;
- een stijging van de kortingen op de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers: 2,4 miljoen euro.

De ESR-ontvangsten van het **Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO)** worden bij de begrotingsopmaak 2023 op 10,9 miljoen euro geraamd. Dit bedrag houdt een daling in van 15,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Die daling is in grote lijnen het gevolg van:

- een daling van de terugbetalingen van het terugvorderbaar voorschot ten gunste van de evenementensector (-18,0 miljoen euro);
- een toename van de inkomsten van het Researchpark Zellik (+1,9 miljoen euro);
- een toename van de Europese ontvangsten (+0,6 miljoen euro).

De evolutie van de eigen ontvangsten van de **Groep Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV Groep)** wordt verklaard door lagere interestopbrengsten op de coronaleningen en op achtergestelde leningen. Ook het niveau van dividenden is lichtjes gedaald ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

De geraamde ESR-ontvangsten van de **DBFM Scholen van Morgen** nemen ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 toe met 14,3 miljoen euro en bedragen zo 138,8 miljoen euro. Deze ontvangsten komen integraal voort uit de beschikbaarheidsvergoedingen die Scholen van Morgen ontvangt van aanvragende scholen. Scholen van Morgen voert via het DBFM-programma nieuwbouw- en renovatieprojecten van schoolgebouwen uit om ze nadien tegen vergoeding ter beschikking te stellen van de aanvragende scholen.

De ESR-ontvangsten van de te consolideren **universiteiten en hogescholen** worden bij de begrotingsopmaak 2023 geraamd op 1.320,1 miljoen euro, of 31,6 miljoen euro meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022. Het gaat om:

- 281,7 miljoen euro afkomstig van bedrijven voor de ondersteuning van onderzoek en kosten met betrekking tot vorming en bijscholing (toename met 20,9 miljoen euro);
- 384,7 miljoen euro afkomstig van gezinnen (daling met 2,6 miljoen euro);
- 175,3 miljoen euro ontvangen vanuit andere Belgische overheden (lokaal/ gemeenschap/ gewest/ federaal/ sociale zekerheid; toename met 6,3 miljoen euro);
- 181,9 miljoen euro ontvangsten vanuit EU-instellingen (toename met 1,5 miljoen euro);
- 173,6 miljoen euro afkomstig van buitenlandse partners exclusief EU-instellingen (overheden en privépartners; toename met 3,7 miljoen euro);
- 107,8 miljoen euro subsidies afkomstig van overheidsdiensten die ze toekennen in het kader van de algemene bepalingen die van toepassing zijn op zowel privé- als op publieke actoren (daling met 0,8 miljoen euro). Het gaat bijvoorbeeld om verminderingen van werkgeversbijdragen of vrijstelling van bedrijfsvoorheffing.
- De overige ontvangsten komen voor 15,1 miljoen euro voort uit renteopbrengsten (toename met 3,3 miljoen euro) en uit de verkoop van investeringsgoederen die wegvallen in 2023 (daling met 0,7 miljoen euro).

De totale ESR-ontvangsten van **Opgroeien Regie** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met +41,8 miljoen euro tot 258,2 miljoen euro. Dit bedrag is samengesteld uit meer terugvorderingen van uitgekeerde gezinsbijslag (+32,5 miljoen euro), een indexatie van de ouderbijdragen van de kinderopvang (+9,1 miljoen euro) en een toename van de gezinsbijslagontvangsten bij het voormalige Fonds Jongerenwelzijn (+0,2 miljoen euro).

De ESR-ontvangsten van het **Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid (VUTG)** worden geraamd op 8,5 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2023, een stijging met 6,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is volledig het gevolg van meer terugvorderingen van uitgekeerde gezinsbijslag.

De totale ESR-ontvangsten van het **Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met 1,8 miljoen euro tot 17,5 miljoen euro. Dit bedrag is samengesteld uit het wegvallen van eenmalige ontvangsten 2022 uit de verkoop van het kantoorgebouw in Hasselt en schadevergoedingen (-1,5 miljoen euro), de verkoop van een kantoorgebouw in Antwerpen in 2023 (+1,2 miljoen euro) en de terugvordering van onrechtmatig toegekende tegemoetkomingen hulpmiddelen en niet-rechtstreeks toegankelijke hulp (+2,1 miljoen euro).

De ESR-ontvangsten van het agentschap **Vlaamse Sociale Bescherming (VSB)** worden bij de begrotingsopmaak 2023 geraamd op 293,8 miljoen euro. Dit betekent een stijging met 20,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Deze globale toename van de ESR-ontvangsten is het gevolg van diverse factoren, waaronder:

- De toename van de inkomsten uit zorgpremies met 20,2 miljoen euro;
- De toename van inkomsten uit administratieve geldboetes met 1,9 miljoen euro;
- De toename van inkomsten uit subrogatiedossiers met 0,5 miljoen euro;
- De daling van inkomsten uit beleggingen in de overheidssector met 1,5 miljoen euro;

- De daling van inkomsten uit beleggingen in andere dan de overheidssector met 0,2 miljoen euro.

De ESR-ontvangsten van de **Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT)** worden bij de begrotingsopmaak 2023 op 199,0 miljoen euro geraamd. Dit bedrag houdt een toename met 3,2 miljoen euro in ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De stijging is het resultaat van de volgende factoren:

- De ontvangsten uit de verkoop van niet-duurzame goederen en diensten nemen met 4,8 miljoen euro toe;
- De inkomstenoverdrachten vanuit EU-instellingen nemen met 0,4 miljoen euro toe;
- Het dividend van VAR wordt ongewijzigd op 5,6 miljoen euro geraamd;
- De ontvangsten uit de verkoop van gronden in het kader van het nieuwbouwproject dalen met 1,8 miljoen euro;
- De rente-ontvangsten blijven (min of meer) ongewijzigd.

Bij begrotingsopmaak 2023 dalen de ESR-ontvangsten van **de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)** met 5,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022, tot 149,8 miljoen euro. Onderstaande niet-exhaustieve lijst geeft de voornaamste oorzaken van die daling in eigen ontvangsten weer:

- De opbrengsten uit de samenwerking met RIZIV stijgen met 12,3 miljoen euro door een stijging van het aantal trajecten;
- De opbrengsten uit wijk-werken dalen met 2,8 miljoen euro;
- De inkomsten uit ESF-regiedossiers en React-EU dalen met 6,9 miljoen euro;
- De ontvangsten uit IBO stijgen met 3,6 miljoen euro;
- De opleidingen van werknemers op verzoek van werkgever worden niet geheel afgebouwd in 2023, waardoor de ontvangsten stijgen met 1,5 miljoen euro;
- De ontvangsten uit de verkoop van gebouwen dalen met 12,7 miljoen euro.

De ESR-gecorrigeerde ontvangsten van **VVM - De Lijn** nemen bij de begrotingsopmaak 2023 (208,9 miljoen euro) toe met 27,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 (181,4 miljoen euro). Dit is het gevolg van een toename van de ontvangsten ten gevolge van het verder herstel van de vervoersopbrengsten (+23 miljoen euro), meerontvangsten die het gevolg zijn van efficiëntiewinsten afgesproken in het kader van het nieuwe openbaredienstencontract (+4,9 miljoen euro), de invoering van basisbereikbaarheid (+4,6 miljoen euro) en het wegvallen van eenmalige ontvangsten uit de verkoop van gronden in 2022 (-5 miljoen euro).

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van de **BAM** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met 1,1 miljoen euro tot 46,9 miljoen euro. Dit is het gevolg van enerzijds een toename van de ontvangsten komende van de concessies Tunnel Liefkenshoek (+1,5 miljoen euro) en de huuropbrengsten van de P&R-gebouwen (+0,8 miljoen euro) en anderzijds een daling van de renteontvangsten uit een obligatielening aan Tunnel Liefkenshoek (-1,1 miljoen euro).

Bij de begrotingsopmaak 2023 nemen de ESR-gecorrigeerde ontvangsten van **Tunnel Liefkenshoek** verder toe met 1,9 miljoen euro tot 75,1 miljoen euro. Het actuele trafiekniveau rechtvaardigt een verder herstel van de ontvangsten tot het pre-coronaniveau (+1,6 miljoen euro) terwijl er ook ontvangsten worden gegenereerd uit de uitbating van de P&R gebouwen (+0,3 miljoen euro).

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van **De Vlaamse Waterweg** dalen bij de begrotingsopmaak 2023 met 10,0 miljoen euro tot 63,8 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van de toepassing van het matchingprincipe van EU-

subsidies (-5,9 miljoen euro), het wegvallen van eenmalige ontvangsten uit de verkoop van gronden in 2022 (-5,0 miljoen euro) en een toename van de ontvangsten uit concessies (+1,1 miljoen euro). Beperkter in omvang is een daling van de ontvangsten uit verhuuractiviteiten (-0,25 miljoen euro).

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van **De Werkvennootschap** worden geraamd op 85,8 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2023, een daling met -0,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is het gevolg van:

- een bijstelling met +0,6 miljoen euro voor de overname van door de Werkvennootschap gerealiseerde investeringen door het Agentschap Wegen en Verkeer, VVM De Lijn en De Vlaamse Waterweg;
- een daling van de ontvangsten uit Europese subsidies (-1,4 miljoen euro);
- en een kapitaalsubsidie komende van de Koning Boudewijnstichting (+0,1 miljoen euro).

De ESR-ontvangsten van het **Vlaams Energiebedrijf (VEB)** zijn het gevolg van de verkopen van energie door het VEB. Ondanks het feit dat de energieprijzen voor 2023 nog steeds worden ingeschat op een erg hoog peil, verwachten de markten toch dat ze gemiddeld lager zullen zijn dan in 2022. Bij de begrotingsopmaak 2023 worden deze ontvangsten geraamd op 804,5 miljoen euro, een daling met 100,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De ESR-ontvangsten betreffen één-op-één doorgerekende kosten van de leveringsactiviteit van het VEB.

De ESR-ontvangsten van het **Vlaams Woningfonds (VWF)** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met 2,5 miljoen euro tot 79,7 miljoen euro. De belangrijkste wijzigingen situeren zich bij:

- de renteontvangsten (+7,6 miljoen euro);
- het wegvallen van een eenmalige inkomst uit de verkoop van kantoorgebouwen (-2,3 miljoen euro);
- en een beperkte toename van diverse inkomsten zoals de huurhulpactiviteit (+0,2 miljoen euro).

In het kader van de maatregelen ter ondersteuning van de koopkracht van de gezinnen wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij de bijzondere sociale leningen gedurende 6 maanden (eenmalig te verlengen met 3 maanden) uitstel van betaling van rente en kapitaal te verkrijgen. Dit geeft aanleiding tot een daling van de rente-ontvangsten met -3,0 miljoen euro.

Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 dalen de ESR-gecorrigeerde ontvangsten van de **Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)** bij de begrotingsopmaak 2023 met 6,2 miljoen euro tot 251,5 miljoen euro. De belangrijkste wijzigingen situeren zich bij de rente-ontvangsten met -5,1 miljoen euro en het wegvallen van een eenmalige ontvangst uit de verkoop van gronden van Vlabinvest in 2022 (-1,1 miljoen euro). Ten slotte worden een aantal indexaties toegepast op o.a. de te ontvangen beheersvergoeding (+0,4 miljoen euro) terwijl de eigen ontvangsten uit de terugvorderingen van gedetacheerde personeelsleden naar aanleiding van de fusie met het Agentschap Wonen-Vlaanderen overgezet wordt naar laatstgenoemde (-0,4 miljoen euro).

4 DE UITGAVENBEGROTING

4.1 Inleiding

Bij de begrotingsopmaak 2023 stijgen de geconsolideerde beleidskredieten met 5.841,1 miljoen euro en stijgen de geconsolideerde vereffeningskredieten met 5.409,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Het verschil tussen de beleids- en vereffeningskredieten is bij de begrotingsopmaak 2023 met 431,6 miljoen euro gedaald ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

Zowel bij begrotingsopmaak als bij begrotingsaanpassing 2023 zijn de vereffeningskredieten hoger dan de beleidskredieten.

Tabel 4-1: Geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten (in duizend euro)

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c)= (b) - (a)
Beleidskredieten	54.807.526	60.648.594	5.841.068
Vereffeningskredieten	56.918.712	62.328.162	5.409.450
Beleid – Vereffening	-2.111.186	-1.679.568	431.618

In dit hoofdstuk over de uitgavenbegroting wordt eerst beschreven hoe de overstap gemaakt wordt van de uitgavenkredieten zoals opgenomen in de administratieve tabel en de begrotingen van de instellingen, naar de geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten zoals opgenomen in bovenstaande tabel.

In een volgend deel wordt het overzicht gegeven van de geconsolideerde beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein evenals de evolutie per beleidsdomein.

In het laatste deel van dit hoofdstuk wordt de index en sensitiviteit voor inflatie toegelicht met vervolgens een bespreking van de kredieten per beleidsdomein.

4.2 De beleids- en vereffeningskredieten

In de uitgavenbegroting is er, net zoals in begrotingen van de DAB's en de rechtspersonen, sprake van vastleggingskredieten (VAK) en vereffeningskredieten (VEK). De vastleggingskredieten of beleidskredieten zijn de kredieten die aangeven voor welk bedrag de Vlaamse overheid nieuwe verbintenissen kan aangaan. De vereffeningskredieten zijn het geheel van kredieten waarmee eerder aangegane verbintenissen kunnen worden vereffend.

In dit hoofdstuk zoomen we in op de vastleggings- en vereffeningskredieten. De eerste term geeft zoals hierboven vermeld aan voor welk bedrag er verbintenissen kunnen worden aangegaan, de tweede term geeft weer voor welk bedrag de begroting hiervoor vereffeningskredieten voorziet. De beleidskredieten zijn relevant om na te gaan welke beleidsaccenten de Vlaamse Regering legt naar aanleiding van een begrotingsronde, maar het zijn de vereffeningskredieten die een onmiddellijke impact hebben op het vorderingensaldo. Beide benaderingen zijn dus relevant om een goed zicht te krijgen op de budgettaire situatie van de Vlaamse overheid.

De analyse gebeurt op basis van de geconsolideerde ESR-beleidskredieten en de geconsolideerde ESR-vereffeningskredieten. Daarvoor moeten we de overgang maken van de totale vastleggings- en vereffeningskredieten en een aantal kredieten uitzuiveren om tot geconsolideerde cijfers te komen.

Volgende kredieten bij de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse rechtspersonen worden niet weerhouden:

- Kredietverleningen en deelnemingen (ESR-8) en aflossingen van overheidsschuld (ESR-9) worden niet meegenomen. Het zijn kredieten die het vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap niet beïnvloeden;
- Toelagen aan Vlaamse rechtspersonen worden niet meegenomen om een dubbeltelling te vermijden. Met deze toelagen financieren de instellingen immers hun uitgaven die meegenomen worden als ESR-uitgaven;
- De 100 miljoen euro van de provisie in het kader van de begrotingsmonitoring wordt uitgefilterd.

Vanaf begrotingsopmaak 2023 worden de vastleggings- en vereffeningskredieten van de DAB's mee gerapporteerd in de tabellen van de ministeries (nu hernoemd naar Vlaamse Gemeenschap) en niet meer bij de instellingen (nu hernoemd naar Vlaamse rechtspersonen).

Het volgende onderdeel geeft overzichtelijk weer hoe de overstap wordt gemaakt van gepubliceerde begrotingsinformatie (met VAK en VEK) naar de geconsolideerde ESR-beleids- en vereffeningskredieten.

4.2.1 Beleidskredieten

De beleidskredieten zijn alle kredieten waarmee de Vlaamse overheid nieuwe verbintenissen kan aangaan. De beleidskredieten van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) stemmen overeen met de vastleggingskredieten die in de administratieve uitgaventabel opgenomen zijn onder de kolom "VAK" en de uitgaven bij de DAB's.

De informatie over de aanwending van de kredieten en eventuele overdrachten naar het volgend begrotingsjaar maakt geen deel uit van de algemene toelichting, maar wel van de toelichting bij de beleids- en begrotingsuitvoering.

De beleidskredieten van de Vlaamse Gemeenschap (inclusief DAB's) moeten nog gecorrigeerd worden voor een aantal zaken om tot de ESR-beleidskredieten te komen, zoals te zien in onderstaande tabel en hierboven vermeld.

Tabel 4-2: Saldi-berekening - Beleidskredieten Vlaamse Gemeenschap (in duizend euro)

		BA 2022	BO 2023
Vastleggingskredieten (VAK)	+	57.171.698	63.795.124
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8)	-	2.860.707	3.156.202
Aflossingen overheidsschuld (ESR-code 9)	-	441.120	449.637
Toelagen aan instellingen (VAK-kolom) & correcties (inclusief correctie provisie in het kader van de begrotingsmonitoring)	-	23.090.122	26.433.837
Interne verrichtingen (DAB's)	-	0	0
Totaal ESR-beleidskredieten	=	30.779.749	33.755.448

Net zoals bij de beleidskredieten van de Vlaamse Gemeenschap worden ook bij de beleidskredieten van de Vlaamse rechtspersonen een aantal correcties doorgevoerd om tot de ESR-beleidskredieten te komen.

Tabel 4-3: Saldi-berekening - Beleidskredieten Vlaamse rechtspersonen (in duizend euro)

		BA 2022	BO 2023
Vastleggingskredieten	+	32.101.950	34.067.747
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8)	-	4.271.875	3.315.097
Aflossingen overheidsschuld (ESR-code 9)	-	2.220.167	2.262.288
Toelagen aan Vlaamse Gemeenschap en andere Vlaamse rechtspersonen	-	1.549.490	1.564.545
Interne verrichtingen	-	32.641	32.671
Totaal	=	24.027.777	26.893.146

Tabel 4-4 geeft een overzicht van de totale beleidskredieten van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse rechtspersonen zoals ingeschreven bij begrotingsaanpassing 2022 en begrotingsopmaak 2023.

Bij begrotingsopmaak 2023 stijgen de totale beleidskredieten met 5.841,1 miljoen euro, of met 10,7% vergeleken met begrotingsaanpassing 2022.

Tabel 4-4: Saldi-berekening – Totaal beleidskredieten (in duizend euro)

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c)=(b)-(a)
Vlaamse Gemeenschap	30.779.749	33.755.448	2.975.699
Vlaamse rechtspersonen	24.027.777	26.893.146	2.865.369
Totaal	54.807.526	60.648.594	5.841.068

4.2.2 Vereffeningskredieten

De vereffeningskredieten zijn het geheel van kredieten waarmee eerder aangegane verbintenissen kunnen worden vereffend. Zowel voor de Vlaamse Gemeenschap als voor de Vlaamse rechtspersonen, kunnen de vereffeningskredieten rechtstreeks afgeleid worden uit de begrotingsinformatie die in de parlementaire stukken is opgenomen.

Tabel 4-5: Saldi-berekening – Vereffeningskredieten Vlaamse Gemeenschap (in duizend euro)

		BA 2022	BO 2023
Vereffeningskredieten (VEK)	+	57.113.828	63.051.390
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8)	-	3.128.251	3.490.930
Aflossingen overheidsschuld (ESR-code 9)	-	441.120	449.637
Toelagen aan instellingen & correcties (inclusief correctie provisie monitoring)	-	20.741.226	23.600.004
Interne verrichtingen (DAB's)	-	720.843	697.657
Totaal ESR-vereffeningskredieten	=	32.082.388	34.813.162

Tabel 4-6: Saldi-berekening – Vereffeningskredieten Vlaamse rechtspersonen (in duizend euro)

		BA 2022	BO 2023
Vereffeningskredieten	+	35.263.319	38.430.512
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8)	-	2.951.086	2.911.247
Aflossingen overheidsschuld (ESR-code 9)	-	2.252.861	2.296.611
Toelagen aan Vlaamse Gemeenschap en andere Vlaamse rechtspersonen	-	1.532.922	1.638.050
Interne verrichtingen	-	3.690.126	4.069.604
Totaal	=	24.836.324	27.515.000

Tabel 4-7 geeft een overzicht van de totale vereffeningskredieten van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse rechtspersonen zoals ingeschreven bij begrotingsaanpassing 2022 en begrotingsopmaak 2023.

De totale vereffeningskredieten stijgen bij begrotingsopmaak 2023 met 5.409,5 miljoen euro, ofwel 9,5% ten opzichte van begrotingsaanpassing 2022.

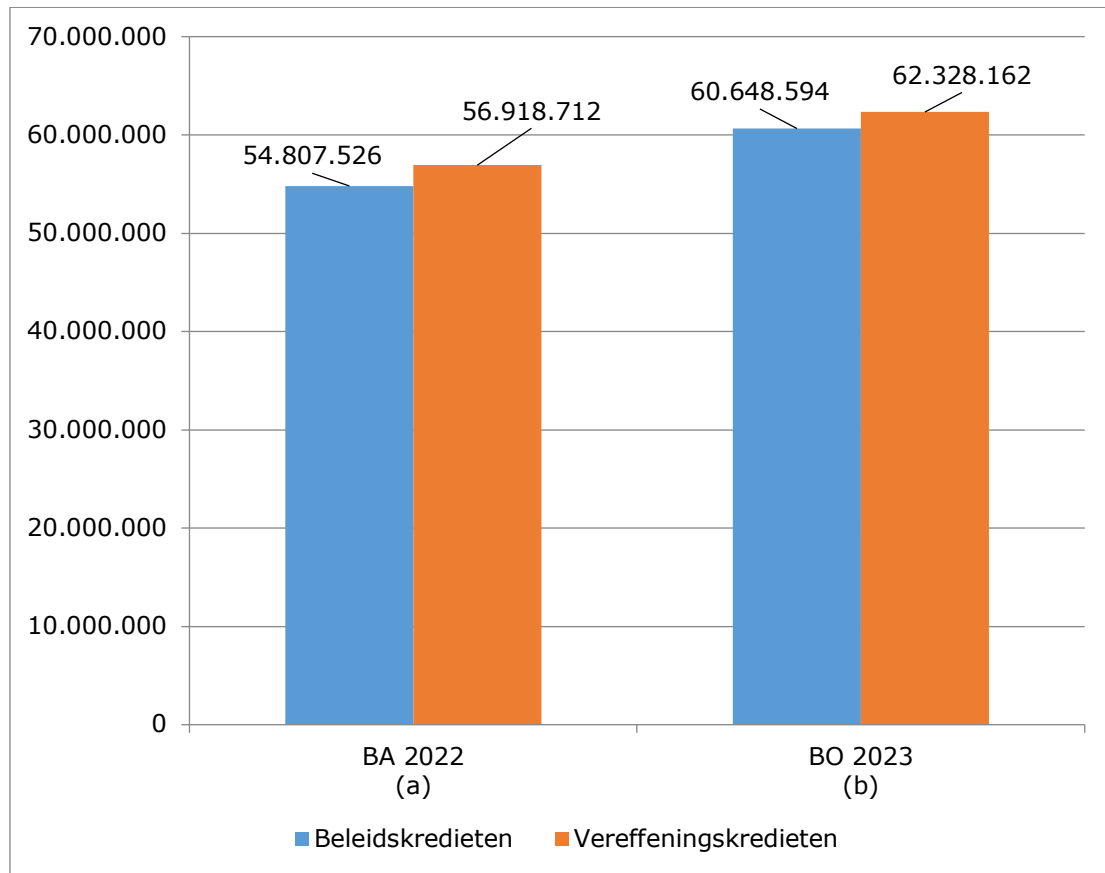
Tabel 4-7: Saldi-berekening – Totaal vereffeningskredieten (in duizend euro)

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c)=(b)-(a)
Vlaamse Gemeenschap	32.082.388	34.813.162	2.730.774
Vlaamse rechtspersonen	24.836.324	27.515.000	2.678.676
Totaal	56.918.712	62.328.162	5.409.450

4.2.3 De globale evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten

Figuur 4-1 toont aan dat bij de begrotingsaanpassing 2022 en de begrotingsopmaak 2023 de beleidskredieten respectievelijk 2.112,2 miljoen euro lager en 1.679,6 miljoen euro lager liggen dan de vereffeningskredieten. Het verschil is bij begrotingsopmaak 2023 met 431,6 miljoen euro afgenomen ten opzichte van begrotingsaanpassing 2022.

Figuur 4-1: De globale evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten (in duizend euro)

4.3 De beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein

In tabellen 4-8 en 4-9 wordt de cijfermatige evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein weergegeven.

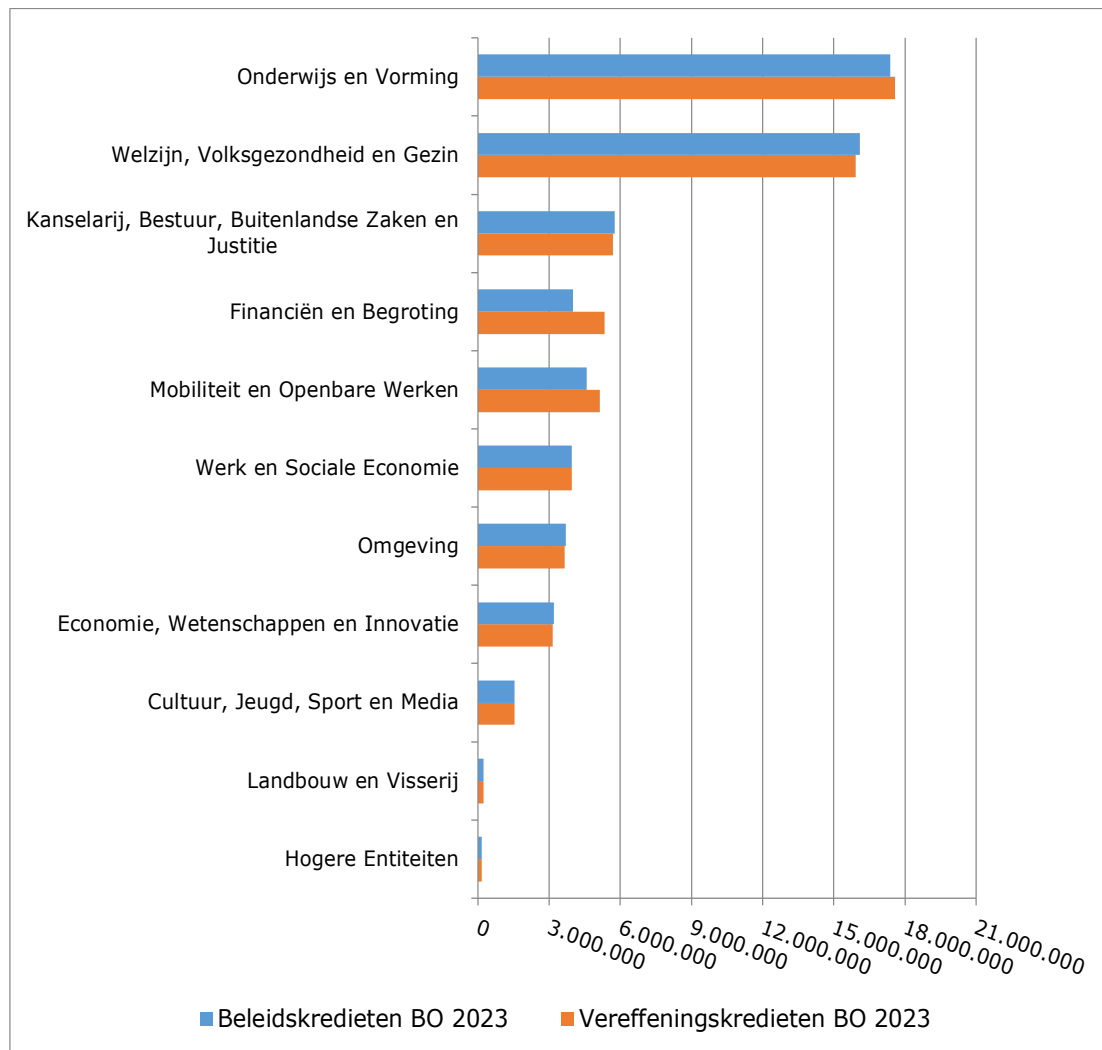
Tabel 4-8: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

Beleidsdomein	REA 2021	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	Delta (b)-(a)
Hogere Entiteiten	129.876	138.307	157.105	18.798
Financiën en Begroting	2.141.959	5.269.920	4.002.500	-1.267.420
Economie, Wetenschappen en Innovatie	2.495.937	1.704.145	3.194.056	1.489.911
Onderwijs en Vorming	15.489.469	15.935.043	17.387.739	1.452.696
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	14.448.842	13.705.458	16.107.951	2.402.493
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.497.118	1.361.072	1.546.319	185.247
Werk en Sociale Economie	3.522.331	3.583.572	3.956.592	373.020
Landbouw en Visserij	241.228	217.535	228.427	10.892
Mobiliteit en Openbare Werken	8.265.875	4.250.771	4.590.200	339.429
Omgeving	2.976.802	3.485.124	3.704.166	219.042
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	5.029.874	5.156.579	5.773.539	616.960
Totaal	56.239.311	54.807.526	60.648.594	5.841.068

Tabel 4-9: Vereffeningskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

Beleidsdomein	REA 2021	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	Delta (b)-(a)
Hogere Entiteiten	129.871	138.307	157.105	18.798
Financiën en Begroting	2.139.653	6.838.183	5.335.928	-1.502.255
Economie, Wetenschappen en Innovatie	2.284.340	1.792.028	3.145.766	1.353.738
Onderwijs en Vorming	15.163.315	15.994.720	17.582.666	1.587.946
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	14.179.695	13.673.246	15.925.365	2.252.119
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.329.218	1.378.785	1.542.803	164.018
Werk en Sociale Economie	3.481.850	3.594.026	3.952.208	358.182
Landbouw en Visserij	197.805	203.682	221.952	18.270
Mobiliteit en Openbare Werken	4.280.664	4.754.465	5.131.996	377.531
Omgeving	2.647.141	3.342.155	3.651.368	309.213
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	4.906.331	5.209.115	5.681.005	471.890
Totaal	50.739.880	56.918.712	62.328.162	5.409.450

Figuur 4-2: Beleids- en vereffeningskredieten per beleidsdomein BO 2023 (in duizend euro)

4.4 Bespreking per beleidsdomein

4.4.1 Algemeen

In de bespreking van de uitgavenevolutive per beleidsdomein wordt de nadruk gelegd op relevante wijzigingen van de kredieten. Die wijzigingen geven onder meer aan welke beleidsintenties er genomen zijn.

Tenzij anders aangegeven, wordt met de term “kredieten” verwezen naar zowel vastleggings- als vereffeningskredieten. In de mate dat er een grote afwijking is tussen de evolutie van de beleids- en vereffeningskredieten, wordt dit ook weergegeven. Dat verschil kan bijvoorbeeld te maken hebben met een aanpassing van de betaalkalender of een vastlegging die niet jaarlijks gebeurt. De impact van de gewijzigde inflatieprognoses is niet stelselmatig opgenomen in de bespreking van de beleidsdomeinen, maar wordt hierna globaal besproken.

De bespreking heeft enkel betrekking op wijzigingen van begrotingsartikels in de administratieve uitgaventabel en op wijzigingen bij de geconsolideerde rechtspersonen. ESR-correcties worden apart besproken in hoofdstuk 5. De bedragen in miljoen euro worden bovendien afgerond op 1 cijfer na de komma.

Index en sensitiviteit voor inflatie

Index

De uitgaven nemen bij de BO 2023 toe met 2.797,8 miljoen euro VAK en 2.691,2 miljoen euro VEK ten gevolge van indexatie. Het gaat om 2.582,9 miljoen euro VAK en 2.567,8 miljoen euro VEK ten gevolge van de algemene indexatieprincipes: indexatie volgens (verwachte) overschrijdingen van de spilindex (= systeem van de loonprovisie) en indexatie volgens de jaarlijkse (verwachte) evolutie van de gezondheidsindex (GZI) (= systeem buiten de loonprovisie). Daarnaast nemen de uitgaven nog toe met 91,5 miljoen euro VAK-index op de volumes FS3 en BSL binnen het beleidsveld Wonen en 123,4 miljoen VAK en VEK op verschillende uitgavenposten die een specifieke indexberekening kennen.

Bij een overschrijding van de spilindex worden de sociale uitkeringen één maand en de grote meerderheid van de loonkredieten twee maanden na de overschrijding met 2% verhoogd. Voor het opvangen van deze impact op de uitgaven worden de nodige kredieten centraal voorzien op de indexprovisie bij het beleidsdomein Financiën en Begroting. De kredieten worden na effectieve overschrijding van de spilindex herverdeeld naar de relevante begrotingsartikels. In het daaropvolgende begrotingsjaar, wanneer het effect op kruissnelheid komt en er voor 12 maanden budget nodig is, worden de uitgaven definitief gealloceerd op de desbetreffende begrotingsartikels.

De GZI wordt gebruikt om de indexering van de werkingskredieten en een beperkt deel van de loonkredieten (dewelke niet het systeem van de spilindex volgen) te bepalen. Die index wordt bij een begrotingsronde toegekend in functie van de op dat moment geraamde evolutie van de GZI.

De index bij de BO 2023 is gebaseerd op de inflatievooruitzichten die op 6 september 2022 werden gepubliceerd door het Federaal Planbureau. Een samenvattend overzicht van deze vooruitzichten is hieronder te vinden.

Tabel 4-10: inflatieparameters

	BO 2023		
Verwachte evolutie gezondheidsindex	7%		
Overschrijding spilindex	Dec/22	Feb/23	Jul/23
Aanpassing sociale uitkeringen	Jan/23	Maa/23	Aug/23
Aanpassing lonen	Feb/23	Apr/23	Sep/23

Bovendien zijn er verschillende overschrijdingen die in begrotingsjaar 2022 op de indexprovisie voorzien waren en bij de BO 2023 op kruissnelheid moeten worden gebracht om vanaf 2023 de betrokken kredieten telkens met 2% te verhogen voor de volledige 12 maanden. Het gaat om 5 overschrijdingen die op kruissnelheid worden gebracht: december 2021, februari 2022, april 2022, juli 2022 en oktober 2022.

Bij de BO 2023 worden dus volgende kredieten voorzien in het kader van indexatie:

- Voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021, februari 2022, april 2022, juli 2022 en oktober 2022

worden de betrokken loonkredieten verhoogd met 2.381,0 miljoen euro VAK en VEK.

- De loonkredieten die de spilindex niet volgen en de werkingskredieten die een uitzondering genieten op de algemene niet-indexatie van de niet-loonkredieten in de huidige legislatuur stijgen met 159,3 miljoen euro VAK en 144,2 miljoen euro VEK op basis van de verwachte toename van de GZI.
- De indexprovisie wordt verhoogd met 42,6 miljoen euro VAK en VEK, tot 1.162,6 miljoen euro, om voldoende kredieten ter beschikking te hebben voor de verwachte overschrijdingen van december 2022, februari 2023 en juli 2023⁷.
- Er wordt 91,5 miljoen euro VAK-index voorzien op de volumes FS3 en BSL binnen het beleidsveld Wonen op basis van de ABEX-index en 123,4 miljoen VAK en VEK op verschillende uitgavenposten die een specifieke indexberekening kennen.

Bijlage 5 toont de verdeling per beleidsdomein en begrotingsprogramma van de index voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van december 2021 tot en met oktober 2022, de index voor de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen en van de index voorzien op de indexprovisie. De verdeling van de indexprovisie betreft wel een indicatieve verdeling indien de kredieten (zoals berekend bij de BO 2023) zouden worden toegewezen. De indexprovisie zelf is namelijk centraal gebudgetteerd bij het beleidsdomein Financiën en Begroting.

Sensitiviteit van de uitgaven voor inflatie

Zoals supra reeds beschreven beïnvloedt de inflatie de uitgaven via het moment van overschrijding van de spilindex en via de evolutie van de gezondheidsindex (GZI).

We kunnen daarom ook nagaan wat het effect is van een afwijking van de overschrijding van de spilindex met één of meerdere maanden en een verhoging of verlaging van de GZI met 10 basispunten.

In haar vooruitzichten van 6 september 2022 ging het Planbureau uit van een overschrijding van de spilindex (niveau 123,14) in december 2022, in februari 2023 (niveau 125,60) en in juli 2023 (niveau 128,11).

Onderstaande tabellen tonen het effect op de uitgavenkredieten 2023 die de spilindex volgen, in enkele scenario's waarbij de spilindex één of meerdere maanden vroeger of later wordt overschreden, zowel voor de verwachte overschrijding van de spilindex in december 2022, februari 2023 als juli 2023. In de vierde tabel wordt de impact weergegeven van enkele gecombineerde scenario's.

Tabel 4-11: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 123,14 (in duizend euro)

	Indexprovisie	Delta t.o.v. december 2022
Overschrijding spilindex (123,14) november 2022	1.197.996	35.390
Overschrijding spilindex (123,14) december 2022	1.162.606	-
Overschrijding spilindex (123,14) januari 2023	1.121.508	-41.098

⁷ De indexprovisie bij de BA 2022 bedroeg 1.120,0 miljoen euro.

Tabel 4-12: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 125,60 (in duizend euro)

	Indexprovisie	Delta t.o.v. februari 2023
Overschrijding spilindex (125,60) januari 2023	1.204.060	41.454
Overschrijding spilindex (125,60) februari 2023	1.162.606	-
Overschrijding spilindex (125,60) maart 2023	1.120.724	-41.882
Overschrijding spilindex (125,60) april 2023	1.079.368	-83.238

Tabel 4-13: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 128,11 (in duizend euro)

	Indexprovisie	Delta t.o.v. juli 2023
Overschrijding spilindex (128,11) april 2023	1.289.666	127.060
Overschrijding spilindex (128,11) mei 2023	1.247.089	84.483
Overschrijding spilindex (128,11) juni 2023	1.204.441	41.835
Overschrijding spilindex (128,11) juli 2023	1.162.606	-
Overschrijding spilindex (128,11) augustus 2023	1.120.532	-42.074
Overschrijding spilindex (128,11) september 2023	1.069.564	-93.042

Tabel 4-14: Effect op 2023 van wijziging overschrijding spilindex 123,14, 125,60 en 128,11 (in duizend euro)

	Indexprovisie	Delta
Overschrijding november 2022, februari 2023 en mei 2023	1.282.478	119.872
Overschrijding november 2022, maart 2023 en juni 2023	1.197.948	35.342
Overschrijding december 2022, februari 2023 en juli 2023	1.162.606	-
Overschrijding december 2022, maart 2023 en juni 2023	1.162.559	-47
Overschrijding december 2022, maart 2023 en augustus 2023	1.078.650	-83.956
Overschrijding december 2022, april 2023 en september 2023	986.325	-176.281

Het effect van 1 maand eerder of later is niet altijd gelijk, omdat de lonen bij een overschrijding van de spilindex na oktober pas in het volgende jaar stijgen en omdat sommige maanden zwaarder doorwegen als de desbetreffende maand de referentiemaand is voor berekening van vakantiegeld of eindejaarspremie.

Bij de BO 2023 wordt uitgegaan van een GZI van 7%. In tabel 4-15 wordt het effect weergegeven van een hogere of lagere raming van de GZI met 10 basispunten in 2023. De lage gevoeligheid van de werkingskredieten aan een wijziging van de GZI is het gevolg van de beslissing van de Vlaamse Regering om, op enkele uitzonderingen na⁸, de werkingskredieten niet te indexeren.

De lagere sensitiviteit van de loonkredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen ten opzichte van de sensitiviteit berekend bij de BO en BA 2022 is het gevolg van het loongedeelte van de basisfinanciering van het hoger onderwijs dat vanaf de BO 2023 zal worden geïndexeerd volgens spilindex in plaats van jaarlijkse evolutie van de GZI.

⁸ Zoals geregeld in het programmadecreet bij de BO 2020

Tabel 4-15: Effect wijziging GZI met 10 basispunten (in duizend euro)

Loonkredieten	1.312
Werkingskredieten	47

4.4.2 Financiën en Begroting

Fiscaliteit en budgettair beleid

Bij de begrotingsopmaak 2023 worden de woongerelateerde fiscale uitgaven (CB0-1CDG2DB-WT) op 1,177 miljard euro geraamd (aan 99,07% voorschottenpercentage). Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 houdt deze raming een daling in van 78,7 miljoen euro. De raming bij begrotingsopmaak 2023 is gebaseerd op de bedragen opgenomen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 21 september 2022. De vermindering in 2023 situeert zich in belangrijke mate bij het bouwsparen (-28,3 miljoen euro) en de woonbonus 2005-2014 (-86,9 miljoen euro). Voor het langetermijnsparen en de gewestelijke woonbonus (woonbonus 2015 en geïntegreerde woonbonus) bedraagt de raming respectievelijk 6,4 en 34,5 miljoen euro meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022.

De fiscale uitgaven met betrekking tot de dienstencheques en wijkwerken (CB0-1CDG2DC-WT) worden in 2023 op 163,4 miljoen euro geraamd (aan 99,07% voorschottenpercentage). Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 komt dit neer op een toename met 14,7 miljoen euro. De huidige raming vertrekt van de bedragen opgenomen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 21 september 2022. Vanaf aanslagjaar 2021 werd het fiscale aftrekpercentage voor PWA- en dienstencheques naar beneden herzien (van 30% naar 20%). De toename van de raming voor het aanslagjaar 2023 wordt verklaard door een (verwacht) hoger gebruik van PWA- en dienstencheques tijdens het inkomstenjaar 2022 (aanslagjaar 2023) ten opzichte van het inkomstenjaar 2021 (aanslagjaar 2022).

De responsabiliseringsbijdrage (CB0-1CCG2CA-LO) wordt bij de begrotingsopmaak 2023 op 356,1 miljoen euro geraamd. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 betekent dit een toename van 96,0 miljoen euro.

De bijdrage ten laste van het begrotingsjaar 2023 is gebaseerd op de raming van de in 2022 te betalen statutaire weddenmassa (8.038,2 miljoen euro). Het bijdragepercentage voor het begrotingsjaar 2023 bedraagt 4,430%. Voor het begrotingsjaar 2022 was dit 3,544%. De raming bij de begrotingsopmaak 2023 bevat een afrekening over het jaar 2022 van 33,1 duizend euro in het voordeel van de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de jobbonus (CE0-1CDG2DP-WT) voor werknemers is bij ongewijzigd beleid 184,7 miljoen euro benodigd of een stijging van 6,9 miljoen euro. Vanaf 2023 wordt doelgroep van de jobbonus uitgebreid tot werknemers die maximaal 2900 bruto verdienen. Hiervoor wordt een extra krediet van 31,5 miljoen euro voorzien. Daarnaast wordt het minimumbedrag opgetrokken tot 50 euro wat een extra budget van 11,3 miljoen euro betekent.

In 2023 wordt de pendeldotatie (CB0-1CCG2CC-WT) op 27,2 miljoen euro geraamd. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 betekent dit een vermindering met 0,2 miljoen euro. De vermindering wordt verklaard door het wegvallen van een afrekening die in de raming van de begrotingsaanpassing 2022 inbegrepen was. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 blijven de relatieve pendelstromen van en naar de hoofdstad ongewijzigd.

Op basis van een door Viapass aangeleverde raming van de beschikbaarheidsvergoeding wordt het totale budget 2023 (CE0-1CDX2DD-WT) geraamd op 112,4 miljoen euro, ofwel 9,9 miljoen euro meer dan bij de begrotingsaanpassing 2022. De sterke stijging van de uitgaven kan worden verklaard door de vergoeding voor de vervangingsinvesteringen van de OBU's die toeneemt.

Voor de compensaties aan gemeenten en provincies voor de gederfde inkomsten ingevolge de vermindering van de O.V. voor energiezuinige woningen en gebouwen is er bij ongewijzigd beleid een budget van 46,6 miljoen euro (CE0-1CDG2DA-WT) nodig of 8,0 miljoen euro meer dan in 2022. Aan nieuwe woningen en gebouwen wordt enkel nog een vermindering van de onroerende voorheffing toegekend als het E-peil significant beter is dan wettelijk verplicht (maatregel BO2022). De verwachte toename onder constant beleid wordt daardoor beperkt met 4,5 miljoen euro tot 3,5 miljoen euro.

Bij het **Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)** wordt het éénmalig krediet van 79,0 miljoen euro dat in 2022 werd ingeschreven voor de watersnood van juli 2021 geschrapt.

Ook wordt het in 2022 ingeschreven nieuw PA-artikel (CBG-ACCG2CT-PA) voor de kantonnering van de gevraagde terugvorderingen in het kader van de problematiek fiscale vrijstelling voor de onderzoekers hoger onderwijs geschrapt.

Provisies financiën en begroting

Indexprovisie (CB0-1CBG2AB-PR)

De indexprovisie (CB0-1CBG2AB-PR) wordt verhoogd met 42,6 miljoen euro naar 1.162,6 miljoen euro VAK en VEK.

Overeenkomstig de op 6 september 2022 door het Planbureau gepubliceerde maandvooruitzichten voor de inflatie zouden de volgende overschrijdingen van de spilindex op basis van de afgevlakte gezondheidsindex plaatsvinden in oktober 2022, december 2022, februari 2023 en juli 2023. De sociale uitkeringen worden de maand volgend op de overschrijding van de spilindex en de wedden van het overheidspersoneel 2 maand na de overschrijding van de spilindex met 2% aangepast aan de gestegen levensduurte wat een bijstelling van 42,6 miljoen euro betekent ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

Provisie monitoring (CB0-1CBG2AB-PR)

Net als de voorbije jaren wordt in 2023 een provisie (CB0-1CBG2AB-PR) van 6,3 miljoen euro voor het ondervangen van de kost van de endogene groei bij de ministeries en de agentschappen met rechtspersoonlijkheid ingeschreven.

Coronaprovisies (CB0-1CBG2AB-PR en GE0-1GBF2JA-PR)

De coronaprovisie (CB0-1CBG2AB-PR) van 500,0 miljoen euro VAK en 700,0 miljoen euro VEK die in 2022 werd ingeschreven wordt geschrapt en vervangen door een specifieke provisie bij het beleidsdomein WVG (GE0-1GBF2JA-PR). Bij de begrotingsaanpassing 2023 zal worden geëvalueerd of er opnieuw een coronaprovisie ingeschreven moet worden.

Provisie voor onverwachte gebeurtenissen (CB0-1CBG2AB-PR)

De naar aanleiding van de begrotingsaanpassing 2022 ingeschreven buffer van 225,0 miljoen euro voor onverwachte gebeurtenissen (CB0-1CBG2AB-PR) wordt geschrapt.

Provisie actieplan Energie-efficiëntie (CB0-1CBX2AC-PR)

In uitvoering van het door de Vlaamse Regering op 15 juli 2022 bijgestuurde klimaatplan Vlaamse overheid wordt de doelstelling voor energiebesparing opgetrokken van 2,5% per jaar naar 3% per jaar. Voor de entiteiten onder het toepassingsgebied worden de energiebudgetten met 3% verminderd en gecompenseerd naar de centrale provisie voor het actieplan Energie-efficiëntie (CB0-1CBX2AC-PR) ter financiering van energiebesparingsmaatregelen en het behalen van de doelstellingen voor de gebouwen en technische infrastructuur wat een stijging van voormelde provisie met 1,3 miljoen euro betekent.

Relanceprovisie (CB0-1CBG2AH-PR)

In uitvoering van het Plan Vlaamse Veerkracht (CB0-1CBG2AH-PR) wordt een vereffening geraamd van 1,141 miljard euro wat 459 miljoen euro minder is dan de VEK-kredietraming voor 2022.

PAS-provisie (CB0-1CBG2AK-PR)

In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof-regeling (PAS), wordt in 2023 een vereffeningskrediet (CB0-1CBG2AK-PR) voorzien van 191,0 miljoen euro, of een stijging met 169,0 miljoen euro, om betaalverplichtingen te honoreren voor:

- natuurherstel (35,0 miljoen euro);
- VLIF-investeringen AEA-stallen (30,0 miljoen euro);
- stopzettingsregeling varkens (126,0 miljoen euro).

Provisie noodfonds Oekraïne (CB0-1CBG2AM-PR)

Het voorstel van de Taskforce voor de provisie noodfonds Oekraïne vertrekt net als bij de begrotingsaanpassing 2022 van een zero-based benadering (P*Q of andere) en komt neer op 207,8 miljoen euro aan beleidskredieten en 218,3 miljoen euro aan vereffeningskredieten. Hierop werd een onderbenuttingshypothese toegepast van -42,8 miljoen euro vastleggingskrediet en -53,3 miljoen euro vereffeningskrediet om te komen tot een provisie van 165,0 miljoen euro vastleggingskrediet/vereffeningskrediet of 35,0 miljoen euro minder dan in 2022.

Provisie sectoraal akkoord welzijn en ter versterking van het onderwijs

De provisie voor het sociaal akkoord welzijn van 636,7 miljoen euro (CB0-1CBG2AI-PR) en de provisie ter versterking van het onderwijs van 11,0 miljoen euro (CB0-1CBG2AJ-PR) worden integraal overgeheveld naar de functionele begrotingsartikelen binnen de respectievelijke beleidsdomeinen.

Financiële operaties

Bij de begrotingsopmaak 2023 stijgen de rentekredieten met 204,31 miljoen euro tot 394,61 miljoen euro. Naast de sterk stijgende rentevoeten op zowel korte als lange termijn is deze stijging ook het gevolg van de grote financieringsnoden. Het krediet bestaat uit volgende onderdelen:

- 1) Voor nieuwe financieringen op lange termijn in 2023 en de resterende maanden van 2022 wordt respectievelijk 121,28 miljoen euro en 32,78 miljoen euro aan toerekenbare rente ingeschreven, in totaal aldus 154,06 miljoen euro. De rente voor nieuwe LT-financieringen in 2023 is bestemd voor de financiering van:
 - VMSW en VWF binnen de sociale huisvestingssector (36,9 miljoen euro);
 - het begrotingstekort (34,7 miljoen euro);
 - de ESR-8 uitgaven (20,1 miljoen euro);

- het Plan voor Herstel en Veerkracht (13,5 miljoen euro);
 - School Invest (6,2 miljoen euro);
 - Lantis voor het oosterweelproject (5,0 miljoen euro) en
 - de kaseffecten van niet-ESR aanrekenbare uitgaven (4,8 miljoen euro).
- Meer details hierover kan u ook terug vinden in de inhoudelijke toelichting bij artikel CB0-1CEG2BA-WT in de BBT.
- 2) Voor financieringen op korte termijn via het BCP-programma en via de zichtrekening wordt er 29,0 miljoen euro ingeschreven.
 - 3) Voor de aflossing van de bestaande LT-leningen wordt 211,55 miljoen euro aan rente ingeschreven. Hiervan is het grootste deel bestemd voor de EMTN-leningen (=199,63 miljoen euro).

De andere financiële kosten stijgen met 1,68 miljoen euro tot 6,58 miljoen euro. De stijging is enerzijds het gevolg van een nieuwe taks op de effectenrekening sinds 2021 (+3,15 miljoen euro) en anderzijds het niet langer voorzien van een krediet om uitgaven te kunnen opvangen voor de waarborgen die aan BAM verstrekt werden in het kader van het project ter realisatie van de nieuwe scheldeoeververbindingen dat vanaf deze ronde ingeschreven wordt bij het VFLD (-1,22 miljoen euro). De overige financiële kosten op dit artikel worden op 3,43 miljoen euro geraamd.

De ESR-9 kredieten dalen met 158,6 miljoen euro, zowel in vastleggings- als vereffeningskrediet doordat er in 2023 geen grote externe financieringen op eindvervaldag komen en door een daling van de interne financieringen langer dan 1 jaar die op eindvervaldag komen in 2023.

Voor de schuld gerelateerd aan de definitieve vaststelling van de autonomiefactor wordt 68,2 miljoen euro ingeschreven.

4.4.3 *Economie, Wetenschap en Innovatie*

Economie

De ESR-beleidskredieten van het **Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO)** bedragen 1.126,4 miljoen euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 komt dit neer op een toename met 383,9 miljoen euro.

Onder toepassing van het tijdelijk staatssteunkader worden er in 2023 250,0 miljoen euro extra beleidskredieten voorzien voor de crisisondersteuning van bedrijven. Voor bedrijven die investeren in PV-installaties en/of energiebesparing wordt er 20,0 miljoen euro extra voorzien. 31,0 miljoen euro bijkomende beleidskredieten zijn gereserveerd voor de financiering van het groeipad en de infrastructuur inzake onderzoek en ontwikkeling.

Vervolgens nemen de ESR-beleidskredieten ook toe als gevolg van de gestegen kredietbehoefte voor:

- Indirect Carbon Leakage (+91,7 miljoen euro);
- Strategische Transformatiesteun (+5,7 miljoen euro);
- Cofinanciering voor EFRO-projecten (+10,0 miljoen euro);
- Innovatiesteun (+16,0 miljoen euro waaronder +12,8 miljoen euro voor Bedrijfssteun Onderzoek die in 2022 ter beschikking van het FWO werd gesteld voor de VSC tier 1 Compute Infrastructure en +3,0 miljoen euro voor het Impulsprogramma Ruimtevaart).

Tot slot worden de beleidskredieten negatief bijgesteld voor projecten aangaande Carbon Capture and Storage en Carbon Capture and Utilisation (-4,5 miljoen euro).

Wetenschap & Innovatie

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord wordt bij de begrotingsopmaak 2023 60,0 miljoen euro aan beleids- en vereffeningskrediet bijkomend voorzien voor de verdere uitbouw van onderzoek en ontwikkeling, waarvan 32,0 miljoen euro binnen het domein wetenschap en innovatie:

- 1,7 miljoen euro via het FWO (EB0-1EEB5GT-IS) - zie infra;
- 1,0 miljoen euro via het VLIZ (EB0-1EEB2HQ-IS) – zie infra;
- 4,0 miljoen euro via het VIB (EB0-1EFB2LW-IS) – zie infra;
- 8,0 miljoen euro voor het strategisch onderzoekscentrum IMEC (EB0-1EFB2LA-WT);
- 12,3 miljoen euro via de provisie voor onderzoek & ontwikkeling (EB0-1EBB2AH-PR);
- bijkomend 1,0 miljoen euro via de provisie voor onderzoek & ontwikkeling (EB0-1EBB2AH-PR), dat reeds is voorbestemd voor het FWO.

Bovendien wordt 2,0 miljoen euro aan beleidskredieten en 0,2 miljoen euro (10% van de beleidskredieten) aan vereffeningskredieten bijkomend voorzien voor extra investeringen in infrastructuur voor onderzoek en ontwikkeling bij VITO (EB0-1EFB2LX-IS) - zie infra.

De vereffeningskredieten in het kader van de Lissabonstrategie (EB0-1EEB2JA-WT) worden eenmalig verhoogd met 5,0 miljoen euro. In 2022 werden de middelen voor investeringen in infrastructuur voor onderzoek en ontwikkeling versneld opgevraagd door VLIZ, IMEC en VIB, wat resulteerde in VEK-tekorten op de betreffende artikels. Deze tekorten werden gecompenseerd vanuit de Lissabonstrategie, wat resulteert in een VEK-tekort voor 2023 op de Lissabonstrategie.

De beleidskredieten voor toelagen aan instellingen voor het hoger onderwijs in het kader van de Lissabonstrategie (EB0-1EEB2JY-IS) nemen toe met 6,5 miljoen euro. Het belangrijkste gedeelte daarvan, nl. 6,4 miljoen euro, betreft de terugdraai van een eenmalige compensatie in 2022 vanuit het FWO in het kader van het VSC Tier 1-project.

Bij het **Agentschap Plantentuin Meise (APM)** is er zowel een stijging van de beleidsuitgaven met 5,0 miljoen euro als van de betaaluitgaven met 3,5 miljoen euro, wat resulteert in een verslechtering van het ESR-vorderingensaldo met 2,6 miljoen euro.

Al deze bewegingen situeren zich voornamelijk in het renovatieproject van de Plantentuin Meise.

De ESR-beleidsuitgaven van het **Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO)** stijgen met 23,2 miljoen euro. Die stijging is voornamelijk te verklaren door projectoproepen die maar om de aantal jaren lopen en door de in het regeerakkoord voorziene opstap voor het excelleren van onderzoek en ontwikkeling (1,7 miljoen euro).

De bijdrage tot het ESR-vorderingensaldo verslechtert met 10,3 miljoen euro. Die verslechtering is het gevolg van dezelfde grote fluctuaties als in het vastleggingskrediet. Daarom werd er in 2016, toen het FWO overstapte naar het VAK/VEK systeem van de Vlaamse overheid, met alle betrokken partijen afgesproken dat de VEK-evolutie op lange termijn volgens een maximaal groeipad gemonitord zal worden. Zo mag de lange termijn VEK in deze begrotingsronde gemiddeld 413,7 miljoen bedragen. Wanneer we de begrotingsjaren 2023-2029 beschouwen, kunnen we vaststellen dat het FWO hier nog steeds aan voldoet.

De ESR-beleidsuitgaven van het **Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB)** stijgen met 18,4 miljoen euro. Die stijging is voornamelijk te verklaren door:

- De in het regeerakkoord voorziene opstap voor uitbouw onderzoek en ontwikkeling: 4,0 miljoen euro;
- Extra investeringen in de infrastructuur voor onderzoek en ontwikkeling: 2,7 miljoen euro;
- Stijging van de loonkosten door indexering: 4,4 miljoen euro;
- Stijging van de algemene werkingskosten: 2,6 miljoen euro.

Het ESR-vorderingensaldo verslechtert met 10,3 miljoen euro. Dat bedrag is uit te splitsen in volgende componenten, nl.:

- Een toename van de ESR-uitgaven met 18,7 miljoen euro, die ongeveer gelijklopend is met de ESR-beleidsuitgaven en door dezelfde factoren verklaard kan worden;
- Een toename van de ESR-ontvangsten met 8,4 miljoen euro (*zie onder hoofdstuk 'De middelenbegroting' voor meer details*).

De ESR-beleidsuitgaven van de **Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)** stijgen met 39,3 miljoen euro, vooral te verklaren door de investering in een nieuwbouw van 24,2 miljoen euro en door een toename van de kosten voor lonen en sociale lasten met 16,6 miljoen euro. Daar tegenover staat een besparing op de algemene werkingskosten met 5,0 miljoen euro.

Het ESR-vorderingensaldo verslechtert met 22,8 miljoen euro. Bij de vereffeningskredieten zien we een gelijklopende impact als bij de beleidskredieten, maar dat wordt deels opgevangen door een stijging van de ESR-ontvangsten (*zie onder hoofdstuk 'De middelenbegroting' voor meer details*).

Overheidsinstrumentarium

Er wordt een provisie (EC0-1ECB2BD-PR) van 1 miljard euro ingeschreven voor het verstrekken van leningen in het kader van de Oekraïne- en energiecrisis.

4.4.4 Onderwijs en Vorming

De bespreking van de budgetwijzigingen en -verschuivingen bij de BO 2023 voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is opgedeeld in twee luiken: eerst volgt de bespreking van de wijzigingen op de loonkredieten van het onderwijspersoneel, nadien de andere wijzigingen binnen de onderwijsbegroting.

Onderwijs en Vorming – loonkredieten onderwijspersoneel

Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming vormen de loonkredieten van het onderwijspersoneel de grootste uitgavenpost. Deze subsectie beperkt zich tot de bespreking van die loonkredieten, exclusief het hoger onderwijs dat afzonderlijk wordt besproken.

Om de globale evolutie per post overzichtelijk weer te geven, wordt er gestart met een kort overzicht van de totale wijzigingen bij de BO 2023 ten opzichte van de BA 2022:

- De loonkredieten van het basisonderwijs (FC0-1FDD2DA-WT) nemen toe met 6,8 miljoen euro exclusief index;
- De loonkredieten van het secundair onderwijs (FC0-1FDD2DD-WT) nemen toe met 92,6 miljoen euro exclusief index;
- De specifieke loonbetalingen (FC0-1FDD2DG-WT), voornamelijk bestaande uit de nodige kredieten voor busbegeleiding en fietsvergoedingen, stijgen met 13,8 miljoen euro exclusief index;

- De loonkredieten voor het deeltijds kunstonderwijs op het reguliere artikel (FC0-1FFD2CA-WT) nemen toe met 3,8 miljoen euro exclusief index;
- De loonkredieten voor de pedagogische begeleiding en inspectie levensbeschouwelijke vakken (FC0-1FGD2GA-WT) nemen toe met 0,7 miljoen euro exclusief index;
- De loonkredieten van de centra voor leerlingenbegeleiding (FC0-1FGD2GC-WT) nemen toe met 1,5 miljoen euro exclusief index;
- De loonkredieten voor het volwassenenonderwijs op het reguliere artikel (FD0-1FFD2FA-WT) stijgen met 3,6 miljoen euro;
- De uitgaven op het algemeen wedderecuperatiefonds (FC0-1FDD4DG-WT) blijven constant;
- De loonuitgaven op het begrotingsfonds deeltijds kunstonderwijs (FC0-1FFD4CA-WT) nemen toe met 2,0 miljoen euro;
- De loonuitgaven op het begrotingsfonds basiseducatie (FD0-1FFD4FA-WT) blijven constant.

Bovenstaande bijstellingen zijn telkens exclusief index. Er wordt bij de BO 2023 ook 950,3 miljoen euro index voorzien, gespreid over bovenstaande artikels, om de lonen telkens met 2% aan te passen ten gevolge van de overschrijdingen van de spilindex in december 2021, februari 2022, april 2022, juli 2022 en oktober 2022. De nodige kredieten om de lonen aan te passen voor de verwachte overschrijdingen na de overschrijding van oktober 2022 worden centraal voorzien op de indexprovisie bij het beleidsdomein Financiën en Begroting (zie supra voor de bespreking van indexatie bij de BO 2023).

De geraamde loonuitgaven voor het onderwijspersoneel worden in grote mate gedreven door onderliggende parameters (zoals de leerlingenevolutie en de evolutie van de anciënniteit van het personeel) die deze uitgaven een open end-karakter geven. Bij de BO 2023 worden de open end-regelingen voor de verschillende niveaus als volgt aangepast:

- Een daling met 24,5 miljoen euro bij het basisonderwijs, waarvan 2,0 miljoen euro door een actualisatie van de verwachte minderuitgaven ten gevolge van maatregelen voorzien bij regeerakkoord;
- Een stijging met 70,0 miljoen euro in het secundair onderwijs, inclusief een daling met 4,1 miljoen euro door een actualisatie van de verwachte minderuitgaven ten gevolge van maatregelen voorzien bij regeerakkoord;
- Een toename met 4,2 miljoen euro voor de specifieke loonbetalingen;
- Een daling met 4,0 miljoen euro bij de loonkredieten van het deeltijds kunstonderwijs, een evolutie die voornamelijk wordt verklaard door een minderuitgave van 8,5 miljoen euro door de actualisatie van de minderuitgaven ten gevolge van de genomen maatregelen tot uitvoering van het regeerakkoord;
- Een toename met 0,7 miljoen euro bij de loonkredieten van de pedagogische begeleiding en inspectie levensbeschouwelijke vakken;
- Een toename met 1,5 miljoen euro van de loonkredieten van de centra voor leerlingenbegeleiding, inclusief een daling met 0,1 miljoen euro door een actualisatie van de verwachte minderuitgaven ten gevolge van maatregelen voorzien bij regeerakkoord;
- Een toename met 3,5 miljoen euro van de lonen volwassenenonderwijs, inclusief 0,2 miljoen euro verwachte minderuitgaven ten gevolge van maatregelen voorzien bij regeerakkoord.

Naast bovenstaande open end-bewegingen, zijn er ook volgende specifieke bijstellingen op de loonkredieten:

- De loonkredieten voor het basisonderwijs worden met 18,5 miljoen euro opwaarts bijgesteld voor een verwachte toename in de aanstellingen in de reguliere omkadering ten gevolge van het aflopen van de bijsprong;
- Bij het secundair onderwijs wordt verwacht dat de invulling van overgedragen uren zal toenemen, onder andere ten gevolge van het aflopen van de bijsprong. De kredieten worden met 18,9 miljoen euro verhoogd om dit effect op te vangen;
- De lonen secundair onderwijs dalen met 4,0 miljoen euro ten gevolge van het aflopen van de meelooptrajecten voor nieuwe directeurs;
- De specifieke loonbetalingen worden, zoals beslist in het politieke akkoord bij de BO 2023, verhoogd met 3,3 miljoen euro voor het aanstellen van busbegeleiding op de extra bussen die zullen worden ingezet voor ritduurverkortingen.

Bij de BO 2023 vinden ook verschillende compensaties plaats met effect op de loonkredieten van het onderwijspersoneel. Het gaat telkens om compensaties tussen de loonkredieten en de provisie van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) (FC0-1FBD2AA-PR):

- Er wordt 3,4 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen basisonderwijs in het kader van de uitvoering van de onderwijscao's;
- Er wordt 12,0 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen basisonderwijs voor taalintegratie;
- Er wordt 1,5 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen basisonderwijs voor de uitbreiding van de zij-instroom en de extra cohorte zij-instroom;
- Er wordt 4,1 miljoen euro gecompenseerd vanuit de lonen basisonderwijs naar de provisie. Het gaat om middelen die in 2022 werden ingezet voor de extra teldag in het buitengewoon basisonderwijs in schooljaar 2021-2022;
- Er wordt 2,2 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen secundair onderwijs voor de uitvoering van de onderwijscao's;
- Er wordt 5,5 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen secundair onderwijs voor de uitbreiding van de zij-instroom en de extra cohorte zij-instroom;
- Er wordt 6,3 miljoen euro gecompenseerd naar de specifieke loonbetalingen voor het optrekken van de fietsvergoeding in het kader van de uitvoering van de onderwijscao's;
- Er wordt 8,9 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen deeltijds kunstonderwijs in het kader van de uitvoering van de onderwijscao's;
- Er wordt 0,9 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen deeltijds kunstonderwijs voor kunstkuur;
- Er wordt 0,1 miljoen euro gecompenseerd naar de lonen volwassenenonderwijs voor de uitvoering van de onderwijscao's.

Onderwijs en Vorming – andere budgetwijzigingen (excl. loonkredieten)

Naast de wijzigingen op de loonkredieten voor het onderwijspersoneel zijn er nog verschillende andere budgetwijzigingen binnen de onderwijsbegroting. Deze worden hieronder besproken.

De werkingskredieten voor de verschillende onderwijsniveaus (exclusief hoger onderwijs) nemen toe met 70,7 miljoen euro, waarvan 67,0 miljoen euro index. Exclusief indexatie wijzigen de werkingskredieten als volgt:

- Een daling van de werkingsmiddelen voor het gewoon basisonderwijs met 1,4 miljoen euro omwille van de leerlingenevolutie (FC0-1FDD2DB-WT);

- Een toename met 0,4 miljoen euro voor het buitengewoon basisonderwijs (FC0-1FDD2DC-WT);
- Een toename met 2,7 miljoen euro van de werkingsmiddelen voor het gewoon secundair onderwijs omwille van de leerlingenevolutie (FC0-1FDD2DE-WT);
- Een toename met 0,1 miljoen euro van de werkingsmiddelen buitengewoon secundair onderwijs (FC0-1FDD2DF-WT);
- Een toename met 0,3 miljoen euro van de werkingsmiddelen voor de internaten ten gevolge van de evolutie van het aantal internen (FC0-1FDD2DH-WT);
- Een stijging van de werkingsmiddelen voor de pedagogische begeleiding en inspectie levensbeschouwelijke vakken met 0,1 miljoen euro;
- Een toename met 0,4 miljoen euro van de werkingsmiddelen voor het volwassenenonderwijs conform de geldende financieringsregeling (FD0-1FFD2FB-WT en FD0-1FFD4FB-WT). Het gaat enerzijds om een toename met 7,5 miljoen euro op het reguliere begrotingsartikel (FD0-1FFD2FB-WT) en anderzijds een daling met 7,1 miljoen euro op het begrotingsfonds (FD0-1FFD4FB-WT). Het gaat hier om communicerende vaten. Werkingsmiddelen voor het volwassenenonderwijs die niet kunnen worden gefinancierd vanuit het fonds dienen te worden voorzien op het reguliere begrotingsartikel;
- Daarnaast nemen de werkingsmiddelen volwassenenonderwijs ook nog toe met 1,0 miljoen euro ten gevolge van de nieuwe beleidsimpulsen afgesproken bij het politiek akkoord BO 2023.

De geraamde uitgaven voor de studiefinanciering hoger onderwijs (FD0-1FGD2HA-WT en FD0-1FGD4HA-WT) nemen toe met 6,3 miljoen euro:

- Enerzijds stijgen de verwachte uitgaven in 2023 met 7,4 miljoen euro op basis van een nieuwe raming van het berekeningsmodel. Uitgesplitst gaat het om een toename van de verwachte uitgaven met 4,9 miljoen euro op het reguliere begrotingsartikel (FD0-1FGD2HA-WT) en met 2,4 miljoen euro op het begrotingsfonds studiefinanciering (FD0-1FGD4HA-WT). De in 2022 hogere verwachte ontvangsten op het begrotingsfonds betekenen dat een deel van de toename van de verwachte uitgaven 2023 voor studiefinanciering hoger onderwijs op het fonds kunnen worden aangerekend;
- Daarnaast worden er nog 5,0 miljoen euro extra uitgaven studiefinanciering geraamd ten gevolge van de Oekraïne-crisis, wat een daling met 1,1 miljoen euro betekent ten opzichte van de BA 2022 (FD0-1FGD2HA-WT).

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht voorziet dat 10% van de eenmalige middelen voor het luik digitalisering ook recurrent voorzien wordt. In 2022 was er reeds 23,7 miljoen euro toegekend voor het relanceproject 15 'digitale versnelling leerplichtonderwijs (Digisprong)'. Bij BO 2023 wordt het restbedrag (13,8 miljoen euro) volledig toegekend, waarvan:

- 0,5 miljoen euro in het kader van opleidingen voor leerkrachten en ICT-coördinatoren (FB0-1FGD2GF-WT);
- 2,1 miljoen euro voor het kennis- en adviescentrum Digisprong (FB0-1FGD2GL-LO en FB0-1FGD2GO-WT);
- 1,6 miljoen euro voor een dataplatform (FB0-1FGD2GL-WT);
- 0,3 miljoen euro in het kader van de digitalisering van de organisatie van het toelatingsexamen arts en tandarts (FD0-1FGD2GL-WT);
- 9,3 miljoen euro op de Digisprong-provisie (FB0-1FBD2AB-PR). In 2023 zal er 4,3 miljoen euro van deze opstap niet worden aangewend in het kader

van de te behalen besparingsdoelstelling zoals afgesproken bij de BO 2022, waardoor het provisioneel krediet in het kader van Digisprong in de kering dus toeneemt met 5,0 miljoen euro.

In het kader van de uitvoering van het regeerakkoord en de daarbij voorziene investeringsimpuls worden er bij BO 2023 70,0 miljoen euro vastleggingskredieten en 7,0 miljoen euro vereffeningskredieten extra voorzien voor investeringen in scholenbouw. Hiervan worden 25,0 miljoen euro vastleggingskredieten en 2,5 miljoen euro vereffeningskredieten voorzien op het nog niet-verdeelde begrotingsartikel bij het Departement Onderwijs en Vorming (FB0-1FGD5BA-IS). De rest wordt voorzien op de toelage-artikels van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), het Gemeenschapsonderwijs (GO!) en het hoger onderwijs (zie infra bij de bespreking van de instellingen).

De vereffeningskredieten voorzien voor de vernieuwing van het Elektronisch Personeelskrediet dalen met 1,0 miljoen euro (FC0-1FAD2ZZ-WT).

Compensaties en index buiten beschouwing gelaten wordt de AGODI-provisie (FC0-1FBD2AA-PR) met 84,1 miljoen euro opwaarts bijgesteld. Het gaat om volgende bewegingen:

- Een daling met 61,2 miljoen euro ten gevolge van de begrotingsmaatregelen afgesproken bij regeerakkoord en het politiek akkoord BO 2022;
- 2,0 miljoen euro voor internaten zoals voorzien in het groeipad afgesproken bij regeerakkoord;
- 8,0 miljoen euro voor taalintegratietrajecten zoals voorzien in het groeipad afgesproken bij regeerakkoord;
- 23,1 miljoen euro voor de versterking van het basisonderwijs zoals voorzien in het groeipad afgesproken bij regeerakkoord;
- 15,0 miljoen euro zoals voorzien in het groeipad loopbaan leraar afgesproken bij regeerakkoord;
- 32,2 miljoen euro bijkomende middelen zoals afgesproken in het politiek akkoord BO 2023.
- 65,0 miljoen euro eenmalige middelen voor de compensatie van energiekosten in het onderwijs.

Naast de compensaties die reeds werden besproken in het luik van de loonkredieten, worden bij de BO 2023 ook nog onderstaande compensaties (van groter dan 3,0 miljoen euro) doorgevoerd.

Er wordt 7,5 miljoen euro gecompenseerd van het Departement Onderwijs en Vorming (FB0-1FED2EB-WT) naar het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) (FD0-1FED2EB-WT). De middelen voor de hogere instituten voor schone kunsten en voor de instellingen van openbaar nut voor post initieel onderwijs worden herschikt naar AHOVOKS.

Er wordt 5,0 miljoen euro gecompenseerd van investeringsmiddelen voor schoolinfrastructuur (FB0-1FGD5BA-IS) naar Sport Vlaanderen (HB0-1HFD5NY-IS) in het kader van multifunctioneel schoolsportinfrastructuur.

Er wordt 9,4 miljoen euro gecompenseerd van de provisie voor versterken onderwijs (CB0-1CBG2AJ-PR) naar de AGODI-provisie (FC0-1FBD2AA-PR). Het gaat om het restbedrag op deze provisie.

Er wordt 6,5 miljoen euro gecompenseerd naar de werkmiddelen voor de pedagogische begeleiding en inspectie levensbeschouwelijke vakken (FC0-1FGD2GB-WT). Het gaat om aanvullende werkmiddelen in het kader van de leersteun, waarvan 5,0 miljoen euro afkomstig is van de AGODI-provisie (FC0-1FBD2AA-PR) en 1,5 miljoen euro vanuit de provisie voor versterken onderwijs (CB0-1CBG2AJ-PR).

Om de bespreking van de instellingen overzichtelijk te houden zijn de bewegingen op de toelagen niet opgenomen in bovenstaande stukken, maar worden ze mee in deze subsectie besproken.

Op de toelagen aan het hoger onderwijs die vertrekken vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming vinden volgende wijzigingen plaats:

- De toelage voor de basisfinanciering (FD0-1FED2EA-IS) neemt toe met 14,4 miljoen euro voor de opstap van het groeipad zoals voorzien is in de codex hoger onderwijs;
- De kliks op de verschillende onderwijsdeelbudgetten leiden tot een toename met 14,0 miljoen euro op dezelfde toelage. Zoals voorzien bij regeerakkoord wordt er in 2023 geen klik toegekend voor de universiteiten;
- Voor de groei van de graduaten is er een budget van 1,0 miljoen euro voorzien;
- De toelage daalt met 15,0 miljoen euro ten gevolge van een verlaging van de werkmiddelen voor de universiteiten. Dit maakt deel uit van de begrotingsmaatregelen beslist bij de BO 2022;
- Er wordt 4,0 miljoen euro toegekend zoals voorzien bij regeerakkoord;
- De vereffeningskredieten op dezelfde toelage worden met 5,5 miljoen euro opgetrokken voor de vereffening van de eenmalige compensatie van 11,0 miljoen euro die is toegekend in 2021;
- Er wordt 49,0 miljoen euro indexcorrectie voorzien om het indexatiemechanisme hoger onderwijs aan te passen van indexatie volgens jaarlijkse evolutie van de gezondheidsindex naar indexatie volgens spilindex (48,5 miljoen euro op FD0-1FED2EA-IS, 0,3 miljoen euro op FD0-1FED2EB-IS en 0,2 miljoen euro op FD0-1FED2EB-WT). Het betreft een correctie om de overgang in 2023 tussen de twee systemen budgetneutraal te laten verlopen;
- Er wordt 16,7 miljoen euro aan extra kredieten voorzien in het kader van de politieke afspraken gemaakt bij de BO 2023 (16,6 miljoen euro op FD0-1FED2EA-IS en 0,1 miljoen euro op FD0-1FED2EB-IS);
- De investeringstoelage (FD0-1FGD2BA-IS) wordt met 15,0 miljoen euro vastleggingskrediet en 1,5 miljoen euro vereffeningskrediet opgetrokken. Het gaat om een bijstelling die onderdeel uitmaakt van 70,0 miljoen extra vastleggingskredieten voor scholenbouw die zijn toegekend in het kader van het regeerakkoord;
- De toelage vanuit het begrotingsfonds hoger onderwijs (FD0-1FED4EA-IS) daalt met 2,4 miljoen euro.

Bovenstaande bewegingen op de toelagen voor de te consolideren **universiteiten en hogescholen** dragen, samen met de bewegingen op de toelagen vanuit het beleidsdomein EWI en andere financieringsbronnen van de hoger onderwijsinstellingen, bij tot de toename van de ESR-aanrekenbare uitgaven van de hoger onderwijsinstellingen met 304,5 miljoen euro. Het gaat voornamelijk om een stijging van de uitgaven aan lonen en sociale lasten met 284,9 miljoen euro en de algemene werkmiddelen met 53,3 miljoen euro. De voorziene investeringen dalen met 37,7 miljoen euro.

De ESR-aanrekenbare beleidsuitgaven bij het **Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION)** nemen toe met 17,3 miljoen euro ten opzichte van de BA 2022. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de investeringstoelage (FC0-1FGD5BY-IS) die met 22,4 miljoen euro aan VAK is toegenomen als onderdeel van 70,0 miljoen euro extra vastleggingskredieten voor scholenbouw die zijn toegekend in het kader van het regeerakkoord en om een vastlegging in 2022 van 4,7 miljoen euro voor klimaatgerelateerde uitgaven die wegvalt bij de BO 2023.

De ESR-aanrekenbare vereffeningen evolueren in functie van de beleidsuitgaven van 2023 en de jaren voordien. Die nemen bij de BO 2023 toe met 33,3 miljoen euro. Hiervoor worden er 19,0 miljoen euro extra vereffeningsskredieten voorzien op de investeringstoelage. De rest wordt gefinancierd vanuit andere financieringsbronnen (voornamelijk saldo-intering).

Daarnaast is er in het politiek akkoord bij de BO 2023 ook een uitbreiding voorzien van de energielening voor schoolinfrastructuur. Hiervoor wordt 95,0 miljoen euro VAK en 20,0 miljoen euro VEK voorzien op de investeringstoelage van AGION, die in de begroting van AGION aanleiding geeft tot 95,0 miljoen euro extra beleidsuitgaven voor kredietverleningen en 20 miljoen euro vereffeningssuitgaven voor kredietverleningen. Aangezien het gaat om kredietverleningen, wegen deze uitgaven niet op het vorderingensaldo.

Bij het **Gemeenschapsonderwijs (GO!)** dalen de ESR-aanrekenbare beleidsuitgaven met 10,0 miljoen euro. Dit is het samengesteld effect van onder andere de vastleggingskredieten op de investeringstoelage (FC0-1FGD5BX-IS) die met 7,6 miljoen euro worden verhoogd als onderdeel van 70,0 miljoen euro extra vastleggingskredieten voor scholenbouw die zijn toegekend in het kader van het regeerakkoord en de vastleggingen op gerealiseerde eigen ontvangsten die dalen met 18,9 miljoen euro. Daarnaast dalen de vastleggingen met klimaatmiddelen met 3,1 miljoen euro, neemt de investeringstoelage toe met 2,3 miljoen euro vastleggingskredieten ten gevolge van een compensatie en neemt de werkingstoelage toe met 2 miljoen euro index.

De ESR-aanrekenbare vereffeningen dalen in totaal met 6,0 miljoen euro, hoofdzakelijk ten gevolge van een daling van de ESR-saldo-intering.

Bij de **DBFM Scholen van Morgen** dalen de ESR-aanrekenbare beleids- en vereffeningssuitgaven met 7,5 miljoen euro ten opzichte van de BA 2022, dit voornamelijk ten gevolge van:

- Een stijging van de intrestlasten met 23,6 miljoen euro;
- Een daling van de investeringen in nieuwbouwwerken met 35,7 miljoen euro. Dit is het gevolg van het aflopen van dit gedeelte van het DBFM-programma;
- Een toename van de onderhoudskosten met 4,3 miljoen euro.

De ESR-aanrekenbare beleids- en vereffeningsskredieten van **School Invest** nemen toe met 32,1 miljoen euro. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een stijging van de rentekosten (+23,1 miljoen euro) en een kapitaalsubsidie aan het koninklijk conservatorium Brussel (+5,0 miljoen euro).

De volgende instellingen die behoren tot het beleidsdomein Onderwijs en Vorming vallen vanaf BO 2023 onder de materialiteitsdrempel en dienen dus niet langer een begroting in:

- Associatie KU Leuven – vzw
- Associatie universiteit – hogescholen Limburg
- Associatie universiteit & hogescholen Antwerpen
- Associatie universiteit Gent

- Evangelische Theologische Faculteit
- Hoger Instituut Maria Middelaes
- MOEV
- Universitaire associatie Brussel
- Vlaamse Hogescholenraad
- Vlaamse Interuniversitaire Raad
- Vzw Ignatius Scholen in Beweging

4.4.5 *Welzijn, Volksgezondheid en Gezin*

Zorg en gezondheid

Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (GB0-1GHF2TX-IS) stijgt met 9,1 miljoen euro beleids- en vereffeningskredieten. Hierbij gaat men uit van een gemiddeld stijgingspercentage van 0,91% in de mantelzorg.

Daarnaast wordt het budget nog verhoogd met 7,15 miljoen euro ten gevolge van de gerealiseerde meeropbrengst ten opzichte van de voorziene opstap in de meerjarenraming voor het jaar 2023. Dit extra budget stemt overeen met de helft van de afgesproken besparingsdoelstelling voor 2023 in het kader van de "actualisering groeipaden welzijn".

Bij begrotingsopmaak 2023 stijgt het budget voor de ouderenzorg (GB0-1GHF2TX-IS) met 132,0 miljoen euro. Dat is het resultaat van de volgende factoren:

- Het budget neemt toe met 46,7 miljoen euro op basis van een bezettingsgraad van 95% in de woonzorgcentra en centra voor kortverblijf;
- Het budget verhoogt met 26,4 miljoen euro omwille van de aangroei woongelegenheden in de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf;
- Het budget voor de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf stijgt met 9,0 miljoen euro ten gevolge van de zorgzwaarte;
- 1,1 miljoen wordt toegevoegd voor de aangroei van het aantal woongelegenheden oriënterend centrum voor kortverblijf;
- Het budget voor de centra voor dagverzorging stijgt met 2,2 miljoen euro, voornamelijk ten gevolge van de aanpassing van het vereiste budget voor de bestaande centra en de jaarlijkse aangroei van de plaatsen met bijkomende erkenning en door de bijkomende plaatsen naar aanleiding van de omzettingsskalender;
- Het budget wordt verlaagd met 14,3 miljoen euro ten gevolge van de besparingsdoelstelling in het kader van de "actualisering groeipaden welzijn";
- De helft van de besparingsdoelstelling, nl. 7,15 miljoen euro wordt opnieuw toegevoegd aan het budget van de woonzorgcentra ten gevolge van de gerealiseerde meeropbrengst ten opzichte van de voorziene opstap in de meerjarenraming voor het jaar 2023;
- De meeropbrengst van 21,5 miljoen euro ten opzichte van de voorziene opstap voor de woonzorgcentra wordt toegevoegd aan het budget en op een provisie-artikel gezet;
- In uitvoering van het regeerakkoord wordt 32,0 miljoen euro budget toegevoegd voor "Warme Zorg Vlaanderen". Dit budget wordt o.a. ingezet om de gestegen zorgzwaarte en werkdruk in de ouderenzorg op te vangen en de ongelijkheid in financiering van bewoners met eenzelfde zorgprofiel op te heffen.

Voor de verdere versterking van de zorginspectie wordt bij de begrotingsopmaak 2023 nieuw beleid ten belope van 4,4 miljoen euro loonkredieten (GB0-1GAF2ZZ-

LO) en 0,4 miljoen euro werkingsmiddelen (GB0-1GAF2ZZ-WT) toegevoegd op het budget van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

In het kader van de energiecrisis nemen de beleids- en vereffeningskredieten binnen het welzijnswerk (GB0-1GCF2EA-WT) toe met 3,0 miljoen euro nieuw beleid voor de versterking van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de samenwerkingsverbanden schuldhelpverlening met het oog op advies-, hulpverlening en doorverwijzing naar Energiehuizen en OCMW's.

Om de strijd tegen kinderarmoede aan te gaan, wordt 4,0 miljoen euro nieuw beleid toegevoegd aan begrotingsartikel GB0-1GCI2CB-WT.

Voor relanceprojecten in het kader van de digitalisering werd eerder verondersteld dat de eenmalige investeringskost ook een recurrente onderhoudskost met zich mee zou brengen. De recurrente kost wordt op 10% van de investeringskost bepaald. Ter financiering van deze onderhoudskost wordt het beleids- en vereffeningskrediet op begrotingsartikel GE0-1GDF2IA-WT bij begrotingsopmaak 2023 verhoogd met 2,3 miljoen euro voor het Digitaal Zorg- en Ondersteuningsplan en met 0,7 miljoen euro voor het ZorgAtlas dataplatform.

Daarnaast nemen de beleids- en vereffeningskredieten voor de voorzieningen in de gezondheidszorg (GE0-1GDF2IA-WT) toe met 2,8 miljoen euro ten gevolge van de uitbreiding van de VIA-6 middelen voor de ouderenzorg in 2023.

In uitvoering van het regeerakkoord wordt het budget voor preventie en vaccins (GE0-1GDF2IA-WT) verhoogd met 1,3 miljoen euro.

De beleids- en vereffeningskredieten voor het preventieve gezondheidsbeleid (GE0-1GDF2JA-WT) nemen toe met 11,9 miljoen euro om een strategische voorraad aan medische beschermingsmiddelen en uitrustingsgoederen aan te leggen (nieuw beleid).

In uitvoering van het regeerakkoord worden de beleids- en vereffeningskredieten op begrotingsartikel GE0-1GDF2LA-WT met 2,0 miljoen euro verhoogd voor de verdere uitbreiding van de geestelijke gezondheidszorg.

De beleids- en vereffeningskredieten binnen het thuis- en ouderenzorgbeleid (GE0-1GHF2TG-WT) nemen toe met 5,0 miljoen euro in het kader van de eindeloopbaan.

Binnen de thuis- en gezinszorg (GE0-1GHF2TH-WT) wordt 3,2 miljoen euro budget toegevoegd voor de conversie van een aantal voorafgaande vergunningen op basis van de omzettingsskalender "Woonzorgcentra".

De beleids- en vereffeningskredieten voor de gezinszorg (GE0-1GHF2TH-WT) nemen, op basis van de groei van het urencontingent gezinszorg, toe met 3,75 miljoen euro. Dit budget houdt rekening met de maatregel uit het Vlaams Regeerakkoord om het groeipercentage te milderen van 2,5% naar 0,5% in 2023.

Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 neemt het budget voor het algemeen beleid binnen de Vlaamse Sociale Bescherming (GB0-1GHF2TX-IS) in totaal toe met 3,6 miljoen euro en dit voornamelijk voor de volgende uitgaven:

- 1,8 miljoen euro investeringsuitgaven
- 1,1 miljoen euro of 10% van de relancemiddelen voor de digitalisering van de RIZIV sectoren
- 0,6 miljoen euro voor het jaarlijks onderhoud van de applicatie Vlaams BelRAI platform

Het budget voor de mobiliteitshulpmiddelen (GB0-1GHF2TX-IS) neemt toe met 1,8 miljoen euro t.o.v. de begrotingsaanpassing 2022. Er wordt rekening gehouden met de maatregel uit het Vlaams Regeerakkoord om de groei te milderen met 1,8 miljoen euro per jaar.

Er wordt 4,7 miljoen euro beleids- en vereffeningskrediet gecompenseerd vanuit het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) van begrotingsartikel GB0-1GIF5SX-IS naar ouderenzorg omwille van stijgende uitgaven infrastructuurforfait.

Vanaf 1 april 2023 zal de nieuwe pijler Psychiatrische Verzorgingstehuizen (PVT) inkantelen in het budget van het agentschap Vlaamse Sociale Bescherming (VSB). Hiervoor wordt in totaal 61,3 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten overgeheveld vanuit het agentschap Zorg en Gezondheid (GE0-1GDF2LA-WT en GE0-1GHF2TJ-WT).

Sinds 1 oktober 2022 is de Psychosociale revalidatie voor volwassenen ingekanteld in de VSB. In het kader daarvan wordt bij BO 2023 nog 12,3 miljoen euro aan beleids- en vereffeningskredieten overgeheveld vanuit het agentschap Zorg en Gezondheid (GE0-1GHF2TI-WT).

Het basisondersteuningsbudget voor jongeren tot 21 jaar wordt zoveel mogelijk overgeheveld naar het Groeipakket. Concreet gaat het om personen met een BOB op basis van:

- een attest zorgtoeslag of bijkomende kinderbijslag van minstens 12 punten;
- een attest van de Integrale Toegangspoort (ITP) (wachtlister minderjarigen).

Bij BO 2023 wordt hiervoor 23,5 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten overgeheveld vanuit de Vlaamse Sociale Bescherming (GB0-1GHF2TX-IS) naar Opgroeien.

Welzijn

Bij **Opgroeien Regie** stijgen de ESR- beleidskredieten met +624 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Zo wordt, in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024, bij de begrotingsopmaak 2023 voor +14,5 miljoen euro bijkomend geïnvesteerd in kinderopvang (GB0-1GEF2UX-IS) en +15,0 miljoen euro in de integrale jeugdhulp, voornamelijk in uitvoering van jeugddelinquentrecht (GB0-1GEF2MX-IS). Van de voorziene opstap van 10,0 miljoen euro voor investeringen in de ziekenhuisinfrastructuur bij het VIPA (zie infra) wordt in 2023 eenmalig 6,0 miljoen euro toegevoegd voor investeringen in de jeugdhulpvoorzieningen (GB0-1GEF5MX-IS).

Binnen jeugdhulp (GB0-1GEF2MX-IS) leidt de evolutie van de kostendrijvers bij de pleegzorg tot een toename met +5,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De stijging van de anciënniteit van het personeel tewerkgesteld in de private jeugdvoorzieningen leidt tot een toename van het budget met 2,1 miljoen euro.

Het budget voor uitvoering van het Groeipakket (GB0-1GEF2QX-IS) neemt bij de begrotingsopmaak 2023 significant toe met +301,7 miljoen euro tot een totale beleidsenveloppe van 4,555 miljard euro. Dit is het netto-effect van verschillende bewegingen met als belangrijkste:

- Evolutie vaste rechten exclusief index: +196,2 miljoen euro, waarvan:
 - o start- en basisbedragen (inclusief schoolbonus): +29,7 miljoen euro

- sociale toeslag: +175,8 miljoen euro, waarvan:
 - constant beleid: +15,5 miljoen euro;
 - verhoging sociale toeslag bestaande doelgroep : +72,1 miljoen euro;
 - bonus 100 euro bestaande doelgroep: +38,5 miljoen euro;
 - uitbreiding doelgroep: +49,7 miljoen euro.
- kleutertoeslag: -0,3 miljoen euro
- kinderopvangtoeslag: geen wijzigingen
- selectieve participatietoeslag (schooltoeslag): +1,9 miljoen euro
- (half-)wezentoeslag: +5,1 miljoen euro
 - constant beleid: -4,9 miljoen euro;
 - halfwezentoeslag optrekken van 50% tot 80% van het basisbedrag: +10 miljoen euro.
- regularisaties rechten uit het verleden: +2,5 miljoen euro
- groeipakket tijdelijk beschermden Oekraïne-crisis: -18,5 miljoen euro;
- Toepassing indexmechanismen na terugdraai besparing voor de basisbedragen maar met behoud van de niet-indexatie van rang 3 en leeftijdsbijslagen geeft een bijkomende uitgave van +84,8 miljoen euro;
- Inkanteling zorgbudget (vroegere BOB) vanuit de Vlaamse Sociale Bescherming: +23,5 miljoen euro;
- Door het cumulverbod tussen de zorgtoeslag enerzijds en IT/IVT anderzijds kan bijkomend -2,3 miljoen euro verschoven worden naar het VAPH waar het zal worden ingezet voor de instroom van de automatische toekenningsgroepen.

Met betrekking tot de kinderopvang (GB0-1GEF2UX-IS) wordt naast de opstap voorzien in het regeerakkoord (zie supra) 92,0 miljoen euro extra recurrent voorzien. Op basis van de aanbevelingen vanuit de Parlementaire onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang werd de personeelsversterking binnen Opgroeien regie uitgewerkt. Hiervoor wordt een bijkrediet van 4,0 miljoen euro recurrent toegevoegd inclusief de hieraan verbonden werkingsuitgaven. De weddedrift in de Centra kindercare en gezinsondersteuning (CKG) zorgt voor een toename van de uitgaven met 1,2 miljoen euro. Ten slotte worden de middelen in uitvoering van het VIA6-akkoord structureel geïntegreerd. Het betreft een bedrag van +65,9 miljoen euro.

Binnen het **Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)** stijgen de beleidskredieten significant met +543,7 miljoen euro (GB0-1GGF2RX-IS). Dit valt als volgt te verklaren:

- De vooruitschuif van het uitbreidingsbeleid 2022 – 2024 naar 2021 wordt quasi volledig ingeschreven binnen de uitgaven van het VAPH: +95,8 miljoen euro;
- Om onderbenutting op de persoonsvolgende financiering en de PAB's zo maximaal mogelijk te voorkomen kan het VAPH de structurele onderbenutting (= zuivere onderbesteding op ter beschikking gestelde budgetten) bijkomend toewijzen aan nieuwe cliënten zonder dat dit aanleiding geeft tot bijkomende ESR-impact. Conform de aanrekeningsregels van het VCO dienen hiervoor bijkomende beleidskredieten ingeschreven te worden: +53,7 miljoen euro;
- Ook de bestaande budgetten zullen VCO-conform worden vastgelegd. Tot nu toe werd een vastlegging immers genomen in functie van de vereffening. Vanaf 2023 zal de maximale kost worden aangerekend op het VAK, inclusief eventuele VIA6 kredieten bij cashbesteding: +97,3 miljoen euro;

- De middelen in uitvoering van het VIA6-akkoord worden structureel geïntegreerd: +102,8 miljoen euro;
- Verschuiving minderuitgaven Groeipakket naar het VAPH door het cumulverbod tussen de zorgtoeslag enerzijds en IT/IVT anderzijds: +2,3 miljoen euro;
- Toepassing indexparameters (zie toelichting deel Financiën en Begroting): +190,6 miljoen euro.

De voorziene ESR-beleidskredieten van het **Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)** evolueren bij de begrotingsopmaak 2023 met +100,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024, wordt bij de begrotingsopmaak 2023 +4,0 miljoen euro toegevoegd voor bijkomende investeringen in de ziekenhuisfinanciering (GB0-1GIF5SX-IS). Het betreft feitelijk een voorziene bijstelling van 10,0 miljoen euro waarvan eenmalig 6,0 miljoen euro wordt doorschoven naar Opgroeien Regie (zie supra).

Bij de klassieke financiering (GB0-1GIF5SX-IS) wordt er +59,0 miljoen euro bijgesteld voor het optrekken van energiebesparende investeringen bij de welzijn- en zorgvoorzieningen. Nog bij de klassieke financiering stijgen de ESR-beleidskredieten van de klassieke financiering met +12,2 miljoen euro door toevoeging van het verschil tussen de reële (15,0 miljoen euro) versus de te besparen (2,8 miljoen euro) indexsprong op het instandhoudingsforfait. Ten slotte wordt er +3,2 miljoen euro terug gecompenseerd vanuit het Vlaams Energiebedrijf (eenmalige compensatie 2022) en -12,2 miljoen euro weg gecompenseerd in het kader van de opstart of actualisatie van nieuwe resp. bestaande strategische forfaits:

- -5,3 miljoen euro voor preciaire ziekenhuizen (blijft binnen VIPA zelf, zie infra bij ziekenhuisfinanciering);
- -2,2 miljoen euro voor personen met een handicap (blijft binnen VIPA zelf);
- -4,7 miljoen euro voor ouderenzorg (gaat naar het Agentschap Zorg en Gezondheid).

De beleidskredieten voor de ziekenhuisfinanciering (GB0-1GIF2SX-IS) verhogen met +37,1 miljoen euro. Dit is samengesteld uit volgende (significante) nettobewegingen:

- Het budget voor het instandhoudingsforfait stijgt met +9 miljoen euro. Dit is het gevolg van een verdere uitstroom uit het Budget Financiële Middelen (BFM) in 2022. Dit impliceert immers een hogere instroom in het instandhoudingsforfait;
- De ESR-aanrekenbare uitgaven binnen het BFM stijgen met +21.3 miljoen euro. Dit is het gevolg van eenmalige verrekeningen van negatieve inhaalbedragen voor een teveel aan toegekende subsidies naar aanleiding van inspecties door inspecteurs van de FOD Volksgezondheid. Daarnaast is er ook een effect van dalende intrestlasten;
- De ESR-aanrekenbare uitgaven voor de revalidatieziekenhuizen stijgen met +1,5 miljoen euro doordat er in 2023 geen eenmalige verrekeningen worden verwacht;
- Er worden voor +5,3 miljoen euro gecompenseerd vanuit de beleidskredieten uit de klassieke financiering voor de opstart of actualisatie van strategische forfaits bij de preciaire ziekenhuizen.

Ten slotte daalt de ESR-aanrekenbare rentecomponent binnen de alternatieve financiering (GB0-1GIF2SX-IS) in 2023 met -4,7 miljoen euro.

4.4.6 *Cultuur, Jeugd, Sport en Media*

Cultuur

Er wordt in uitvoering van het Regeerakkoord een budget van 2,5 miljoen euro VAK/VEK uitgetrokken voor de overdracht van het Amerikaans theater (HB0-1HCA2CA-WT).

Er wordt een budget van 2,0 miljoen euro VAK/VEK toegekend voor de versterking van het Vlaams Audiovisueel Fonds en Literatuur Vlaanderen in uitvoering van het Regeerakkoord. De volgende budgetten worden toegekend in 2023:

- 0,5 miljoen euro voor Literatuur Vlaanderen (HB0-1HCA2CW-IS);
- 1,053 miljoen euro voor het Vlaams Audiovisueel Fonds (Filmfonds) (HB0-1HCA2CX-IS);
- 0,447 miljoen voor het Vlaams Audiovisueel Fonds (Gamefonds en mediafonds) (HB0-1HEI2IY-IS).

In het kader van het Regeerakkoord was voorzien dat er voor Culturele topinfrastructuur 5,0 miljoen euro VAK en 0,5 miljoen euro VEK zou worden bijgesteld bij de begrotingsopmaak 2023 (HB0-1HBA2BB-WT). Er vindt echter een achteruitschuif plaats omdat o.a. voor het bouwproject van het M HKA pas in 2024 zal worden vastgelegd. Hierdoor is er van de recurrente 15,0 miljoen euro VAK voor culturele topinfrastructuur in 2023 maar 8,0 miljoen euro VAK vereist. Dit is een bijstelling in min van het budget met 7,0 miljoen euro VAK. In 2024 wordt deze bijstelling in min teruggedraaid en wordt de volledige opstap zoals voorzien in het regeerakkoord gerealiseerd.

Er vindt een bijstelling van 20,0 miljoen VAK/VEK plaats in het kader van de nieuwe beleidsperiode van het kunstendecreet. Deze middelen dienen voor zowel culturele projecten (HB0-1HCA2DA-WT) als werkingssubsidies voor culturele organisaties (HB0-1HCA2CA-WT).

Bij de begrotingsopmaak 2023 is er ook beslist om 200,0 miljoen euro te voorzien voor de compensatie van de energiekosten. Voor Cultuur wordt er hiervoor 16,5 miljoen euro VAK/VEK voorzien op begrotingsartikel HB0-1HCA2CJ-WT.

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord werd er bij de begrotingsopmaak 2022 2,5 miljoen euro VAK/VEK bijgesteld voor een inhaalbeweging in cultureel erfgoed (HB0-1HCA2CB-WT). Van de 2,5 miljoen euro vrije beleidsruimte voor Cultureel erfgoed wordt er bij de begrotingsopmaak 2023 2,015 miljoen euro gecompenseerd naar andere begrotingsartikels binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media:

- 1,0 miljoen euro naar het KMSKA (HB0-1HCA5CL-IS);
- 0,5 miljoen euro voor erfgoedprojecten (HB0-1HCA2CB-WT);
- 0,45 miljoen euro naar het Kasteel van Gaasbeek (HB0-1HCA2CQ-IS);
- 0,065 miljoen euro voor de werkingssubsidie van FARO (HB0-1HCA2CF-WT).

Er wordt recurrent 2,4 miljoen euro VAK/VEK gecompenseerd naar het begrotingsartikel voor werkingsmiddelen van culturele organisaties (HB0-1HCA2CA-WT) vanuit Tewerkstelling (HB0-1HBA2AE-WT). Het betreft middelen ter uitvoering van het decreet van 7 mei 2004 houdende aanvullende subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector (de ex-DAC-subsidies Kunstensector).

Jeugd

Binnen het beleidsveld Jeugd nemen de beleidskredieten exclusief index met 3,1 miljoen euro toe ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De bijkomende beleidskredieten worden vooral ingezet om de gestegen energiekosten van het landelijk en bovenlokaal jeugdwerk op te vangen (begrotingsartikelen HB0-1HDI2FA-WT, HB0-1HDI2FB-WT en HB0-1HDI2FY-IS). Daarnaast wordt er 5,0 miljoen euro aan beleidskredieten voor jeugdinfrastructuur ingeschreven op het beleidsveldoverschrijdend programma van het departement CJM (HB0-1HBA2BB-WT).

Sport

Er is beslist om de Sportnoodlening die in 2021 werd opgestart te verlengen. Er is voor 2023 afgerond nog 45,0 miljoen euro VAK beschikbaar op het begrotingsartikel HB0-1HFD2NA-PA. Deze middelen worden in 2023 aangevuld met 5,0 miljoen euro VAK en 20,0 miljoen euro VEK om de sportnoodleningen te kunnen verderzetten vanaf 2023.

Voor **Sport Vlaanderen** vinden er enkele bijstellingen plaats op de toelages:

- Bij de begrotingsopmaak 2023 is er beslist om 200,0 miljoen euro te voorzien voor de compensatie van de energiekosten. Voor Sport Vlaanderen wordt er hiervoor 3,0 miljoen euro VAK/VEK voorzien op begrotingsartikel HB0-1HFD2NY-IS;
- In het kader van het regeerakkoord wordt er een opstap van 5,0 miljoen euro VAK en 0,5 miljoen euro VEK voorzien voor investeringen in bovenlokale topsportinfrastructuur (HB0-1HFD5NY-IS);
- Op basis van een actualisering van de vereffeningskalender is er 5,2 miljoen euro VEK naar beneden bijgesteld op begrotingsartikel HB0-1HFD5NY-IS.

Er wordt een afroaming van het onbelaste saldo bij Sport Vlaanderen doorgevoerd. Zowel op de toelage HB0-1HFD5NY-IS als op het overgedragen saldo wordt er 9,5 miljoen euro in min bijgesteld. Er stonden geen engagementen tegenover dit onbelaste saldo.

Media

De pensioenlasten van de VRT-statutairen worden bij de begrotingsopmaak 2023 op 83,1 miljoen euro geraamd (begrotingsartikel HB0-1HEI2IA-LO). Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 komt dit neer op een toename met 9,3 miljoen euro waarvan 7,7 miljoen euro gerelateerd is aan de opeenvolgende overschrijdingen van de spilindex.

Voor relanceprojecten in het kader van de digitalisering werd eerder verondersteld dat de eenmalige investeringskost ook een recurrente onderhoudskost met zich mee zou brengen. De recurrente kost werd op 10% van de investeringskost bepaald. Binnen het beleidsveld Media worden de beleidskredieten voor de recurrente onderhoudskost in 2023 met 2,7 miljoen euro verhoogd, waarvan 0,2 miljoen euro voor VRT (begrotingsartikelen HB0-1HEI2IC-WT, HB0-1HEI2ID-WT, HB0-1HEI2IE-WT, HB0-1HEI2JA-WT en HB0-1HEI2MY-IS).

Bij de begrotingsaanpassing 2023 nemen de ESR-beleidskredieten van de **VRT** met 53,4 miljoen euro toe ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De toename van de uitgaven voor de reguliere werking van VRT bedraagt 33,6 miljoen euro. Een significant deel van deze toename is gerelateerd aan de gestegen energiekost. Ter dekking van de hoge energiekosten ontvangt VRT in 2023 eenmalig 7,1 miljoen bijkomende toelage.

De investeringen in het kader van het nieuwbouwproject worden bij de begrotingsaanpassing met 19,8 miljoen euro bijgesteld waaronder een toename van 21,2 miljoen voor het nieuwe gebouw en een daling van 0,9 miljoen voor investeringen in mediafaciliteiten en 0,5 miljoen voor investeringen business as usual.

De toename van de ESR-beleidskredieten is hoofdzakelijk het gevolg van

- een aanpassing van de toelage (indexatie, besparingstraject, Transformatieplan, energiekost) (+23,8 miljoen euro);
- het hoger inschatten van de inkomsten uit commerciële communicatie (+4,8 miljoen euro);
- het lager inschatten van de verkoopopbrengsten van gronden (-1,8 miljoen euro);
- de hogere toegestane intering ter financiering van het nieuwbouwproject (+21,6 miljoen euro).

4.4.7 *Werk en Sociale Economie*

Sinds 2020 wordt er voor dienstencheques aangerekend op het moment dat er effectief een gesubsidieerde prestatie plaatsvindt. Die aanrekenmethode werd voorgesteld door het Rekenhof en houdt in dat de facturen van de periode november 2022 t.e.m. oktober 2023 aangerekend worden in 2023 (WT-artikel). De facturen voor november en december 2023 worden bijgevolg aangerekend als een voorschotfactuur (PA-artikel).

De uitgaven voor de dienstencheques op begrotingsartikel JB0-1JDB2EA-WT (uitgaven voor de periode november 2022-oktober 2023) stijgen bij BO 2023 met 25,3 miljoen euro, omwille van volgende bewegingen:

- een bijstelling in plus met 45,0 miljoen euro voor de hogere prognose, afkomstig uit het prognosemodel, van het aantal aangekochte dienstencheques voor de maanden november 2022 tot en met oktober 2023 en de impact van de decreetswijziging tot bevordering van de buurtdiensten en -banen op het aantal aangekochte dienstencheques;
- een bijstelling in min met 19,8 miljoen euro om de correctie bij BA 2022 voor de onvolledige indexeringen van augustus 2021, december 2021 en februari 2022 uit de basis te halen. Die correctie zit namelijk ook vervat bij het op kruissnelheid brengen van de indexeringen bij BO 2023, door dit nu te corrigeren wordt een dubbeltelling vermeden.

De uitgaven voor de dienstencheques op begrotingsartikel JB0-1JDB2EA-PA (uitgaven voor de periode november en december 2023) dalen bij BO 2023 met 11,0 miljoen euro:

- een bijstelling in min met 7,9 miljoen euro voor de lagere prognose, afkomstig uit het prognosemodel, van het aantal aangekochte dienstencheques in de maanden november en december 2023;
- een bijstelling in min met 6,0 miljoen euro om de correctie bij BA 2022 voor de onvolledige indexeringen van augustus 2021, december 2021 en februari 2022 uit de basis te halen. Die correctie zit namelijk ook vervat bij het op kruissnelheid brengen van de indexeringen bij BO 2023, door dit nu te corrigeren wordt een dubbeltelling vermeden;
- een bijstelling in plus met 2,9 miljoen euro afkomstig uit de impact van de decreetswijziging van de wet tot bevordering van de buurtdiensten en -banen op het aantal aangekochte dienstencheques.

De geraamde uitgaven voor de RSZ-doelgroepverminderingen (JB0-1JDB2CA-WT) dalen in 2023 met 52,6 miljoen euro, dit is hoofdzakelijk het gevolg van volgende bewegingen:

- enerzijds dalen de geraamde uitgaven met 70,0 miljoen euro, omdat bij begrotingsopmaak 2022 werd beslist om de efficiëntie van de doelgroepvermindering voor oudere werknemers te verhogen door de instapleeftijd voor oudere zittende werknemers te verhogen van 58 jaar naar 60 jaar in 2023 en 61 jaar in 2024.
- de uitvoering voor de uitgaven voor oudere doelgroepwerknemers lag in 2021 58,8 miljoen euro hoger dan het budget, die middelen worden bij begrotingsopmaak 2023 bijgesteld vanuit de algemene middelen.
- de loongrens voor de doelgroepvermindering voor oudere werknemers is niet geïndexeerd. Dat resulteert in een geraamde mindering van 40,9 miljoen euro.

De uitgaven voor het Vlaams Zorgkrediet nemen in 2023 toe met 2,4 miljoen euro omwille van de stijging van het aantal aanvragen:

- de uitgaven voor het Vlaams Gewest stijgen met 0,8 miljoen euro (JB0-1JDB2EC-WT);
- de uitgaven voor de Vlaamse Gemeenschap stijgen met 1,6 miljoen euro (JB0-1JDB2ED-WT).

De uitgaven voor de loopbaanonderbreking dalen in 2023 verder met 3,5 miljoen euro omwille van de uitdoof van de maatregel:

- de uitgaven voor het Vlaams gewest dalen met 1,8 miljoen euro (JB0-1JDB2EC-WT);
- de uitgaven voor de Vlaamse Gemeenschap dalen met 1,7 miljoen euro (JB0-1JDB2ED-WT).

De uitgaven voor de aanmoedigingspremie landingsbanen (JB0-1JDB2EE-WT) dalen in 2023 met 0,7 miljoen euro omwille van de hogere uitstroom dan instroom bij de maatregel.

De uitgaven voor het Vlaams opleidingsverlof en de start- en stagebonus (JB0-1JFB2FB-WT) stijgen met 1,2 miljoen euro bij BO 2023:

- er wordt 1,0 miljoen euro bijgesteld voor de financiering van de verruimde stagebonus met React-EU middelen;
- er wordt 0,2 miljoen euro bijgesteld voor de stijgende uitgaven voor de opleidingscheques.

De beleids- en vereffeningskredieten op het begrotingsfonds (JB0-1JDB4AD-WT) voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) stijgen met respectievelijk 7,5 miljoen euro en 4,3 miljoen euro. Die beweging is te wijten aan:

- een bijstelling in plus van 7,5 miljoen euro beleidskrediet en 5,0 miljoen euro vereffeningskrediet om de impact van het nieuw operationeel programma ESF+ 2021-2027 op te vangen;
- een bijstelling in min van 0,7 miljoen euro vereffeningskrediet op basis van de vereffeningskalender.

De beleidskredieten voor de sectorfondsen (JB0-1JDB2IB-WT) stijgen met 11,6 miljoen euro in 2023 voor de opstart van de nieuwe sectorconvenant voor 2023-2025.

Er wordt in 2023 3,4 miljoen euro bijgesteld uit de algemene middelen voor de maatregel Individueel Maatwerk (IMW). Vanaf 1 juli 2023 treedt het decreet maatwerk bij individuele inschakeling in werking. Het budget voor die maatregel

wordt samengesteld uit de budgetten van de vier maatregelen die hierin opgaan (zie infra). De bijstelling van 3,4 miljoen euro dient om het verschil tussen het beschikbare krediet van de vier maatregelen en het bedrag van 2019 inclusief index bij het decreet maatwerk bij individuele inschakeling, te dekken.

De uitgaven voor collectief maatwerk (CMW) worden in 2023 met 9,6 miljoen euro bijgesteld uit de algemene middelen:

- een verhoging van 3,6 miljoen euro voor de bijstelling van het GGMMI in uitvoering van het sociaal akkoord;
- een bijstelling in plus van 6,0 miljoen euro om het tekort uit de hogere invulling binnen historisch contingent op te vangen.

Er wordt 3,7 miljoen euro beleidskrediet gecompenseerd van de ondersteuningsmaatregelen sociale economie en duurzaam ondernemerschap (JB0-1JEB2GA-WT) naar de transitiepremie (JB0-1JDB2CJ-WT) om de compensatie bij BA 2022 voor de ondersteuning van de sociale economie terug te draaien.

Er wordt 3,0 miljoen euro beleidskrediet gecompenseerd van Focus op Talent (JB0-1JDB2IC-WT) naar de transitiepremie (JB0-1JDB2CJ-WT) om de compensatie bij BA 2022 voor de projectoproep mentale veerkracht terug te draaien.

Er wordt 2,2 miljoen euro beleids- en vereffeningskrediet gecompenseerd vanuit de toelage aan de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) (JB0-1JFB2FY-IS) naar werknemersopleidingen voor via werk gefinancierde sectoren (JB0-1JFB2FF-WT). Die middelen worden gecompenseerd omdat in het kerntakendebat bij VDAB werd beslist dat het Departement Werk en Sociale Economie (DWSE) de subsidiëring van de VIA-vormingsmiddelen voor de social-profitsector conform de doelstellingen in de sectorconvenant en recentste VIA-akkoorden overneemt van VDAB.

Er wordt 2,2 miljoen euro vereffeningskrediet gecompenseerd van de sectorfondsen (JB0-1JDB2IB-WT) naar Focus op Talent (JB0-1JDB2IC-WT). Bij BO 2022 werden die middelen gecompenseerd van Focus op Talent naar de sectorfondsen om de behoefte aan vereffeningskrediet ingevolge de vastleggingen in 2020 en 2021 en de nieuwe sectorconvenant met de financiële sector die in 2022 werd vastgelegd, op te vangen. Die compensatie wordt nu bij BO 2023 teruggedraaid.

Er wordt 4,3 miljoen euro beleidskrediet en 1,1 miljoen euro vereffeningskrediet gecompenseerd van Focus op Talent (JB0-1JDB2IC-WT) naar de sectorfondsen (JB0-1JDB2IB-WT) voor de addenda non-discriminatie en inclusie bij de sectorconvenant en de addenda Focus op Talent bij de nieuwe sectorconvenants 2023-2025. Daarnaast wordt 1,0 miljoen euro beleidskrediet en 0,3 miljoen euro vereffeningskrediet gecompenseerd van de transitiepremie (JB0-1JDB2CJ-WT) naar de sectorfondsen (JB0-1JDB2IB-WT) voor de uitbreiding van sectorconvenants.

Er wordt 2,3 miljoen euro beleidskrediet gecompenseerd van Focus op Talent (JB0-1JDB2IC-WT) naar de jobbonus voor startende zelfstandigen (JB0-1JDB2CD-WT) voor het terugzetten van de compensatie bij BA 2022 voor de projectoproep vroege interventie bij ziekte.

Er wordt 2,4 miljoen euro beleidskrediet en 5,6 miljoen euro vereffeningskrediet gecompenseerd vanuit de toelage aan VDAB (JB0-1JDB2CY-IS) naar de jobbonus voor startende zelfstandigen (JB0-1JDB2CD-WT) om de compensatie bij BA 2022 voor de diverse ICT-initiatieven arbeidsmarktreserve bij VDAB terug te draaien.

Er wordt 9,5 miljoen euro gecompenseerd van de toelage aan VDAB (JB0-1JDB2CY-IS) naar het Departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM) voor de overheveling van de VIA-middelen van VDAB naar DCJM.

Vanaf 1 september 2023 gaat de nieuwe maatregel kwalificerend werkplekklaren van start. Bij BO 2023 wordt in totaal 4,8 miljoen euro gecompenseerd naar die nieuwe maatregel (JB0-1JFB2FE-WT), vanuit de middelen van de volgende maatregelen:

- er wordt 3,7 miljoen euro beleids- en vereffeningskrediet gecompenseerd vanuit de mentorkortingen (JB0-1JFB2FD-WT), die vanaf 1 juli 2023 wordt stopgezet met het oog op de opstart van de nieuwe maatregel;
- er wordt 1,0 miljoen euro beleids- en vereffeningskrediet gecompenseerd vanuit de start- en stagebonus (JB0-1JFB2FB-WT), die vanaf 1 september 2023 wordt stopgezet met het oog op de nieuwe maatregel;
- er wordt 0,1 miljoen euro gecompenseerd vanuit de doelgroepenvermindering leerlingen alternerende opleiding en de doelgroepvermindering jongeren uit deeltijds beroepssecundair onderwijs met deeltijdse arbeidsovereenkomst (JB0-1JDB2CA-WT), die worden stopgezet vanaf 1 juli 2023 met het oog op de opstart van de nieuwe maatregel.

Vanaf 1 juli 2023 treedt het decreet maatwerk bij individuele inschakeling in werking. De maatregelen Lokale Diensteneconomie (LDE), Sociale Inschakelingseconomie (SINE), Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) en maatwerkafdelingen (MWA) worden geïntegreerd in de nieuwe maatregel. Voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023 zullen de uitgaven voor de maatregelen SINE en LDE reeds worden aangerekend op het begrotingsartikel voor IMW. De maatregelen SINE, LDE en VOP kennen vanaf 1 juli 2023 een uitdovend karakter. Volgende compensaties gebeuren in het kader van de nieuwe maatregel IMW:

- LDE-organisaties zullen zich vanaf 1 juli 2023 heroriënteren naar ofwel IMW ofwel CMW. Het volledige budget van LDE wordt gecompenseerd naar die twee maatregelen:
 - o er wordt 27,5 miljoen euro gecompenseerd van LDE (JB0-1JEB2HB-WT) naar IMW (JB0-1JEB2HF-WT) voor het verloop van de LDE-maatregel vanop het begrotingsartikel van IMW, de oriëntatie van LDE-organisaties naar IMW vanaf 1 juli 2023 en de voorziene uitdoofmaatregelen en de afrekeningen na 30 juni 2023;
 - o er wordt 4,1 miljoen euro gecompenseerd van LDE (JB0-1JEB2HB-WT) naar CMW (JB0-1JEB2HA-WT) voor de heroriëntatie van LDE-organisaties naar CMW vanaf 1 juli 2023.
- er wordt 7,5 miljoen euro gecompenseerd van VOP (JB0-1JDB2CB-WT) naar IMW – luik loonpremie (JB0-1JEB2HG-WT) voor de financiering van de loonpremie binnen IMW.
- de middelen van de maatregel SINE worden geheroriënteerd naar IMW en CMW:
 - o er wordt 31,2 miljoen euro gecompenseerd van SINE (JB0-1JEB2HD-WT) naar IMW (JB0-1JEB2HF-WT) voor het verloop van de SINE-maatregel vanop het begrotingsartikel van IMW, de financiering van de begeleidingspremie en het aanvullend lokaal dienstenaanbod binnen IMW en de voorziene uitdoofmaatregelen en afrekeningen na 30 juni 2023;
 - o er wordt 13,4 miljoen euro gecompenseerd van SINE (JB0-1JEB2HD-WT) naar CMW (JB0-1JEB2HA-WT) voor de stopzetting van de maatregel SINE voor het luik SINE RVA/POD MI voor maatwerkers

binnen contingent, de budgetneutrale omzetting van SINE werknemers buiten contingent, binnen contingent collectief maatwerk en SINE plus.

- er wordt 5,0 miljoen euro gecompenseerd vanuit de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid (JB0-1JBB2AB-PR) naar IMW (JB0-1JEB2HF-WT) voor de financiering van het aanvullend lokaal dienstenaanbod.
- er wordt 1,3 miljoen euro gecompenseerd vanuit de toelage aan VDAB (JB0-1JDB2CY-IS) naar IMW (JB0-1JEB2HF-WT) voor de overgang van SINE-middelen voor de activering van leefloon bij VDAB naar IMW.
- er wordt 1,2 miljoen euro gecompenseerd van IMW (JB0-1JEB2HF-WT) naar CMW (JB0-1JEB2HA-WT) voor de terugvalpositie bij CMW.

Bij BO 2023 dalen de ESR-beleidskredieten van **de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)** met 8,7 miljoen euro bij ongewijzigd beleid. Dat is het resultaat van:

- een daling van de toelage met 14,4 miljoen euro;
- een hogere VAK-intering van 11,7 miljoen euro en;
- een daling van de eigen ontvangsten met 5,9 miljoen euro.

De bedragen die hierboven worden vermeld, zijn exclusief index.

Onderstaande niet-exhaustieve lijst geeft de voornaamste oorzaken van die daling in eigen ontvangsten weer:

- de opbrengsten uit de samenwerking met RIZIV stijgen met 12,3 miljoen euro door een stijging van het aantal trajecten;
- de opbrengsten uit wijk-werken dalen met 2,8 miljoen euro;
- de inkomsten uit ESF-regiedossiers en React-EU dalen met 6,9 miljoen euro;
- de ontvangsten uit IBO stijgen met 3,6 miljoen euro;
- de opleidingen van werknemers op verzoek van werkgever worden niet geheel afgebouwd in 2023, waardoor de ontvangsten stijgen met 1,5 miljoen euro;
- de ontvangsten uit de verkoop van gebouwen daalt met 12,7 miljoen euro.

De ESR-vereffeningskredieten dalen met 11,9 miljoen euro.

4.4.8 Landbouw en Visserij

De beleids- en vereffeningskredieten voor financiering van het Vlaams infocentrum land- en tuinbouw (VILT), op begrotingsartikel KB0-1KDB2AU-IS, dalen in 2023 met 58,0 duizend euro. Dit is een verderzetting van de daling die reeds in 2022 was ingezet en kadert in de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord, waarbij de financiering van het VILT tegen het einde van de legislatuur dient te gebeuren met 50% overheidsmiddelen en 50% private middelen.

Bij BA2022 werd voorzien om vanuit het Vlaams Klimaatfonds VAK en VEK door te storten naar het Vlaamse Fonds voor Landbouw en Visserij. Deze financiële stroom wordt bij BO2023 teruggedraaid voor een bedrag van 1,6 miljoen euro, zowel langs uitgaven - als langs ontvangstenkant van het fonds (begrotingsartikels KB0-1KDB4BF-WT en KB0-9KDBTBF-OI).

Het ESR-vorderingensaldo van het **Eigen Vermogen Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (EV ILVO)** verbetert met 1,9 miljoen euro. Tegenover een stijging van de ESR-uitgaven met 3,3 miljoen euro - vooral toe te schrijven aan de toename van de loonkosten - staat een sterkere stijging met 5,2

miljoen euro van de ESR-ontvangsten. Die laatste stijging kan vooral toegeschreven worden aan meer verwachte ontvangsten vanuit Europese instellingen.

Het ESR-vorderingensaldo van het **Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)** verslechtert met 7,0 miljoen euro door een gelijke stijging van de ESR-vereffeningskredieten. De hogere VEK-behoefte kan vooral worden toegeschreven aan een sterke stijging van de aanvragen NPI (niet-productieve investeringen), die deels gefinancierd worden met Europese middelen, en wordt opgevangen door:

- enerzijds een meervraag op de toelage vanuit KB0-1KDB5BW-IS (+10,9 miljoen euro);
- en anderzijds een intering op het saldo van 8,1 miljoen euro.

4.4.9 Mobiliteit en Openbare Werken

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord worden voor het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) bij de begrotingsopmaak 2023 opnieuw bijkomende beleids- en vereffeningskredieten ingeschreven:

- 6,0 miljoen euro voor de verdere realisatie van vervoer op maat (MB0-1MEH2EA-WT);
- 2,0 miljoen euro aan bijkomend exploitatiebudget voor De Lijn (MB0-1MEH2ED-WT);
- 50,0 miljoen euro aan bijkomende investeringsbudgetten (MBU-3MFH2LB-WT).

Daarbovenop worden in het kader van het begrotingsakkoord bij de begrotingsopmaak 2023 bijkomende beleids- en vereffeningskredieten ingeschreven voor:

- 11,4 miljoen euro voor leerlingenvervoer bij VVM De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS);
- 20,0 miljoen euro ter dekking van de exploitatieverliezen bij VVM De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS);
- 50,0 miljoen euro extra voor onderhoudswerken aan bestaande infrastructuur (MBU-3MFH2LB-WT);
- 100,0 miljoen euro aan bijkomende investeringsbudgetten (MBU-3MFH2LB-WT);
- 60,0 miljoen euro aan bijkomende middelen voor waterbeheersing door De Vlaamse Waterweg (MB0-1MIH5VY-IS).

Parallel wordt bij de begrotingsopmaak 2023 ook een punctuele besparing van - 12,0 miljoen euro doorgevoerd op de subsidies voor ecologisch en veilig transport, zoals beslist bij begrotingsopmaak 2022 (MB0-1MHH2OC-WT).

Voor wat betreft de kostendrijver energiekosten wordt bij het Departement MOW en de DAB Vloot respectievelijk +3,7 miljoen euro (MB0-1MIH2UA-WT) en +0,7 miljoen euro (MC0-1MIH2WX-IS) extra ingeschreven.

De beleidskredieten van het Verkeersveiligheidsfonds (MB0-1MHH4NA-WT, MB0-1MHH4NB-WT en MB0-1MHH4NY-IS) stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met +18,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is voornamelijk te wijten aan de evolutie van de aanwending van actuele en historisch toegewezen ontvangsten uit verkeersboetes.

In het kader van de realisatie van de Nieuwe Sluis Terneuzen (MB0-1MIH2VB-WT) en het verdrag tussen Vlaanderen en Nederland dalen de Vlaamse ESR-aanrekenbare uitgaven bij de begrotingsopmaak 2023 met -17,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Het merendeel (-14,7 miljoen euro) hiervan is het gevolg van het wegvallen van de bijdrage uit het Havenbedrijf Gent conform het verdrag.

De ESR-beleidskredieten van het **Vlaams Infrastructuurfonds (VIF)** dalen bij de begrotingsopmaak 2023 met -5,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Naast de bijkomende investeringsbudgetten van +200,0 miljoen euro (zie supra) zijn de meest significante netto-bewegingen binnen haar ESR-beleidskredieten:

- Een bijkomende compensatie van -65,0 miljoen euro naar VVM De Lijn (MBU-3MFH2LB-WT en MB0-1MEH5EY-IS) in uitvoering van de afspraken gemaakt in het kader van het nieuwe openbaredienstencontract waar een jaarlijks extra investeringsbedrag van 120,0 miljoen euro wordt voorzien (55,0 miljoen euro werd reeds gecompenseerd in 2022);
- Terugdraaien van een eenmalige compensatie in 2022 richting De Vlaamse Waterweg (+10,1 miljoen euro, MBU-3MFH2LB-WT en MB0-1MIH5VY-IS);
- Compensatie van -101,5 miljoen euro naar de investeringsmachtiging van De Werkvennootschap (MBU-3MFH2LB-WT en MB0-1MHH5RY-PA);
- Terugdraaien van een eenmalige compensatie in 2022 binnen het investeringsbudget van MDK, komende van de DAB Vloot (-3,0 miljoen euro, MC0-1MIH2WX-IS en MCU-3MIH2VA-WT);
- Compensatie van -9,0 miljoen euro naar het Departement MOW ter financiering van de Hoppincentrale (MBU-3MFH2LB-WT en MB0-1MEH2EA-WT);
- Een bijkomende compensatie van -5,0 miljoen euro naar het Departement MOW ter financiering van combimobiliteitsinvesteringen (MBU-3MFH2LB-WT en MB0-1MEH2EE-WT);
- Terugdraaien van -9,0 miljoen euro aan eenmalige beleidskredieten (MBU-3MIH2VA-WT) ingeschreven bij de begrotingsaanpassing 2022 in het kader van het verbond Ommeland – Haven Antwerpen;
- Daling van de recuperatie eigen ontvangsten zoals verkopen van gronden en gebouwen, aanwending historisch saldo EV Flanders Hydraulics, boetes van de wegeninspectie en diverse project- en Europese subsidies bij het Departement MOW (-5,9 miljoen euro, MBU-3MIH2VA-WT), het Agentschap MDK (-11,9 miljoen euro, MCU-3MIH2VA-WT) en AWW (-0,7 miljoen euro, MDU-3MHH2RA-WT).
- De toevoeging van 15,0 miljoen euro klimaatmiddelen voor de versnelling van de verledning van openbare verlichting langs snelwegen (MDU-3MHH2RA-WT);
- Een bijstelling van -22,3 miljoen euro voor de overname van door de Werkvennootschap gerealiseerde investeringen door het Agentschap Wegen en Verkeer (MDU-3MHH2RY-WT).

De ESR-beleidskredieten van de **LOM Vlaanderen** dalen met -8,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De investeringsnoden om de aanwezige infrastructuur op lange termijn in overeenstemming te brengen met de Europese veiligheidsnormen geven actueel aanleiding tot significante beleidsuitgaven. In 2023 dalen de beleidsuitgaven gefinancierd vanuit marktconforme financiering met -6,0 miljoen euro. De onbelaste intering in 2022

valt volledig weg (-9,6 miljoen euro) en er wordt een aanwending van +6,4 miljoen euro voorzien komende van de VAK-ruiter op de provisie luchthavens (MB0-1MDH2DB-WT).

De ESR-beleidskredieten van het **Pendelfonds** nemen toe met +1,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is quasi volledig toe te schrijven aan onbelaste intering op eerdere ontvangsten (+1,3 miljoen euro).

De ESR-beleidsuitgaven van de **DAB Loodswezen** stijgen met +8,2 miljoen euro. Het betreft voor +6,5 miljoen euro recuperatie van de toegenomen eigen ESR-ontvangsten voor loon- (index, endogene groei,...) en werkingsuitgaven (indexatie reis- en maaltijdvergoedingen, brandstofkosten,...).

De ESR-beleidsuitgaven van de **DAB Vloot** stijgen met +5,7 miljoen euro. Dit is grotendeels het gevolg van compensaties en energiekosten (samen +3,7 miljoen euro, zie supra) maar ook een bijstelling met +1,7 miljoen euro voor een innovatieproject dat moet bijdragen aan de vergroening en verduurzaming van de vloot aan vaartuigen.

De ESR-beleidsuitgaven van de **Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM)** nemen in 2023 af met -11,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Dit is het gevolg van:

- Een toename van de beleidsuitgaven voor de hoofdwerken Oosterweel (die buiten de begrotingsnormering worden gehouden) met +7,4 miljoen euro;
- Een afname van de beleidsuitgaven voor o.a. de voorbereidende werken en de projectverzekering (die binnen de begrotingsnormering worden gehouden) met -10,5 miljoen euro;
- Een afname van de loon- en werkingsuitgaven met -1,3 miljoen euro;
- Het wegvallen van -13,9 miljoen euro aan beleidskredieten voor de leefbaarheidsprojecten (o.a. overkapping);
- Een stijging van de beleidsuitgaven voor niet-Oosterweel gerelateerde taken met +8,1 miljoen euro;
- Ten slotte dalen de andere uitgaven (bv. rente en belastingen) licht met -0,9 miljoen euro.

De ESR-beleidskredieten van **De Werkvennootschap (DWV)** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met +97,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De belangrijkste evoluties hier zijn:

- Een daling van de aanwending van de kredieten op de begrotingsruiter ten belope van -4,6 miljoen euro;
- Een compensatie vanuit DAB VIF ten belope van +101,5 miljoen euro (zie supra);
- Dalende ontvangsten uit Europese subsidies ten belope van -1,3 miljoen euro die via het matching principe vertaald worden naar minder beleidskredieten;
- Een toename van onbelaste intering met +0,8 miljoen euro.

De ESR-beleidskredieten van **De Vlaamse Waterweg (DVW)** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 met +59,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Een groot gedeelte hiervan valt te verklaren door de bijstelling met betrekking waterbeheersing (+60 miljoen euro, zie supra). Naast

een veelvoud aan compensaties (o.a. naar DAB VIF, zie supra) zijn de andere significante bijstellingen:

- Bijstelling index met +10,4 miljoen euro (zie bespreking Financiën en Begroting);
- Wegvallen beleidskredieten voor studies voor het leefbaarheidsproject Scheldebrug (-3,1 miljoen euro, MB0-1MIH5VW-IS);
- Een daling van de aanwending van de ruiter voor FFEU-middelen (-3,7 miljoen euro);
- Toename van de werkgeversbijdrage voor de pensioenen (+0,8 miljoen euro, MB0-1MIH2TY-IS);
- Een bijstelling van +11,5 miljoen euro voor de overname van door de Werkvennootschap gerealiseerde investeringen (MB0-1MIH5VY-IS);
- Daling van de EU-cofinanciering conform het matchingprincipe (-2,6 miljoen euro);
- Een daling van de eigen ontvangsten met -10,0 miljoen euro;
- Een toename van de beleidskredieten die men vanuit het Hermesfonds ontvangt (+1,0 miljoen euro).

De ESR-beleidskredieten van **VVM De Lijn** stijgen bij de begrotingsopmaak 2023 significant met +197,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. Naast algemene index (+53,1 miljoen euro, MB0-1MEH2EY-IS, zie bespreking beleidsdomein Financiën en begroting) en de bijstelling nieuw beleid voor leerlingenvervoer (+11,4 miljoen euro, MB0-1MEH2EY-IS, zie supra) zijn de belangrijkste bewegingen:

- Het actualiseren van de parameters in de indexeringsmechanismen voor brandstoffen, exploitanten en leerlingenvervoer (+37,3 miljoen euro, MB0-1MEH2EY-IS);
- Bijstelling in het kader van de financiering van basisbereikbaarheid in navolging van het nieuwe openbaredienstencontract (+7,2 miljoen euro);
- Een bijstelling van +11,4 miljoen euro voor de overname van door de Werkvennootschap gerealiseerde investeringen (MB0-1MEH5EY-IS);
- Een veelvoud aan compensaties met als meest significante deze komende vanuit de DAB VIF (+65,0 miljoen euro, MB0-1MEH5EY-IS, zie supra) en het Departement MOW als cofinanciering voor leerlingenvervoer en busbegeleiding (+12,0 miljoen euro, MB0-1MEH2EY-IS);
- Een toename van de eigen ontvangsten met +22,9 miljoen euro;
- Een bijstelling van de ESR-beleidsuitgaven met -12,0 miljoen euro in het kader van de afbouw van het exploitatieverlies na eenmalige tussenkomst vanuit de algemene middelen voor 20,0 miljoen euro (zie supra).

4.4.10 Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Justitie en handhaving

In uitvoering van het regeerakkoord wordt in 2023 verder ingezet op het uitbreiden van de Family Justice Centers en het uitbouwen en versterken van het beleid inzake gendergerelateerd geweld. Hierdoor nemen de apparaatskredieten (SL0-1SAE2ZZ-LO) toe met 5,0 miljoen euro VAK en VEK.

Daarnaast wordt 12,2 miljoen euro nieuw beleid geïnvesteerd in de justitiehuisen. Deze beleids- en vereffeningskredieten worden als volgt verdeeld over diverse begrotingsartikelen:

- 4,28 miljoen euro op de loonkredieten (SL0-1SAE2ZZ-LO);
- 3,17 miljoen euro op de werkingsmiddelen (SL0-1SAE2ZZ-WT);
- 2,1 miljoen euro op de kredieten justitieel beleid (SL0-1SDE2JB-WT);
- 1,15 miljoen euro op de kredieten beleidsontwikkeling en -ondersteuning (SL0-1SDE2JD-WT);
- 1,5 miljoen euro op de kredieten van handhaving (SL0-1SDE2JF-WT).

De recurrente relancekredieten voor digitale transformatie voor de bevoegdheden van minister Demir ten belope van 2,0 miljoen euro worden toegevoegd aan het budget van het Agentschap Justitie en Handhaving (SL0-1SAE2ZZ-WT) teneinde de digitalisering te kunnen verderzetten.

Kanselarij en Buitenlandse Zaken

Er wordt bij begrotingsopmaak 2023 16,9 miljoen euro vastleggingskredieten en 12,9 miljoen euro vereffeningskredieten bijgesteld op het thema-overschrijdend provisieprogramma van het departement Kanselarij en Buitenlandse zaken (SA0-1SBA2AA-PR). Deze bijstelling wordt doorgevoerd met het oog op het Europees voorzitterschap in 2024. Hiervoor worden kredieten naar voren geschoven, omdat het zwaartepunt van de voorbereidende werken overwegend in 2023 zal vallen.

Bij begrotingsopmaak 2023 vindt er een bijstelling plaats van 12,0 miljoen euro voor de organisatie van Flanders Technology and Innovation (SA0-1SEA2BG-WT).

Internationaal ondernemen

Het **Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT)** ontvangt 14,0 miljoen euro bijkomende vastleggings- en vereffeningskredieten die gelijk verdeeld worden over begrotingsartikel SA0-1SPA2OY-IS en SA0-1SPA5UY-IS voor uitgaven aan relance project 108 dat volledig gefinancierd wordt met middelen uit het Europees Brexit Adjustment Fund (BAR).

Het Agentschap voor Internationaal Ondernemen krijgt daarnaast 1,0 miljoen euro VAK/VEK (SA0-1SPA2OY-IS) voor de Vlaamse bijdrage aan de wereldtentoonstelling in Osaka die in 2025 zal plaatsvinden.

Bij de begrotingsopmaak 2023 is er ook beslist om 200,0 miljoen euro te voorzien voor de compensatie van de energiekosten. Voor FIT wordt er hiervoor 1,3 miljoen euro VAK/VEK voorzien op begrotingsartikel SA0-1SPA2OY-IS.

Binnenlands Bestuur

Voor de algemene financieringsmiddelen voor lokale en provinciale besturen (SJ0-1SMC2GC-WT) nemen de beleids- en vereffeningskredieten met 257,0 miljoen euro toe in vergelijking met begrotingsaanpassing 2022. Dit is het gevolg van:

- stijgingen met 103,8 miljoen euro voor de hoofddotatie van het gemeentefonds en met 6,1 miljoen euro voor de aanvullende toelage voor centrumsteden (decretaal vastgelegde groeivoet van 3,5%);
- een stijging met 32,8 miljoen euro van de toelage aan lokale besturen in functie van de responsabiliseringsbijdragen die de Vlaamse gemeenten, OCMW's etc. betalen aan het Gesolidariseerd Pensioenfonds van de provinciale en lokale besturen;

- een stijging met 19,2 miljoen euro voor de ondersteuning van lokale besturen in functie van de open ruimte;
- crisisondersteuning van 93,5 miljoen euro voor lokale besturen omwille van de inflatie en de energiecrisis;
- bijkomende financiering van 1 miljoen euro voor de kleinste Vlaamse faciliteitengemeenten (Bever, Herstappe, Mesen en Spiere-Helkijn);
- een stijging met 0,7 miljoen euro voor de compensatie van de verminderde Fluvijs-dividenden.

Ook de kredieten voor de subsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie (SJ0-1SMC2HA-WT) stijgen met 0,6 miljoen euro volgens het decretaal vastgelegde groeipad van 3,5% en met 0,5 miljoen euro crisisondersteuning omwille van de inflatie en de energiecrisis.

Met betrekking tot het beleid inzake de lokale en de provinciale besturen worden de beleids- en vereffeningskredieten verhoogd met 13,0 miljoen euro (SJ0-1SMC2GA-WT), als volgt:

- een opstap van 8,5 miljoen euro voor de versterking van OCMW's met het oog op ondersteuning van gezinnen bij de energiecrisis;
- een versterking van 5,0 miljoen euro van het Lokaal Energie- en Klimaatpact in functie van nieuwe doelstellingen onder 'werf 2 - renovatie en hernieuwbare energie';
- de terugdraai van 0,5 miljoen euro investeringssubsidie die bij begrotingsaanpassing 2022 eenmalig voorzien werd voor de automatisering en digitalisering van wijkrenovaties.

Ter ondersteuning van beleidsinitiatieven die de sociale cohesie versterken en het samenleven bevorderen voorziet het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) bij begrotingsopmaak 2023 een opstap van 4,0 miljoen euro beleidskredieten en 5,0 miljoen euro vereffeningskredieten (SJ0-1SFC2DB-PR). Er worden ook bijkomend 2,0 miljoen euro beleidskredieten en 1,0 miljoen euro vereffeningskredieten ingeschreven voor de uitbouw van het integratie- en inburgeringsbeleid (SJ0-1SFC2DA-WT, 85%) en van het gelijkekansenbeleid (SJ0-1SFC2CA-WT, 15%).

De opstap van 0,6 miljoen euro kredieten voor de eenmalige afrekening van taaltesten en asielmiddelen voor de stedelijke agentschappen wordt teruggedraaid (SJ0-1SFC2DA-WT).

Verder wordt in het kader van het gelijkekansenbeleid (SJ0-1SFC2CA-WT) een opstap voorzien van 5,0 miljoen euro beleidskredieten en 4,3 miljoen euro vereffeningskredieten voor de recurrente financiering van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI). De eenmalige bijstelling bij begrotingsaanpassing 2021 van 0,5 miljoen euro voor opstartkosten van het VMRI wordt teruggedraaid. Ter ondersteuning van het lokale e-inclusiebeleid wordt een opstap van 5,0 miljoen euro beleidskredieten en 2,5 miljoen euro vereffeningskredieten voorzien voor de recurrente financiering van digitale transformatie.

Voor de organisatie van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen 2024 wordt een opstap voorzien van 0,7 miljoen euro beleidskredieten en 1,8 miljoen euro vereffeningskredieten binnen de voorziene enveloppe (SJ0-1SMC2GB-WT).

Bij begrotingsopmaak 2023 wordt 95,0 miljoen euro VAK ingeschreven bij ABB ter compensatie van lokale besturen in het kader van planshadedossiers (SJ0-1SMX2GF-WT). Vanaf 2023 kan er gestart worden met de implementatie van het bouwshiftfonds om het bijkomend ruimtebeslag te reduceren naar 3 ha/dag tegen 2025 en 0 ha/dag tegen 2040.

De financiering van het **Agentschap Integratie en Inburgering (AgII)** wordt verhoogd met 1,5 miljoen euro recurrente middelen voor digitale transformatie aansluitend bij het relance project digitalisering integratie en inburgering.

Interne dienstverlening Vlaamse overheid

Het **Agentschap Overheidspersoneel (AgO)** voorziet een opstap van 45,0 miljoen euro voor de provisie 5-sporen en sectoraal akkoord DVO (SG0-1SKC2TG-PR) met volgende componenten:

- het traject "de Vlaamse overheid als dynamische en aantrekkelijke werkgever" dat gevoerd wordt binnen 5 sporen en versterking arbeidsvoorwaarden (rechtspositie, loopbaan- en beloningsbeleid, ziekteregeling en re-integratie, uitstroom, pensioen): 22,5 miljoen euro;
- veralgemeende contractuele tewerkstelling: 11,5 miljoen euro, verminderd met 6,5 miljoen euro ten gevolge van een intertemporele verschuiving van tijdelijke overschotten naar lokale besturen (SJ0-1SMC2GC-WT) en VGC (SJ0-1SMC2HA-WT) in het kader van crisisondersteuning ter compensatie van de stijgende energiekost;
- sectoraal akkoord Vlaamse ambtenaren: 11,0 miljoen euro.

Bij het Agentschap Overheidspersoneel wordt het budget voor pensioenbijdragen (SG0-1SKC2TD-LO) vermeerderd met 5,5 miljoen euro voor de bijstelling van de pensioenboete, die grotendeels toe te schrijven is aan de fusie op 1 januari 2023 tussen Wonen Vlaanderen en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. Daarnaast wordt een opstap van 0,4 miljoen euro voorzien voor de bijdragen aan het Vlaams Pensioenfonds ter financiering van het aanvullend pensioenplan Plan VONr1.

Bij de **DAB Overheidspersoneel** valt bij begrotingsopmaak 2023 de intering van 2,4 miljoen euro weg en worden de eenmalige 5,5 miljoen euro kredieten voor digitalisering 5-sporenbeleid en digitale roadmap teruggedraaid.

Voor de uitrol van een programma om versneld de energie-afhankelijkheid van de Vlaamse overheid te reduceren wordt er bij **Het Facilitair Bedrijf (HFB)** een budget van 40,0 miljoen euro VAK/VEK ingeschreven op het nieuwe begrotingsartikel SH0-1SKA2QD-WT. Dit budget dient voor energiebesparende investeringen in Vlaamse overheidsgebouwen. Hierbij is het de bedoeling dat de daardoor gerealiseerde besparingen op energiekosten opnieuw geïnvesteerd worden in andere energiebesparende investeringen in gebouwen van de Vlaamse overheid.

Bij de begrotingsopmaak van 2023 wordt het krediet voor bouwprojecten van Het Facilitair Bedrijf (SH0-1SKA2PA-WT) verhoogd met:

- 18,1 miljoen euro VAK en 4,3 miljoen euro VEK voor het Belpairegebouw;
- 2,6 miljoen euro VAK en 0,3 miljoen euro VEK voor het VAC Mechelen;
- 0,6 miljoen euro VAK en 0,2 miljoen euro VEK voor het VAC Antwerpen;
- 6,1 miljoen euro VAK voor de renovatie van de Martelarensite.

De regeringsbeslissing aangaande de renovatie van de Martelarensite voorziet dat de 6,1 miljoen euro bijstelling moet worden gedekt met opbrengsten uit de verkoop van onroerende goederen door HFB. Het geraamd VAK-saldo 31/12/2023 bedraagt 1,5 miljoen euro. HFB gaat op dit moment uit van 4,3 miljoen euro opbrengsten ten gevolge van valorisaties tegen 31/12/2024.

Vanwege een nieuwe reeks van inkantelingen van vastgoed bij Het Facilitair Bedrijf stijgen de kredieten voor vastgoedbeheer (SH0-1SKA2PB-WT). Hier tegenover staan toegenomen algemene ontvangsten op het ontvangstenartikel SH0-

9SKAAPB-OW. Voor de begrotingsopmaak van 2023 vinden daardoor de volgende (significante) bijstellingen plaats:

- 1,2 miljoen euro VAK/VEK voor de inkanteling van vastgoed VAPH;
- 1,1 miljoen euro VAK/VEK voor de inkanteling van vastgoed FIT;
- 1,2 miljoen euro VAK/VEK voor de inkanteling van vastgoed TVL;
- 0,3 miljoen euro VAK/VEK voor de inkanteling van vastgoed VLOR.

Daarnaast stijgen de kredieten voor vastgoedbeheer met 4,1 miljoen euro VAK/VEK op basis van een zero based raming van het benodigde krediet bij ongewijzigd beleid.

In het kader van de inkanteling van vastgoed bij het Facilitair Bedrijf werden voor de verwerving van vastgoed (SH0-1SKA2PC-WT) de benodigde kredieten voorzien om de venale waarde van het vastgoed te kunnen betalen. Voor de verwerving van vastgoed van VAPH in 2023 wordt 1,2 miljoen euro VAK/VEK ingeschreven. De benodigde kredieten voor aankopen in het voorgaande jaar worden nu teruggedraaid, het gaat om:

- 5,1 miljoen euro VAK/VEK voor de teruggave in het kader van de verwerving van vastgoed van het Agentschap Integratie en inburgering;
- 7,6 miljoen euro VAK/VEK voor de teruggave in het kader van de verwerving van vastgoed van Vlaamse Landmaatschappij.

Daarnaast daalt het krediet met 13,8 miljoen euro VAK/VEK voor de teruggave van het eenmalig krediet in het kader van de verwerving van vastgoed Koolstraat.

Het Fonds Onroerende Goederen kent bij begrotingsopmaak 2023 een aantal substantiële bijstellingen:

- de geplande uitgaven op SH0-1SKA4PA-WT voor het actieplan gebouwenportfolio 2023 dalen met 2,9 miljoen euro VAK en 6,4 miljoen euro VEK;
- de geplande uitgaven op SH0-1SKA4PA-WT voor bouwprojecten die niet gefinancierd worden met klimaatfonds- of energiefondsmiddelen dalen met 9,5 miljoen euro VAK en met 4,7 miljoen euro VEK;
- de geplande uitgaven op SH0-1SKA4PA-WT voor bouwprojecten i.k.v. hybride werken (bouwprojecten) met middelen afkomstig uit het Energiefonds stijgen met 6,2 miljoen euro VAK en 7,0 miljoen euro VEK;
- de geplande uitgaven op SH0-1SKA4QA-WT voor audiovisuele uitrusting i.k.v. hybride werken met middelen afkomstig uit het Energiefonds dalen met 2,3 miljoen euro VAK en 1,0 miljoen euro VEK.

Er wordt 10,8 miljoen euro van SH0-1SKA2QA-WT naar SH0-1SKA2QC-WT gecompenseerd in het kader van het afzonderen van het energiekrediet (n.a.v. de erkenning van de energiekost als externe kostendrijver).

Bij de begrotingsopmaak 2023 wordt er bij de **DAB Documentenbeheer** 15,1 miljoen euro VAK/VEK (SHB-3SKA2ZZ-IS) in mindering gebracht voor het terugdraaien van het eenmalig getransfereerd saldo van de voormalige DAB ICT.

Wat de **DAB Catering en Schoonmaak** betreft, worden de kredieten voor catering en schoonmaak (SHA-3SKA2QB-WT) naar boven bijgesteld, ingevolge de stijging van de verkoopprijzen van de catering, met een bedrag 2,4 miljoen euro VAK en VEK.

Digitalisering

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord wordt er een budget van 10,0 miljoen euro vastleggingskrediet en 7,5 miljoen euro vereffeningenkrediet toegekend aan het **Agentschap Digitaal Vlaanderen** in het kader van het project Vlaanderen Radicaal Digitaal. Hiervan is er:

- 5,0 miljoen euro VAK/VEK bestemd voor exploitatie IT (SC0-1SJA2ND-PR) d.i. om de oude en nieuwe Vlaanderen Radicaal Digitaal-projecten te ondersteunen, waaronder Mijn Burgerprofiel, specifieke MAGDA-diensten en het automatisch advies ressorteren;
- en 5,0 miljoen euro VAK en 2,5 miljoen euro VEK bestemd voor IT-investeringen (SC0-1SJA2NE-PR) om de versnelde digitalisering van overheidsprocessen behorend tot project Vlaanderen Radicaal Digitaal II te realiseren.

Bijkomend wordt er 2,0 miljoen euro VEK toegekend op begrotingsartikel SC0-1SJA2NE-PR, voor de vereffeningen van vastleggingskredieten toegekend in 2021 en 2022.

Er vindt een bijstelling plaats van 2,4 miljoen euro in VEK voor uitgaven m.b.t. de gemeenschappelijke IT diensten op het begrotingsartikel SC0-1SJA2NF-WT. Deze vereffening moeten nog gebeuren op de openstaande vastleggingen die eind 2021 werden getranscodeerd vanuit de voormalige DAB ICT n.a.v. de samenvloeiing van het agentschap Informatie Vlaanderen en de cluster ICT van het Facilitair Bedrijf.

Er vinden enkele compensaties plaats binnen het Agentschap Digitaal Vlaanderen in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal:

- er wordt 10,0 miljoen euro VAK/VEK gecompenseerd van het begrotingsartikel SC0-1SJA2ND-WT naar het provisie-artikel SC0-1SJA2ND-PR voor beheer en exploitatie;
- er wordt daarnaast 10,0 miljoen euro VAK en 6,3 miljoen euro VEK gecompenseerd van SC0-1SJA2NE-WT naar SC0-1SJA2NE-PR voor investeringen in 2023.

Deze compensaties van een WT-artikel naar een PR-artikel worden voorzien om de herverdeling van middelen in 2023 tijdens het jaar te vereenvoudigen.

Daarnaast is er een compensatie van 1,0 miljoen euro VAK/VEK van het Agentschap Digitaal Vlaanderen naar de imago Vlaanderen middelen (SA0-1SEA2BA-WT) binnen het begrotingsartikel bestuurskrachtige en transparante overheid. De bij begrotingsaanpassing 2022 overgedragen imago-middelen worden zo bij deze begrotingsopmaak teruggezet naar hun oorspronkelijk begrotingsartikel.

Er vindt een terugdraai van de kredieten (SC0-1SJA2NY-IS) van het **Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen** plaats, deze worden gecompenseerd naar het Agentschap Digitaal Vlaanderen in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal.

- er wordt 7,1 miljoen euro VAK/VEK van dit budget gecompenseerd naar het Agentschap Digitaal Vlaanderen op begrotingsartikel (SC0-1SJA2ND-WT) voor exploitatie en beheer;
- er wordt 8,5 miljoen euro VAK en 4,6 miljoen euro VEK gecompenseerd naar het Agentschap Digitaal Vlaanderen op begrotingsartikel (SC0-1SJA2NE-WT) voor investeringen;
- Er wordt 0,765 miljoen euro VAK/VEK van dit budget gecompenseerd naar het Agentschap Digitaal Vlaanderen via SC0-1SJA2NY-IS op het begrotingsartikel SC0-1SJA2NG-WT in het kader van de oprichting en de werking van het Datanutsbedrijf.

Toerisme

Voor **Toerisme Vlaanderen (TVL)** vinden er twee significante bijstellingen plaats op de toelagen:

- Bij de begrotingsopmaak 2023 is er beslist om 200,0 miljoen euro te voorzien voor de compensatie van de energiekosten. Voor Toerisme Vlaanderen wordt er hiervoor 0,1 miljoen euro VAK/VEK voorzien op begrotingsartikel SA0-1SQE2WY-IS en 1,0 miljoen euro VAK/VEK op SA0-1SQE5WY-IS voor de KMDA;
- Op basis van een actualisering van de vereffeningskalender is er 2,9 miljoen euro VEK naar beneden bijgesteld op begrotingsartikel SA0-1SQE5WY-IS.

De saldo-intering van Toerisme Vlaanderen daalt in totaal met 20,3 miljoen euro door een daling van de interingen op de eigen kasontvangsten (0,9 miljoen euro), de intering voor de benodigde vereffeningskredieten bij BO22 wordt op nul gezet (16,4 miljoen euro) en de interingen ikv corona worden ook geneutraliseerd (2,9 miljoen euro).

Brussel

Binnen het beleidsveld Brussel nemen de ESR-beleidskredieten van het Vlaams-Brusselfonds met 2,0 miljoen euro toe ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De bijkomende beleidskredieten worden in 2023 ingezet voor de financiering van de kerntaak van het Brusselfonds, zijnde gerichte investeringen in infrastructuur ter versterking van de Vlaams-Nederlandstalige aanwezigheid in Brussel.

4.4.11 Omgeving

Omgeving en Natuur

De extra ontvangsten uit de aanpassingen aan de afvalheffingen worden bij de begrotingsopmaak 2023 als recurrent nieuw beleid toegevoegd op de beleids- en vereffeningskredieten van de Vlaamse Milieumaatschappij (QB0-1QCE2DW-IS) en OVAM (QB0-1QCE2JV-IS) en bedragen respectievelijk 2,0 miljoen euro en 2,2 miljoen euro.

Daarnaast wordt 13,9 miljoen euro extra nieuw beleid uitgetrokken ter compensatie van de meerkosten inzake energie binnen Omgeving (QB0-1QCE2OA-WT).

Binnen het Minafonds (QB0-1QCE2OX-IS) stijgt het budget in het kader van nieuw beleid voor de stroomgebiedbeheerplannen (QBX-3QCE2DA-WT) recurrent met 20,0 miljoen euro VAK en VEK. Daarnaast wordt binnen een nieuwe tweejaar enveloppe van 150,0 miljoen euro in 2023 extra 100,0 miljoen euro VAK en 65,0 miljoen euro VEK uitgetrokken voor het beheer van de droogte- en wateroverlast in het kader van het Blue Deal-plan (QBX-3QCE2OA-WT).

In uitvoering van het regeerakkoord nemen de beleids- en vereffeningskredieten van het Minafonds (QB0-1QCE2OX-IS) toe met 4,0 miljoen euro in het kader van de doelstelling van 10.000 ha bijkomend bos (QDX-3QCE2FA-WT) en met 1,25 miljoen euro in het kader van de doelstelling van 20.000 bijkomende ha natuur onder effectief natuurbeheer (QDX-3QCE2FA-WT).

Er wordt in uitvoering van de afspraken bij de BO 2022 2,5 miljoen euro aan beleids- en vereffeningskredieten bespaard op de subsidies aan lokale overheden voor containerparken en herbruikbare bekertjes.

De betoelaging vanuit het Minafonds (QB0-1QCE2OX-IS) aan de drinkwatermaatschappijen in het kader van hun saneringsverplichtingen bedraagt bij de begrotingsopmaak 2023 in totaal 140,7 miljoen euro (QBX-3QCE2DC-WT) en neemt toe met 1,23 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

Tot slot wordt het constant beleid binnen het Minafonds (QB0-1QCE2OX-IS) in het kader van het PFAS-dossier gecorrigeerd. In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst met 3M wordt het ontvangen bedrag binnen het Minafonds, 100,0 miljoen euro, omgezet in uitgavenbudget. Hiervan wordt er in 2023 60,0 miljoen euro aan beleidskredieten en 30,0 miljoen euro aan vereffeningskredieten voorzien. Het saldo aan beleidskredieten wordt voorzien in 2024.

De budgetten van het Vernieuwingsfonds (4,8 miljoen euro) en het Rubiconfonds (15,0 miljoen euro) worden ingekanteld in het nieuwe BRV-Fonds.

Klimaat en Energie

De ESR-ontvangsten van het **Klimaatfonds** (QE0-9QHETIB-OW), dat wordt gespijsd met middelen uit de Belgische veiling van emissierechten, dalen met 7,9 miljoen naar 299,2 miljoen euro. Hierbij wordt rekening gehouden met een CO₂-prijs van 80 euro per ton en een Vlaams veilingvolume van 3,74 miljoen. De prijs ligt hoger dan de gemiddelde prijs van 66,52 euro/ton in ESR-jaar 2022. Het veilingvolume ligt lager dan in 2022 doordat de Europese Commissie in ESR-jaar 2022 teveel veilingrechten heeft toegekend aan België. Dit wordt gecorrigeerd in ESR-jaar 2023. Door de opheffing van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme ontvangt het Vlaamse gewest bijkomend 60,0 miljoen euro (QE0-9QHEAIZ-OW).

Deze klimaatmiddelen worden als volgt aangewend:

- 80,9 miljoen euro voor de uitgaven voor Indirect Carbon Leakage (ICL, begroot op QE0-1QHE2IY-IS), dat wordt uitbetaald door het Fonds voor Innoveren en Ondernemen (FIO) en het jaar erop wordt vergoed vanuit het Klimaatfonds;
- 100,0 miljoen euro voor het opstarten van het Bouwshiftfonds (QE0-1QHE2IH-IS);
- 17,5 miljoen euro voor de Vlaamse bijdrage in de internationale klimaatfinanciering (QE0-1QHE2IB-PR);
- 15,0 miljoen euro bijdrage aan het Energiefonds voor de financiering van energieleningen+ en het renteloos renovatiekrediet (QE0-1QHE4IK-IS);
- over de besteding van de resterende 76,7 miljoen euro klimaatuitgaven zal in 2023 beslist worden (QE0-1QHE2IB-PR). Hieronder valt o.a. het beleid voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), voorzien op 23,0 miljoen euro in 2023.

Bovenop voormelde 15,0 miljoen euro klimaatmiddelen (QE0-9QEETKE-OI) worden de ESR-aanrekenbare ontvangsten van het **Energiefonds** (QE0-9QEETKE-OW) geraamd op 125,2 miljoen euro. Dit is een daling met 20,0 miljoen euro in vergelijking met BA2022, vooral door de afschaffing van de Vlaamse energieheffing voor gezinnen.

De belangrijkste uitgaven binnen het Energiefonds zijn:

- 42,0 miljoen euro (-5,9 miljoen euro) voor maatregelen ter beperking van de energiefactuur van de gezinnen (zoals PV-premies, REG-premies, batterijpremie, ...) en bedrijven (premie na audit) (voornamelijk QE0-1QEE4KG-WT, deels QE0-1QEE4KE-WT);
- 21,0 miljoen euro (-7,7 miljoen euro) voor projecten groene stroom en groene warmte (QE0-1QEE4KE-WT);
- 30,0 miljoen euro (+13,3 miljoen euro) voor rentesubsidies van het renteloos renovatiekrediet en energielening+ (QE0-1QEE4KE-WT);
- 14,0 miljoen euro (-133,0 miljoen euro) voor de afbouw van het historisch certificatenoverschot (QE0-1QEE4KG-WT);
- 10,3 miljoen euro (+1,1 miljoen euro) voor de toekenning van de retroactieve investeringspremie (QE0-1QEE4KE-WT);
- 4,0 miljoen euro voor sloop- en heropbouwpremie (QE0-1QEE4KJ-WT);
- 3,2 miljoen euro versterking ondersteuning energiehuizen (QE0-1QEE4KE-WT);
- andere uitgaven betreffen aansluitpremie warmtenetten, VREG-dotatie en bijdrage in het energiebeheer van de gebouwen van de Vlaamse overheid.

De vergoedingen aan de netbeheerders in het kader van hun openbardienstverplichtingen (afbouw historisch certificatenoverschot en tempering energiefactuur) worden betaald met het saldo uit het Energiefonds eens de andere verplichtingen voldaan zijn.

Naast het Energiefonds worden ook **andere kredieten** ingezet voor het energiebeleid.

- Voor de toekenning van de retroactieve investeringspremie (RAI) in 2023 worden de middelen uit het Energiefonds aangevuld met 15,9 miljoen euro (QE0-1QEE2KA-WT; -6,6 miljoen euro) uit de algemene middelen. Het totaalbudget voor RAI komt zo uit op 25,7 miljoen euro;
- Voor de eventuele aankoop van hernieuwbare energiecificaten in het buitenland wordt een provisie aankoop hernieuwbare energiestatistieken (QE0-1QEE2KL-PR) ingeschreven ter waarde van 19,3 miljoen (-5,4 miljoen euro);
- Naar aanleiding van de inval van Rusland in Oekraïne en de grote onzekerheid op de energiemarkten, besliste de Vlaamse Regering in 2022 om bijkomende maatregelen te nemen m.b.t. energetische woningrenovatie. Hiervoor werd een provisie 'versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie' (QE0-1QEX2KM-PR) ter waarde van 210,0 miljoen euro voor 2022 en 2023 aangelegd. Voor 2023 wordt er 116,4 miljoen euro vastleggingskredieten en 93,3 miljoen euro vereffeningskredieten voorzien.

Om de gevolgen van de energiecrisis op te vangen worden er voor 278,4 miljoen euro extra maatregelen genomen om de gezinnen te ondersteunen, het verbruik van energie te minderen (isolatie, renovatie en energiebesparing), de productie van hernieuwbare energie te verhogen en het sociaal beleid te versterken. Deze maatregelen staan geboekt onder QE0-1QEE2KN-WT, QE0-1QEE2KB-WT en QE0-1QEE2KA-WT. Het gaat onder meer om:

- 148,0 miljoen euro voor het op peil houden van de afbouw van het certificatenoverschot;
- 43,3 miljoen euro voor de versterking minimale levering aardgas en uitbreiding naar klanten die elektrisch verwarmen;
- 30,0 miljoen euro voor de schrapping van de Vlaamse energieheffing (voor gezinnen);

- 15,0 miljoen euro voor extra investeringen in asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV;
- 10,4 miljoen euro voor de begeleiding van gezinnen in doelgroep 3 van de Mijn Verbouwpremie bij het plaatsen van PV-installaties;
- 10,0 miljoen euro voor de versterking van de call groene warmte, restwarmte en warmtenetten;
- 8,0 miljoen euro voor versterking basisfinanciering Energiehuizen;
- 5,0 miljoen euro voor begeleiding gezinnen met betalingsproblemen bij onderhoud en verduurzaming verwarming;
- 8,7 miljoen euro voor andere maatregelen zoals verruiming doelgroep die in aanmerking komt voor energiescan, verhoging inkomensgrenzen van doelgroep 3, bijkomende informatiecampagne om moeilijk bereikbare doelgroepen te informeren, premie voor dakisolatie voor doe-het-zelvers, renteloze leningen aan OCMW's in het kader van het Noodkoopfonds.

Wonen

In uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord worden de volumes FS3 en BSL vanaf 2019 jaarlijks geïndexeerd met de ABEX-evolutie. Bij begrotingsopmaak 2023 wordt de ABEX-evolutie van november 2021 – mei 2022 (5,30%) genomen. Bij de begrotingsaanpassing 2023 wordt de ABEX-evolutie definitief vastgelegd op basis van de ABEX-evolutie van november 2021 – november 2022. De volumes voor sociale huurwoningen (FS3, QF0-1QDG5QK-IS) en bijzondere sociale leningen (BSL, QF0-1QDG5PJ-IS) worden bij de begrotingsopmaak 2023 daarom geïndexeerd met resp. 49,4 miljoen euro en 42,1 miljoen euro. Daarbovenop wordt bij de begrotingsopmaak 2023 de leningsmachtiging BSL (QF0-1QDG5PJ-IS) eenmalig verhoogd met 250,0 miljoen euro waardoor deze jaarlijkse leningsmachtiging voor bijzondere sociale leningen 1,340 miljard euro bedraagt.

Ten gevolge van de uitbreiding van de Vlaamse consolidatieperimeter en de gunstigere rentetarieven waaraan de Vlaams Overheid kan lenen, worden de VMSW en het VWF sinds 2015 rechtstreeks gefinancierd vanuit de Vlaamse kas. Van deze reële rentewinsten wordt bij de begrotingsopmaak 2023 4,0 miljoen euro ingeschreven op de provisie binnen Wonen in Vlaanderen (QF0-1QDG2TC-PR).

Bij de VMSW nemen de FS3-tussenkomen toe met +12,3 miljoen euro als gevolg van het toegenomen leningsvolume bij de sociale huisvestingsmaatschappijen. De rente-uitgaven op de eigen leningen dalen daarnaast met -10,2 miljoen euro gegeven de renteloze financiering die de VMSW via het Vlaams Gewest kan bekomen. Bij het Vlaams Woningfonds dalen de rente-uitgaven op de eigen leningen met -6,7 miljoen euro om dezelfde reden.

Naar aanleiding van de overdracht van het personeel van de VMSW naar Wonen in Vlaanderen wordt de bijdrage aan de pool der parastatalen van de VMSW conform de begrotingsinstructies aan de algemene middelen toegekend. Dit impliceert een daling van de beleidskredieten met -4,6 miljoen euro (QF0-1QAG2ZZ-LO). Bij AgO ontstaat echter wel een meeruitgave ten gevolge van de aan te rekenen pensioenboete (zie toelichting beleidsdomein KBBJ).

Onroerend erfgoed

Bij de begrotingsopmaak 2023 is er beslist om 200,0 miljoen euro te voorzien voor de compensatie van de energiekosten. Voor Onroerend wordt er hiervoor 14,0 miljoen euro VAK/VEK voorzien op begrotingsartikel QG0-1QGG2CB-WT voor de afbouw van de wachtlijst voor restauratiepremies.

Vanuit QG0-1QGG2CB-WT wordt er respectievelijk 2,0 miljoen euro en 1,8 miljoen euro gecompenseerd m.b.t. de bijdrage van Onroerend Erfgoed voor de investeringssubsidie aan de Bourla in Antwerpen en de subsidie aan de KULeuven in verband met het Vesalius-project. VEK zal herverdeeld worden in functie van de effectieve VEK-behoefte.

De werkingssubsidie aan Herita vzw wordt verhoogd met 1,2 miljoen euro door een compensatie van begrotingsartikel QG0-1QGG2CB-WT naar QG0-1QGG2BC-WT.

Met ingang van 2023 kan men aanspraak maken op een nieuwe premiesoort voor de buitensporige directe kost van verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek van menselijke inhumatieresten. De verwachte uitgaven in 2023 zullen gebeuren binnen de kredieten op het begrotingsartikel QG0-1QGG2CB-WT.

5 HET VORDERINGENSALDO

5.1 Vorderingsaldo

Tabel 5-1 toont de berekening van het vorderingensaldo voor de Vlaamse overheid. De ESR-ontvangsten en ESR-uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse rechtspersonen worden gegroepeerd teneinde één globaal vorderingensaldo te berekenen.

Tabel 5-1: Samenvattende tabel vorderingensaldo (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Geconsolideerde ESR ontvangsten (1)	47.988.554	52.059.805	57.018.437
Geconsolideerde ESR uitgaven (2)	50.735.024	56.918.712	62.328.162
Geconsolideerd ESR-saldo (3=1-2)	-2.746.470	-4.858.907	-5.309.725
Onderbenutting (4)	0	1.229.311	1.390.328
Geconsolideerd ESR saldo na onderbenutting (5=3+4)	-2.746.470	-3.629.596	-3.919.397
ESR correcties (6)	-68.707	116.757	997.683
Vorderingensaldo (7=5+6)	-2.815.177	-3.512.839	-2.921.714
Buiten begrotingsdoelstelling (8)	385.313	1.267.134	978.829
Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling (9=7+8)	-2.429.864	-2.245.705	-1.942.885

Het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid, na verrekening van de verwachte onderbenutting en toevoeging van de ESR-correcties, bedroeg -3,5 miljard euro bij de begrotingsaanpassing 2022 en bedraagt -2,9 miljard euro bij de begrotingsopmaak 2023.

Bij het aftoetsen van het saldo aan de evenwichtsdoelstelling wordt gecorrigeerd voor de hoofdwerken van de Oosterweelverbinding en het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Dat saldo evolueert van -2,2 miljard euro bij begrotingsaanpassing 2022 naar -1,9 miljard euro bij begrotingsopmaak 2023.

5.2 ESR-ontvangsten

Tabel 5-2: Van ontvangstenkredieten naar geconsolideerde ESR-ontvangsten (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Ontvangsten Vlaamse Gemeenschap	46.553.286	50.318.190	55.496.360
Leningen	168.696	20.202	20.116
Deelnemingen en kredietverleningen	583.153	807.304	915.518
Toelagen	1.500.466	1.322.317	1.535.554
Interne verrichtingen (DAB's)	616.215	761.028	720.843
ESR ontvangsten Vlaamse Gemeenschap (1)	43.684.755	47.407.339	52.304.329
Ontvangsten Vlaamse rechtspersonen	35.282.453	35.263.319	38.430.512
Leningen	2.770.949	3.479.878	3.991.034
Deelnemingen en kredietverleningen	2.412.650	1.761.401	2.033.521
Toelagen	21.206.034	20.849.285	23.597.494

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Interne verrichtingen	4.589.021	4.520.289	4.094.355
ESR ontvangsten Vlaamse rechtspersonen (2)	4.303.799	4.652.466	4.714.108
Geconsolideerde ESR ontvangsten (3=1+2)	47.988.554	52.059.805	57.018.437

Tabel 5-2 toont de ESR-ontvangsten van de Vlaamse overheid als de som van de ESR-ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) en deze van de Vlaamse rechtspersonen. Deze bedragen bij de begrotingsopmaak 2023 57,0 miljard euro.

De ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) zijn de totale ontvangsten uit de algemene middelenbegroting. Om tot de ESR-ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) te komen, worden hierop een aantal correcties aangebracht. Vooreerst worden ontvangsten in het kader van kredietverleningen en deelnemingen (ESR-code 8) uitgezuiverd. Hetzelfde gebeurt met opname van leningen (ESR-code 9).

Het berekenen van een vorderingensaldo op geconsolideerde basis impliceert dat de financiële stromen komende van de entiteiten die tot de overheidsperimeter behoren geneutraliseerd moeten worden. Vandaar dat de ontvangsten worden verminderd met de toelagen afkomstig van de te consolideren instellingen en de interne stromen tussen de ministeries en de DAB's.

Om tot de ESR-ontvangsten van de Vlaamse rechtspersonen te komen, worden het overgedragen saldo van een vorig begrotingsjaar en de opnames uit het reservefonds, tezamen met de hierboven beschreven correcties voor deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8) en overheidsschuld (ESR-code 9) en het neutraliseren van de financiële stromen van de Vlaamse Gemeenschap en de te consolideren instellingen, niet meegerekend (interne verrichtingen).

5.3 ESR-uitgaven

Tabel 5-3: Van uitgavenkredieten naar geconsolideerde primaire ESR-uitgaven (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Uitgaven Vlaamse Gemeenschap	51.511.213	57.113.828	63.051.390
Deelnemingen en kredietverleningen	2.049.721	3.128.251	3.490.930
Toelagen	21.208.903	20.641.226	23.500.004
Aflossingen schuld	697.659	441.120	449.637
Interne verrichtingen (DAB's)	759.958	720.843	697.657
Provisie in het kader van de begrotingsmonitoring	0	100.000	100.000
Rente-uitgaven	137.297	196.002	399.304
Primaire ESR uitgaven Vlaamse Gemeenschap (4)	26.657.675	31.886.386	34.413.858
Uitgaven Vlaamse rechtspersonen	35.290.206	35.263.319	38.430.512
Aflossingen	2.415.483	2.252.861	2.296.611
Deelnemingen en kredietverleningen	2.531.557	2.951.086	2.911.247
Toelagen	1.562.952	1.532.922	1.638.050
Interne verrichtingen	4.840.162	3.690.126	4.069.604
Rente-uitgaven	313.649	289.595	276.697
Primaire ESR uitgaven Vlaamse rechtspersonen (5)	23.626.403	24.546.729	27.238.303

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Geconsolideerde primaire ESR uitgaven (6=5+4)	50.284.078	56.433.115	61.652.161

Tabel 5-3 toont de geconsolideerde primaire ESR-uitgaven van de Vlaamse overheid als de som van de ESR-uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) en deze van de te consolideren rechtspersonen. De geconsolideerde primaire ESR-uitgaven bedragen in totaal 56,4 miljard euro bij de begrotingsaanpassing 2022 en 61,7 miljard euro bij de begrotingsopmaak 2023.

Voor de uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap (incl. DAB's) worden de totale vereffeningskredieten genomen uit de administratieve uitgaventabel. Die bedragen bij de begrotingsaanpassing 2022 31,9 miljard euro en bij de begrotingsopmaak 2023 34,4 miljard euro.

Om de overgang naar de ESR-uitgaven te maken, worden dezelfde correcties toegepast als aan ontvangstenzijde: deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8), de financiële stromen aan de te consolideren Vlaamse rechtspersonen, de schuldaflossing (ESR-code 9) en de interne verrichtingen met de DAB's worden geneutraliseerd.

Tevens wordt de provisie in het kader van de begrotingsmonitoring ten belope van 100 miljoen euro niet meegerekend bij de berekening van het vorderingensaldo. Die provisie biedt een technische oplossing voor budgettaire uitdagingen die naar aanleiding van de begrotingsmonitoring aan het licht komen. Gelet op het feit dat die provisie enkel wordt ingezet als de begrotingsmonitoring het toelaat, heeft ze in principe geen impact op het ESR-vorderingensaldo en wordt ze geneutraliseerd.

Om de primaire ESR-uitgaven van de Vlaamse rechtspersonen te berekenen, worden – met uitzondering van de correcties voor de provisies – gelijkaardige correctie toegepast als bij de Vlaamse Gemeenschap en worden tevens het over te dragen saldo naar een volgend begrotingsjaar en de toevoegingen aan het reservefonds niet meegerekend (interne verrichtingen).

5.4 Onderbenutting

Voor de onderbenutting wordt uitgegaan van het gemiddelde van de geobserveerde onderbenuttingspercentages van de laatste twee jaren waarvan het onderbenuttingspercentage gekend is (i.c. begrotingsjaren 2020 en 2021). Bij begrotingsaanpassing 2022 werd gerekend met een percentage van 2,03%.

Het onderbenuttingspercentage van 2,03% wordt toegepast op de geraamde primaire ESR-vereffeningskredieten (na technische bilaterales), exclusief de eenmalige middelen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, de coronaprovisie en Oekraïne.

Voor de geconsolideerde uitgaven van de Universiteiten en Hogescholen wordt met een afzonderlijke onderbenuttingshypothese gerekend. Op die manier berekenen we de verwachte onderbenutting bij de begrotingsopmaak 2023: 52,658 miljard euro x 2,03% = 1,068 miljard euro. Net zoals de voorbije begrotingsjaren wordt een forfait van 79 miljoen euro onderbenutting in rekening genomen voor het voorziene nieuw beleid. Dat brengt de algemeen geraamde onderbenutting op 1,147 miljard euro.

Per saldo stijgt de algemene onderbenutting met 66,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022. De onderbenutting voor de Universiteiten en Hogescholen bedraagt 243,0 miljoen euro. Zodoende bedraagt de totaal geraamde onderbenutting bij de begrotingsopmaak 2023 1,390 miljard euro.

Tabel 5-4: Onderbenutting (in duizend euro)

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c) = (b) – (a)
ESR-vereffeningskredieten	55.955.764	58.654.753	2.698.989
Relanceprovisie	1.600.000	1.140.915	-459.085
Coronaprovisie	700.000	0	-700.000
Oekraïne	0	200.000	200.000
U&HS	4.269.988	4.655.937	385.949
Vereffeningkredieten excl. eenmalige uitgaven en U&HS	49.385.776	52.657.901	3.272.125
Onderbenuttingspercentage	2,03%	2,03%	0
Onderbenutting	1.001.940	1.068.325	66.385
Forfait opstap nieuw beleid	79.000	79.000	0
Algemene onderbenutting	1.080.940	1.147.325	66.385
U&HS onderbenutting	148.371	243.003	94.632
Geraamde onderbenutting	1.229.311	1.390.328	161.017

5.5 ESR-correcties

Tabel 5-5: Overzicht ESR-correcties BO 2023 (in duizend euro)

	Artikel van aanrekening	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c) = (b) – (a)
Correctie FWO	FWO code 41.50	1.555	422	-1.133
Correctie provisie leningen ikv Oekraïne crisis	EC0-1ECB2BD-PR	0	1.000.000	1.000.000
BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen	Werkingsmiddelen onderwijs	-2.707	-2.739	-32
Sluis Terneuzen	MB0-1MIH2VB-WT	62.909	0	-62.909
Aanzuivering tekort De Lijn	CB0-1CBG2AB-PR	55.000	0	-55.000
Totaal		116.757	997.683	880.926

Bij het FWO wordt in kader van de saldering van projecten met betrekking tot de toekenningsjaren tot en met 2015 een ESR-correctie doorgevoerd. Voor die oude toekenningsjaren volgt de uitbetaling door het FWO aan universiteiten en hogescholen een ander patroon dan de uitgaven door deze laatste, gezien de saldering pas plaatsvindt na afsluiting van het project. Zo voorziet het FWO voor 2023 0,5 miljoen euro voor saldering van oude toekenningsjaren terwijl de universiteiten en hogescholen verwachten om 0,1 miljoen euro uit te geven voor hun FWO-projecten. Derhalve dient er een positieve ESR-correctie van 0,4 miljoen euro voorzien te worden wat 1,1 miljoen euro minder (negatieve impact op vorderingensaldo) is ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022.

Voor de DBFM Scholen van Morgen blijft, gelet op het feit dat de scholen(groepen) niet geconsolideerd worden, een ESR-correctie voor de door de scholen verschuldigde btw bij oplevering noodzakelijk. De verschuldigde btw voor 2023 wordt nu geraamd op 2,7 miljoen euro, wat nagenoeg identiek is dan bij de begrotingsaanpassing 2022.

Naar aanleiding van de energie- en Oekraïne crisis wordt een provisie van 1 miljard euro ingeschreven. De provisie kan enkel toegekend worden voor het verstrekken van leningen wat ESR-neutrale financiële verrichtingen zonder impact op het

vorderingensaldo waardoor een positieve ESR-correctie van 1 miljard euro wordt ingeschreven.

De in 2022 ingeschreven ESR correctie op de Vlaamse bijdrage (uitgave) aan Nederland in het kader van de sluis Gent-Terneuzen valt weg in 2023.

De 55 miljoen euro ESR-correctie voor het dekken van het exploitatietekort van De Lijn ingevolge de minderontvangsten gelinkt aan corona valt weg in 2023.

5.6 Tabel Vorderingensaldo

Het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid bedroeg -3,5 miljard euro bij de begrotingsaanpassing 2022 en bedraagt -2,9 miljard euro bij de begrotingsopmaak 2023. In het kader van de aftoetsing aan de evenwichtsdoelstelling bedroeg het begrotingsresultaat bij de begrotingsaanpassing 2022 -2,2 miljard euro en bedraagt het bij begrotingsopmaak 2023 -1,9 miljard euro.

Tabel 5-6: Vorderingensaldo (in duizend euro)

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c) = (b) – (a)
Ontvangsten Vlaamse Gemeenschap (+)	50.318.190	55.496.360	5.178.170
Leningen (-)	20.202	20.116	-86
Deelnemingen en kredietverleningen (-)	807.304	915.518	108.214
Toelagen	1.322.317	1.535.554	213.237
Interne verrichtingen (DAB's)	761.028	720.843	-40.185
ESR-ontvangsten Vlaamse Gemeenschap (1)	47.407.339	52.304.329	4.896.990
Ontvangsten Vlaamse rechtspersonen (+)	35.263.319	38.430.512	3.167.193
Leningen (-)	3.479.878	3.991.034	511.156
Deelnemingen en kredietverleningen (-)	1.761.401	2.033.521	272.120
Toelagen (-)	20.849.285	23.597.494	2.748.209
Interne verrichtingen (-)	4.520.289	4.094.355	-425.934
ESR-ontvangsten Vlaamse rechtspersonen (2)	4.652.466	4.714.108	61.642
Geconsolideerde ESR-ontvangsten (3=1+2)	52.059.805	57.018.437	4.958.632
Uitgaven Vlaamse Gemeenschap (+)	57.113.828	63.051.390	5.937.562
Deelnemingen en kredietverleningen (-)	3.128.251	3.490.930	362.679
Toelagen (-)	20.641.226	23.500.004	2.858.778
Aflossingen schuld (-)	441.120	449.637	8.517
Interne verrichtingen (DAB's)	720.843	697.657	-23.186
Provisie in het kader van de begrotingsmonitoring (-)	100.000	100.000	0
Rente-uitgaven (-)	196.002	399.304	203.302
Primaire ESR-uitgaven Vlaamse Gemeenschap (4)	31.886.386	34.413.858	2.527.472
Uitgaven Vlaamse rechtspersonen (+)	35.263.319	38.430.512	3.167.193
Aflossingen (-)	2.252.861	2.296.611	43.750
Deelnemingen en kredietverleningen (-)	2.951.086	2.911.247	-39.839
Toelagen aan Vlaamse ministeries en instellingen (-)	1.532.922	1.638.050	105.128

	BA 2022 (a)	BO 2023 (b)	(c) = (b) – (a)
Interne verrichtingen (-)	3.690.126	4.069.604	379.478
Rente-uitgaven (-)	289.595	276.697	-12.898
Primaire ESR-uitgaven Vlaamse rechtspersonen (5)	24.546.729	27.238.303	2.691.574
Geconsolideerde primaire ESR-uitgaven (6=5+4)	56.433.115	61.652.161	5.219.046
Geconsolideerd primair ESR-saldo (7=3-6)	-4.373.310	-4.633.724	-260.414
Onderbenutting Universiteiten en Hogescholen	148.371	243.003	94.632
Algemene onderbenutting	1.080.940	1.147.325	66.385
Onderbenutting (8)	1.229.311	1.390.328	161.017
Geconsolideerd primair ESR-saldo na onderbenutting (9=7+8)	-3.143.999	-3.243.396	-99.397
Rente-uitgaven (10)	485.597	676.001	190.404
Geconsolideerd ESR-saldo na onderbenutting (11=9-10)	-3.629.596	-3.919.397	-289.801
Correctie FWO	1.555	422	-1.133
Correctie provisie leningen ikv Oekraïne-crisis	0	1.000.000	1.000.000
BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen	-2.707	-2.739	-32
Sluis Terneuzen	62.909	0	-62.909
Aanzuivering tekort De Lijn	55.000	0	-55.000
ESR-correcties (12)	116.757	997.683	880.926
Vorderingensaldo (13=11+12)	-3.512.839	-2.921.714	591.125
Bouwkost Oosterweel (incl. rente)	306.434	339.283	32.849
Ontvangsten relanceplan VV	-639.300	-501.369	137.931
Uitgaven relanceplan VV	1.600.000	1.140.915	-459.085
Correcties voor aftoetsen begrotingsdoelstelling (14)	1.267.134	978.829	-288.305
Saldo na correcties aftoetsen begrotingsdoelstelling (15=13+14)	-2.245.705	-1.942.885	302.820

6 EUROPEES KADER EN NORMERING

6.1 Situering

De Russische inval in Oekraïne heeft een sterke impact op de Europese economie: een negatieve aanbodschock heeft geleid tot een forse stijging van de energieprijzen waardoor de inflatie veel sterker toeneemt dan verwacht. De economische groei in de eurozone valt daarnaast lager uit dan verwacht. Het Europese Begrotingscomité (*European Fiscal Board*, EFB), een onafhankelijk adviesorgaan van de Europese Commissie, stelt dat de jaarlijkse verandering in de begrotingskoers in de eurozone in 2023 gematigd restrictief dient te zijn, gelet op de economische vooruitzichten. Lidstaten moeten de ruimte krijgen om kwetsbare gezinnen te ondersteunen maar het is belangrijk dat de maatregelen tijdelijk en gericht zijn en niet leiden tot een verdere verhoging van de inflatie.⁹

Om lidstaten toe te laten de coronapandemie- en crisis adequaat aan te pakken, besliste de Raad van de Europese Unie eind maart 2020 om de "General Escape Clause" (GEC) of de algemene ontsnappingsclausule te activeren. Oorspronkelijk was het de bedoeling van de Commissie om de GEC in 2023 buiten werking te stellen. In mei 2022 besloot de Commissie echter, vooral door de onzekere economische situatie als gevolg van de oorlog in Oekraïne, om de clausule tot 2024 in werking te laten.

Na de openbare raadpleging van stakeholders eind 2021, zal de Europese Commissie in het najaar van 2022 met een oriëntatie komen voor de herziening van het Stabiliteits- en Groeipact. Globaal genomen dient zich een discussie aan tussen de lidstaten die de klemtoon leggen op de nood aan gezonde overheidsfinanciën en een striktere toepassing van de regels voorstaan, en zij die vragen om meer flexibiliteit en ruimte voor investeringen. Idealiter wordt de herziening van de Europese begrotingsregels voltooid voor de GEC buiten werking wordt gesteld.

Om de Europese economie na de coronapandemie te relanceren, werd in 2020 de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (*Recovery and Resilience Facility*, RRF) in het leven geroepen. De investeringen en hervormingen gefinancierd met RRF-middelen worden ondertussen geïmplementeerd. Het RRF heeft ook een centrale plaats in het REPowerEU-plan dat de Commissie in mei 2022 gepresenteerd heeft om de energie-afhankelijkheid van Rusland zo snel mogelijk af te bouwen en de omslag naar groene energie te bevorderen.

6.2 Stabiliteitsprogramma

Op 30 april 2022 diende België het stabiliteitsprogramma 2022-2025 in bij de Europese Commissie. De opmaak van het stabiliteitsprogramma wordt geregeld in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 tussen de federale overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies betreffende de uitvoering van artikel 3, §1 van het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie.

Dat samenwerkingsakkoord bepaalt dat in het raam van de actualisering van het stabiliteitsprogramma de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen van de gezamenlijke

⁹ Beoordeling van de voor de eurozone gepaste begrotingskoers in 2023
https://ec.europa.eu/info/publications/european-fiscal-board-assesses-appropriate-fiscal-stance-euro-area-2023_nl

overheid over de diverse geledingen ervan verdeeld dienen te worden. Die verdeling gebeurt op basis van een advies van de afdeling financieringsbehoeften van de overheid van de Hoge Raad van Financiën. Over de globale begrotingsdoelstelling dient vooraf overlegd te worden in het Overlegcomité. De vaststelling van de individuele budgettaire doelstellingen van de akkoord sluitende partijen en van de lokale overheden moet goedgekeurd worden door een beslissing van het Overlegcomité.

Net als de afgelopen jaren vond de opmaak van het stabiliteitsprogramma in uitzonderlijke omstandigheden plaats, gelet op de aanhoudende coronapandemie en de oorlog in Oekraïne. Zoals in het bovengenoemd samenwerkingsakkoord is voorzien, bracht de Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid van de Hoge Raad van Financiën (HRF) op 9 april 2022 een advies uit over het begrotingstraject ter voorbereiding van het stabiliteitsprogramma 2022-2025. Dat advies diende als basis voor de opmaak van het stabiliteitsprogramma 2022-2025.

De Afdeling Financieringsbehoeften van het HRF is sterke voorstander van een structureel begrotingskader waaruit conjuncturele schommelingen, tijdelijke economische schokken en éénmalige effecten worden gefilterd. Een dergelijke benadering laat immers toe om in slechtere tijden de budgettaire marges in te zetten die in betere tijden werden opgebouwd. Een normatief begrotingstraject van jaarlijkse structurele verbeteringen wordt verder in de Belgische context, waarin de drempels van het Stabiliteits- en Groeipact ruim overschreden worden, als een minimale en dringende vereiste beschouwd.

Daarom adviseert de Afdeling om zonder verder uitstel en zolang de economische groei positief is, het tij te keren en vanaf 2023 jaarlijks het structureel saldo af te bouwen met minstens 0,6 procentpunt bbp, zoals voorgeschreven door het Europees begrotingskader.

De toepassing van die verdeelsleutel op de minimaal vereiste structurele verbetering van 0,6 procentpunten bbp per jaar resulteert in de volgende normatieve aanbevelingen voor de deelsectoren:

- Entiteit I: $\Delta SB = 0,44$ procentpunt bbp;
- Entiteit II: $\Delta SB = 0,16$ procentpunt bbp;
 - o Gemeenschappen en Gewesten: $\Delta SB = 0,17$ procentpunt bbp;
 - o Lokale overheden: $\Delta SB = -0,01$ procentpunt bbp.

De vereiste bijkomende structurele verbetering wordt jaarlijks bepaald als het verschil tussen de aanbevolen structurele verbetering en de evolutie van het structureel saldo bij ongewijzigd beleid.

Voor de bepaling van het aandeel van de VG, de FG, het WG en het BHG in de structurele inspanningen van het geheel van Gemeenschappen en Gewesten werden hun respectievelijke aandelen in het voor 2022 geraamde structureel tekort bij ongewijzigd beleid gehanteerd voor het bepalen van hun aandeel in de gevraagde saneringsbijdrage. VG heeft daarbij een aandeel van 34,6% in het totaal van de Gewesten en Gemeenschappen, FG 18,4%, WG 49,5%, BHG 15,9% en de DG, GGC, FGC en VGC samen een aandeel van -18,4%. In het totaal van de Gezamenlijke overheid, heeft VG een aandeel van 9,6%, FG van 5,1%, WG van 13,7%, BHG van 4,4% en DG, GGC, FGC en VGC samen -5,1%.

De HRF heeft voor de individuele deelstaten ook normatieve trajecten afgeleid. De Vlaamse Gemeenschap voldoet bij ongewijzigd beleid reeds aan dat normatief traject.¹⁰

¹⁰ Hoge Raad van Financiën, Advies ter voorbereiding van het stabiliteitsprogramma 2022-2025,

Het traject van het stabiliteitsprogramma 2022-2025 werd als volgt bepaald:

- Voor Entiteit I heeft de federale regering in het regeerakkoord bepaald dat in de periode 2021-2024 elk jaar een vaste budgettaire inspanning van 0,2% van het bbp zal worden geleverd. Daarnaast zal er een extra variabele inspanning worden geleverd in functie van de economische groei en het economisch herstel. Voor het indienen van het stabiliteitsprogramma voor Entiteit I werd rekening gehouden met een jaarlijkse bijkomende variabele inspanning van 0,2% bbp.
- Voor Entiteit II wordt de vooropgestelde verdeelsleutel (75,4% voor Entiteit I; -24,6% voor Entiteit II) toegepast op de jaarlijkse variabele federale inspanning van 0,2%, wat resulteert in een jaarlijkse inspanning van 0,07% voor Entiteit II. Die inspanning wordt toegepast op de cijfers bij ongewijzigd beleid, geraamd door het Federaal Planbureau.¹¹

6.3 Landenspecifieke aanbevelingen

In 2021 werd het Europees Semester tijdelijk aangepast aan de uitzonderlijke omstandigheden door de COVID-19 pandemie en om het af te stemmen op het RRF. Voor de lidstaten die een plan voor herstel en veerkracht hadden ingediend, werden er geen structurele landenspecifieke aanbevelingen geformuleerd maar enkel landenspecifieke aanbevelingen over de begrotingssituatie. In 2022 werd de brede coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid onder het Europees Semester hervat en tegelijk werd de coördinatiecyclus verder aangepast aan de implementatie van het RRF.

Op 23 mei 2022 publiceerde de Europese Commissie haar ontwerp van landenspecifieke aanbevelingen, met een advies over het Stabiliteitsprogramma van de lidstaten. De Europese Commissie vraagt België om in 2023 een prudent begrotingsbeleid te voeren, met name door de groei van primaire lopende uitgaven te beperken tot onder de potentiële outputgroei op middellange termijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met de nodige tijdelijke en gerichte steun voor kwetsbare huishoudens en bedrijven in de context van de stijgende energieprijzen, en vluchtelingen uit Oekraïne. De overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid moeten worden opgedreven, onder meer door gebruik te maken van het RRF en andere EU-fondsen.

Voor de periode na 2023 wordt België opgeroepen om een begrotingsbeleid te voeren dat prudente begrotingssituaties op middellange termijn beoogt, alsook het waarborgen van een geloofwaardige en geleidelijke schuldvermindering en budgettaire houdbaarheid op middellange termijn door middel van geleidelijke consolidatie, investeringen en hervormingen. Hervormingen om de budgettaire houdbaarheid van langdurige zorg te verbeteren moeten prioriteit krijgen, onder meer door een kostenefficiënt gebruik van de verschillende zorgstructuren te bevorderen. Een hervorming van belasting- en uitkeringsstelsels moet negatieve prikkels om niet te werken reduceren door via een tax shift de lasten op arbeid te verlagen en het belasting- en uitkeringsstelsel te vereenvoudigen. Voorts is er een aanbeveling om de belastinguitgaven te verminderen en het belastingstelsel investeringsneutraler te maken.

Verder wordt België aangespoord om de uitvoering van zijn nationale plan voor herstel een veerkracht verder te zetten. De programmeringsdocumenten betreffende het cohesiebeleid 2021-2027 moeten ingediend worden teneinde de

https://www.hogeraadvanfinancien.be/sites/default/files/public/publications/hrf_fin_advies_2022_04.pdf

¹¹ Stabiliteitsprogramma van België 2022-2025,
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/stabiliteitsprogramma_2022-2025_fr-nl.pdf

onderhandelingen met de Commissie af te ronden en vervolgens met de uitvoering ervan te beginnen.

Op vlak van arbeidsmarkt en onderwijsbeleid, beveelt de Commissie aan om het tekort aan arbeidskrachten en skills mismatches aan te pakken, met name door de prestaties van en inclusie in het onderwijs- en opleidingsstelsel te verbeteren, de kwaliteit en de relevantie voor de arbeidsmarkt van beroepsonderwijs en -opleiding te verbeteren en flexibelere en aantrekkelijkere loopbaantrajecten en opleidingen voor leerkrachten te ontwikkelen.

Wat het energiebeleid betreft, moet de algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen afgebouwd worden door meer inspanningen te leveren om de energie-efficiëntie te verbeteren en het gebruik van fossiele brandstoffen in gebouwen terug te dringen, het gebruik en het aanbod van openbaar vervoer alsook van "zachte mobiliteit" te bevorderen en de uitrol van hernieuwbare energie en de bijbehorende netinfrastructuur te versnellen door de vergunningsprocedures verder te stroomlijnen, onder meer door de duur van beroepsprocedures te verkorten en randvoorwaarden vast te stellen om investeringen in zonne-energie-installaties te stimuleren.

Op 23 mei 2022 bracht de Europese Commissie tevens haar rapport onder artikel 126(3) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie uit.¹² In dat rapport, analyseert de Commissie of de lidstaten aan hun verplichtingen inzake het nominaal tekort en de reductie van de schuld voldoen, rekening houdend met relevante factoren zoals bijvoorbeeld de economische toestand, de uitvoering van structurele hervormingen en een voldoende snelle vooruitgang in de richting van de MTO.

De Europese Commissie is van oordeel dat hoewel de criteria van het correctieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact niet voldaan zijn voor België, geen nieuwe buitensporigtekortprocedure (*Excessive Deficit Procedure*, EDP) moet worden opgestart. In de huidige economische context acht de Commissie het niet gepast om van de lidstaten omvangrijke en directe begrotingsinspanningen te eisen. Dit betekent echter niet dat de evolutie van de tekorten en de overheidsschuld niet nauwgezet wordt opgevolgd. Op basis van de Herfstvooruitzichten en de ontwerp-begrotingsplannen 2023, zal de Commissie opnieuw evalueren of het openen van nieuwe EDP's aan de orde is.

Op 17 juni 2022 heeft de Raad Economische en Financiële Zaken de landenspecifieke aanbevelingen formeel aangenomen.¹³ De lidstaten worden geacht met deze aanbevelingen rekening te houden bij de opmaak van hun begrotingen voor 2023 en bij het vormgeven van hun structurele hervormingen.

6.4 Faciliteit voor herstel en veerkracht

Om de economische en sociale schade van de coronapandemie te herstellen, werd in 2020 een tijdelijk Europees herstelinstrument 'Next Generation EU' in stelling gebracht. Het belangrijkste element van Next Generation EU is de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht, een prestatiegericht instrument met een totale waarde van

¹² Rapport onder artikel 126(3) van het VWEU, https://ec.europa.eu/info/files/2022-report-under-article-126-3-treaty-functioning-eu-tfeu_en

¹³ Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022, over het nationale hervormingsprogramma 2022 van België en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van België, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0901\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0901(01)&from=EN)

723,8 miljard euro, om het economische herstel vorm te geven, de groene en digitale omslag te versnellen en de Europese economieën veerkrachtiger te maken.

Op 30 juni 2022 publiceerde de Europese Commissie de uiteindelijke maximale financiële bijdragen die lidstaten ontvangen in het kader van het RRF.¹⁴ België kan rekenen op 4,524 miljard euro. Dat is 1,4 miljard euro minder dan de totale geraamde kostprijs van het huidige Plan voor Herstel en Veerkracht.¹⁵

Met de publicatie van de REPowerEU-strategie, het plan van de Europese Commissie om de energie-afhankelijkheid van Rusland te verkleinen en de groene transitie te bevorderen, heeft zich in mei 2022 een nieuw element aangediend in de context van het RRF. Door een REPowerEU-hoofdstuk aan hun plannen voor herstel en veerkracht toe te voegen kunnen lidstaten een beroep doen op de bijkomende subsidies en leningen die in dat kader ter beschikking worden gesteld.

België zal in het najaar van 2022 zijn eerste betaalaanvraag indienen om een nieuwe tranche aan RRF-middelen te ontsluiten. Daarnaast bereiden de federale overheid en de gefedereerde entiteiten in de komende maanden de aanpassing van het Belgische Plan voor Herstel en Veerkracht voor om tegemoet te komen aan de verlaagde maximale financiële bijdrage en om aanspraak te maken op de REPowerEU-middelen.

6.5 Ontwerpbegrotingsplan

Ingevolge artikel 6 van de Verordening (EU) 473/2013 moeten de lidstaten van de eurozone uiterlijk op 15 oktober van ieder jaar een ontwerpbegrotingsplan bij de Europese Commissie indienen.

Het Ontwerpbegrotingsplan voor het komend jaar bevat o.a. informatie over het nagestreefd begrotingssaldo, projecties voor de ontvangsten bij constant beleid, doelstellingen voor de ontvangsten en uitgaven, een beschrijving en kwantificering van de discretionaire maatregelen voor het overbruggen van de kloof tussen de doelstellingen en de projecties bij constant beleid en indicaties over de wijze waarop de maatregelen gevolg geven aan landenspecifieke aanbevelingen. Indien de begrotingsdoelstellingen verschillen van die opgenomen in het meest recente Stabieliteitsprogramma, dienen de verschillen naar behoren gemotiveerd te worden.

Conform artikel 83/1 van het Reglement van het Vlaams Parlement, bezorgde de Vlaamse Regering de bijdrage van Vlaanderen aan het Belgisch Ontwerpbegrotingsplan 2022 aan de voorzitter van het Vlaams Parlement, opdat de Commissie Financiën en Begroting er conform bovengenoemd reglement een bespreking aan zou kunnen wijden. Na bespreking in de Commissie Financiën en Begroting werd de bijdrage van Vlaanderen aan het Belgisch Ontwerpbegrotingsplan voor 2022 ingediend bij de Federale Regering.

¹⁴ RRF: Actualisering van maximale financiële bijdrage, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022_06_30_update_maximum_financial_contribution_rrf_grants.pdf

¹⁵ Intra-Belgisch werd onderstaande verdeelsleutel afgesproken voor de RRF-middelen: federaal 21%, Vlaanderen 38%, Waalse Gewest 25%, Brussels Hoofdstedelijk Gewest 7 %, Franse Gemeenschap 8%, Duitstalige Gemeenschap 1%.

7 HET FINANCIËEL BEHEER

7.1 De geconsolideerde schuld: inleiding

In overeenstemming met het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) wordt de geconsolideerde brutoschuld van de Vlaamse overheid bepaald. Het INR heeft haar laatste lijst¹⁶ van de te consolideren instellingen meegedeeld naar aanleiding van de EDP-notificatie van april 2022. Van de instellingen die op die lijst voorkomen, worden de "financiële schulden" weergegeven.

De directe en indirecte schuld van de Vlaamse ministeries (incl. zichtrekening), de financiële schulden van al de te consolideren rechtspersonen alsook de geherklasseerde alternatief gefinancierde investeringsschema's vormen samen de geconsolideerde brutoschuld. Eventuele beleggingen worden niet van de uitstaande brutoschuld afgetrokken.

Op geconsolideerd niveau worden alleen de leningen die zijn aangegaan tussen entiteiten binnen de Vlaamse deelstaatoverheid niet meegerekend in onze cijfers terwijl het INR ook de leningen binnen de consolidatiekring S1312 (tussen entiteit Vlaamse deelstaatoverheid en een andere entiteit behorend tot S1312) corrigeert (zie infra).

De geconsolideerde brutoschuld van de Vlaamse deelstaatoverheid bedraagt eind 2021 33,4 miljard euro. T.o.v. eind 2020 betekent dat een zeer sterke toename met 3,17 miljard euro¹⁷.

Tabel 7-1: Geconsolideerde brutoschuld in 2020 en 2021 (in miljoen euro)

	2020	2021
Directe schuld	13.935,02	17.815,70
Sociale huisvesting	8.416,54	8.127,79
PPS	757,45	796,11
Alternatieve financiering - VIPA	1.376,79	1.270,41
Andere schuld S1312 instellingen	1.155,16	1.078,53*
Groenestroomcertificaten	108,39	202,53*
VI Gem - Geconsolideerde brutoschuld S1312	25.749,35	29.291,07
Ziekenhuisinfrastructuur	3.657,97	3.341,39
Afrekening autonomiefactor	867,58	813,70
VI Gem - Geconsolideerde brutoschuld incl. ziekenhuisfinanciering en afrekening autonomiefactor	30.274,89	33.446,16
Toename		3.171,27

*Cijfers werden nog bijgesteld n.a.v. laatste INR-notificatie van oktober 2022

Tabel 7-2 geeft de bijdrage tot de Maastrichtschuld weer. Het concept "bijdrage tot de Maastrichtschuld" wordt gehanteerd omdat de diverse overheden soms schuldtitels van elkaar of van overheidsinstellingen die tot dezelfde overheid of overheidssector behoren aanhouden. Dat stemt overeen met de geconsolideerde

¹⁶ De lijst is terug te vinden onder: <https://inr-icn.fgov.be/nl/publicatie/nationale-en-regionale-rekeningen>

¹⁷ Zie rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2021 voor de verklaring van die grote stijging.

brutoschuld van een entiteit verminderd met de financiële activa die ze aanhoudt op de overige entiteiten van eenzelfde deelsector (intrasectorale consolidatie) en op de overige deelsectoren van de overheid (intersectorale consolidatie).

Tabel 7-2: Bijdrage tot Maastrichtschuld volgens INR-notificatie van oktober 2022 (in miljoen euro)

	2021
VI. Gem. – Geconsolideerde brutoschuld	30.456,14
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door eigen S1312 entiteiten	1.156,69
VI. Gem. – Geconsolideerde brutoschuld S1312	29.299,45
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door andere S1312 entiteiten	0,00
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door andere S13 entiteiten	395,42
VI. Gem. – Bijdrage tot de Maastrichtschuld	28.904,03

Het verschil tussen de 29.291,07 miljoen euro vermeld in tabel 7-1 als geconsolideerde brutoschuld en het cijfer van 29.299,45 miljoen euro zoals vermeld in de tabel hierboven door het INR (-8,38 miljoen euro) is te wijten aan het feit dat:

- het INR de langetermijnhandelsschulden ook meeneemt bij de berekening van de geconsolideerde schuld, wat in tabel 7-1 niet gedaan wordt (-2,79 miljoen euro);
- het INR in zijn berekening het positieve saldo van de MVG-derdenbeslagrekening verkeerdelijk niet meetelt (-5 miljoen euro);
- het INR in zijn berekening een foutieve uitstaande schuld op de kortetermijnlening rapporteert (-0,13 miljoen euro);
- tabel 7-1 recentere en accuratere gegevens gebruikt dan de INR-notificatie van oktober (-0,46 miljoen euro).

In de rapportering door de VG met betrekking tot de eigen schuldpositie wordt de bruto geconsolideerde schuld alleen gecorrigeerd voor eigen schulden aangehouden door de VG of entiteiten die tot de consolidatiekring van de VG behoren. Want voor die schuldtitels is de Vlaamse overheid (vanuit een geconsolideerd standpunt) zowel schuldeiser als schuldenaar.

Voor 2021 bedroeg de intrasectorale correctie 1.156,69 miljoen euro. Het volledige bedrag betrof schuld van een entiteit van de Vlaamse Gemeenschap aangehouden door een andere entiteit van de Vlaamse Gemeenschap. Het grootste gedeelte hiervan, namelijk 967,85 miljoen euro is de financiering verstrekt door de Vlaamse Gemeenschap aan School Invest.

Intersectoraal bekeken was de Vlaamse deelstaatoverheid eind 2021 in het bezit van 395,42 miljoen euro S13 (niet S1312) schuldtitels, waarvan 102 miljoen euro uitgegeven door lokale overheden en 293,4 miljoen euro uitgegeven door de federale overheid.

Samenvattend kan het verschil tussen de 33.446,16 miljoen euro, zoals vermeld in tabel 7-1 en de detailltabel van de geconsolideerde schuld, en de 28.904,03 miljoen euro volgens het INR uit tabel 7-2 (+4.542,13 miljoen euro) verklaard worden door het feit dat:

- het INR de post "Ziekenhuisinfrastructuur" niet meeneemt in de berekening (3.341,39 miljoen euro);
- het INR de post "Overlopende rekening van het passief m.b.t. afrekening autonomiefactor ikv BFW" niet meeneemt in de berekening (813,70 miljoen euro);
- in de detailtabel geen rekening gehouden wordt met de aangehouden schulden uitgegeven door andere S13 (niet S1312) sectoren (395,42 miljoen euro);
- het INR de langetermijnhandelsschulden ook meeneemt bij de berekening van de geconsolideerde schuld, wat in de detailtabel niet gedaan wordt (-2,79 miljoen euro);
- het INR in zijn berekening het positieve saldo van de MVG-derdenbeslagrekening verkeerdelijk niet meetelt (-5 miljoen euro);
- het INR in zijn berekening een foutieve uitstaande schuld op de kortetermijnlening rapporteert (-0,13 miljoen euro);
- in de detailtabel recentere en accuratere gegevens gebruikt werden (-0,46 miljoen euro).

7.2 Verwachte evolutie van de geconsolideerde bruto-schuld in 2023

De evolutie van de bruto-geconsolideerde schuld is afhankelijk van het vorderingensaldo en van de evolutie van de ontvangsten en uitgaven inzake kredietverleningen en participaties (ESR-8). Het effect van het vorderingensaldo op de schuld kan best worden ingeschat via het verwachte saldo in ESR-termen van de geconsolideerde begroting voor de leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren + toelagen aan leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren.

7.2.1 Het begrotingssaldo in ESR-termen

Tabel 7-3: ESR-resultaat (in duizend euro)

	BA 2022	BO 2023
Saldo na correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling	-2.245.705	-1.942.885
Bouwkost Oosterweel*	-306.434	
Vorderingensaldo niet CFO-leden excl. universiteiten en hogescholen (U&HS) met correctie voor onderbenutting	128.584	107.022
Toelage niet CFO-leden excl. U&HS	-121.158	-128.517
ESR-resultaat CFO leden + betoelaging niet-CFO leden	-2.544.713	-1.964.380

*Bij de BO 2023 wordt rekening gehouden met de directe financiering van Lantis in plaats van met de bouwkost Oosterweel.

Het te financieren saldo in 2023 bedraagt -2,0 miljard euro. Dat omvat het tekort exclusief relance en exclusief bouwkost Oosterweel (ook wel het saldo na correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling genoemd). Het te financieren saldo wordt

gecorrigeerd voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren^{18 19}.

De provisie voor leningen in het kader van de Oekraïne-crisis leidt tot 1 miljard euro extra schuld terwijl de financiering van het meerjarige relanceplan Vlaamse Veerkracht 768,7 miljoen euro extra schuld veroorzaakt. Dat laatste saldo houdt rekening met de te verwachten kasontvangsten en kasuitgaven in 2023.

7.2.2 Kredietverleningen en participaties in 2023

Ook het saldo van de kredietverleningen en participaties bepaalt mee de evolutie van de geconsolideerde schuld. Aan de hand van de hiervoor in de begroting ingeschreven budgetten worden de kasuitgaven en -ontvangsten van de kredietverleningen en kapitaalparticipaties van de Vlaamse overheid ingeschat.

Hierbij houden we enkel rekening met de ESR-8 ontvangsten en uitgaven van het ministerie en van de leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren daar een overschot aan ESR-8 (dus meer ESR-8 ontvangsten dan uitgaven) bij de niet leden door deze instelling zelf kan worden aangewend. Bij de leden van het centraal kasbeheer komen de overtollige liquide middelen wel in de cashpool van het centraal kasbeheer van de instellingen terecht waardoor ze de kas en dus de schuld van het ministerie beïnvloeden.

Om dubbeltellingen te vermijden, wordt enkel rekening gehouden met de ESR-8 van het ministerie (zowel ontvangsten als uitgaven) van en naar niet-geconsolideerde instellingen en van en naar geconsolideerde instellingen die niet tot het centraal kasbeheer behoren.

De ESR-8 van het ministerie aan geconsolideerde instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren worden geschrapt daar we ze al mee hebben bij de ESR-8 van de instellingen in het centraal kasbeheer (zoals PMV, FFTF en VIPA) of via het vorderingensaldo van de instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren (zoals de Werkvennootschap en VLM).

Ook de aflossingen van de schulden van de directe financieringen van VMSW, VWF en School Invest zijn hier niet in vervat vermits die reeds meegenomen zijn bij de schuldaflossing van de betreffende rechtspersonen.

In 2023 zijn de voorziene ESR-8 ontvangsten van het ministerie op die manier beperkt tot 476 miljoen euro. De voornaamste ESR-8 ontvangsten betreffen:

- dienstencheques (239 miljoen euro);
- samenwerking met Nederland in kader van Sluis Terneuzen (131 miljoen euro);
- handelshuurlening (75 miljoen euro) en;
- een aantal energiezuinige leningen (13 miljoen euro).

¹⁸ In 2020 werd het centraal kasbeheer van de instellingen als gevolg van de VCO-wetgeving gevoelig uitgebreid met o.a. de andere rechtspersonen S1312 waarvan de Vlaamse Gemeenschap rechtstreeks of onrechtstreeks de meerderheid van de stemrechten in de algemene vergadering bezit en waarvan de ESR-ontvangsten of ESR-uitgaven meer dan 5 miljoen euro bedragen (zie artikel 80 van het VCO-decreet dat terug te vinden is op volgende link: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1471168>). De lijst van de instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren is te vinden op: <https://fin.vlaanderen.be/regelgeving-en-duiding> (zie toepassingsgebied 2022 april, excelbestand laatste tabblad art. 80 KSW).

¹⁹ Meer uitleg over deze correctie kan terug gevonden worden in de algemene toelichtingen bij de vorige begrotingsrondes.

De ESR-8 vereffeningskredieten van het ministerie naar instellingen die niet tot het centraal kasbeheer behoren en niet-geconsolideerde instellingen, bedragen 594 miljoen euro. De belangrijkste vereffeningskredieten hierbij zijn voor:

- dienstencheques (255 miljoen euro);
- energieleningen (202 miljoen euro);
- gedeeltelijke volstorting van de kapitaalverhoging in Finocas (60 miljoen euro) en;
- volstorting Finlab (27 miljoen euro).

Ook de doorstorting aan VMSW, VWF, School Invest en Lantis van de directe financiering door het Vlaams Gewest wordt niet meegenomen daar die als schuldopname verwerkt worden op de lijnen van de ESR-9 van de betreffende instellingen.

Bij de leden die tot het centraal kasbeheer behoren zijn 278 miljoen euro aan ESR-8 ontvangsten en 373 miljoen euro aan ESR-8 uitgaven ingeschreven. De ESR-8 bewegingen bij VMSW en School Invest worden geschrapt daar we ook hier, naar analogie met het VWF, rekening houden met de ESR-9 ontvangsten en uitgaven. Ook de ESR-8 ontvangsten van het VIPA m.b.t. de kredietaflossingen van de alternatieve financiering en de ziekenhuisinfrastructuur (binnen de overheidssector) worden geschrapt daar die al verwerkt werden via de ESR-9 uitgaven van het VIPA.

De ESR-8 uitgaven leiden tot een stijging van de geconsolideerde schuld terwijl de ESR-8 ontvangsten tot een daling leiden.

7.2.3 ESR-9 van de niet-CFO-leden

Het uitgangspunt dat de schuldevolutie gelijk is aan de som van het begrotingsresultaat en het ESR-8-resultaat, wordt nog bijkomend beïnvloed door eventuele financiële activa die ingezet of opgebouwd kunnen worden ter financiering van beide saldi.

Om zowel begrotingsresultaat, ESR-8-resultaat als het inzetten van eventuele activa te ondervangen, wordt er voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren rekening gehouden met de ESR-9 bewegingen (naast de betoelaging aan deze entiteiten).

Mits machtiging in het uitgavendecreet kunnen de leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren nieuwe schulden aangaan (ESR-9 ontvangst bij deze instelling). Dat leidt tot een stijging van de schuld van de betreffende instelling en een daling van de directe schuld bij het ministerie (want er komt extra geld binnen in de cashpool). Beide bewegingen heffen mekaar op waardoor de geconsolideerde schuld gelijk blijft.

Bij de ESR-9 uitgaven (zijnde aflossingen van schuld) gebeurt de omgekeerde beweging: dat zorgt voor een stijging van de directe schuld bij het ministerie (dat die aflossing dient te financieren) en tot een daling van de schuld van de betreffende instelling.

Voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren, leiden opnames (ESR-9 ontvangsten) tot een toename van de geconsolideerde schuld terwijl aflossingen (ESR-9 uitgaven) tot een daling van de geconsolideerde schuld leiden.

Er wordt een opsplitsing gemaakt tussen de ESR-9 ontvangsten (= schuldopnames) en uitgaven (= aflossingen van schulden) van VMSW, VWF, School

Invest, Lantis en Diestsepoort enerzijds en de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren anderzijds.

De schuldopnames bij VMSW en VWF worden geraamd op gezamenlijk 2,8 miljard euro in 2023 terwijl de schuldaflossingen door VMSW en VWF tezamen geraamd worden op 1,6 miljard euro. Voor School Invest worden de ESR-9 ontvangsten geraamd op 27 miljoen euro terwijl de ESR-9 uitgaven geraamd worden op 30 miljoen euro. Voor Lantis worden de ESR-9 ontvangsten geraamd op 400 miljoen euro en voor Diestsepoort worden de ESR-9 uitgaven geraamd op 2,1 miljoen euro.

Bij de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren, wordt het saldo van de ESR-9 verrichtingen geraamd op 23 miljoen euro. Volgende correcties werden doorgevoerd bij de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren:

- opnames van schulden binnen de overheidssector worden gecorrigeerd (-38 miljoen euro schuldopname van de DBFM Scholen van Morgen bij School Invest);
- aflossingen van schulden binnen de overheidssector worden gecorrigeerd (+48 miljoen euro waarvan 42 miljoen euro schuldaflossing van de DBFM Scholen van Morgen aan School Invest).

Voor het decreet beheer van financiële activa dat van start gegaan is in oktober 2018²⁰ en waarbij instellingen behorende tot de consolidatiekring en die voldoen aan bepaalde voorwaarden verplicht worden om hun overtollige liquiditeiten te beleggen in het Vlaamse ministerie wordt voor 2023 ervan uitgegaan dat er geen impact op de schuld zal zijn.

7.2.4 Samenvatting

In 2023 wordt een toename van de geconsolideerde schuld ten belope van 5,6 miljard euro. Dat is het gevolg:

- het begrotingstekort in ESR-termen van 2,0 miljard euro;
- de provisie voor leningen in het kader van de Oekraïne-crisis (1,0 miljard euro);
- de financiering van het relanceplan (769 miljoen euro);
- het saldo aan ESR-8 verrichtingen bij ministeries en instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren (212 miljoen euro);
- de ESR-9 verrichtingen bij VMSW, VWF, School Invest, Lantis en Diestsepoort (1,7 miljard euro);
- de ESR-9-transacties van leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren (23 miljoen euro) en;
- de impact van het decreet beleggen in Vlaams papier.

Tabel 7-4: Geraamde evolutie van de geconsolideerde schuld in 2023 (in duizend euro)

	BA 2022	BO 2023
ESR-resultaat CFO leden + betoelaging niet-CFO leden	2.544.713	1.964.380
Provisie leningen ikv Oekraïne-crisis		1.000.000
Funding relanceplan	1.178.351	768.717
ESR-8 ontvangsten ministeries	-425.969	-476.240
ESR-8 uitgaven ministeries	809.971	593.728

²⁰ Sinds 01/01/2020 is dit decreet in het decreet houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) opgenomen.

ESR-8 ontvangsten leden centraal kasbeheer	-196.672	-277.833
ESR-8 uitgaven leden centraal kasbeheer	604.227	372.743
ESR-9 ontvangsten VMSW en VWF	2.524.000	2.835.800
ESR-9 uitgaven VMSW en VWF	-1.486.811	-1.550.901
ESR-9 ontvangsten en uitgaven School Invest	72.181	-3.781
ESR-9 ontvangsten Lantis	0	400.000
ESR-9 uitgaven Diestsepoort	-2.000	-2.100
Saldo esr-9 overige niet leden centraal kasbeheer	-7.304	23.119
Impact decreet beheer financiële activa	0	0
Netto toename geconsolideerde schuld	5.614.687	5.647.632

7.3 Herfinancieringsbehoeften en nieuwe financieringsbehoeften in 2023 van de Vlaamse ministeries

In 2023 wordt er 5,9 miljoen euro ingeschreven voor aflossingen van bestaande leningen. Voor de aflossingen van de overgenomen gemeenteleningen wordt 5,4 miljoen euro ingeschreven en 273 duizend euro voor de aflossingen van de leningen van de Vismijn Oostende.

Voor de inschatting van de financieringsbehoeften vertrekken we van het vorderingensaldo voor ESR-correcties ofwel -3,9 miljard euro in 2023. De ESR-correcties worden geneutraliseerd, dit betreffen immers correcties op de begrotingskredieten om tot het ESR-aanrekenbare bedrag te komen. Het ESR-aanrekenbare bedrag is echter niet gelijk aan de verwachte kasuitgave. De begrotingskredieten vóór ESR-correcties vormen hier een betere benadering voor. Het vorderingensaldo wordt cfr. tabel 7-3 gecorrigeerd voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren waar met de toelage wordt gerekend.

Een tweede correctie betreft de ontvangsten en uitgaven van het relanceplan. Daar die op een aparte lijn vermeld worden in de tabel financieringsbehoeften worden deze hier gecorrigeerd. Tot slot wordt ook de bouwkost Oosterweel gecorrigeerd daar in de plaats rekening gehouden wordt met de directe financiering van Lantis.

Tabel 7-5: Overzicht correcties (in duizend euro)

	BA 2022	BO 2023
Vorderingensaldo voor ESR-correcties	-3.629.596	-3.919.397
Correctie ontvangsten Relance	-639.300	-501.369
Correctie uitgaven Relance	1.600.000	1.140.915
Vorderingensaldo niet CFO-leden excl. uniefs met correctie voor onderbenutting	128.584	107.023
Toelage niet CFO-leden excl. Uniefs	-121.158	-128.517
Bouwkost Oosterweel		339.283

Begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht en andere correcties	-2.661.470²¹	-2.962.063²²
--	--------------------------------	--------------------------------

Tabel 7-6: Netto bijdrage van VMSW, VWF en School Invest tot de bruto-geconsolideerde schuld (in duizend euro)

VMSW	BA 2022	BO 2023
Nieuwe schulden (ministerie)	800.000	800.000
Nieuwe kortlopende schulden (andere dan ministerie)	812.000	812.000
Aflossing schuld ministerie	187.859	217.454
Aflossing schuld Vlabinvest	204	204
Aflossing schuld VMSW	1.122	1.156
Aflossingen LT schuld (vroegere gewaarborgde schuld)	266.962	270.475
Aflossing KT-schuld	810.000	810.000
Netto schuldtoename	345.853	312.711

VWF	BA 2022	BO 2023
Nieuwe schulden ministerie	912.000	1.223.800
Nieuwe schulden FS3	3.200	3.200
Aflossing schuld ministerie	51.452	80.330
Aflossing schuld VMSW	743	794
Aflossing LT schuld (vroegere gewaarborgde schuld)	170.538	172.642
Netto schuldtoename	692.467	973.234

School Invest	BA 2022	BO 2023
Nieuwe schulden	101.929	26.685
Aflossingen van schulden	29.748	30.466
Netto schuldtoename	72.181	-3.781

Lantis	BA 2022	BO 2023
Nieuwe schulden	125.000	400.000
Aflossingen van schulden	0	0
Netto schuldtoename	125.000	400.000

Vanaf midden 2015 neemt de Vlaamse overheid de rechtstreekse financiering op zich van de regionale huisvestingsmaatschappijen VMSW en VWF. Voor 2023 wordt netto 583 miljoen euro voorzien voor VMSW en 1,143 miljoen euro voor VWF (zie lijnen ministeries tabel 7-7). Hierin zitten de aflossingen van deze nieuwe schulden

²¹ Het verschil met het saldo uit tabel 7-4 betreffen de ESR-correcties. Saldo tabel 7-4 = 2.544.713 + 62.909 Sluis Terneuzen + 55.000 aanzuivering tekort De Lijn – 2.707 BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen + 1.555 Correctie FWO = 2.661.470. De eerste 2 ESR-correcties zijn nieuw t.o.v. de begrotingsopmaak 2022.

²² Het verschil met het saldo uit tabel 7-4 betreffen de ESR-correcties. Saldo tabel 7-4 = 1.964.380 + 1.000.000 provisie leningen Oekraïne-crisis – 2.739 BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen + 422 Correctie FWO = 2.962.063.

vervat. Bij de opnames wordt een zo goed mogelijke match gezocht met de leningsbehoefte van deze instellingen en dit in een meerjarig perspectief.

Voor de overname van de langetermijnfinanciering van de DBFM Scholen van Morgen door de NV School Invest wordt voor 2023 nog in een totale directe financiering voorzien van 27 miljoen euro via obligaties uitgegeven via het X/N-vereffeningsstelsel en via het BCP-programma. De aflossingen van die nieuwe schulden liggen echter hoger dan de nieuwe opnames waardoor de netto schuldtoename negatief is (-3,8 miljoen euro).

Vanaf eind 2022 wordt ook gestart met de directe financiering van Lantis voor de oosterweelverbinding. Voor 2023 wordt 400 miljoen euro hiervoor voorzien.

Bovenvermelde opnames laten de directe schuld stijgen terwijl de schulden van de desbetreffende instellingen dalen met de terugbetaling van hun bestaande portefeuille van (gewaARBorgde) schulden (zie bijlage mbt de detailtabel van de geconsolideerde schuld).

Ook de aflossing van de lening door Diestsepoort geeft aanleiding tot minder financieringsbehoeften (-2,1 miljoen euro in 2023).

Samengevat geeft onderstaande tabel de bruto-financieringsbehoeften van de ministeries voor 2023 weer en dat rekening houdende met die directe financieringen. Dit komt neer op een totale financieringsbehoefte in 2023 van 6,5 miljard euro.

In de onderstaande tabellen betekent een positief teken bij de ESR-9 verrichtingen dat de ESR-9 uitgaven (aflossingen) groter zijn dan de ESR-9 ontvangsten (opnames) waardoor de financieringsbehoefte toeneemt. Dat leidt dus tot een stijging van de directe schuld²³. Een positief teken bij de ESR-8 verrichtingen betekent dat de ESR-8 uitgaven groter zijn dan de ESR-8 ontvangsten waardoor de financieringsbehoefte toeneemt en de directe schuld aldus stijgt.

Tabel 7-7: Financieringsbehoefte ministerie (in duizend euro)

	BA 2022	BO 2023
Aflossing schuld ministerie	142.305	5.861
Aflossingen BCP	0	0
Saldo ESR-9 leden die tot het centraal kasbeheer behoren	329.553	333.346
Begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht	2.661.470	2.962.063
Funding relanceplan	1.178.351	768.717
Saldo ESR-8 ministeries	384.002	117.488
Saldo ESR-9 ministeries	68.145	83.475
Saldo ESR-8 leden die tot het centraal kasbeheer behoren	407.555	94.910

²³ Opgelet bij VMSW, VWF, School Invest en Lantis is het net omgekeerd: de ESR-9 opnames daar betreffen opnames die direct gefinancierd worden en dus tot een toename van de financieringsbehoeften leiden en een toename van de directe schuld. (zie tabel 7-7)

Kasoverschotten + beleggingen	0	0
Herfinanciering VMSW	612.141	582.546
Herfinanciering VWF	860.548	1.143.470
Financiering Schoolinvest	72.181	-3.781
Financiering Diestsepoort	-2.000	-2.100
Financiering Lantis	0	400.000
Impact decreet beheer financiële activa	0	0
Totaal	6.714.252	6.485.995
Aflossingen	142.305	5.861
Netto toename directe schuld	6.571.947	6.480.134

De toename van de directe schuld is groter dan de toename van de geconsolideerde schuld uit tabel 7-4. De rechtstreekse financieringen van VMSW, VWF, School Invest en Lantis die een financiering door middel van gewaarborgde bankleningen vervangen, zorgen voor een stijging van de directe schuld. De geconsolideerde schuld van VMSW en VWF daalt met de aflossingen van die gewaarborgde bankleningen uit het verleden.

7.4 Gewaarborgde schulden

De Vlaamse overheid heeft daarnaast ook nog voorwaardelijke verplichtingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gewaarborgde schuld eind 2021 met een projectie voor 2022 en 2023.

Tabel 7-8: Evolutie van de gewaarborgde schuld (in miljoen euro)

	2021	2022	2023
Waarborgen aan (lokale) overheden	212,69	247,26	250,61
De Watergroep	146,63	170,37	178,55
Universiteiten (sociale sector)	2,33	2,00	1,68
Universitair Ziekenhuis Gent	38,81	36,10	33,25
Kerkfabriek Sint-Baafs	24,92	23,79	22,54
Hogere Zeevaartschool	0,00	15,00	14,59
Waarborgen gedekt door activa	10.632,58	10.207,78	9.733,82
Sociale Huisvesting	912,00	988,00	1.064,00
EVA VMSW (Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen)	3.520,00	3.283,77	3.051,04
Vlaams Woningfonds cvba	2.068,00	1.891,39	1.718,35
IVA AGIO n (Ag. voor Infrastructuur in het Onderwijs)	389,99	402,05	414,11
IVA VIPA (Ag. voor infrastructuur van welzijnsinstellingen)	1.771,81	1.634,81	1.497,81
Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel nv	256,21	240,21	224,21
Project Brabo 1 nv	109,71	106,46	103,21
Scholen van Morgen	1.443,77	1.500,00	1.500,00
Deurganckdoksluis	161,09	161,09	161,09
Economische waarborgen	1.474,11	1.596,90	1.719,69
PMV z-waarborgen	869,49	924,64	979,79
Gigarant nv	571,02	646,02	721,02

	2021	2022	2023
VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds)	8,78	5,26	1,74
VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie)	1,15	0,62	0,09
IMEC	14,87	11,56	8,25
Janssen Pharmaceutica NV	8,80	8,80	8,80
Nieuwe waarborgen	0,00	35,00	35,00
Indemniteit	0,00	0,00	0,00
Welvaartsfonds PMV	0,00	35,00	35,00
Totaal	12.319,38	12.086,94	11.739,12

Het merendeel van de gewaarborgde schuld is reeds opgenomen in de geconsolideerde schuld. Eind 2021 is van de 12,32 miljard euro gewaarborgde schuld slechts 2,14 miljard euro niet geconsolideerd. Zoals uit bovenstaande tabel blijkt wordt voor 2022 en 2023 een lichte daling van de gewaarborgde schuld verwacht als gevolg van de rechtstreekse financiering van de Vlaamse overheid van de belangrijkste instellingen met waarborgen en het stopzetten van de waarborgverstrekking binnen de welzijnssector, gelet op de forfaitarisering van de investeringssubsidies.

Tegenover deze waarborgen staan ook inkomsten via de waarborgpremies die betaald moeten worden door de betreffende instellingen.

7.5 Schuldnorm

Hieronder toetsen we de evolutie van de schuld af aan de 2 doelstellingen uit de schuldnorm.

7.5.1 Behoud van een gunstige rating

Een belangrijke maatstaf voor de ratingagentschappen is de geconsolideerde schuld in verhouding tot de inkomsten waarbij we er naar streven om deze ratio onder de 65% te houden. In tabel 7-9 geven we de evolutie van deze ratio weer voor 2021 en een verwachting voor eind 2022 en eind 2023. Door de grote financieringsbehoeften in 2020 is deze ratio sterk gestegen eind 2020 en de verwachting is dat deze ook de volgende jaren zal blijven verder stijgen doch echter minder snel dan in 2020.

Tabel 7-9: Ratio schuld versus inkomsten (met schuld cijfers in miljoen euro)

	2021	2 BA 2022	BO 2023
Directe schuld	17.815,70	24.880,08*	31.360,21*
VIPA	1.270,41	1.159,68	1.044,24
VMSW	5.302,15	5.037,19	4.768,71
VWF	2.074,60	1.904,06	1.731,42
Ziekenhuisinfrastructuur	3.341,39	3.105,47	2.874,86
Autonomiefactor	813,70	752,84	684,64
Andere	2.828,22	2.713,97	2.736,83
Totaal geconsolideerde schuld	33.446,17	39.553,29	45.200,91
Geraamde geconsolideerde schuld (excl. Ziekenhuisinfrastructuur)	30.104,78	36.447,81	42.326,06
ESR-ontvangsten	47.988,55	52.059,81	57.018,44

Schuldratio (excl. ziekenhuizen) t.o.v. ESR-ontvangsten	62,73%	70,01%	74,23%
--	---------------	---------------	---------------

*De impact van de 2de begrotingsaanpassing 2022 werd verrekend op de lijn van de directe schuld waardoor de cijfers afwijken van de cijfers in de detailtabel van de geconsolideerde schuld.

Bovenvermelde cijfers houden rekening met de vooruitzichten volgens de 2de begrotingsaanpassing 2022 en de begrotingsopmaak 2023. In realiteit liggen de cijfers meestal lager dan begroot. Ook voor 2022 werd tot nu minder opgehaald dan voorzien in de begroting. Volgens de laatste vooruitzichten wordt geraamd dat de schuldratio eind 2022 64,33% zal bedragen, nog net onder de drempel van 65%.

7.5.2 Netto-actief positie

Tegenover een gedeelte van de geconsolideerde schuld staan ook activa. Hieronder is de update van de netto-actiefpositie per eind 2021 terug te vinden.

Tabel 7-10: Netto-actief positie eind 2021

Financiële activa	Bedrag
Financiële vaste activa – deelnemingen	4,0 miljard euro
Financiële vaste activa – vorderingen	0,4 miljard euro
Vorderingen op meer en minder dan één jaar (voornamelijk VMSW en VWF)	19,1 miljard euro
Voorraad onroerende goederen voor verkoop (voornamelijk industrieterreinen)	0,2 miljard euro
Liquide middelen en geldbeleggingen	5,5 miljard euro
Totaal	29,3 miljard euro
Aftrek "niet eigenaarschap" op basis van methodologische nota	-4,2 miljard euro
Totaal weerhouden activa relevant voor het bepalen van de directe terugbetalingscapaciteit van de schuld	25,0 miljard euro
Passiva	bedrag
Geconsolideerde schuld	33,4 miljard euro
Aftrek ziekenhuisfinanciering	-3,3 miljard euro
Totaal weerhouden passiva	30,1 miljard euro
Netto actief	-5,1 miljard euro

Door de sterke stijging van de geconsolideerde schuld in 2020 en 2021 (schuld waar geen actief tegenover staat) is deze netto-actiefpositie eind 2020 negatief geworden. Ook in 2021 is deze negatief met -5,1 miljard euro.

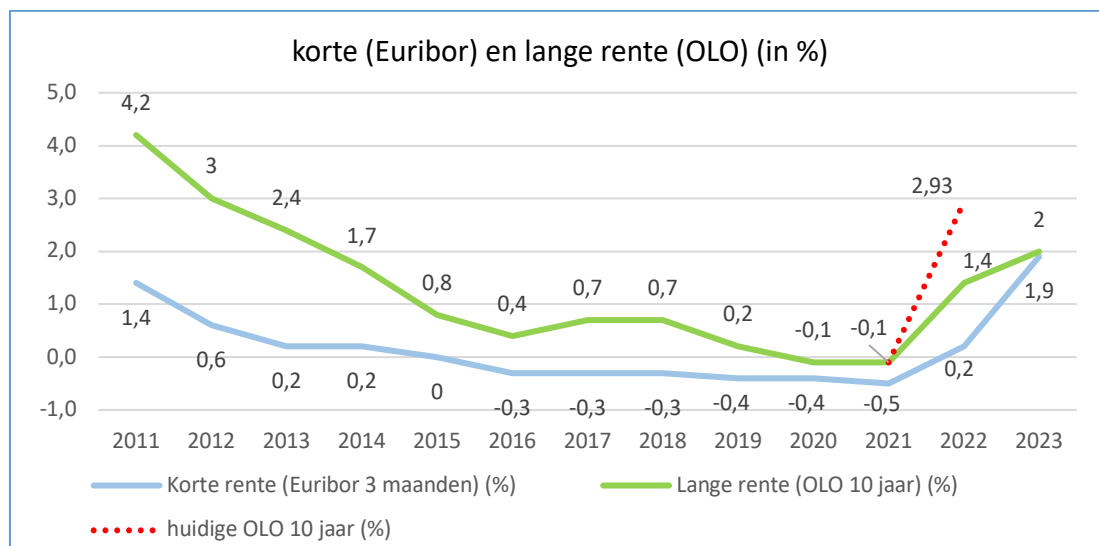
7.6 Renteontwikkelingen en sensitiviteit van de rente

7.6.1 Renteontwikkelingen

Een kijk op de interbancaire- en lineaire obligatierentevoeten en hun verwachte evolutie geeft ons een indicatie over de richting waarin de algemene rentevoeten de komende jaren zullen evolueren.

Zoals onderstaande grafiek weergeeft, werd 2016 gekenmerkt door een (lokaal) dieptepunt in zowel de OLO als Euribor rentevoeten. De Euribor (3 maanden) rentevoet werd in 2016 zelfs negatief (tot -0,3%); een niveau dat in 2017 en 2018 aangehouden werd. 2019 werd gekenmerkt door een verdere daling naar -0,4%, een niveau dat zich verderzette in 2020. In 2021 zakte de Euribor zelfs nog verder naar -0,5%. In juli 2022 verhoogde de ECB voor het eerst in jaren haar KT rentetarieven en in september 2022 volgde er zelfs een tweede verhoging. Als gevolg hiervan werd de verwachting voor 2022 van de KT-rente verhoogd tot 0,2% en verwacht men zelfs een verdere stijging in 2023 tot 1,9%.

Figuur 7-1: Renteontwikkelingen

Niet enkel de KT rente-evolutie kende een dalend verloop, ook van de OLO-rente op 10 jaar kende, na een beperkte stijging in 2017 en 2018, een daling in 2019 van 0,7% tot -0,1% in 2020 en in 2021. Op basis van de vooruitzichten van het planbureau van 8 september wordt er verwacht dat de LT-rente in 2022 zou stijgen tot 1,4% en dan verder zou stijgen tot 2% in 2023.

Zeker voor de LT rente kan men zich de vraag stellen of in deze verwachting voor 2023 alles verwerkt zit. Immers op 13 oktober 2022 stond de OLO 10 jaar reeds op 2,93%.

7.6.2 Sensitiviteitsanalyse van de rente

In tabel 7-11 wordt kort de gevoeligheid van de rente-ontvangsten en -uitgaven voor een wijziging in de intrestvoeten weergegeven.

Hierbij wordt het effect berekend van een lineaire stijging van de rentecurve met 100 basispunten. Voor 2023 zou dit een budgettaire extra kost betekenen van 28,385 miljoen euro. Nieuwe financieringen worden gespreid over het hele jaar opgenomen en de rente zal dus niet voor het volledige jaar toegerekend worden. De jaren nadien worden de nieuwe financieringen wel volledig meegenomen en begint de extra kost door deze stijging van de rentecurve zwaarder door te wegen.

Vanaf 2024 zal door deze lineaire stijging van de rentecurve de meerkost verder stijgen tot 66,046 miljoen euro om dan nog verder door te stijgen in 2025 tot 99,229 miljoen euro.

Tabel 7-11: Wijziging rentecurve met 100 basispunten (in duizend euro)

2023	2024	2025
28.385	66.046	99.229

8 BIJLAGEN

8.1 Bijlage 1: Tabel netto-beleidsruimte

De detailtabel netto-beleidsruimte geeft een overzicht van de belangrijkste wijzigingen die de evolutie van de Vlaamse ontvangsten en uitgaven bepalen, opgedeeld naar ongewijzigd beleid en nieuwe initiatieven zoals hiervoor toegelicht.

De eerste kolom bevat een verwijzing naar het betrokken beleidsdomein. De tweede kolom bevat, voor zover relevant, een verwijzing naar het programma of de instelling waar de evolutie zich voordoet. Indien het gaat om factoren die zich over beleidsdomeinen heen voordoen, wordt dit aangegeven door een "X". De derde kolom omschrijft waarover het gaat. Voor een meer gedetailleerde toelichting verwijzen we naar de toelichtingen per programma.

Voor een goed begrip van de tabel is het belangrijk om nog eens te herhalen dat de compensaties, zowel binnen een beleidsdomein als over de beleidsdomeinen heen, niet opgenomen zijn in de tabel. De tabel netto-beleidsruimte heeft niet tot doel om de evolutie per programma of instelling integraal weer te geven, het gaat enkel om de evoluties die een impact hebben op de netto-beleidsruimte van de Vlaamse overheid in zijn geheel.

De bedragen in deze tabel geven het verschil met de beschikbare kredieten ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2022 weer (delta's) en niet de absolute bedragen die beschikbaar zijn.

Tabel 8-1: Detailtabel netto-beleidsruimte (in duizend euro)

BD	PR/Instelling		Beleids-kredieten	Vereffenings-kredieten
		Saldo t.o.v. begrotingsdoelstelling BA 2022 (1)		-2.245.705
		Uitgaven buiten begrotingsdoelstelling BA 2022 (2)		1.267.134
		Vorderingensaldo BA 2022 (3=1-2)		-3.512.839
		Evolutie ontvangsten bij ongewijzigd beleid (4)		4.919.620
		Ontvangsten MVG (4.1)		4.854.978
		Bruto aanvullende belasting op de PB		1.293.097
		Gewestmiddelen BFW		367.173
		Gemeenschapsmiddelen BFW		3.065.785
		Gewestelijke belastingen		190.962
		Actualisatie ontvangsten relanceplan VV		-137.931
		Sluis Terneuzen (zie ook uitgavenzijde)		-14.669
		Overige ontvangsten MVG		90.561
		Ontvangsten instellingen (4.2)		64.642
		Vlaams Energiebedrijf		-100.342
		De Lijn		27.450
		Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen		9.152

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
		Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek		19.166
		Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming		20.862
		Agentschap Opgroeien		41.839
		Overige		46.515
		Evolutie uitgaven bij ongewijzigd beleid (5)	4.087.025	3.878.483
		Index (5.1)	2.797.807	2.691.207
		Indexatie lonen binnen systeem van loonprovisie (op kruissnelheid brengen overschrijding spilindex december 2021, februari, april, juli en oktober 2022)	2.381.004	2.381.004
		Indexatie lonen en werkingsmiddelen buiten loonprovisie aan 7% GZI	159.255	144.165
		Indexprovisie (overschrijding spilindex december 2022, februari en juli 2023)	42.619	42.619
		ABEX-index VWF & VMSW (FS3 & BSL)	91.510	0
		Overige index (hoofdzakelijk lonen)	123.419	123.419
		Actualisatie beleids- en vereffeningskredieten (5.2)	1.289.218	1.187.276
	X	Actualisatie VEK relanceplan	0	-459.085
	X	Terugdraai coronaprovisie 2022	-500.000	-700.000
	X	Terugdraai middelen noodfonds Oekraïne 2022	-200.000	-200.000
	X	Middelen noodfonds Oekraïne 2023	165.000	165.000
	X	PAS provisie	-326.000	169.000
	X	Terugdraai eenmalige verhoging VAK/VEK-buffer 2022	-125.000	-175.000
C	CD en CE	Rente uitgaven	199.304	199.304
C	CD	Fiscale uitgave (woon)	13.057	13.057
C	CD	Fiscale uitgave (werk)	15.261	15.261
C	CD	Kilometerheffing	9.945	9.945
C	VFLD	Terugdraai eenmalige verhoging ten gevolge van watersnood 2021	-79.000	-79.000
C	CB	Provisie hernieuwbare energie 2020-2021	0	-20.750
C	CB	Provisie endogene groei 2023	6.300	6.300
C	CC	Responsabiliseringsbijdrage (BFW)	77.524	77.524
C	CD	Vermindering van de onroerende voorheffing voor energiezuinige woningen en gebouwen (E-peil)	8.000	8.000
E	EC	Leningen in het kader van de Oekraïne-crisis (zie ESR correcties)	1.000.000	1.000.000
E	FWO	Fluctuerende vastleggingskredieten ifv projecten en onderzoeksinfrastructuur	-69.834	23.776
E	FIO	Actualisatie vereffeningskalender	0	-13.192
E	FIO	Bijstelling compensatie indirecte emissiekosten (ICL)	91.647	91.647
F	FD, FF, FG	Loonmodellen onderwijs (leerplicht, VWO, DKO, CLB, PBD & ILBV)	99.785	99.785
F	Hoger onderwijs	Klikmechanisme 2023	29.828	29.828
F	Hoger onderwijs	Groeivoet graduaatsopleidingen	7.448	7.448
F	Hoger onderwijs	Opstap 2023 groeipad	14.400	14.400

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
F	Hoger onderwijs	VEK eenmalige compensatie graduaten 2021	0	5.500
F	AGION	Actualisatie vereffeningskalender	0	19.020
F	AGION	Actualisatie begrotingscontouren: intering	0	12.516
F	FB	Recurrente middelen digitale transformatie	13.754	13.754
F	FG	Studiefinanciering hoger onderwijs: terugdraai middelen noodfonds Oekraïne 2022	-6.053	-6.053
F	FG	Studiefinanciering hoger onderwijs: middelen noodfonds Oekraïne 2023	5.000	5.000
F	GO!	Actualisatie vereffeningskalender	0	-2.101
F	GO!	Actualisatie begrotingscontouren: intering	0	-5.656
F	Scholen Van Morgen	Actualisatie begrotingscontouren: ESR-uitgaven	-7.538	-7.538
F	School Invest	Actualisatie begrotingscontouren: ESR-uitgaven	32.127	32.127
G	VAPH	VAPH budgetten: correcte VAK-aanrekening	151.040	0
G	GH	Gezinszorg	18.750	18.750
G	VIPA	Instandhoudingsforfait	9.066	9.066
G	VIPA	A1-A3 Ziekenhuisfinanciering	21.252	21.252
G	Opgroeien Regie	Groeipakket (klik 2%)	94.851	94.851
G	Opgroeien Regie	Basisbedragen	29.654	29.654
G	Opgroeien Regie	Sociale toeslagen	15.516	15.516
G	Opgroeien Regie	Terugdraai groeipakket (impact instroom tijdelijk ontheemden uit Oekraïne)	-48.503	-48.503
G	Opgroeien Regie	Groeipakket (impact instroom tijdelijk ontheemden uit Oekraïne)	30.000	30.000
G	VSB	Zorgbudget zwaar zorgbehoevenden	9.046	9.046
G	VSB	Ouderenzorg: aangroei cfr erkenningskalender, zorgzwaarte en andere	56.907	56.907
G	VSB	Ouderenzorg: verhogen bezettingsgraad (niveau pré corona)	46.737	46.737
H	VRT	Transformatieplan 2023	6.025	6.025
J	JD	Dienstencheques	25.267	25.267
J	JD	Hervormd doelgroepenbeleid	58.822	58.822
J	JD	Sectorconvenanten	11.603	0
J	JD	ESF operationeel programma	7.502	4.303
J	JE	Collectief maatwerk	9.593	9.593
J	JE	Individueel maatwerk	3.376	3.376
M	MI	Sluis Terneuzen (zie ook ontvangsten MVG)	-50.719	-50.719
M	DVW	De Vlaamse Waterweg: vereffeningskalender	0	-7.300
M	DWV	De Werkvennootschap: vereffeningskalender	0	34.489
M	ME	Combimobiliteitsfonds	0	-4.554
M	De Lijn	Actualisatie vereffeningskalender	0	30.000
M	De Lijn	Exploitanten (toepassing parameters, o.a. brandstofkosten en inflatie)	21.426	21.426
M	De Lijn	Regie (o.a. brandstofkosten en inflatie)	6.144	6.144
M	De Lijn	Kost hoogspanning	7.872	7.872

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
M	De Lijn	Leerlingenvervoer (toepassing parameters, o.a. brandstofkosten en inflatie)	3.089	3.089
M	Lantis	Oosterweel: Hoofdwerken (uitgaven buiten begrotingsdoelstelling)	7.405	32.849
M	Lantis	Oosterweel: Flankerende maatregelen en leefbaarheid (uitgaven binnen begrotingsdoelstelling en buiten financieel model)	-13.960	15.360
M	Lantis	Oosterweel: Voorbereidende werken (uitgaven binnen begrotingsdoelstelling)	-11.791	-26.771
M	Lantis	Andere: Verkeersveiligheid en toekomstverbond (uitgaven binnen begrotingsdoelstelling)	8.129	1.878
Q	QE	Terugdraai retroactieve investeringspremie PV 2022	-22.563	-22.563
Q	QE	Retroactieve investeringspremie PV 2023	15.933	15.933
Q	QE	Versnelling woningrenovatie en hernieuwbare energie	22.670	34.070
Q	QH	Terugdraai klimaatmiddelen 2022	-213.474	-71.167
Q	QH	Klimaatmiddelen 2023 (excl. ICL)	78.782	41.594
Q	QH	Vereffeningen op klimaatmiddelen 2022 (excl. ICL)	0	71.158
Q	QH	Klimaatmiddelen bouwshiftfonds	100.000	0
Q	QH	Klimaatmiddelen IKF	14.500	14.500
Q	QE	Terugdraai aankoop groenestroomcertificaten	-107.016	-107.016
Q	QE	Terugdraai energiefonds: impulsprojecten energiebeleid 2022	-8.323	-8.323
Q	QE	Energiefonds: impulsprojecten energiebeleid 2023	53.433	33.135
S	SF	Vlaams Mensenrechteninstituut	5.000	4.313
S	SF	Recurrente middelen digitale transformatie	5.000	2.500
S	SM	Groeinorm 3,5% financiering lokale besturen	109.854	109.854
S	SM	Recurrente middelen digitale transformatie	3.500	700
S	SM	Terugdraai middelen versterking collectieve renovaties	-4.250	-4.250
S	SM	Middelen versterking collectieve renovaties 2023	3.750	3.750
S	SK	Fonds onroerende goederen: bouwprojecten gefinancierd met klimaatmiddelen	-2.863	-6.396
S	SK	Fonds onroerende goederen: bouwprojecten niet gefinancierd met klimaatmiddelen	-9.457	-4.650
S	SK	Vastgoedbeheer: zero based raming	4.131	4.131
S	AII	Recurrente middelen digitale transformatie	1.500	1.500
S	AII	Actualisatie begrotingscontouren	4.219	4.219
S	SK	Bijstelling bouwprojecten: K2023, VAC Mechelen, VAC Antwerpen en renovatie Martelarensite	27.554	4.871
S	SK	Terugdraai aankoop gebouw Brussel 2022	-13.750	-13.750
S	SK	Terugdraai inkanteling vastgoed 2022	-12.721	-12.721
S	SK	Provisie uitvoering 5-sporenbeleid en versterking arbeidsvoorwaarden	34.023	34.023
		Overige	190.732	253.619

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
		ESR correcties (6)		880.926
		Onderbenutting (7)		161.017
		Vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (8=3+4-5+6+7)		-1.429.759
		Uitgaven buiten begrotingsdoelstelling (9)		978.829
		Netto-beleidsruimte (10=8+9)		-450.930
		Uitbreiding netto-beleidsruimte (11)	458.438	458.438
		Ontvangsten Regeerakkoord	2.812	2.812
		Fiscaliteit - hervormingen	1.008	1.008
		Punctuele maatregelen	1.804	1.804
		Uitgaven Regeerakkoord	204.340	204.340
		Fiscaliteit - hervormingen	92.309	92.309
		Mildere groeipaden	84.807	84.807
		Efficiëntie en kerntaken	20.284	20.284
		Punctuele maatregelen	6.940	6.940
		Extra maatregelen BO 2022 ontvangsten	9.200	9.200
		Extra maatregelen BO 2022 uitgaven	201.148	201.148
		Extra maatregel BO 2023	40.938	40.938
		Extra aanwending (nieuw beleid) (12)	-2.173.469	-1.950.393
		Uitgaven Regeerakkoord	-524.617	-389.541
		Fiscaliteit	-7.000	-7.000
		Warm Vlaanderen	-173.970	-164.347
		Excelleren	-112.076	-112.076
		Extra investeringen	-138.000	-16.500
		Lokale besturen	-51.930	-51.930
		Mobiliteit en openbare werken	-8.000	-8.000
		Omgeving	-5.250	-5.250
		Andere	-28.391	-24.438
		Nieuwe beleidsimpulsen	-1.648.852	-1.560.852
		Vlaamse openbaredienstverplichtingen	-148.000	-148.000
		Versterking minimale levering aardgas en uitbreiding naar klanten die elektrisch verwarmen	-43.300	-43.300
		Verruiming doelgroep die in aanmerking komt voor energiescan	-2.520	-2.520
		Verhoging inkomensgrenzen van doelgroep 3	-1.500	-1.500
		Begeleiding gezinnen met betalingsproblemen bij onderhoud en verduurzaming verwarming	-5.000	-5.000
		Versterking basisfinanciering Energiehuizen	-8.000	-8.000

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
		Versterking OCMW's met oog op advies/hulp energiecrisis	-8.500	-8.500
		Versterking CAW's met oog op advies/hulp energiecrisis en doorverwijzing naar Energiehuizen en OCMW's	-3.000	-3.000
		Bijkomende informatiecampagne om moeilijk bereikbare doelgroepen te informeren	-500	-500
		Gemotiveerd betalingsuitstel voor de terugbetaling van sociale leningen	-3.000	-3.000
		Toepassing tijdelijk staatssteunkader EU	-250.000	-250.000
		Lokale besturen: compensatie energiekost	-95.000	-95.000
		Andere entiteiten (onderwijs, welzijn, cultuur, VRT...): compensatie energiekost	-186.000	-186.000
		De Lijn: compensatie exploitatieverlies	-20.000	-20.000
		Renteloze leningen aan OCMW's in het kader van het Noodkoopfonds	-1.800	-1.800
		Premie voor dakisolatie voor doe-het-zelvers	-2.400	-2.400
		Cofinanciering (met lokale besturen) van wijkcontracten i.f.v. renovatie	-5.000	-5.000
		Oprichting ESCO bij Het Facilitair Bedrijf voor investeringen Vlaamse overheidsgebouwen	-40.000	-40.000
		Begeleiding gezinnen bij plaatsen van PV-installaties	-10.400	-10.400
		Extra aanwending Vlaams Klimaatfonds	60.000	60.000
		Versterking call groene warmte, restwarmte en warmtenetten	-10.000	-10.000
		Extra investeringen in asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV	-15.000	-15.000
		Versnelling verleding van openbare verlichting langs snelwegen	-15.000	-15.000
		Steun bedrijfsleven voor investeringen in PV en/of energiebesparing	-20.000	-20.000
		Jobbonus	-42.757	-42.757
		Groeipakket	-202.603	-202.603
		Versterking Zorginspectie	-4.767	-4.767
		Versterking Opgroeien	-3.972	-3.972
		Kinderopvang	-92.000	-92.000
		Onderwijs	-50.000	-50.000
		Leerlingenvervoer MOW	-11.400	-11.400
		Leerlingenvervoer busbegeleiders OV	-3.333	-3.333
		Schrapping Vlaamse energieheffing (gezinnen)	-30.000	-30.000
		Sectoraal akkoord Vlaamse ambtenaren	-4.500	-4.500
		Strijd tegen kinderarmoede	-4.000	-4.000
		Projecten Samenleven	-4.000	-4.000
		Blue Deal (droogte/wateroverlast)	-100.000	-65.000
		Sigma-plan	-60.000	-40.000
		Stroomgebiedsbeheersplannen	-20.000	-20.000
		Investeringen MOW	-100.000	-70.000
		Extra onderhoudswerken MOW	-50.000	-50.000

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Vereffenings- kredieten
		Jeugdinfrastructuur	-5.000	-2.000
		Justitiehuizen	-12.200	-12.200
		Strategische voorraad beschermingsmateriaal	-11.900	-11.900
		Vlaamse bijdrage Wereldtentoonstelling Osaka	-1.000	-1.000
		Vlaams Brusselfonds	-1.500	-1.500
		Saldo t.o.v. begrotingsdoelstelling BO 2023 (13=10+11+12)		-1.942.885
		Vorderingensaldo BO 2023 (14=13-9)		-2.921.714

8.2 Bijlage 2: Parameteroverzicht

Tabel 8-2 bevat een overzicht van alle gebruikte parameters. De kolommen '2021 definitief' en '2022 aangepast' tonen de uitgangshypothesen bij de middelenberekening ter gelegenheid van de begrotingsaanpassing 2022. De kolommen '2022 vermoedelijk' en '2023 initieel' tonen de uitgangshypothesen bij de middelenberekening ter gelegenheid van de begrotingsopmaak 2023. De bevolkingsgerelateerde parameters betreffen realisatiecijfers per 1 januari 2022, zoals meegedeeld door de FOD Financiën op 23 september 2022, aangevuld met prognoses op basis van de bevolkingsvooruitzichten van juni 2022.

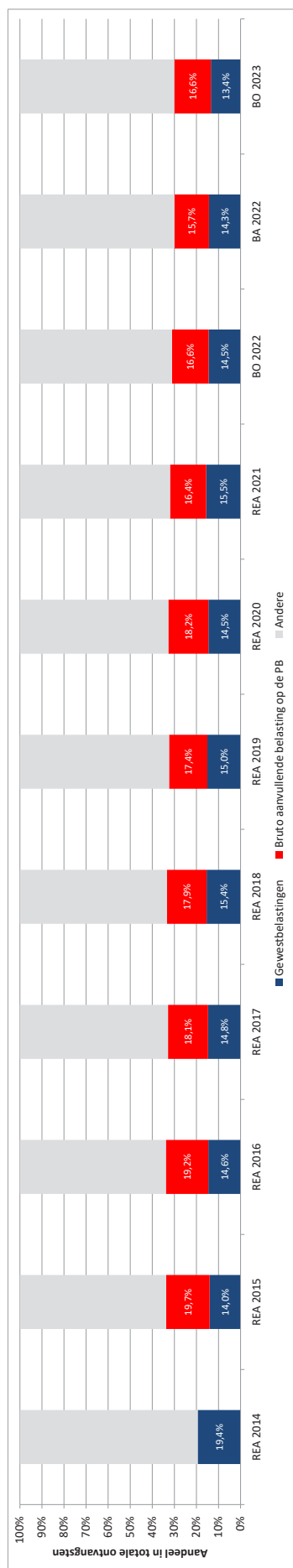
Tabel 8-2: Volledig parameteroverzicht

Begrotingsjaar	BA 2022		BO 2023	
	2021 definitief	2022 aangepast	2022 vermoedelijk	2023 initieel
Parameters				
Inflatie (CPI)	2,44%	5,50%	9,40%	6,50%
Economische groei (BBP)	6,10%	3,00%	2,60%	0,50%
Personenbelasting (federaal gedeelte)				
Aanslagjaar	2020	2021	2021	2022
Vlaams Gewest	22.272.774	22.549.174	22.802.820	24.020.301
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	9.504.184	9.614.538	9.706.898	10.143.137
Brussels H. Gewest	2.902.130	2.938.344	2.955.705	3.110.127
Duitstaligen	147.904	149.708	149.620	157.248
Fiscale capaciteit (FC)				
Aanslagjaar	2020	2021	2021	2022
Vlaams Gewest	63,95%	63,97%	64,03%	64,17%
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	27,29%	27,27%	27,26%	27,10%
Brussels H. Gewest	8,33%	8,34%	8,30%	8,31%
Duitstaligen	0,42%	0,42%	0,42%	0,42%
Verdeelsleutel onderwijs (LLN)				
Toestand	definitief	raming	raming	raming
Vlaamse Gemeenschap	57,78%	57,97%	57,95%	58,22%
Franse Gemeenschap	42,22%	42,03%	42,05%	41,78%
Inwoners				
Referentietijdstip	01/01/2021	01/01/2022	01/01/2022	01/01/2023
Teldatum	01/01/2021	raming	01/01/2022	raming
Vlaanderen	6.653.062	6.692.402	6.698.876	6.782.682
Wallonië (excl. Duitst.)	3.570.062	3.580.756	3.583.891	3.609.334
Brussel	1.219.970	1.227.809	1.222.637	1.245.553
Duitstaligen	78.144	78.463	78.604	79.554
Min 18 jarigen (excl. Duitst.) (DENAT)				
Referentietijdstip	30/06/2020	30/06/2021	30/06/2021	30/06/2022
Teldatum	01/02/2022	01/02/2022	01/08/2022	01/08/2022
Nederlandstalig	1.288.135	1.293.313	1.293.941	1.310.558
Franstalig	733.452	730.035	730.609	732.968
Brussel	276.613	274.518	274.756	275.430

Begrotingsjaar	BA 2022		BO 2023	
	2021 definitief	2022 aangepast	2022 vermoedelijk	2023 initieel
Denataliteitscoëfficiënt	105,7285%	105,2712%	105,3398%	105,6001%
Verdeelsleutel Plantentuin				
Toestand	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014
Vlaamse Gemeenschap	79,87013%	79,87013%	79,87013%	79,87013%
Franse Gemeenschap	20,12987%	20,12987%	20,12987%	20,12987%
Pendelaars naar BHG				
Vlaams Gewest	61,825%	61,825%	61,825%	61,825%
Waals Gewest	38,175%	38,175%	38,175%	38,175%
Belasting Staat				
Aanslagjaar	2021	2022	2022	2023
Mededeling FOD Financiën	17/03/2022	17/03/2022	23/09/2022	23/09/2022
Vlaams Gewest	31.480.461	32.738.693	33.487.819	37.228.314
Waals Gewest	13.467.697	13.962.487	14.195.578	15.837.123
Brussels H. Gewest	3.963.711	4.060.560	4.215.637	4.677.358
Elasticiteit Vlaams Gewest	0,36100	1,32200	1,32200	1,32200
0 t.e.m. 18-jarigen				
Referentietijdstop	01/01/2021	01/01/2022	01/01/2022	01/01/2023
Teldatum	01/01/2021	raming	01/01/2022	raming
Vlaamse Gemeenschap	1.359.064	1.369.027	1.369.404	1.394.591
Franse Gemeenschap	773.758	772.381	773.082	776.409
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	288.777	288.543	287.461	292.850
Duitstalige Gemeenschap	15.968	16.171	16.164	16.563
+80-jarigen				
Referentietijdstop	01/01/2021	01/01/2022	01/01/2022	01/01/2023
Teldatum	01/01/2021	raming	01/01/2022	raming
Vlaamse Gemeenschap	370.957	374.257	374.178	372.255
Franse Gemeenschap	164.245	164.127	164.245	161.828
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	42.759	42.895	42.744	41.868
Duitstalige Gemeenschap	3.965	4.090	4.045	4.210
Fiscale uitgaven AJ 2015				
Mededeling FOD FIN	03/03/2017	03/03/2017	03/03/2017	03/03/2017
Vlaams Gewest	1.790.368	1.790.368	1.790.368	1.790.368
Waals Gewest	788.086	788.086	788.086	788.086
Brussels H. Gewest	148.932	148.932	148.932	148.932

8.3 Bijlage 3: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen

Figuur 8-1: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen (REA 2014 en BO 2023)

Bron: departement FB

8.4 Bijlage 4: De voorschottenmethode voor de aanrekening van de gewestelijke opcentiemen en de fiscale uitgaven

Sinds de begrotingsaanpassing 2018 worden de bruto-opcentiemen geraamd met toepassing van de voorschottenmethode en niet langer volgens de methode van de getransactionaliseerde kas²⁴. Omdat er na de inkohiering (versturen van aanslagbiljet) een betaaltermijn van twee maanden volgt, moeten ook de kasinkomsten van januari en februari van begrotingsjaar t+1 worden aangerekend op het begrotingsjaar t²⁵.

Concreet worden in de benadering van de getransactionaliseerde kas in begrotingsjaar t de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen vervat in de tijdens dat begrotingsjaar t uitgestuurde inkohieringen (die dus op verschillende aanslagjaren kunnen slaan) alsook de door de FOD Financiën ontvangen bedragen in de periode maart van begrotingsjaar t tot en met februari van begrotingsjaar t+1 als op begrotingsjaar t ESR-aanrekenbare gewestelijke opcentiemen beschouwd.

De methode van de getransactionaliseerde kas heeft evenwel als nadeel dat de grootte van de raming in sterke mate bepaald wordt door het verwachte inkohieringsritme van de FOD Financiën, waardoor de stabiliteit en de trendmatige evolutie van de begrote en gerealiseerde ontvangsten kan verstoord worden. Een versnelling of vertraging van het inkohieringsritme naar het jaareinde toe heeft immers een rechtstreekse impact op het uitvoeringscijfer van dat jaar.

Niettegenstaande de HRF eerder aangekondigd heeft om de evaluatie van het begrotingsresultaat van alle overheden op gelijke leest te schoeien en hiertoe de methode van de getransactionaliseerde kas te gebruiken, wordt in de voorliggende begroting nog steeds de voorschottenmethode toegepast. Het wisselen van evaluatiemethode zal na akkoord van de Interministeriële Conferentie Financiën en Begroting ook in de Vlaamse begroting doorgevoerd worden.

Volgens de voorschottenmethode worden de aanrekenbare opcentiemen van het begrotingsjaar t bekomen door de som te maken van:

1. de 'voorschotten' met betrekking tot het aanslagjaar t die door de FOD Financiën tijdens het jaar t zelf aan het Vlaamse Gewest betaald worden. Het bedrag van de voorschotten is gebaseerd op de raming van de bruto-opcentiemen voor dat aanslagjaar t en houdt rekening met een (door de FOD Financiën) vooropgestelde innings- of voorschottencoëfficiënt (99,17% voor het aanslagjaar 2018; 99,37% voor het aanslagjaar 2019; 99,45% voor het aanslagjaar 2020, 99,09% voor het aanslagjaar 2021 en 99,07% voor de aanslagjaren 2022 en 2023);
2. de 'voorfinanciering' met betrekking tot vorige aanslagjaren begrepen in de kohieren tot en met december van het jaar t;

²⁴ Zie 'Wegwijs in de bijzondere financieringswet: financiële middelenvoorziening voor Gemeenschappen en Gewesten na de zesde staatshervorming', [De financiële middelenvoorziening voor Gemeenschappen en Gewesten na de zesde staatshervorming - Fin \(vlaanderen.be\)](https://fin.vlaanderen.be)

²⁵ De cijfers van de FOD Financiën van de maanden januari en februari omvatten, naast de door de FOD Financiën effectief ontvangen saldobetalingen in januari en februari, ook de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen van de inkohieringen die uitgestuurd zijn in de loop van de maanden januari en februari. Die bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen slaan dus niet op inkohieringen van de vorige maanden november en december die in januari worden betaald of vereffend. De aan een Gewest toegewezen bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen begrepen in de kohieren van de maanden januari en februari wijst het INR niet toe aan het vorige maar aan het huidige begrotingsjaar.

3. de 'ontvangen bedragen' met betrekking tot vorige aanslagjaren ontvangen tot en met februari van het jaar t+1;
4. waarbij 2 en 3 verminderd worden met de in vorige begrotingsjaren aangerekende voorschotten, voorfinanciering en ontvangen bedragen.

De raming van de voorschotten van de bruto-opcentiemen volgens de voorschottenmethode vertrekt van de door de FOD Financiën op 23 september 2022 ter beschikking gestelde regionale bedragen van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen voor het aanslagjaar 2023.

De raming van de totale voorfinanciering en ontvangen bedragen gaat uit van de door de FOD Financiën op 23 september 2022 ter beschikking gestelde regionale bedragen van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2022. De bedoelde regionale bedragen hebben betrekking op de kohieren gerelateerd aan de gewone aanslagtermijn (kohieren tot en met juni van het aanslagjaar t+1). De raming van de bruto-opcentiemen bij begrotingsopmaak 2023 houdt bovendien ook rekening met de verwachte kohieren na het aflopen van de gewone aanslagtermijn (de zogenaamde staartkohieren).

De raming voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2022 gaat bovendien uit van een finaal inningspercentage van 99,68% voor het aanslagjaar 2015, 99,85% voor het aanslagjaar 2016, 99,72% voor het aanslagjaar 2017, 99,72% voor het aanslagjaar 2018, 99,63% voor het aanslagjaar 2019, 99,66% voor het aanslagjaar 2020, 99,66% voor het aanslagjaar 2021 en voor de volgende aanslagjaren. Deze inningspercentages vinden hun oorsprong in de tot en met juli 2022 gerealiseerde kohieren, voorfinancieringen en ontvangen bedragen met betrekking tot de aanslagjaren 2015 tot en met 2021, aangevuld met de nog te verwachten kohieren, voorfinanciering en ontvangen bedragen vanaf augustus 2022.

Tabellen 8-3 tot 8-5 tonen per aanslagjaar de voorschotten van de bruto-opcentiemen en de simulatie van de kasmatige afrekeningen. De in deze tabellen gebruikte inningspercentages zijn gebaseerd op de geciteerde uitvoeringscijfers voor de aanslagjaren 2015 en volgende.

Tabel 8-3: Bruto-opcentiemen volgens voorschottenmethode²⁶ (in duizend euro)

	REA 2015	REA 2016	REA 2017	REA 2018	REA 2019	REA 2020	REA 2021	PROG 2022	BO 2023
Voorschotten bruto-opcentiemen AJ	7.465.579	7.520.131	7.593.346	7.509.363	7.657.210	7.719.120	7.825.699	8.094.634	9.204.657
Afrekeningen AJ 2015		222.805	23.736	3.993	2.051	454			
Afrekeningen AJ 2016			179.994	22.714	4.754	1.696	3.749		
Afrekeningen AJ 2017				169.153	26.222	3.067	3.656	2.973	
Afrekeningen AJ 2018					233.510	18.940	4.153	4.013	2.973
Afrekeningen AJ 2019						129.629	27.884	4.880	3.748
Afrekeningen AJ 2020							21.455	25.094	4.874
Afrekeningen AJ 2021								92.078	8.029
Afrekeningen AJ 2022									228.417
Totaal volgens voorschottenmethode	7.465.579	7.742.935	7.797.076	7.705.223	7.923.747	7.872.907	7.886.598	8.223.672	9.452.698

Tabel 8-4: Raming van de voorschotten (in duizend euro)

	AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Federaal voorschottenpercentage VS%	(1)	98,72%	98,72%	99,17%	99,37%	99,45%	99,09%	99,07%	99,07%
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij federale BC/BO; aan 100%)	(2)	7.465.579	7.617.636	7.572.212	7.705.756	7.761.810	7.897.567	8.170.621	9.291.064
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij federale BC/BO; aan VS%)	(3)=(2)*(1)	7.465.579	7.520.131	7.509.363	7.657.210	7.719.120	7.825.699	8.094.634	9.204.657

²⁶ De voorschottenmethode houdt uiteindelijk ook rekening met een verondersteld inningspercentage (hier: 99,68% voor aanslagjaar 2015; 99,85% voor aanslagjaar 2016; 99,72% voor aanslagjaar 2017; 99,72% voor aanslagjaar 2018; 99,63% voor aanslagjaar 2019; 99,66% voor aanslagjaar 2020 en 99,66% voor aanslagjaar 2021 en voor de volgende aanslagjaren).

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Voorschotten fiscale uitgaven (bij federale BC/BO; aan 100%)	(4)	1.864.441	1.856.487	1.882.425	1.848.232	1.763.491	1.731.464	1.526.766	1.426.027	1.363.548
Voorschotten fiscale uitgaven (bij federale BC/BO; aan VS%)	(5)=(4)*(1)	1.864.441	1.832.724	1.858.330	1.832.892	1.752.381	1.721.941	1.512.872	1.412.765	1.350.867
Voorschotten netto-opcentiemen (aan VS%)	(6)=(3)-(5)	5.601.138	5.687.406	5.735.016	5.676.471	5.904.829	5.997.179	6.312.827	6.681.869	7.853.790

Bron: FOD Financiën, departement FB waarbij de bedoelde gegevens betrekking hebben op de ramingen van de FOD Financiën die bij de federale begrotingscontrole (voor 2023 de federale begrotingsopmaak) van het betrokken jaar werden opgesteld.

Tabel 8-5: Raming van de afrekeningen (in duizend euro)

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Verwachte bruto-opcentiemen per AJ (tem juni AJ+1) aan 100%	(1)	7.613.907	7.653.814	7.671.932	7.657.884	7.775.947	7.741.822	7.930.228	8.357.587	9.291.064
toestand		def	def	def	def	def	def	def	BO 2023	BO 2023
Toevoegen van staat = kohieren netto-opcentiemen vanaf juli AJ+1	(2)	52.987	46.499	63.982	57.398	48.109	43.341	52.053	52.053	52.053
Totaal verwachte bruto-opcentiemen per AJ aan 100%	(3)=(1)+(2)	7.666.894	7.700.313	7.735.914	7.715.283	7.824.056	7.785.163	7.982.281	8.409.640	9.343.116

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Verwachte fiscale uitgaven per AJ (tem juni AJ+1) aan 100%	(4)	1.792.441	1.789.202	1.776.488	1.755.471	1.724.215	1.705.475	1.546.922	1.466.497	1.363.548
toestand		def	def	def	def	def	def	def	BO 2023	BO 2023
Toevoegen van staat ? Nee, zit reeds in de staat aan netto-opcentiemen	(5)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal verwachte fiscale uitgaven per AJ aan 100%	(6)=(4)+(5)	1.792.441	1.789.202	1.776.488	1.755.471	1.724.215	1.705.475	1.546.922	1.466.497	1.363.548

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020	AJ 2021	AJ 2022	AJ 2023
Totaal verwachte netto-opcentiemen per AJ aan 100%	(7)=(3)-(6)	5.874.453	5.911.111	5.959.427	5.959.812	6.099.841	6.079.688	6.435.358	6.943.142	7.979.568

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
AJ 2015	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2015 in 2015	5.601.138					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2015 (100%) inclusief staartkohieren	(1)					
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2015 (100%)	(2)					7.666.894
	Verwachte realisatie netto-opcentiemen AJ 2015 (100%)	(3)					1.792.441
	Verwachte realisatie netto-opcentiemen AJ 2015 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.874.453
	Gerealiseerde ontvangsten AJ 2015 tem februari t+1 (inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)					92,06%
	Spreiding voorfinancieringen	(6)	50,31%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	2.720.983	0	0	0	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)					7,62%
	Spreiding ontvangen bedragen	(9)	11,53%	5,69%	0,89%	0,46%	0,10%
	Ontvangen bedragen	(10)	51.635	364.059	3.993	2.051	454
	Totale ontvangsten AJ 2015 tem februari t+1 (voorfin tem dec + ontv bedragen tem feb)	(11)=(7)+(10)		5.847.680	5.851.673	5.853.724	5.854.177
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2015	(12)=(11)-(1)		23.736	3.993	2.051	454

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
AJ 2016	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2016 in 2016	5.687.406					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2016 (100%) inclusief staartkohieren	(1)					
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2016 (100%)	(2)					7.700.313
	Verwachte realisatie netto-opcentiemen AJ 2016 (100%)	(3)					1.789.202
	Verwachte realisatie netto-opcentiemen AJ 2016 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.911.111

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Verwachte ontvangsten AJ 2016 tem februari t+1 (inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)					93,49%
	Spreiding voorfinancieringen	(6)	48,00%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	2.652.559	1.893	33	93	7
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)					6,36%
	Spreiding ontvangen bedragen	(9)	20,02%	71,74%	1,26%	0,44%	1,00%
	Ontvangen bedragen	(10)	75.292	20.821	4.720	1.604	3.742
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2016 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		5.890.114	5.894.868	5.896.564	5.900.313
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2016	(12)=(11)-(1)		22.714	4.754	1.696	3.749

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
AJ 2017	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2017 in 2017	(1)	5.735.016				
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2017 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					7.735.914
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2017 (100%)	(3)					1.776.488
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2017 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.959.427
	Verwachte ontvangsten AJ 2017 tem februari t+1						
	(inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)					92,99%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2017)	(6)	59,23%	40,70%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	3.282.236	2.255.414	3.931	22	34
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)					6,73%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2017)	(9)	25,83%	66,18%	5,58%	0,77%	0,74%
	Ontvangen bedragen	(10)	103.530	262.988	22.292	3.045	3.622
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2017 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		5.904.169	5.933.458	5.937.115	5.940.088
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2017	(12)=(11)-(1)		169.153	3.067	3.656	2.973

			2018	2019	2020	2021	2022	2023
AJ 2018	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2018 in 2018	(1)	5.676.471					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2018 (100%) inclusief staartkohieren	(2)						7.715.283
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2018 (100%)	(3)						1.755.471
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2018 (100%)	(4)=(2)-(3)						5.959.812
	Verwachte ontvangsten AJ 2018 tem februari t+1 (inclusief FU BNI)							
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)						93,08%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2018)	(6)	57,98%	41,96%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	3.216.427	2.327.795	3.264	101	33	7
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)						6,63%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2018)	(9)	29,94%	63,25%	4,02%	1,03%	1,01%	0,75%
	Ontvangen bedragen	(10)	118.321	247.438	15.676	4.052	3.980	2.966
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2018 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		5.909.981	5.928.921	5.933.074	5.937.087	5.940.060
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2018	(12)=(11)-(1)		233.510	18.940	4.153	4.013	2.973

			2019	2020	2021	2022	2023	2024
AJ 2019	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2019 in 2019	(1)	5.904.829					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2019 (100%) inclusief staartkohieren	(2)						7.824.056
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2019 (100%)	(3)						1.724.215
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2019 (100%)	(4)=(2)-(3)						6.099.841
	Verwachte ontvangsten AJ 2019 tem februari t+1 (inclusief FU BNI)							
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)						93,04%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2019)	(6)	65,09%	34,85%	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	3.694.131	1.978.136	3.010	38	35	7
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)						6,59%

			2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2019)	(9)	32,87%	58,04%	6,21%	1,21%	0,92%	0,76%
	Ontvangen bedragen	(10)	132.095	230.096	24.874	4.843	3.713	3.036
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2019 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		6.034.458	6.062.342	6.067.223	6.070.970	6.074.013
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2019	(12)=(11)-(1)		129.629	27.884	4.880	3.748	3.043

			2020	2021	2022	2023	2024	2025
AJ 2020	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2020 in 2020	(1)	5.997.179					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2020 (100%) inclusief staartkohieren	(2)						7.785.163
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2020 (100%)	(3)						1.705.475
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2020 (100%)	(4)=(2)-(3)						6.079.688
	Verwachte ontvangsten AJ 2020 tem februari t+1							
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)						93,16%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2020)	(6)	76,83%	23,13%	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	4.351.163	1.309.804	2.527	37	35	7
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)						6,50%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2020)	(9)	41,22%	50,12%	5,73%	1,22%	0,94%	0,77%
	Ontvangen bedragen	(10)	162.953	194.715	22.566	4.837	3.701	3.026
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2020 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		6.018.635	6.043.728	6.048.603	6.052.338	6.055.371
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2020	(12)=(11)-(1)		21.455	25.094	4.874	3.735	3.033

			2021	2022	2023	2024	2025	2026
AJ 2021	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2021 in 2021	(1)	6.312.827					
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2021 (100%) inclusief staartkohieren	(2)						7.982.281
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2021 (100%)	(3)						1.546.922
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2021 (100%)	(4)=(2)-(3)						6.435.358

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Verwachte ontvangsten AJ 2021 tem februari t+1						
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)					92,76%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2021)	(6)	72,83%	0,12%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)	4.347.313	1.614.660	7.272	91	84
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)					6,90%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2021)	(9)	35,48%	0,17%	0,03%	0,03%	0,02%
	Ontvangen bedragen	(10)	157.561	285.371	756	147	113
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2021 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		6.404.905	6.412.934	6.413.172	6.413.369
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2021	(12)=(11)-(1)		92.078	8.029	238	197
							109

		2022	2023	2024	2025	2026	2027
AJ 2022	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2022 in 2022	(1)	6.681.869				
	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2022 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					8.409.640
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2022 (100%)	(3)					1.466.497
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2022 (100%)	(4)=(2)-(3)					6.943.142
	Verwachte ontvangsten AJ 2022 tem februari t+1						
	Luik voorfinancieringen tem december t	(5)					92,76%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2021)	(6)	72,83%	0,12%	0,00%	0,00%	0,00%
	Voorfinancieringen	(7)=(4)*(5)*(6)	4.690.339	1.742.066	7.846	91	19
	Luik ontvangen bedragen tem februari t+1	(8)					6,90%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2021)	(9)	35,48%	0,17%	0,03%	0,03%	0,02%
	Ontvangen bedragen	(10)=(4)*(8)*(9)	169.993	307.888	816	121	99
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2022 tem februari t+1	(11)=(7)+(10)		6.910.286	6.918.949	6.919.205	6.919.536
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2022	(12)=(11)-(1)		228.417	8.662	256	118

Concreet. Om tot het geraamde bedrag van de bruto-opcentiemen volgens de voorschottenmethode te komen, moeten vooreerst de voorschotten van de bruto-opcentiemen geraamd worden. De FOD Financiën raamt de voorschotten voor het aanslagjaar 2023. Hierbij dient benadrukt te worden dat de bedoelde gegevens betrekking hebben op de ramingen van de FOD Financiën die bij de federale begrotingsopmaak 2023 (in casu september 2022) werden opgesteld.

Vervolgens worden de kasmatige afrekeningen van de netto-opcentiemen geraamd. Ook de raming van de kasmatige afrekeningen is gebaseerd op de door de FOD Financiën ter beschikking gestelde gegevens, maar hier betreft het de bij de federale begrotingsopmaak 2023 geactualiseerde gegevens voor alle betrokken aanslagjaren (uitvoeringscijfers tot en met aanslagjaar 2021, ramingen vanaf aanslagjaar 2022). Aangezien de federale uitvoeringscijfers en ramingen telkens betrekking hebben op de kohieren van de gewone aanslagtermijn (= kohieren tot en met juni van het jaar aanslagjaar $t+1$), houdt de voorliggende raming van de afrekeningen ook rekening met een beperkt bedrag aan kohieren die buiten de gewone aanslagtermijn ingekohierd worden (de zogenaamde staartkohieren).

Om tot het bedrag van de kasmatige afrekeningen te komen, wordt er tevens een onderscheid gemaakt tussen de voorfinancieringen en de ontvangen bedragen. De spreiding van beide componenten over de betrokken maanden verloopt immers niet op dezelfde manier. Het luik voorfinanciering heeft betrekking op de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen die in de ingekohierde bedragen begrepen zijn. De voorfinanciering wordt geacht te zijn ontvangen in de maand waarin de aanslag gevestigd werd (= maand van inkohiering). De al dan niet betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige heeft geen impact op de aanrekening van de voorfinanciering. Het luik ontvangen bedragen heeft betrekking op de effectieve betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige. In geval van een negatieve belastingschuld gaat het om een teruggave door de fiscus.

De kasmatige afrekening wordt bekomen door per aanslagjaar en per begrotingsjaar het verschil te maken tussen enerzijds de gerealiseerde of geraamde voorfinanciering tot en met december van het jaar t en de gerealiseerde of geraamde ontvangen bedragen tot en met februari van begrotingsjaar $t+1$, en anderzijds de voorschotten (al dan niet verhoogd met de reeds in vorige begrotingsjaren aangerekende afrekeningen). De verschuiving van twee maanden bij de ontvangen bedragen heeft te maken met de betaaltermijn van twee maanden na het ontvangen van het kohier.

De volgens de voorschottenmethode aanrekenbare ontvangsten worden tot slot bekomen door de som te maken van de voorschotten en de kasmatige afrekeningen die zich in hetzelfde begrotingsjaar situeren.

De aanrekenbare bruto-opcentiemen van het begrotingsjaar 2023 bedragen 9.452.698 duizend euro en zijn dus samengesteld uit voorschotten (9.204.657 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2023) en afrekeningen (2.973 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2018; 3.748 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2019; 4.874 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2020; 8.029 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2021 en 228.417 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2022). Voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2017 worden er geen afrekeningen meer verwacht.

Bemerk (nogmaals) dat de voorschottenmethode uiteindelijk ook rekening houdt met een verondersteld finaal inningspercentage (hier: 99,68% voor aanslagjaar 2015; 99,85% voor aanslagjaar 2016; 99,72% voor aanslagjaar 2017; 99,72% voor aanslagjaar 2018; 99,63% voor aanslagjaar 2019; 99,66% voor aanslagjaar 2020 en 99,66% voor aanslagjaar 2021 en voor de volgende aanslagjaren).

8.5 Bijlage 5: overzichten verdeling index per beleidsdomein en begrotingsprogramma

Tabel 8-6 en tabel 8-7 tonen de toename van de uitgavenkredieten per beleidsdomein en begrotingsprogramma voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021, februari 2022, april 2022, juli 2022 en oktober 2022 bij de BO 2023.

Tabel 8-8 en tabel 8-9 tonen de indexatie bij de BO 2023 per beleidsdomein en begrotingsprogramma van de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen.

Tabel 8-10 en tabel 8-11 tonen de indicatieve verdeling van de indexprovisie BO 2023 per beleidsdomein en begrotingsprogramma indien de kredieten (zoals berekend bij de BO 2023) zouden worden toegewezen. Het betreft een indicatieve verdeling omdat de indexprovisie centraal gebudgetteerd is bij het beleidsdomein Financiën en Begroting.

Tabel 8-6: indexatie bij de BO 2023 per beleidsdomein voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021 t.e.m. oktober 2022

BD-code	Omschrijving beleidsdomein	VAK	VEK
C	Beleidsdomein Financiën en Begroting	7.710	7.710
E	Beleidsdomein Economie Wetenschap en Innovatie	3.856	3.856
F	Beleidsdomein Onderwijs en Vorming	974.280	974.280
G	Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	838.778	838.778
H	Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media	54.647	54.647
J	Beleidsdomein Werk en Sociale Economie	345.014	345.014
K	Beleidsdomein Landbouw en Visserij	5.791	5.791
M	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	80.482	80.482
Q	Beleidsdomein Omgeving	25.656	25.656
S	Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	41.142	41.142
V	Hogere entiteiten	3.648	3.648
	TOTAAL	2.381.004	2.381.004

Tabel 8-7: indexatie bij de BO 2023 per begrotingsprogramma voor het op kruissnelheid brengen van de overschrijdingen van de spilindex van december 2021 t.e.m. oktober 2022

PR-code	Omschrijving programma	VAK	VEK
CA	APPARAATSKREDIETEN	7.702	7.702
CB	PROVISIES	0	0
CC	BUDGETTAIR BELEID	8	8
CD	FISCALITEIT	0	0
CE	FINANCIELE OPERATIES	0	0
CF	BOEKHOUDING	0	0
EA	APPARAATSKREDIETEN	3.829	3.829
EB	PROVISIES	0	0
EC	ECONOMIE	27	27
EE	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	0	0
EF	INNOVATIE	0	0
EG	WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	0	0

FA	APPARAATSKREDIETEN	5.649	5.649
FB	PROVISIES	13.313	13.313
FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	858.852	858.852
FE	HOGER ONDERWIJS	0	0
FF	DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS EN VOLWASSENENONDERWIJS	70.573	70.573
FG	ONDERSTEUNING VAN HET ONDERWIJSVELD	25.893	25.893
GA	APPARAATSKREDIETEN	14.162	14.162
GB	PROVISIES	0	0
GC	WELZIJN	25.444	25.444
GD	GEZONDHEIDS- EN WOONZORG	39.936	39.936
GE	OPGROEIEN	144.534	144.534
GG	PERSONEN MET EEN BEPERKING	199.843	199.843
GH	SOCIALE BESCHERMING	414.859	414.859
GI	ZORGINFRASTRUCTUUR	0	0
HA	APPARAATSKREDIETEN	2.270	2.270
HB	BELEIDSVELDOVERSCHRIJDEND	2.539	2.539
HC	CULTUUR	14.735	14.735
HD	JEUGD	921	921
HE	MEDIA	26.370	26.370
HF	SPORT	7.812	7.812
JA	APPARAATSKREDIETEN	2.512	2.512
JB	PROVISIES	0	0
JD	WERK	284.265	284.265
JE	SOCIALE ECONOMIE	43.646	43.646
JF	COMPETENTIES	14.591	14.591
KA	APPARAATSKREDIETEN	5.780	5.780
KD	LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ	11	11
KF	LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	0	0
KG	PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	0	0
MA	APPARAATSKREDIETEN	13.841	13.841
MD	REGIONALE LUCHTHAVENS	0	0
ME	GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER	53.134	53.134
MF	ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID	0	0
MH	WEGINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	0	0
MI	WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	13.507	13.507
QA	APPARAATSKREDIETEN	16.428	16.428
QC	OMGEVING EN NATUUR	6.150	6.150
QD	WONEN	3.063	3.063
QE	ENERGIE	0	0
QF	DIERENWELZIJN	0	0
QG	ONROEREND ERFGOED	15	15
QH	KLIMAAT	0	0
SA	APPARAATSKREDIETEN	21.750	21.750
SB	PROVISIES EN BELEIDSVELDOVERSCHRIJDENDE THEMA'S	0	0
SD	JUSTITIE EN HANDHAVING	655	655

SE	ONDERSTEUNING VLAAMSE REGERING	2	2
SF	GELIJKE KANSEN EN INTEGRATIE EN INBURGERING	6.488	6.488
SG	BRUSSEL	1.975	1.975
SH	VLAAMSE RAND	417	417
SI	RAMPENSCHADE	0	0
SJ	DIGITALISERING	0	0
SK	INTERNE DIENSTVERLENING VLAAMSE OVERHEID	3.651	3.651
SM	BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID	1.133	1.133
SN	BUITENLANDS BELEID	0	0
SO	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	108	108
SP	INTERNATIONAAL ONDERNEMEN	3.249	3.249
SQ	TOERISME	1.714	1.714
VB	PROVISIES	0	0
VD	VLAAMS PARLEMENT	0	0
VE	ALGEMENE WERKINGSKOSTEN VLAAMSE REGERING	204	204
VF	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT	461	461
VG	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME	328	328
VH	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN	322	322
VI	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	474	474
VJ	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	461	461
VK	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	461	461
VM	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW	314	314
VN	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING	301	301
VO	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED	322	322
	TOTAAL	2.381.004	2.381.004

Tabel 8-8: indexatie bij de BA 2022 per beleidsdomein van de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen

BD-code	Omschrijving beleidsdomein	VAK	VEK
C	Beleidsdomein Financiën en Begroting	0	0
E	Beleidsdomein Economie Wetenschap en Innovatie	59.279	44.189
F	Beleidsdomein Onderwijs en Vorming	53.471	53.471

G	Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	11.074	11.074
H	Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media	12.474	12.474
J	Beleidsdomein Werk en Sociale Economie	10.982	10.982
K	Beleidsdomein Landbouw en Visserij	405	405
M	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	1.142	1.142
Q	Beleidsdomein Omgeving	6.430	6.430
S	Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	4.035	4.035
V	Hogere entiteiten	0	0
	TOTAAL	159.292	144.202

Tabel 8-9: indexatie bij de BA 2022 per begrotingsprogramma van de kredieten die de jaarlijkse evolutie van de GZI volgen

PR-code	Omschrijving programma	VAK	VEK
CA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
CB	PROVISIES	0	0
CC	BUDGETTAIR BELEID	0	0
CD	FISCALITEIT	0	0
CE	FINANCIELE OPERATIES	0	0
CF	BOEKHOUDING	0	0
EA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
EB	PROVISIES	0	0
EC	ECONOMIE	102	102
EE	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	38.088	22.998
EF	INNOVATIE	20.780	20.780
EG	WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	309	309
FA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
FB	PROVISIES	0	0
FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	1.073	1.073
FE	HOGER ONDERWIJS	48.952	48.952
FF	DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS EN VOLWASSENENONDERWIJS	123	123
FG	ONDERSTEUNING VAN HET ONDERWIJSVELD	3.323	3.323
GA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
GB	PROVISIES	0	0
GC	WELZIJN	234	234
GD	GEZONDHEIDS- EN WOONZORG	6.616	6.616
GE	OPGROEIEN	4.222	4.222
GG	PERSONEN MET EEN BEPERKING	0	0
GH	SOCIALE BESCHERMING	2	2
GI	ZORGINFRASTRUCTUUR	0	0
HA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
HB	BELEIDSVELDOVERSCHRIJDEND	3.238	3.238
HC	CULTUUR	7.314	7.314
HD	JEUGD	1.802	1.802
HE	MEDIA	0	0

HF	SPORT	120	120
JA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
JB	PROVISIES	0	0
JD	WERK	5.150	5.150
JE	SOCIALE ECONOMIE	5.832	5.832
JF	COMPETENTIES	0	0
KA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
KD	LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ	39	39
KF	LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	115	115
KG	PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	251	251
MA	APPARAATSKREDIETEN	0	0
MD	REGIONALE LUCHTHAVENS	481	481
ME	GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER	150	150
MF	ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID	32	32
MH	WEGINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	479	479
MI	WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	0	0
QA	APPARAATSKREDIETEN	83	83
QC	OMGEVING EN NATUUR	6.268	6.268
QD	WONEN	76	76
QE	ENERGIE	0	0
QF	DIERENWELZIJN	0	0
QG	ONROEREND ERFGOED	3	3
QH	KLIMAAT	0	0
SA	APPARAATSKREDIETEN	544	544
SB	PROVISIES EN BELEIDSVELDOVERSCHRIJDENDE THEMA'S	0	0
SD	JUSTITIE EN HANDHAVING	3	3
SE	ONDERSTEUNING VLAAMSE REGERING	79	79
SF	GELIJKE KANSEN EN INTEGRATIE EN INBURGERING	110	110
SG	BRUSSEL	318	318
SH	VLAAMSE RAND	0	0
SI	RAMPENSCHADE	0	0
SJ	DIGITALISERING	0	0
SK	INTERNE DIENSTVERLENING VLAAMSE OVERHEID	726	726
SM	BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID	2.253	2.253
SN	BUITENLANDS BELEID	2	2
SO	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	0	0
SP	INTERNATIONAAL ONDERNEMEN	0	0
SQ	TOERISME	0	0
VB	PROVISIES	0	0
VD	VLAAMS PARLEMENT	0	0
VE	ALGEMENE WERKINGSKOSTEN VLAAMSE REGERING	0	0
VF	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT	0	0

VG	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME	0	0
VH	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN	0	0
VI	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	0	0
VJ	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	0	0
VK	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	0	0
VM	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW	0	0
VN	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING	0	0
VO	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED	0	0
	TOTAAL	159.292	144.202

Tabel 8-10: indicatieve verdeling indexprovisie per beleidsdomein

BD-code	Omschrijving beleidsdomein	VAK	VEK
C	Beleidsdomein Financiën en Begroting	3.514	3.514
E	Beleidsdomein Economie Wetenschap en Innovatie	1.757	1.757
F	Beleidsdomein Onderwijs en Vorming	517.618	517.618
G	Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	385.732	385.732
H	Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media	24.820	24.820
J	Beleidsdomein Werk en Sociale Economie	157.884	157.884
K	Beleidsdomein Landbouw en Visserij	2.638	2.638
M	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	36.824	36.824
Q	Beleidsdomein Omgeving	11.631	11.631
S	Beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	18.526	18.526
V	Hogere entiteiten	1.662	1.662
	TOTAAL	1.162.606	1.162.606

Tabel 8-11: indicatieve verdeling indexprovisie per begrotingsprogramma

PR-code	Omschrijving programma	VAK	VEK
CA	APPARAATSKREDIETEN	3.510	3.510
CB	PROVISIES	0	0
CC	BUDGETTAIR BELEID	4	4
CD	FISCALITEIT	0	0
CE	FINANCIELE OPERATIES	0	0
CF	BOEKHOUDING	0	0

EA	APPARAATSKREDIETEN	1.745	1.745
EB	PROVISIES	0	0
EC	ECONOMIE	12	12
EE	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	0	0
EF	INNOVATIE	0	0
EG	WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	0	0
FA	APPARAATSKREDIETEN	2.572	2.572
FB	PROVISIES	6.028	6.028
FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	388.880	388.880
FE	HOGER ONDERWIJS	76.493	76.493
FF	DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS EN VOLWASSENENONDERWIJS	31.955	31.955
FG	ONDERSTEUNING VAN HET ONDERWIJSVELD	11.691	11.691
GA	APPARAATSKREDIETEN	6.453	6.453
GB	PROVISIES	1.762	1.762
GC	WELZIJN	10.804	10.804
GD	GEZONDHEIDS- EN WOONZORG	16.519	16.519
GE	OPGROEIEN	64.567	64.567
GG	PERSONEN MET EEN BEPERKING	89.434	89.434
GH	SOCIALE BESCHERMING	196.192	196.192
GI	ZORGINFRASTRUCTUUR	0	0
HA	APPARAATSKREDIETEN	1.034	1.034
HB	BELEIDSVELDOVERSCHRIJDEND	1.035	1.035
HC	CULTUUR	6.593	6.593
HD	JEUGD	414	414
HE	MEDIA	12.236	12.236
HF	SPORT	3.508	3.508
JA	APPARAATSKREDIETEN	1.145	1.145
JB	PROVISIES	0	0
JD	WERK	130.488	130.488
JE	SOCIALE ECONOMIE	19.702	19.702
JF	COMPETENTIES	6.549	6.549
KA	APPARAATSKREDIETEN	2.634	2.634
KD	LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ	5	5
KF	LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	0	0
KG	PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	0	0
MA	APPARAATSKREDIETEN	6.307	6.307
MD	REGIONALE LUCHTHAVENS	0	0
ME	GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER	24.507	24.507
MF	ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID	0	0
MH	WEGINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	0	0
MI	WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	6.009	6.009
QA	APPARAATSKREDIETEN	7.486	7.486
QC	OMGEVING EN NATUUR	2.767	2.767
QD	WONEN	1.372	1.372
QE	ENERGIE	0	0

QF	DIERENWELZIJN	0	0
QG	ONROEREND ERFGOED	7	7
QH	KLIMAAT	0	0
SA	APPARAATSKREDIETEN	9.908	9.908
SB	PROVISIES EN BELEIDSVELDOVERSCHRIJDENDE THEMA'S	0	0
SD	JUSTITIE EN HANDHAVING	295	295
SE	ONDERSTEUNING VLAAMSE REGERING	1	1
SF	GELIJKE KANSEN EN INTEGRATIE EN INBURGERING	2.945	2.945
SG	BRUSSEL	869	869
SH	VLAAMSE RAND	183	183
SI	RAMPENSCHADE	0	0
SJ	DIGITALISERING	0	0
SK	INTERNE DIENSTVERLENING VLAAMSE OVERHEID	1.664	1.664
SM	BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID	436	436
SN	BUITENLANDS BELEID	0	0
SO	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	49	49
SP	INTERNATIONAAL ONDERNEMEN	1.434	1.434
SQ	TOERISME	741	741
VB	PROVISIES	0	0
VD	VLAAMS PARLEMENT	0	0
VE	ALGEMENE WERKINGSKOSTEN VLAAMSE REGERING	93	93
VF	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT	210	210
VG	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME	149	149
VH	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN	147	147
VI	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	216	216
VJ	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	210	210
VK	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN, EN VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING	210	210
VM	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW	143	143
VN	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD, MEDIA EN ARMOEDEBESTRIJDING	137	137
VO	APPARAATSKREDIETEN KABINET VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED	147	147
	TOTAAL	1.162.606	1.162.606

8.6 Bijlage 6: Relanceprovisie VEK-spreiding per project

Voor de VEK-inschatting van de relanceprovisie werd vertrokken van de 4de voortgangsrapportering van het relanceplan. Er werd een actualisatie gevraagd van de geraamde vereffeningskalenders. Voor de projecten 15, 17, 19 werden geen actualisaties ontvangen. Voor die projecten werd de inschatting van bij de begrotingsopmaak 2022 behouden, met een actualisatie van 2022 o.b.v. de uitvoering 2021.

Tabel 8-12: Relanceprovisie VEK-spreiding per project

	2021 VEK	2022 VEK	2023 VEK	2024 VEK	2025 VEK	2026 VEK
VV001	344	5.700	5.700	5.700	5.556	-
VV002	74	800	800	700	626	-
VV003	721	5.400	5.400	5.400	3.279	-
VV004	180	11.489	6.253	5.333	3.693	652
VV005	250	3.300	3.800	4.300	750	-
VV006	-	40.000	70.000	70.000	-	-
VV007	10.942	46.908	-	-	-	-
VV008	190	3.000	6.000	6.000	6.000	4.160
VV009	2.791	17.209	4.565	1.988	2.212	1.235
VV010	-	1.250	1.250	1.250	1.250	-
VV011	1.100	18.900	-	-	-	-
VV012	6.065	5.157	3.000	1.500	1.300	578
VV013	11.595	73.838	83.877	58.344	21.306	1.040
VV014	653	24.347	35.000	40.000	50.000	-
VV015	2.693	180.798	119.469	72.040	-	-
VV016	372	7.295	5.667	666	-	-
VV017	1.914	75.336	10.348	2.402	-	-
VV018	16.183	99.535	6.282	-	-	-
VV019	1.392	35.214	23.394	-	-	-
VV020	390	5.471	7.419	6.425	-	295
VV021	12.808	27.292	27.000	26.643	7.392	-
VV022	11.251	20.000	38.000	30.731	18	-
VV023	396	22.629	15.000	13.865	6.975	-
VV024	6.222	6.802	5.831	5.592	8.235	7.318
VV025	98	2.500	2.602	800	-	-
VV026	1.097	12.572	18.840	4.991	-	-
VV027	-	2.500	4.500	2.500	500	-
VV028	400	2.334	2.574	1.692	1.000	-
VV029	-	7.000	2.000	1.000	-	-
VV030	-	6.767	1.067	1.067	1.067	32
VV031	-	1.407	5.543	5.607	5.544	1.899
VV032	5.655	9.689	6.525	6.725	7.825	8.581
VV033	-	3.135	1.020	720	720	405
VV034	2.462	14.948	3.260	1.748	557	25
VV035	403	5.247	7.159	7.873	5.159	4.159
VV036	14.222	29.000	25.565	15.000	10.000	6.213
VV037	24.167	31.727	28.329	20.166	5.611	-
VV038	396	17.693	16.614	11.693	3.604	-
VV039	4.092	16.910	7.000	1.998	-	-

	2021 VEK	2022 VEK	2023 VEK	2024 VEK	2025 VEK	2026 VEK
VV040	108	9.834	5.000	3.907	1.151	-
VV041	5.980	32.136	34.610	24.889	4.385	-
VV042	518	4.000	5.531	4.000	1.951	-
VV043	-	991	6.120	4.000	889	-
VV044	-	27.000	-	-	-	-
VV045	34.420	103.830	-	-	-	-
VV046	-	-	-	-	-	10.000
VV047	-	10.000	30.000	40.000	40.000	5.000
VV048	-	21.892	21.890	20.629	18.265	1.824
VV049	116	11.287	13.198	3.398	1.500	501
VV050	574	4.487	5.600	3.124	1.215	-
VV051	669	17.712	5.745	6.045	4.825	4
VV052	191	573	973	973	-	-
VV053	-	3.775	7.887	8.038	-	-
VV054	-	2.583	12.503	12.504	-	-
VV055	-	8.523	8.000	3.477	-	-
VV056	5.678	9.322	-	-	-	-
VV057	2.401	2.599	-	-	-	-
VV058	1.029	1.971	-	-	-	-
VV059	4.500	4.500	-	-	-	-
VV060	3.023	6.977	-	-	-	-
VV061	2.525	20.475	-	-	-	-
VV062	160	800	640	-	-	-
VV063	429	571	-	-	-	-
VV064	73	927	-	-	-	-
VV065	539	1.961	-	-	-	-
VV066	-	1.000	-	-	-	-
VV067	1.136	2.364	-	-	-	-
VV068	361	1.561	478	-	-	-
VV069	645	2.331	1.864	160	-	-
VV070	439	911	600	-	-	-
VV071	-	2.000	-	-	-	-
VV072	272	2.967	1.761	-	-	-
VV073	540	3.845	3.090	1.025	-	-
VV074	1.455	4.632	2.913	-	-	-
VV075	354	620	906	570	-	-
VV076	1.777	2.223	-	-	-	-
VV077	-	252	252	252	252	85
VV078	-	750	750	750	750	-
VV079	-	-	660	990	-	-
VV080	463	2.222	3.381	1.434	-	-
VV081	-	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
VV082	395	355	-	-	-	-
VV083	12	39	183	183	183	-
VV084	287	801	583	510	410	409
VV085	59	473	48	8.420	-	-
VV086	191	287	998	5.132	1.192	-

	2021 VEK	2022 VEK	2023 VEK	2024 VEK	2025 VEK	2026 VEK
VV087	-	-	498	498	498	3.486
VV088	-	459	459	382	-	-
VV089	389	1.792	6.171	13.173	2.548	3.180
VV090	300	300	300	-	-	-
VV091	402	689	689	345	-	-
VV092	120	180	-	-	-	-
VV093	-	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160
VV094	-	77	319	2.084	2.144	476
VV095	36	146	146	122	-	-
VV096	-	106	106	88	-	-
VV097	91	802	802	801	802	802
VV098	505	495	1.000	1.000	1.000	1.000
VV099	516	5.450	19.317	26.250	22.731	25.736
VV100	1.079	3.699	4.740	3.382	1.700	400
VV101	-	1.000	2.000	2.000	2.000	3.000
VV102	435	6.693	6.201	5.286	6.385	-
VV103	20.600	2.400	-	-	-	-
VV104	-	16.000	-	-	-	4.000
VV105	-	426	5.774	7.800	7.000	4.000
VV106	1.474	35.299	29.500	26.727	-	-
VV107	1.500	1.500	-	-	-	-
VV108	2.701	13.860	13.439	-	-	-
VV109	1.063	11.857	15.950	15.955	5.175	-
VV110	-	-	5.000	5.000	5.000	5.000
VV111	-	2.870	17.342	16.532	9.222	4.034
VV112	30	4.289	55.681	-	-	-
VV113	100	2.500	2.000	400	-	-
VV114	-	139	167	167	27	-
VV115	6.158	4.842	-	-	-	-
VV116	580	7.273	5.696	5.571	5.440	5.440
VV117	134	2.400	1.466	-	-	-
VV118	5.750	1.250	-	-	-	-
VV119	-	300	500	200	-	-
VV120	-	200	300	-	-	-
VV121	-	32.000	23.000	-	-	-
VV122	212	7.501	18.619	21.102	6.961	605
VV123	386	2.810	4.750	2.054	-	-
VV124	57	5.152	4.500	4.540	751	-
VV125	-	4.500	9.000	10.500	6.000	-
VV126	14	4.639	13.860	1.580	13.830	16.077
VV127	60	7.972	20.984	20.984	-	-
VV128	15.674	34.676	3.650	-	-	-
VV129	-	200	50	-	-	-
VV130	595	2.433	1.972	-	-	-
VV131	286	571	571	572	-	-
VV132	668	1.032	900	250	-	-
VV133	319	9.867	9.905	8.909	-	-

	2021 VEK	2022 VEK	2023 VEK	2024 VEK	2025 VEK	2026 VEK
VV134	-	2.000	4.000	2.000	-	-
VV135	235	352	295	118	-	-
VV136	567	1.000	1.000	433	-	-
VV137	-	2.500	1.000	-	-	-
VV138	1.826	1.776	748	351	36	1.763
VV139	865	1.600	1.600	735	-	-
VV140	-	2.488	712	-	-	-
VV141	1.333	1.034	633	-	-	-
VV142	-	150	150	-	-	-
VV143	100	129	21	-	-	-
VV144	177	5.823	7.130	1.488	-	5.382
VV145	2.100	6.300	3.000	-	-	-
VV146	975	-	-	-	-	-
VV147	5	599	598	598	-	-
VV148	50	600	600	600	550	-
VV149	425	1.958	1.974	1.600	1.515	28
VV150	-	1.200	1.200	-	1.200	400
VV151	69	375	375	306	-	-
VV152	484	1.517	999	-	-	-
VV153	202	9.798	-	-	-	-
VV154	4.000	6.000	-	-	-	-
VV155	4.000	6.000	-	-	-	-
VV156	117	5.570	8.130	8.739	3.722	3.722
VV157	1.640	4.142	1.984	2.234	-	-
VV158	1.621	1.013	2.065	750	-	4.551
TOTAAL	295.862	1.548.588	1.140.915	823.635	345.944	150.057

8.7 Bijlage 7: Provisie noodfonds Oekraïne

In het kader van de Oekraïne-crisis werd er vanuit de Taskforce per maatregel, gevalideerd op basis van formele documenten (nota VR, BVR, nooddecreet), een zero-based onderbouwing bepaald op basis waarvan de provisie Noodfonds Oekraïne bij de begrotingsopmaak 2023 kon worden berekend (zie onderaan deze bijlage).

Daarbij werd de Taskforce, nog meer dan bij de BA 2022, geconfronteerd met grote onbekenden na 31/12/2022. Uiteraard zal het verder verloop van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne in 2023 een determinerende impact hebben op:

- De keuze op Europees niveau om het statuut tijdelijke bescherming te verlengen in 2023 en voor welke periode;
- De daaruit volgende evolutie van de in- en doorstroom alsook terugkeer;
- En een eventuele bijstelling van het streefdoel opvangcapaciteit (nu begrensd op 30.000 plaatsen in Vlaanderen).

Er werd getracht om deze onzekerheden binnen een werkbaar kader te kanaliseren. Daarom werden onderstaande assumpties aangenomen:

Verlenging statuut in 2023

Er werd voor geopteerd te werken met de assumptie van een verlenging van het statuut tijdelijke bescherming met 6 maanden tot en met augustus 2023. Deze keuze is relevant in functie van de eventuele continuatie van bepaalde sectorale maatregelen alsook met welke instroomparameter rekening wordt gehouden (zie volgende punt).

Evolutie in- en doorstroom alsook terugkeer in 2023

Met betrekking tot de ramingen van instroom werd in eerste instantie gekeken naar input vanuit het Celeval. Bij het opstellen van voorgelegd voorstel werd vanuit deze kant echter nog geen voorstel ontvangen. Om deze reden werd gewerkt met een eigen raming die als volgt werd opgesteld:

- Er wordt vertrokken van de (toen) laatst gekende Celeval raming voor 2022 (low scenario) zijnde 51.800 in België waarvan 60% of 31.080 in Vlaanderen;
- Op 12 augustus 2022 waren er in het rijksregister 26.377 registraties in Vlaanderen;
- Dit resulteerde in een gemiddelde instroom tot en met 31 december 2022 van +34 per dag.

Dit gemiddelde werd doorgetrokken tot en met augustus 2023 (= verlenging statuut zoals bepaald in het vorige punt):

	CELEVAL		EIGEN RAMINGEN
	BE 22	VG 22	VG 23
Low	51.800	31.080	8.296

Op basis van het profiel van de reële instroom kan eveneens een accurate raming gemaakt worden van de diverse doelgroepen van de sectorale maatregelen:

SAMENSTELLING INSTROOM	
Familie	86,80%
Alleenstaande 18+	12,69%
NBMV	0,51%

Q PROFIEL INSTROOM	2022	2023	2022 + 2023
1. Totale instroom	31.080	8.296	39.376
2. Volwassenen (+18)	18.872	5.037	23.909
2.1 19 - 65 jaar	17.646	4.710	22.356
2.2 65+ jaar	1.226	327	1.553
3. Kinderen (-18)	12.208	3.259	15.467
3.1 0-5 jaar	3.316	885	4.201
3.2 6-12 jaar	5.059	1.350	6.409
3.3 13-18 jaar	3.834	1.023	4.857
4. Families	6.744	1.800	8.545
5. NBMV	159	42	201
6. Alleenstaanden 18+	3.942	1.052	4.995

Streefdoel te realiseren opvangcapaciteit

Gelet dat het streefdoel van 30.000 plaatsen onderwerp uitmaakt van de beslissing Vlaamse Regering van 29 juni 2022 (VR 2022 2906 DOC.0747/1) werd voor 2023 constant beleid aangehouden. Dit houdt in:

Q OPVANGCAPACITEIT	2022	2023	2022 + 2023
Totale capaciteit	30.000	0	30.000
Categorie 1	23.000	0	23.000
Categorie 1 - Privaat	10.000	0	10.000
Categorie 1 - Publiek	13.000	0	13.000
Categorie 2	5.000	0	5.000
Categorie 3	2.000	0	2.000

Bij de begrotingsaanpassing 2022 werd reeds vermeld dat er, gelet op de actuele onzekerheid rond de duur en ontwikkeling van de huidige crisis, binnen de taskforce een matrix werd opgesteld waarbij er naar gestreefd wordt om per maatregel zo maximaal mogelijk te werken met een P*Q redenering. Het benodigde budget evolueert zo mee op basis van de ramingen en evoluties binnen een concrete Q (bv. algemene instroom, aantal ingestroomde kinderen of volwassenen, gecreëerde opvangcapaciteit per type, ...). Dit heeft als voordelen:

- De impact van een significante wending in de crisis kan budgettair snel vertaald worden binnen de verschillende maatregelen;
- De herverdelingen uit de provisie zullen gebaseerd zijn op de reële evoluties binnen de gekozen parameter waardoor het risico op ex-ante overfinanciering en -subsiëring tot een minimum herleid wordt.

Dezelfde methode werd ook bij de begrotingsopmaak 2023 toegepast om op basis van de hierboven beschreven parameters een voorstel tot provisie Noodfonds Oekraïne voor de begrotingsopmaak 2023 te formuleren. Op dit voorstel werd, net als bij de begrotingsaanpassing 2022, een onderbenuttingshypothese geformuleerd en dit omdat:

- De noodzaak van sommige beleidshandelingen niet vanaf dag één na aankomst van de tijdelijk ontheemde ontstaat;
- De noodzaak ervan pas vanaf een bepaald niveau van instroom ontstaat;
- Bepaalde vacatures pas later ingevuld kunnen worden gelet op de actuele krapte op de arbeidsmarkt voor sommige profielen.

Bij de begrotingsopmaak 2023 kan dit bijkomend gemotiveerd worden gelet dat de gehanteerde instroomparameters bij actualisatie eerder naar beneden kunnen worden bijgesteld en er ook nog geen uitstroomhypothese toegepast werd die de gehanteerde Q eveneens neerwaarts kan/zal beïnvloeden.

Gegeven het bovenstaande kon de provisie als volgt bepaald worden:

	TOTAAL PROVISIE BO 2023	
	VAK	VEK
VOORSTEL TASKFORCE	207.753	218.294
ONDERBENUTTING BO 2023	-42.753	-53.294
PROVISIE BO 2023	165.000	165.000

Het overzicht per sector en maatregel wordt hieronder opgenomen.

ONDERWIJS				Voortel provisie B023		
Nr	Maatregel	Type Q	Soort Q	Onderbouw P	VAK	VEK
1	Flexibeler aanwenden omkadering voor anderstalige nieuwkomers	Andere		/	Geen waarde	Geen waarde
2	Ondersteuning CLB voor psychosociaal welbevinden	Andere	VTE	/	3.897.315	3.897.315
3	Capaciteitsproblematiek en mobiele units (huur en inrichting)	Instroom	Kinderen (18+)	Loonkost per VTE + werkingskost	3.642.143	3.642.143
5	Extra telementalen kleuter en lager (omkadering en werkingsmiddelen)	Instroom	Kinderen 3 - 12 jaar	Gemiddelde werkings- en omkaderingskost per leerling	28.696.576	28.696.576
6	Toelagte anderstalige nieuwkomers kleuteronderwijs	Instroom	Kleuters	Forfaitair bedrag van 950 euro per kleuter	3.874.985	3.874.985
8	Extra telementalen secundair (omkadering en werkingsm iddelen)	Instroom	Kinderen 12 - 18 jaar	Gemiddelde werkings- en omkaderingskost per leerling	22.978.794	22.978.794
9	Vervolgcoaches op de klasvloer	Instroom		/	Geen waarde	Geen waarde
11	Flexibele programma's voor OKAN	Instroom		/	Geen waarde	Geen waarde
12	Studentenmobilitiet (hoger onderwijs)	Instroom		/	Geen waarde	Geen waarde
13	Volwassenenonderwijs NT2	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Gemiddelde prijs per cursist (loon en werking)	471.006	471.006
14	Opelidngingen in de zomer vakantie	Instroom	Kinderen en volwassenen 2 - 65 jaar	Gemiddelde gewogen kostprijs reguliere zomerschool	466.389	466.389
15	Extra erkenningen buitenlandse diploma's (NARIC)	Instroom	Volwassenen (18+)	Kostprijs per aanvraag	275.433	275.433
17	Versterking ondersteuningsaanbod AGODI	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost	217.334	217.334
18	Extra OKAN omkadering (omkadering en toelag)	Instroom	Kinderen (18+)	Gemiddelde kost per anderstalige nieuwkomer	57.950.708	57.950.708
19	Uitbreiding overcapaciteitsgroep anderstalige nieuwkomers in buitengewoon onderwijs	Andere	/	/	Geen waarde	Geen waarde
20	Extra telemental voor leerlingen met een (gemotiveerd) verslag voor type basisaanbod, 3 of 9 (ondersteuningsnetwerken)	Instroom	Kinderen (3 - 18 jaar) gecorrigeerd met aandeel leerlingen met gemotiveerd verslag	Gemiddelde werkings- en omkaderingskost per leerling	178.003	178.003
21	Vrijstelling inschrijvingsgeld voor leerlingen volwassenenonderwijs	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Tussenkomst in inschrijvingsgeld	107.308	107.308
22	Flexibiliteit aanvordering NT2 asielmiddelen	Andere	/	/	Geen waarde	Geen waarde
23	Rechtsgrond voor bijkomende toelages voor instellingen hoger onderwijs	Andere	Kinderen (18+)	Loonkost per VTE + werkingskost	335.113	335.113
24	Extra middelen CLB begrotingsjaar 2023 voor onthaal en begeleiding	Instroom	Kinderen (18+)	Loonkost per VTE + werkingskost	39.345	39.345
25	Middelen voor niet overstijgende coördinatie voor de Permanente ondersteuningscellen CLB	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost	5.239.080	5.239.080
26	Regeling ontsite onderwijs (nooddorpen)	Andere	Aantal leerlingen in de nooddorpen	Kostprijs per dag per leerling	Geen waarde	Geen waarde
27	Afwijking van de aanstellingsvoorwaarden voor het personeel	Andere	/	/	Geen waarde	Geen waarde
27	Afwijkingen huisonderwijs	Andere	/	/	Geen waarde	Geen waarde
WELZIJN				Voortel provisie B023		
Nr	Maatregel	Type Q	Soort Q	Onderbouw P	VAK	VEK
1	Eerste lijn ondersteuning Welzijn	Instroom	Totale instroom	Loonkost per VTE + werkingskost	3.065.909	3.325.409
2	Gestreefde gezondheidszorg	Instroom	Volwassenen (18+)	Loonkost per VTE + werkingskost	0	337.500
3	Coördinatie	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost	0	44.584
4	Mensen met zorgnoden	Instroom	Totale instroom	Gemiddelde kost per begeleiding	0	0
6	Huizen van het Kind/Overloophuizen	Instroom	Kinderen (18+)	Forfaitair bedrag voor de 2 types (1.000 / 2.500 euro)	0	149.704
7	ICGP	Instroom	Kinderen (18+)	Gemiddelde kost per begeleiding	0	420.928
8	Pleegzorg Vlaanderen	Instroom	Kinderen (18+)	Gemiddelde kost per begeleiding	0	84.176
9	Minor Mado	Instroom	Kinderen (18+)	Gemiddelde kost per dossier	0	35.114
10	Trauma begeleiding Solentra	Instroom	Kinderen (18+)	Gemiddelde kost per dossier	0	35.114
11	Hulplijnen	Instroom		/	Geen waarde	Geen waarde
12	Voor schoolse en buitenschoolse kinderopvang	Instroom	Kinderen 0 - 12 jaar	Prijs subsidie per dag (buitenschoolse) kinderopvang	0	0
13	Regulier lokale besturen GBO	Andere	/	Eenmalige forfaitaire subsidie van 3.825k euro	0	637.500
14	Preventief zorgaanbod huisartseninkeringen	Instroom	Totale instroom	Forfaitaire bedrag per consultatie	993.080	1.001.580
15	Vaccinatie (excl. dienstverlening Opgroeien Regie)	Instroom	Totale instroom	Forfaitaire bedrag per vaccinatie	300.000	300.000
16	Nazorg vaccinatie	Instroom	Totale instroom	Kostprijs per nazorgtraject	69.000	69.000
17	Eerste lijn aanbod zorg / zorgvragen	Instroom		/	Geen waarde	Geen waarde
18	Voorzieningen leughulp- begeleidingen NBW	Instroom	NBW	/	2.008.176	2.008.176
19	Dienstverlening Opgroeien Regie (inclusief vaccinatie)	Instroom	Kinderen (18+)	Vaccinatie kost per kind	873.835	873.835
20	Ontwikkeling IT Grootpakket	Andere	Ontwikkeling	Ontwikkelingskost	0	0
WERK				Voortel provisie B023		
Nr	Maatregel	Type Q	Soort Q	Onderbouw P	VAK	VEK
1	Pre-screening	Instroom	/	/		
2	Aansluiten op reguliere dienstverlening en aanbod	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Gemiddelde kost per begeleiding		
3	TWE-OWW	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Forfaitaire kost per traject		
4	Uitbreiding intensieve begeleiding door andere partners	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Forfaitaire kost per traject		
5	NT2-acties	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Forfaitaire kost per actie		
6	NODO	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Gemiddelde kost per begeleiding		
7	IBOT	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Gemiddelde kost per IBOT		
8	Job & taalcoaching	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Forfaitaire kost per eenheid		
9	Beroepsopleiding	Instroom	Volwassenen 18 - 65 jaar	Gemiddelde kost per gestuurd opleiding		
10	Communicatie	Andere	/	Werkingskosten		
11	Versterking van de dienst economische migratie	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost		
12	Versterking van de Vlaamse Sociale Inspectie	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost		
13	Adressen Oekraïne bij de sectorconvenants	Andere	VTE	Loonkost per VTE + werkingskost		
				WERK		
				Totaal VAK	Totaal VAK	
				0	0	
				0		

8.8 Bijlage 8: Geconsolideerde schuld

Tabel 8-13: Detailtabel geconsolideerde schuld (in duizend euro)

	REA 2021	BA 2022	BO 2023
Directe schuld MVG (exclusief negatieve stand zichtrekening)	17.815.703	24.387.650	30.867.783
Saldo esr-9 ministeries	0	-7.285	-22.553
Correctie Flemish Community obligaties aangehouden door VG S.1312 entiteiten**	-142.400	-142.400	-142.400
VG S.1312 entiteiten			
Agentschap Integratie en Inburgering	1.332	0	0
Sport Vlaanderen	580	390	196
Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel	56.340	40.242	24.144
Be-Dive	2.550	2.267	1.984
De Vlaamse Waterweg nv	2.040	9.857	8.079
Erkende Kredietmaatschappijen	751.040	790.350	832.960
Eigen Vermogen van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek	0	0	0
Flanders Future Techfund	0	0	0
Greenville	1.830	1.448	1.065
Het Waterschei Project	0	0	0
Hoger Instituut Maria Middelaars	0	-45	-45
Opgroeien regie	280	125	-30
Lak Invest nv	28.410	27.679	27.121
LRM	0	25.000	50.000
LOM Antwerpen	0	0	0
LOM Oostende-Brugge	0	0	0
LOM Vlaanderen	0	8.386	14.062
Media-Invest	0	0	0
PMV	3.230	2.769	2.769
PMV Corporate loans	0	6.000	12.000
PMV Re Vinci	0	0	0
Site kanaal	50	50	50
Site-Ontwikkeling Vlaanderen	7.500	7.031	6.544
Sportcomplex Heusden-Zolder	0	0	0
Toerisme Vlaanderen	0	-172	-361
Universiteiten en hogescholen	536.880	576.525	622.029

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	0	0	0
Vlaams Instituut voor Biotechnologie	2.020	1.243	585
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	1.270.408	1.159.678	1.044.244
Vitare	880	880	880
Vlaamse instelling voor technologisch onderzoek	0	-4.500	-3.500
Vlaamse Landmaatschappij	0	0	0
De Vlaamse radio- en televisieomroeporganisatie	0	-691	-691
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	5.302.150	5.037.188	4.768.713
Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn	142.855	138.217	133.366
Vlaams Woningfonds	2.074.600	1.904.062	1.731.420
Wandelaar Invest	34.820	28.096	21.166
Ziekenhuisinfrastructuur	3.341.391	3.105.467	2.874.855
De Werkvennootschap	0	0	0
Entiteiten die niet in EMOE zitten	10.028*	10.028*	10.028
Correctie VG S1312 entiteiten die gedeeltelijk schuldbewijzen in portefeuille hebben van andere VG S1312 entiteiten***	-7.843	-7.843	-7.843
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs			
Nationaal Waarborgfonds	7.160	7.160	7.160
Agion (overgangperiode)	1.110	1.110	1.110
Agion (systeem vanaf 1993)	388.880	388.880	388.880
PPS-schulden			
DBFM Scholen van Morgen	207.020	145.485	104.122
Project Brabo 1	165.570	161.667	156.373
Livan Infrastructure	85.060	82.138	79.491
Via-Zaventem	51.200	49.765	49.765
Via R4-Gent	82.970	80.617	78.414
Via Noord zuid kempen	198.330	191.765	185.865
Toerisme - Jeugdverblijf	5.960	5.960	5.960
Andere			
Groenestroomcertificaten	202.528*	202.528*	202.528
Overlopende rekening mbt BFW	813.703	752.843	684.636
Esr-correcties			

Sluis Terneuzen	0	-62.909	-62.909
Correctie FWO	0	-1.555	-1.977
Correctie BTW DBFM	0	2.707	5.446
Aanzuivering tekort De Lijn	0	-55.000	-55.000
Totaal geconsolideerde schuld	33.446.165	39.060.853	44.708.484
Impact 2BA2022		492.427	
Totaal geconsolideerde schuld incl 2BA2022		39.553.280	45.200.911
Toename geconsolideerde schuld tov BA 2022			+5.647.632

* Deze cijfers zijn gewijzigd t.o.v. het vorig schuldhoofdstuk als gevolg van de INR-notificatie van oktober 2022

** VSB 5,6 miljoen EUR; Vlaams Parlement 6 miljoen EUR; KU Leuven 130,8 miljoen EUR

*** PMV in Lak Invest 1,44 miljoen EUR en VSB in Lak Invest 6,4 miljoen euro

8.9 Bijlage 9: 2BA 2022

De Vlaamse Regering kiest ervoor om in deze crisis opnieuw de schouders te zetten onder de samenleving en de bedrijven. Dat betekent dat ze inspanningen levert die erop gericht zijn om de Vlaamse burgers en gezonde ondernemingen zo goed mogelijk door de energiecrisis te loodsen. Een aantal beleidsimpulsen hebben (ook) een budgettaire impact op begrotingsjaar 2022. De budgetten voor die extra uitgaven worden voorzien via een tweede begrotingsaanpassing 2022.

Daarnaast worden de energiebudgetten van HFB en Aquafin verhoogd en de VEK-buffer opgetrokken.

Tabel 8-14: Samenvattende tabel vorderingensaldo 2BA 2022 (in duizend euro)

Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BA 2022 (1)	-2.245.705
Uitgaven buiten begrotingsdoelstelling BA 2022 (2)	1.267.134
Vorderingensaldo BA 2022 (3=1-2)	-3.512.839
Wijzigingen 2 BA 2022 (4)	-474.427
ESR correctie Jobbonus prestatiejaar 2021 (5)	73.000
Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling 2BA 2022 (6=1+4+5)	-2.647.132
Vorderingensaldo 2BA 2022 (7=3+4+5)	-3.914.266

Tabel 8-15: detailoverzicht wijzigingen 2BA 2022 (in duizend euro)

Begrotingsartikel	Omschrijving	VAK	VEK
CE0-1CDG2DP-WT	Jobbonus: alle rechthebbenden 100 euro bij geven in november 2022	-73.000	-73.000
CE0-1CDG2DP-WT	Jobbonus: uitbreiding doelgroep naar 1.950-2.700/2.900 euro in 2023	-57.055	-57.055
CE0-1CDG2DP-WT	Jobbonus: optrekken minimumbedrag naar 50 euro	-10.688	-10.688
CE0-1CDG2DP-WT	Jobbonus: basis correct zetten	-6.905	-6.905
GB0-1GEF2QX-IS	Groeipakket: bonus van 100 euro voor kinderen met sociale toeslag	-38.500	-38.500
GB0-1GEF2QX-IS	Groeipakket: van 1% naar 2% indexatie per jaar (vanaf dec. '22)	-2.204	-2.204
GB0-1GEF2QX-IS	Groeipakket: sociale toeslagen bestaande doelgroep verhogen met 15 euro	-5.655	-5.655
QE0-1QEE2KN-WT	Verruiming doelgroep die in aanmerking komt voor energiescan	-720	-720
QE0-1QEE2KB-WT	Versterking basisfinanciering Energiehuizen	-2.000	-2.000
SJ0-1SMC2GA-WT	Versterking OCMW's met oog op advies/hulp energiecrisis	-2.000	-2.000
GB0-1GCF2EA-WT	Versterking CAW's met oog op advies/hulp energiecrisis en doorverwijzing naar Energiehuizen en OCMW's	-1.000	-1.000
QE0-1QEE2KB-WT	Bijkomende informatiecampagne om moeilijk bereikbare doelgroepen te informeren	-500	-500
MB0-1MFH2LY-IS	Investeringen MOW – Agentschap Wegen en Verkeer	-33.095	-33.095
MB0-1MIH5VY-IS	Investeringen MOW – De Vlaamse Waterweg	-22.260	-22.260
MB0-1MHH5RY-PA	Investeringen MOW – De Werkvennootschap	-11.645	-11.645
MB0-1MFH2LY-IS	Investeringen MOW – Afdeling Maritieme Toegang	-1.984	-1.984

Begrotingsartikel	Omschrijving	VAK	VEK
MB0-1MIH2UA-WT	Investerings MOW – Afdeling Maritieme Toegang Amoras	-2.000	-2.000
MB0-1MIH2VB-WT	Investerings MOW – Afdeling Maritieme Toegang sluis Terneuzen	-10.016	-10.016
MB0-1MFH2LY-IS	Investerings MOW – Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust	-4.000	-4.000
MB0-1MEH2EY-IS	Versterking pensioenfonds De Lijn	-30.000	-30.000
CB0-1CBG2AB-PR	VEK-buffer	0	-100.000
SH0-1SKA2QA-WT	Energiekosten HFB	-3.600	-3.600
QB0-1QCE2OX-IS	Energiekosten Aquafin	-55.600	-55.600
CB0-1CEX2BA-PA	Kapitaalverhoging LRM crisisondersteuning bedrijven (ESR-8)	-30.000	-15.000
2BA 2022 impact vorderingensaldo		-374.427	-474.427
2BA 2022 ESR-correctie jobbonus prestatiejaar 2021		73.000	73.000
2BA 2022 ESR-8		-30.000	-15.000